

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı

KARAKTER GÜÇLERİ AÇISINDAN POZİTİF GENÇLİK GELİŞİMİNİN İNCELENMESİ

Ömer Faruk Kabakçı

Doktora Tezi

Ankara, 2013

KARAKTER GÜÇLERİ AÇISINDAN POZİTİF GENÇLİK GELİŞİMİNİN İNCELENMESİ

Ömer Faruk Kabakçı

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü

Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı

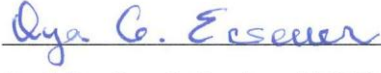
Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı

Doktora Tezi

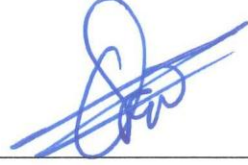
Ankara, 2013

KABUL VE ONAY

Ömer Faruk Kabakçı tarafından hazırlanan "Karakter Güçleri Açısından Pozitif Gençlik Gelişiminin İncelenmesi" başlıklı bu çalışma, 08.03.2013 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Doktora Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Oya Gülendamar ERSEVER (Başkan)

Prof. Dr. Tuncay ERGENE (Danışman)

Prof. Dr. Yaşar ÖZBAY

Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM

Yrd. Doç. Dr. Meliha TUZGÖL DOST

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylım.

Prof. Dr. Yusuf ÇELİK

Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

- Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.
- Tezim/Raporum sadece Hacettepe Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.
- Tezimin/Raporumun 1 yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

08.03.2013

Ömer Faruk Kabakçı

Annem Zeynep Kabakçı

ve

Babam Mustafa Kabakçı'ya

TEŞEKKÜR

Araştırmanın her aşamasında süreci toparlayıcı yanıyla heyecanımı paylaşan ve zor zamanlardaki rahatlatıcı tutumuyla yanımda olan Saygıdeğer Hocam Prof. Dr. Tuncay ERGENE'ye öğretici yönüyle akademik gelişimime olan katkısı, yol göstericiliği, bana olan güveni ve araştırmadaki emeği için,

Yüksek lisans sürecinden itibaren akademik anlamda yetişmemdeki çok önemli katkılarından dolayı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı Öğretim Üyeleri Değerli Hocalarım Prof. Dr. Fidan KORKUT OWEN, Prof. Dr. Nilüfer VOLTAN ACAR, Doç. Dr. Filiz BİLGE ve Prof. Dr. Yasemin AKMAN KARABEYOĞLU'NA,

Tez izleme toplantılarında araştırmanın şekillenmesi, uygulanıp sonuçlanmasında ve tezin raporlaştırılması sürecinde sundukları çok değerli ve anlamlı katkılarından ötürü Prof. Dr. Yaşar ÖZBAY ve Prof. Dr. İbrahim YILDIRIM Hocama verdikleri destek için,

Araştırmanın yurtdışında yürütülen kısmındaki desteği ve savunma sınavındaki önemli fikir ve katkıları için Sayın Hocam Prof. Dr. Oya Gülelendam ERSEVER ve tezin savunulması ve raporlaştırılması sırasındaki cesaretlendirici ve yapıcı önerileri için Yrd. Doç. Dr. Meliha TUZGÖL DOST Hocama,

Araştırmanın analizlerinde bir hoca-öğrenci ilişkisinden çok bir meslektaş yakınlığıyla tez konumu kendi işi gibi benimseyerek yardımcı olan Sayın Hocam Doç. Dr. Nuri DOĞAN'a ve yine istatistiksel analizler noktasında vaktini ayıran Dr. Sevilay KARAHANCI'ya profesyonel katkıları için,

Penn State Üniversitesi Eğitim Psikolojisi, Psikolojik Danışma ve Özel Eğitim Bölümü'nde bulunduğum zamanı en verimli biçimde değerlendirmemdeki ilgisi ve yardımlarından dolayı Prof. Dr. Spencer G. Niles ve onun araştırma ekibindeki arkadaşlarım ile Okul Psikolojisi Bölümü Öğretim Üyesi B. J. Vandiver ve derslerini izlediğim diğer bölüm hocaları ve çalışanlarına gösterdikleri yakın ilgi, konukseverlik ve işbirliği için,

Uyarlanan ölçme aracına ilişkin kurallara uygun şekilde izin almanın zorluğunu araştırma süreci boyunca yaşadığımdan paylaşımlarını değerli bulduğum, ölçeklerini araştırmamda kullanma izni veren araştırmacılara; uyarlama çalışmaları sırasında uzman görüşlerinden faydalandığım diğer üniversitelerdeki öğretim üyelerine; araştırma sürecine olan katılımlarından dolayı Milli Eğitim bünyesindeki idareci, öğretmen ve öğrenciler ile diğer meslektaş ve arkadaşlarıma,

Yol boyunca karşılaştığım zorlukları benimle birlikte yaşayan değerli aileme, dayım teyzem, kuzenlerim, abi ve kardeşlerime, Küçük Sude'ye ve özellikle yaşamımdaki iki "en değerliye", Zahide ve Zeynep Elif'e, ayrıca haklarını ödememin çok zor olduğu, varlığıma verdikleri sonsuz emekleri ile bugüne geldiğim Canım Annem Zeynep Kabakçı ve Babacığım Mustafa Kabakçı'ya...

Bu araştırma, "2214-Yurtdışı Araştırma Burs Programı" çerçevesinde Türkiye Bilimsel ve Teknolojik Araştırma Kurumu (TÜBİTAK) tarafından desteklenmiştir.

ÖZET

KABAKÇI, Ömer Faruk. *Karakter Güçleri Açısından Pozitif Gençlik Gelişiminin İncelenmesi*, Doktora Tezi, Ankara, 2013.

Bu araştırmada ilk olarak “Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri” Türkçe’ye uyarlanmıştır. Daha sonra lise öğrencilerinin sahip oldukları karakter güçlerinin, öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı düzeylerini yordama gücü incelenmiştir. Çalışma grubunu Bursa il merkezindeki 8 farklı lisede öğrenim gören ve yaşları 14-19 arasında değişen 1963 öğrenci oluşturmuştur. Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeylerini belirlemek için Tuzgöl Dost (2004) tarafından geliştirilen ve Özen (2005) tarafından lise öğrencilerine uyarlanan “Öznel İyi Oluş Ölçeği” kullanılmıştır. Yılmazlık düzeylerini ölçmek için Arastaman’ın (2011) geliştirdiği “Öğrenci Yılmazlığı Ölçeği” kullanılmıştır. Akademik başarının belirlenmesi için araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu kullanılmıştır. Öğrencilerin değerlerine ait veriler, Dilmaç’ın (2007) geliştirdiği “İnsani Değerler Ölçeği” ile elde edilmiştir. Karakter güçlerini belirlemek için Peterson ve Seligman (2004) ile Park ve Peterson (2006) tarafından geliştirilen “Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri” araştırmacı tarafından Türkçe’ye uyarlanmıştır.

Araştırmada toplanan verilerin analizinde SPSS 16.0 ve Lisrel 8.37 programları kullanılmıştır. Lise öğrencilerinin karakter güçlerinin, öznel iyi oluş, yılmazlık özellikleri ile akademik başarılarını yordayıcılığının belirlenmesi için çoklu aşamalı regresyon analizi yapılmıştır. Araştırmada hata payı olarak .05 alınmıştır.

Uyarlanan “Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri”nin yapı geçerliği doğrulayıcı faktör analizi ile incelenmiştir. Altı erdem boyutu ve yirmi dört alt ölçekten oluşan envanterin orijinal yapısına ilişkin ölçme modelinin oldukça iyi uyum katsayılarına sahip olduğu belirlenmiştir. Envanterin Cronbach Alpha katsayısı ile belirlenen iç tutarlılık katsayısı alt ölçekler için .64-85, erdem boyutları için .80-.91 arasında bulunmuştur. Envanterin test-tekrar-test güvenilirlik katsayıları ise alt ölçekler için .72-.85, erdem boyutları için ise .84-.89 arasında bulunmuştur. Bu bulgulara dayalı olarak ölçeğin yeterli geçerlik ve güvenilirlik düzeyine sahip olduğu ifade edilebilir.

Araştırma bulguları olarak lise öğrencilerinin umut, sevme ve sevilme, yaşam coşkusu, çok yönlü bakış açısı, şükür, sorumluluk, affedicilik karakter güçlerinin öznel iyi oluşu

anlamli olarak yordadiğı ortaya çıkmıştır. Ayrıca sebatkârlık, umut, çok yönlü bakış açısı, özgünlük, öğrenmeye açık oluş, sosyal zekâ, affedicilik, yaşam coşkusu, liderlik, öz-denetim, merak karakter güçleri öğrencilerin yılmazlık düzeylerini manidar olarak yordamıştır. Yılmazlığın kararlılık, “girişimcilik ve iletişim”, “öz-yetkinlik ve umut” ile problem çözme becerileri boyutları da farklı karakter güçleri tarafından yordanmıştır. Öğrenmeye açık oluş, maneviyat, yaşam coşkusu, liderlik, sebatkarlık, merak, affedicilik karakter güçleri ise öğrencilerin akademik başarılarını istatistiksel olarak manidar düzeyde yordamıştır.

Karakter güçleri, yılmazlık, öznel iyi oluş ve akademik başarıya ilişkin bulgular ilgili literatür ışığında yorumlanmıştır.

Anahtar Sözcükler:

Karakter güçleri, erdem, Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri, pozitif gençlik gelişimi, yılmazlık, öznel iyi oluş, akademik başarı, değerler.

ABSTRACT

KABAKÇI, Ömer Faruk. *The Investigation of Positive Youth Development in terms of Character Strengths*, Ph.D. Dissertation, Ankara, 2013.

This research has been conducted in order to adapt “Youth Inventory of Character Strengths and Virtues” to Turkish and to determine whether the character strengths of high school students predict their levels of positive youth development in the areas of subjective well-being, resilience and academic success.

The study group consisted of 196314-19 year old adolescents who attend eight different high schools in the city center of Bursa. The data of character strengths levels of students was collected with an adapted Turkish form of “Youth Inventory of Character Strengths and Virtues” which was developed by Peterson ve Seligman (2004) and Park ve Peterson (2006). The levels of subjective well being of students were determined by “The Subjective Well-being Scale”. To collect data regarding resiliency levels “The Student Resiliency Scale” was used. “The Human Values Scale” was used to determine criterion validity. Academic success levels were determined by a Personal Data Sheet. Statistical Package for the Social Sciences 16.0 and Lisrel 8.37 softwares were used for data analyses. Confirmatory Factor Analysis and Multiple Hierarchal Regression Analysis methods were carried out to process data. The significance level was .05 for all analyses.

The construct validity of the adapted Youth Inventory of Character Strengths and Virtues was analyzed by Confirmatory Factor Analysis. The original construct of twenty four strengths subscales and six virtues dimensions of Youth Inventory of Character Strengths and Virtues were confirmed with good fit indices. Cronbach’s Alpha coefficients of Youth Inventory of Character Strengths and Virtues were found between .64-.85 for subscales and .80-.91 for virtues dimensions, while Test-Retest Reliability coefficients which was determined in two weeks interval .72-.85 for subscales and .84-.89 for virtues dimensions. According to this results, reliability and validity levels of Youth Inventory of Character Strengths and Virtues were sufficient.

The results indicated that high school students’ character strengths of hope, love, zest, perspective, gratitude, citizenship, and forgiveness were significant predictors of subjective well-being. The hierarchical regression results also showed that

adolescents' resiliency was significantly predicted by character strengths such as perseverance, hope, perspective, creativity, love of learning, social intelligence, forgiveness, zest, leadership, self-regulation, curiosity. Furthermore, decisiveness, entrepreneurship and communication, self-efficacy and hope and problem solving skills dimensions of resiliency were predicted significantly by different character strengths. In terms of academic success, character strengths such as love of learning, spirituality, zest, leadership, perseverance, curiosity, forgiveness were significant predictors.

These findings were compared and discussed along with those of previous research conducted on character strengths, resiliency, subjective well being and academic success. In this respect, recommendations for future research and implications for researchers and practitioners were asserted.

Key Words:

Character strengths, virtues, Youth Inventory of Character Strengths and Virtues, positive youth development, resilience, subjective well being, academic success, values.

İÇİNDEKİLER

KABUL VE ONAY.....	i
BİLDİRİM.....	ii
TEŞEKKÜR	iii
ÖZET.....	v
ABSTRACT.....	vii
İÇİNDEKİLER.....	ix
TABLolar DİZİNİ.....	xv
ŞEKİLLER DİZİNİ.....	xvi
BÖLÜM I	1
GİRİŞ.....	1
1.1. PROBLEM.....	7
1.1.1. Alt Problemler.....	7
1.2. TANIMLAR.....	8
1.3. SAYILTILAR.....	9
1.4. SINIRLILIKLAR.....	9
1.5. ARAŞTIRMANIN GEREKÇESİ VE ÖNEMİ.....	9
BÖLÜM II	14
KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR.....	14
2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE.....	14
2.1.1. KARAKTER GÜÇLERİ İLE İLGİLİ KURAMSAL ÇERÇEVE.....	14
2.1.1.1. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Kavramının Ortaya Çıkışı.....	14
2.1.1.2. Karakter Güçlerinin Tanımı.....	16
2.1.1.3. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Sınıflaması.....	22
2.1.1.3.1. Bilgelik.....	23
Özgünlük.....	23

Merak.....	24
Öğrenmeye Açık Oluş.....	24
Açık Fikirlilik.....	24
Çok Yönlü Bakış Açısı.....	24
2.1.1.3.2. Cesaret.....	25
Dürüstlük.....	25
Cesur Olma.....	25
Sebatkârlık.....	25
Yaşam Coşkusu.....	26
2.1.1.3.3. İnsanlık.....	26
İyi Yüreklilik.....	26
Sevme ve Sevilme.....	26
Sosyal Zekâ.....	27
2.1.1.3.4. Adillik.....	27
Hakkaniyet.....	27
Liderlik.....	28
Sorumluluk.....	28
2.1.1.3.5. Ölçülülük.....	29
Affedicilik.....	29
Alçakgönüllülük.....	29
Tedbirlilik.....	30
Öz-denetim.....	30
2.1.1.3.6. Aşkınılık.....	30
Estetik ve Mükemmelliğin Takdiri.....	31
Şükür.....	31
Umut.....	31
Mizah.....	32

Maneviyat.....	32
2.1.1.4. Karakter Güçlerinin Yararları.....	33
2.1.1.5. Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Açısından Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş.....	36
2.1.2. POZİTİF GENÇLİK GELİŞİMİ VE KARAKTER GÜÇLERİNİN İLİŞKİSİNE YÖNELİK KURAMSAL ÇERÇEVE.....	40
2.1.2.1. Karakter Güçleri ve Pozitif Gençlik Gelişimi.....	40
2.1.2.2. Pozitif Gençlik Gelişimi ve Öznel İyi Oluş.....	44
2.1.2.3. Pozitif Gençlik Gelişimi ve Yılmazlık.....	45
2.1.2.4. Pozitif Gençlik Gelişimi ve Akademik Başarı.....	46
2.1.2.5. Karakter Güçleri ve Öznel İyi Oluş.....	48
2.1.2.6. Karakter Güçleri ve Yılmazlık	51
2.1.2.7. Karakter Güçleri ve Akademik Başarı.....	54
2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR.....	57
BÖLÜM III	66
YÖNTEM.....	66
3.1. ARAŞTIRMA GRUBU.....	66
3.1.1. Birinci Araştırma Grubu.....	66
3.1.2. İkinci Araştırma Grubu.....	67
3.1.3. Üçüncü Araştırma Grubu.....	68
3.1.4. Dördüncü Araştırma grubu.....	69
3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI.....	70
3.2.1. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (KGEGE).....	70
3.2.1.1. KGEGE'nin Uyarlama Çalışmaları.....	71
3.2.1.1.1. Uyarlama İzninin Alınması.....	71
3.2.1.1.2. Çeviri Çalışması.....	72
3.2.1.1.3. Dil Eşdeğerlik Çalışması.....	73

3.2.1.1.4. KGEGE'nin Geçerlik Çalışmaları.....	73
3.2.1.1.4.1. KGEGE'nin Doğrulayıcı Faktör Analizi	
Sonuçları.....	74
3.2.1.1.4.2. KGEGE'nin Ölçüt Geçerliği.....	79
3.2.1.1.4.3. KGEGE'nin Boyutları Arasındaki İlişkiler.....	80
3.2.1.1.5. KGEGE'nin Güvenirlik Çalışmaları.....	81
3.2.1.1.5.1. KGEGE'nin İçtutarlık Güvenirliği.....	81
3.2.1.1.5.2. KGEGE'nin Test Tekrar Test Güvenirliği.....	83
3.2.1.1.5.3. KGEGE'nin Madde Toplam Korelasyonları.....	83
3.2.1.6. KGEGE'nin Puanlanması ve Yorumlanması.....	84
3.2.2. Öznel İyi Oluş Ölçeği-Lise Formu (ÖİÖÖ-L).....	84
3.2.3. Öğrenci Yılmazlığı Ölçeği (ÖYÖ).....	86
3.2.4. İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ).....	87
3.2.5. Kişisel Bilgi Formu.....	87
3.3. İŞLEM YOLU.....	87
3.4. VERİLERİN ANALİZİ.....	88
BÖLÜM IV	89
BULGULAR	89
4.1. BAĞIMLI VE BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN KORELÂSYONLAR VE BETİMSEL İSTATİSTİKLER.....	89
4.2. KARAKTER GÜÇLERİNİN 14-19 YAŞ ARALIĞINDAKİ GENÇLERİN ÖZNEL İYİ OLUŞLARINI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULAR.....	91
4.3. KARAKTER GÜÇLERİNİN 14-19 YAŞ ARASI GENÇLERİN YILMAZLIKLARINI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULAR.....	93
4.3.1. Karakter Güçlerinin 14-19 Yaş Arası Gençlerin Özyeterlik ve Umutlarını Yordamasına İlişkin Bulgular.....	95
4.3.2. Karakter Güçlerinin14-19 Yaş Arası Gençlerin Sorun Çözme Becerilerini Yordamasına İlişkin Bulgular.....	97
4.3.3. Karakter Güçlerinin14-19 Yaş Arası Gençlerin Kararlılıklarını Yordamasına İlişkin Bulgular.....	99

4.3.4. Karakter Güçlerinin 14-19 Yaş Arası Gençlerin Girişimcilik ve İletişim Düzeylerini Yordamasına İlişkin Bulgular.....	100
4.4. KARAKTER GÜÇLERİNİN 14-19 YAŞ ARASI GENÇLERİN AKADEMİK BAŞARILARINI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULAR.....	102
BÖLÜM V	105
TARTIŞMA VE YORUM.....	105
5.1. KARAKTER GÜÇLERİNİN ÖZNEL İYİ OLUŞU YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞMA VE YORUMU.....	105
5.2. KARAKTER GÜÇLERİNİN YILMAZLIĞI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞMA VE YORUMU.....	109
5.2.1. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın Özyeterlik ve Umut Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	112
5.2.2. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın Sorun Çözme Becerileri Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	113
5.2.3. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın Kararlılık Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	115
5.2.4. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın Girişimcilik ve İletişim Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu.....	115
5.3. KARAKTER GÜÇLERİNİN AKADEMİK BAŞARIYI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞMA VE YORUMU.....	117
BÖLÜM VI	123
VARGI VE ÖNERİLER.....	123
6.1. KURAMCILARA YÖNELİK ÖNERİLER.....	124
6.2. PSİKOLOJİK DANIŞMANLARA VE DİĞER UYGULAYICILARA YÖNELİK ÖNERİLER.....	125
6.3. ARAŞTIRMACILARA YÖNELİK ÖNERİLER.....	126
6.4. YÖNETİCİ VE POLİTİKA YAPICILARA YÖNELİK ÖNERİLER.....	127
KAYNAKÇA.....	129
EKLER.....	149
Ek 1 Bilgelik Erdem Boyutu Ve Alt Ölçekleri Yol Diyagramı.....	150
Ek 2 Cesaret Erdem Boyutu Ve Alt Ölçekleri Yol Diyagramı.....	151

Ek 3 İnsaniyet Erdem Boyutu Ve Alt Ölçekleri Yol Diyagramı.....	152
Ek 4 Adillik Erdem Boyutu Ve Alt Ölçekleri Yol Diyagramı.....	153
Ek 5 Ölçülülük Erdem Boyutu Ve Alt Ölçekleri Yol Diyagramı.....	154
Ek 6 Aşkılık Erdem Boyutu Ve Alt Ölçekleri Yol Diyagramı.....	155
Ek 7 Ölçme Aracı Uyarılama Etik İzin Belgesi – 1.....	156
Ek 8 Ölçme Aracı Uyarılama Etik İzin Belgesi – 2.....	158
Ek 9 Ölçme Aracı Uyarılama Etik İzin Belgesi – 3.....	159
Ek 10 Araştırma İzin Belgesi.....	160
Ek 11 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (KGEGE) Örnek Maddeleri.....	161
Ek 12 Öğrenci Yılmazlığı Ölçeği (ÖYÖ) Örnek Maddeleri.....	162
Ek 13 Öznel İyi Oluş Ölçeği (ÖİÖÖ) Örnek Maddeleri.....	163
Ek 14 Alt Ölçek Korelasyonları.....	164
Ek 15 Karakter Gücü ve Erdemli Oluşa İlişkin Profil Örneği.....	165

TABLOLAR DİZİNİ

Tablo 1 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Boyutları.....	23
Tablo 2 Birinci Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları.....	67
Tablo 3 İkinci Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları.....	68
Tablo 4 Üçüncü Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları.....	69
Tablo 5 Dördüncü Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları.....	69
Tablo 6 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri Ölçme Modeli Genel Uyum Katsayıları.....	78
Tablo 7 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri Alt Ölçekleri ile Bazı Değerler Arasındaki İlişkiler.....	79
Tablo 8 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin Boyutları ve Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkiler.....	80
Tablo 9 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin Güvenirlik Katsayıları.....	82
Tablo 10 Regresyon Analizine Alınan Değişkenlerin Korelasyon, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri.....	90
Tablo 11 Karakter Güçlerinin Öznel İyi Oluşu Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.....	92
Tablo 12 Karakter Güçlerinin Yılmazlığı Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.....	94
Tablo 13 Karakter Güçlerinin Öz-yeterlik ve Umudu Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.....	96
Tablo 14 Karakter Güçlerinin Sorun Çözme Becerilerini Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.....	98
Tablo 15 Karakter Güçlerinin Kararlılığı Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.....	99
Tablo 16 Karakter güçlerinin Girişimcilik ve İletişimi Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.....	101
Tablo 17 Karakter Güçlerinin Akademik Başarıyı Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları.....	103

ŞEKİLLER DİZİNİ

Şekil 1. Başarılı Gelişime Yönelik Yaklaşımlar.....	42
---	----

BÖLÜM I

GİRİŞ

Ülkemizde zorunlu eğitim süresi okulöncesi dönemden başlayarak lise dönemini de kapsayacak şekilde ilkokul, ortaokul ve lise olmak üzere oniki yıla çıkarılmıştır. Gelecekteki nüfus değişimine bağlı olarak genç nüfusun nitelikli yetişmesi gerektiği dikkate alındığında, artık günümüzde öğrencilerin eğitim sisteminin içinde olabildiğince fazla yer alması ve eğitim ihtiyacının giderilmesi öncelikli görülmektedir. Bu süreçte öğrencilerin tüm yönleriyle geliştirilmesi ve ruh sağlığının desteklenmesi gerektiğinden okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetlerinin önemini artırmıştır. Bu doğrultuda gençlere sadece akademik yeterlilik değil-akademik yeterlilik için de gerekli olan-karakter eğitimi gibi eğitimlerle, olumlu karakter özelliklerinin de kazandırılması gerekmektedir. Ancak, eğitim sistemi giderek artan bir düzeyde bilişsel özelliklerin değerlendirildiği sınav odaklı bir yapı kazanmaktadır. Ülkemizde öğrenciler ilköğretim altıncı sınıftan itibaren merkezi sınavlara girmektedirler. Bu durum öğrencilerin akademik yönlerinin daha fazla göz önünde tutulmasını da beraberinde getirmiştir. Oysa eğitim sistemimizin amaçlarında da vurgulandığı gibi, eğitimde ve aynı zamanda da okul psikolojik danışmanlığı ve rehberliği faaliyetleri ile öğrencinin sadece akademik olarak değil, sosyal, duygusal, ve karakter yeterlilikleri gibi (Bencivenga ve Elias, 2003) tüm yönleriyle bütün olarak gelişimi öngörülür. Öğrencilerin bu şekilde tüm yönleriyle gelişiminin sağlanması ise karakter güçlerinin eğitimi, yeterlilik temelli psikolojik danışma gibi hizmetlerin okullarda daha fazla yapılandırılması ile ulaşılabilecek bir hedef olarak görülmektedir. Bu durum eğitim sistemimizin amaçlarıyla da örtüşmektedir.

Gençleri beden, zihin, ahlak, ruh ve duygu bakımlarından dengeli ve sağlıklı şekilde gelişmiş bir kişiliğe ve karaktere, hür ve bilimsel düşünme gücüne, geniş bir dünya görüşüne sahip, insan haklarına saygılı, kişilik ve teşebbüse değer veren, topluma karşı sorumluluk duyan; yapıcı ve verimli kişiler olarak yetiştirmek eğitim sistemimizin (MEB, 1973) temel amaçlarındandır. Sözü edilen amaca ne kadar ulaşılabildiği tartışılrsa da günümüzde okullarda bu genel amaca uygun olarak öğrencilerin bütün yönleriyle gelişiminin önemli olduğu üzerinde durulmaktadır. Bu kapsamda sosyal duygusal eğitim, karakter eğitimi gibi eğitimlerin, okul psikolojik danışma ve rehberlik (PDR) hizmetlerinin içerisinde verilmeye başlandığı dikkati çekmektedir. Eğitim sisteminin amaçları içinde yer alan ve PDR hizmetleri kapsamında ele alınan bu

nitelikler karakter kavramına yönelik olup, gençlerin yukarıda sözü edilen karakter güçleriyle ilgili özelliklerdir. Okullarda gençlerin tüm yönleriyle geliştirilmesi toplumun tüm kesimlerinin öncelikli bir alanı haline gelmektedir.

Gençlik, insan yaşamının evreleri içinde risklere en açık, aynı zamanda gelişime de en yatkın olduğu dönem olarak bilinir. Bu dönemde gençlerin iyi oluş hallerinin ve tüm yönleriyle gelişimlerinin sağlanması, riskli davranışlarının azaltılması ve güçlü yanlarının geliştirilmesinin özel bir öneme sahip olduğu düşünülmektedir. Gençlerin pozitif yönde gelişimleri için psikolojik danışmanlar ve diğer ruh sağlığı çalışanlarının mesleki potansiyelini gençlerin karakter gücü gibi yeterliliklerini geliştirmeye harcamaları beklenmektedir. Bu durum sorun çözme ve problemleri önlemenin de ötesinde gençlerde yeterlilik kazandırmaya doğru yeni bir yönelim içerisine girme anlamına gelmektedir. Bu doğrultuda gençlerin yeterlilik kazanma sürecinde bütün yönleriyle gelişimi için öğrencilerde karaktere ilişkin konular ebeveynler, eğitimciler, politika yapıcılar tarafından halk arasında son yıllarda yaygın olarak tartışılmaktadır (Berkowitz ve Bier, 2004) çünkü dürüstlük, cesaret gibi karakter özelliklerine sahip gençler yetiştirmek bütün toplumlar ve ebeveynler için temel hedeflerden biridir. Bunun yanında öncelikle, karakterin ana bileşenleri ve bunların psikolojik yapılar olarak nasıl kavramlaştırılması gerektiği üzerinde ortak bir fikir birliği oluşturma (Park ve Peterson, 2006a) çabaları halen devam etmektedir.

Gençlik gelişimi uygulamaları 20. yy. boyunca okul terkleri, suça eğilim, alkol ve madde kullanımı gibi gençlik problemlerine odaklanmıştır. Bu yöndeki erken müdahaleler kriz içindeki gençlere, yardımı hedeflemiştir. Oysa daha yakın tarihli müdahaleler önleyici niteliktedir, problemler gelişmeden önce gençleri desteklemeyi hedeflemektedir. Önleme açısından bakıldığında gençlerin ihtiyaçlarıyla ilgili olumlu çıktılar üzerinde durmak, olumsuz çıktılarının azalmasını sağlar. Gençlerin pozitif gelişimi sözkonusu olduğunda ise, en önemli nokta olumlu özellikler çerçevesinde ele alınan karakter özellikleridir. Gençlerin problemlerini azaltan ve gelişimlerini (okul başarısı, fiziksel sağlık) hızlandıran içsel nitelikleri güçlü karakter özellikleri kapsamında ele alınmaktadır (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Yirmibirinci yüzyılda öğrencilerin karakteri, sosyal duygusal becerileri ve akademik yeterlilikleri bir okulun etkililiğini birlikte belirleyecektir. Öğretim programında sosyal duygusal ve karakter eğitimi kavramları, ilkeleri ve stratejilerine yer vermek ve herkesin sosyal duygusal iyilik hali ve akademik başarı arasındaki ilişkiyi anlamalarına yardım etmek bu kapsamda önemlidir (Bencivenga ve Elias, 2003). Karakter güçlerini geliştirmek öğrencilerin sosyal

duygusal yeterliliklerini arttırma çalışmalarına da paralel bir çalışma alanıdır. Bu yönüyle önleme kavramıyla örtüşmektedir ve sosyal ve duygusal öğrenme alanlarındaki beceri kazanımından daha ileri düzeyde, gençlerin bütün olarak gelişimini hedeflemektedir.

Öğrencilerin güçlü bir karaktere sahip bireyler olarak gelişmelerini sağlamak okulların temel işlevleri arasında yer almaktadır. Bu yöndeki eğitim sürecinde öğrencilerin bütün olarak gelişmesiyle bilişsel, duyuşsal ve davranışsal yönlerinin birlikte gelişimi vurgulanmaktadır (Miljković ve Rijavec, 2008). Karakter yeterlilikleri öğrencilerin bu yönleriyle doğrudan ilgilidir. Aslında karakter yeterliliklerinin içeriğine bakıldığında da bu durum ayrıntılı olarak görülebilir. Merak, özgünlük, öğrenmeye açık oluş gibi bilişsel gelişime daha yakın yeterlilikler yanında sosyal zekâ, affedicilik, şükür sahibi olma gibi duyuşsal gelişimle daha ilişkili özellikler bir arada gençlerin ideal karakter özelliklerini oluşturmaktadır. Böylece karakter güçlerinin hem bilişsel hem de duyuşsal gelişim alanlarına olumlu katkıları olduğu ve bu özelliklerin gelişimini sağlamak için geliştirilecek özellikleri somutlaştırdığı söylenebilir. Bir anlamda öğrencilerin bütün olarak gelişimlerinden güçlü karaktere ilişkin özelliklerin kazandırılması da anlaşılmaktadır.

Dünya’da ve ülkemizde karakter kavramına çok farklı anlamlar yüklenmiştir. Bu doğrultuda karakter eğitimi alanyazınında erdem ve değerlerin anlamı üzerine genel bir fikirbirliği oluşmamıştır. Bu terimler sıklıkla birbirlerinin yerine kullanılabilir (Shryack, 2009). Ayrıca bu kapsamda değerler eğitimi, erdem eğitimi, karakter eğitimi, etik eğitim, karakter okulu, ahlak eğitimi ve moral eğitim gibi benzer diğer kavramların da kullanıldığı gözlenmektedir. Günümüzde okullarda gençlerin olumlu davranışlar kazanmalarında alternatif yollar olarak sözkonusu kavramların üzerinde durulması dikkati çekmektedir. Bu kavramların birbiri yerine kullanıldığı ve çoğunlukla aynı anlamda ele alındığı bir ortamda özellikle erdem, değerler ve karakter kavramlarından hangisinin amaca en uygun şekilde kullanılacağı ve bu kavramlarla ne ifade edildiğinin de netleştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu noktada karakter güçleri kuramı (Peterson ve Seligman, 2004) somut ve kapsamlı bir kuramsal çerçeve sunmaktadır. Güçlü karakterin özellikleri “karakter güçleri” (character strengths) ve “davranışlarla gözlenebilen değerler” (values in action) olarak aynı anlamda ele alınıp tanımlanmakta, erdemli oluş (virtues) ise bu değerlerin (güçlerin) birleşiminden oluşan bir üst kazanım alanı olarak ifade edilmektedir.

Karakter, bu çalışmaya temel olan kuram çerçevesinde, duygu, düşünce ve davranışlarla gösterilen olumlu özellikler bütünü (Park ve Peterson, 2006a) şeklinde tanımlanabilir. İyi ve güçlü karakterin çok boyutlu yapısını ifade etmek için ise karakterin bileşenleri “karakter güçleri” olarak adlandırılmıştır. Altı geniş ahlaki erdem alanı altında 24 karakter gücünü organize ederek tanımlayan bu sınıflama, insanlardaki olumlu ve doğru yönere odaklanan, iyi bir yaşama yol açan ve insan gelişimine en üst düzeyde katkı sağlayan karakter güçleriyle ilgilidir (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Bu güçler erdemli oluş ile birlikte tanımlanmıştır. Erdem, ahlak düşünürlerince değerli kabul edilen olumlu özelliklerdir. Karakter güçleri ise aynı zamanda erdemli oluş boyutlarını da tanımlayan psikolojik süreçler ve mekanizmalar olup erdemli oluş boyutlarını belirleyen ayırdedilebilir göstergelerdir (Peterson ve Seligman, 2004; Park ve Peterson, 2006a).

Karaktere ilişkin yapıların sosyal, duygusal ve bilişsel boyutlardan dolayı karmaşık ve kapsamlı (Ji ve diğ., 2005) olması, karaktere ilişkin değerlendirme sürecini de güçleştirebilmektedir. Person, Moiduddin, Hague-Angus ve Malone’a (2009) göre karakterin bu karmaşık yapısı göz önüne alındığında araştırmacıların geçerli ve güvenilir ölçme araçları üzerine odaklanmaları gereklidir. Karakter yeterlilikleriyle ilgili eğitimlerde kullanılan ölçme araçlarının psikometrik özelliklere ilişkin yaklaşık üçte bir oranında yetersiz veriye sahip olduğu ve bu eğitimler için yeterli psikometrik özelliklere sahip ölçme araçlarının daha yararlı olduğu vurgulanmaktadır. Karakterin çok boyutlu ve karmaşık yapısını geçerli ve güvenilir biçimde ölçmeye yönelik çalışmaların içinde bu ihtiyaca cevap vermesi ve yeterliliği açısından karakter güçleri yaklaşımı bir istisna olarak görülmektedir.

Ülkemizde olduğu gibi tüm dünyada da uzun vadede mutluluğu yakalamak için ebeveynler, öğretmenler ve gençlerin karakter gelişimi için bir çaba harcamaları gerekmektedir (Garcia ve Moradi, 2012). Bunun için karakter güçleri kuramı her üç grupta birlikte psikolojik danışmanlar için de gençleri merkeze alan çalışmalarda kapsamlı bir çerçeveye sunmaktadır. Karakter güçlerinin, gençlerin riskli davranışları gibi yetersizliklerinin belirlenmesinden sonra onlara neler kazandırılacağı, yetersiz yanları kadar yeterli ve güçlü yanlarının da neler olduğu ve bu konudaki eksikliklerinin tamamlanarak bütün olarak gelişimlerinin sağlanması için “tamamlayıcı” nitelikte bir süreci ifade ettiği söylenebilir. Ancak bu süreçte karakter güçlerini sadece belirlemekten öte, bu güçlerin gençlerde hangi özelliklerin gelişimine etkisi olduğunun araştırılması da önem kazanmaktadır. Karakter güçleri kuramı çok daha geniş anlamda

uygulanabilir olmakla birlikte, kuramın geliştirilmesindeki temel amaç, pozitif gençlik gelişimine (positive youth development) olan ilgidir (Peterson ve Seligman, 2004). Bu yönelim çerçevesinde düşünüldüğünde, duyuşsal gelişim alanı olarak karakter yapısı ile bilişsel bir boyut olan akademik başarı ve yine duyuşsal boyuta işaret eden, öznel iyi oluş ve yılmazlık gibi özelliklerin öğrencilerin bütün olarak pozitif yönde gelişimlerine katkıları vardır.

Bireylerde iyi oluşu ve sağlıklı yaşamı arttırmayı hedefleyen önleyici bir model oluşturmak için psikolojik rahatsızlıklar yanında bütünleşmiş bir biçimde psikolojik iyi oluşun da üzerinde durmak, ruh sağlığı alanında çalışanlara yönelik bir beklentidir (Hutchinson, Stuart ve Pretorius, 2010). Bu bağlamda iyi oluş ile ilgili karakter güçlerine odaklanmak pozitif gençlik gelişimiyle ilgilenen ruh sağlığı uzmanlarının dikkatini çekmektedir (Park ve Peterson, 2005). Pozitif gençlik gelişiminde, öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı arasındaki ilişkiler ön plana alınmaktadır. Öznel iyi oluş açısından bakıldığında, karakter niteliklerini geliştiren gençler topluma katkı sağlar ve tatmin edici doyurucu bir yaşama sahip olurlar denebilir. Ayrıca bu özellikler olumlu davranışları artırır ve psikopatolojinin olumsuz etkilerini azaltabilir. Öz denetim, tedbirlilik gibi güçler gençlerin iyilik haline zarar veren riskli yaşantılardan kaçınmalarını sağlayabilir. Gençlerin, zorluklarla karşılaştıklarında kararlı olmalarına ve nihayetinde amaçlarına ulaşmalarına yardım edebilir. Karakter güçleri olumlu kazanımlarla bağlantılı olup iyi oluşla da ilişkilidir. Karakter güçleri ayrıca stresle ve davranışsal problemlerle olumsuz ilişkilidir. Belki yüksek düzeyde güçlere sahip bireyler gelecekte daha fazla iyilik hali yaşarlar. Bununla birlikte daha mutlu bireylerin bu güçleri daha çok öne çıkarması da olasıdır. Bu bağlamda erken müdahale stratejileri olarak karakter güçlerinin kazandırılması iyi oluşu uzun vadede artırır (Gillham ve diğ., 2011). Buna göre, karakter güçleri pozitif gençlik gelişimi olarak öznel iyi oluş için riskli davranışların önlenmesinden psikopatolojiye kadar geniş bir çerçevede yararları olan gelişimsel güçlerdir. Aynı şey yılmazlık ve akademik başarı için de geçerlidir. Akademik başarı açısından ahlaki olarak değerli görülen kavramlar ve okul başarısını karakterle ilişkili sınırlı düzeyde odaklanarak inceleme eğilimi vardır. Bu noktada okul başarısıyla ilgili olarak ahlaki açıdan değerli kişilik özelliklerinin kapsamlı şekilde ele alınmasına ihtiyaç vardır. Olumlu sınıf davranışı, öğrenmeye aktif katılım, dikkatli olma, diğer öğrencilere yardım gibi ahlaki olarak olumlu ve değerli bir bakış açısı içerdiğinden iyi karakterin okul başarısının temel bir bileşeni olan olumlu sınıf davranışı için gerekli bir faktör olduğu da söylenebilir (Weber ve Ruch, 2012). Bu olumlu sınıf davranışları yanında okul başarısı da sebatkârlık, öğrenmeye açık oluş gibi karakter güçlerinin varlığıyla

ortaya çıkabilir, olumlu sınıf içi davranışlarıyla birlikte öğrencilerin akademik performanslarını en üst düzeye çıkarabilir.

Yılmazlık açısından bakıldığında ise gençlik boyunca karakter güçlerinin nasıl geliştiğini belirlemeye ihtiyaç olması yanında gençlerde yılmazlık ve yılmazlığın karakter güçleriyle ilişkisini anlamaya yönelik araştırmalara da ihtiyaç vardır. Karakter güçlerinin gelişiminin, yılmazlığın arttırılmasında etkisi olan önemli bir faktör olduğu ileri sürülmektedir (Desantis, 2011). Gençler yılmazlığa ilişkin kaynaklara sahip olduklarında hem daha az problemleri olur, hem de okul başarısı, liderlik, diğerlerine yardım, fiziksel sağlık gibi alanlarda gelişme ve başarılar gösterirler. Bu yılmazlık kaynakları ise karakter güçlerine karşılık gelmektedir (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Buradan anlaşılmaktadır ki karakter güçleri gençlerin psikolojik sağlamlıkları adına temel bileşenleri oluşturur. Böylece gençlerin karakter güçlerinin geliştirilmesiyle nereye varılacağı da netleşmiş olmaktadır. Bu hedef, gençlerin pozitif gelişimlerine işarte eder. Gençlerin pozitif gelişimi ise, araştırmanın kuramsal kısmında açıklandığı gibi, gençlerin psikolojik sağlamlıkları ve öznel iyi oluşlarının sağlanması ancak bu sürecin akademik başarıdan soyutlanmaması, akademik başarıyla birlikte ele alınması çerçevesinde meydana gelmektedir.

Shryack'a göre (2009) karakter güçlerinin oluşturduğu erdemli oluş yapılarının çeşitli araştırmalar için amaca uygunluğu ve araştırılabilirliğinde üç nokta önemlidir: 1) erdemli oluş boyutlarının anlamlı bir yapıya sahip olduklarının ampirik olarak gösterilmesi 2) psikolojideki diğer yapılarla bağlantısının kanıtı 3) erdemli oluş boyutlarının ahlaki açıdan ilgili davranışların yordayıcılığının kanıtı. Karakter güçleri araştırmalarına yönelik bu üç aşamaya uygun olarak bu araştırmada, karakter güçlerine ilişkin kuramsal yapının kültüre uygun olarak Türkiye'de bir çalışma grubunda ölçme modeliyle test edilmesi ve ahlaki yönden istenir psikolojik yapılar olarak öznel iyi oluş ve yılmazlığın akademik başarıyla birlikte pozitif gençlik gelişimi çerçevesinde yordanmasının gerekli olduğu düşünülmüştür.

Türkiye'de karakter yeterliliklerinin geliştirilmesi çalışmaları için gerekli olan kuramsal temeli sağlama ve öğrencilerin bütün olarak gelişimlerinde önemli görülen karakter güçlerinin değerlendirilmesine ihtiyaç vardır. Bu araştırmada Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin uyarlanması ve karakter güçlerinin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarıdan oluşan pozitif gençlik gelişimini yordayıcılığının incelenmesi amaçlanmıştır.

1.1. Problem

Gençlerin akademik gelişimleri yanında bir bütün olarak diğer gelişim ihtiyaçlarının da birlikte değerlendirilmesine yönelik yaklaşımları ifade eden karakter güçleri ve pozitif gençlik gelişimi konusuna ilişkin çalışmaların son yıllarda alanyazında yoğun olarak yer aldığı dikkati çekmektedir. Karakter güçleri konusunun yurdumuzda hedeflenen düzeyde, kapsamlı biçimde ele alındığı çalışmaya rastlanılmamıştır. Diğer ülkelerdeki çalışmalardan farklı olarak hem ülkemizde yaşayan gençlerin karakter güçlerinin değerlendirilmesine yönelik kapsamlı bir ölçme aracının (Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri-The Values in Action Inventory of Strengths for Youth) uyarlanarak ülkemize kazandırılması hem de bu güçlerin pozitif gençlik gelişimindeki yılmazlık, öznel iyi oluş, akademik başarı gibi gelişim alanlarına etkisini kültürel farklılık temelinde değerlendirmek bu kapsamda gerekli görülmektedir.

Bu çalışma ile “14-19 yaş arası liseye devam eden gençlerin güçlü karakter özelliklerini ölçmeye yönelik uyarlanacak olan Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri Türkiye için geçerli ve güvenilir bir araç mıdır?” ve “14-19 yaş arası liseye devam eden gençlerin karakter güçleri öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı düzeylerini yordamakta mıdır?” sorularına yanıt aranmaktadır.

1.1.1. Alt Problemler

Yukarıda ifade edilen problemin daha ayrıntılı incelenmesi için araştırmanın alt problemleri aşağıdaki gibi ifade edilmiştir.

1.1.1.1. Karakter Güçleri Gençlik Envanteri geçerli bir araç mıdır?

1.1.1.2. Karakter Güçleri Gençlik Envanteri güvenilir bir araç mıdır?

1.1.1.3. Karakter güçleri, 14-19 yaş arasındaki gençlerin öznel iyi oluşlarını anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.1.1.4. Karakter güçleri, 14-19 yaş arasındaki gençlerin yılmazlıklarını anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.1.1.5. Karakter güçleri, 14-19 yaş arasındaki gençlerin yılmazlığın alt boyutu olan “özyeterlik ve umutlarını” anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.1.1.6. Karakter güçleri, 14-19 yaş arasındaki gençlerin yılmazlığın alt boyutu olan “sorun çözme becerilerini” anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.1.1.7. Karakter güçleri, 14-19 yaş arasındaki gençlerin yılmazlığın alt boyutu olan “kararlılıklarını” anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.1.1.8. Karakter güçleri, 14-19 yaş arasındaki gençlerin yılmazlığın alt boyutu olan “girişimcilik ve iletişim” düzeylerini anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.1.1.9. Karakter güçleri, 14-19 yaş arasındaki gençlerin “akademik başarılarını” anlamlı olarak yordamakta mıdır?

1.2. Tanımlar

Araştırmada ele alınan temel kavramların işe vuruk tanımları aşağıda ifade edilmiştir.

Karakter: Karakter, bir bireyin duygularında, düşüncelerinde ve davranışlarında gösterilen olumlu özellikler bütününden oluşan çok boyutlu bir yapıdır (Park ve Peterson, 2006a).

Karakter Güçleri: Duygu, düşünce ve davranışlarla ortaya konan olumlu özellikler (Park, Peterson ve Seligman, 2004) bütünü olup güçlü karakter özelliklerini temsil eder ve erdemli oluşu belirleyen kendine has psikolojik süreçlerdir. İyi karakterin çok boyutluluğunu ifade etmek için onun bileşenleri karakter güçleri olarak adlandırılır (Park ve Peterson, 2009).

Erdemli Oluş: Ahlak felsefecileri veya manevi düşünürlerce değerli bulunan temel niteliklerdir (Park ve Peterson, 2009). Karakter güçlerinin oluşturduğu bilgelik, cesaret, insaniyet, adillik, ölçülülük, aşkınlıktan oluşan daha üst düzey olumlu karakter özellikleri anlaşılır (Peterson ve Seligman, 2004).

Pozitif Gençlik Gelişimi: Gençlerin yaşam boyunca olumlu anlamda büyüme ve gelişmelerini sağlayan kaynakların kazandırılması ve güçlendirilmesi olup, bu süreçteki istendik kazanım ve sonuçları ifade eder. Gençlerin güçlü yanlarına odaklanan bir yaklaşımdır (Park, 2004a; Phelps ve diğ., 2009; Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Bu araştırmadaki anlamıyla, gençlerde yılmazlık, yaşam doyumu, akademik başarı ve karakter güçleri (Catalano ve Toumbourou, 2009) yapılarının kazanımı ve gelişimidir.

Öznel İyi Oluş: Kişinin yaşamına ilişkin duyuşsal ve bilişsel değerlendirmeleridir. Hoş, keyif veren duyguları yaşama, olumsuz ruh hali düzeyinin düşük olması ve yaşam doyumunun yüksek olmasını içeren geniş bir kavramdır (Diener, Lucas ve Oishi, 2002).

Yılmazlık: Önemli derecedeki risk, zorluk veya gelişim dönemine ilişkin ciddi tehditler karşısında olumlu ve iyi düzeyde uyum sağlamaktır (Masten ve Reed, 2002).

Akademik Başarı: Akademik başarı, okulla ilgili bir ortamda veya akademik bir konuda bir öğrencinin ilerlemesinin ölçümüne denir. Genellikle dersten alınan notlar, sınav puanları, standart test puanları ya da okuldan mezun olma ile ölçülür (Fineburg, 2009). Bu araştırmada bir önceki eğitim-öğretim döneminde alınan ders notu ortalamaları ile değerlendirilmektedir.

1.3. Sayıtlılar

Bu araştırmada belirlenen sayıtlı aşağıda ifade edilmiştir.

Araştırmaya katılan tüm bireyler veri toplama araçlarını gerçek durumlarını yansıtacak şekilde içtenlikle ve doğru olarak yanıtlamışlardır.

1.4. Sınırlılıklar

Araştırmanın sınırlılıkları aşağıda sıralanmıştır.

1. Araştırma, liseye devam eden 14-19 yaş arasındaki öğrenciler üzerinde gerçekleştirildiğinden, araştırma sonuçları ancak bu öğrencilere benzer özelliklere sahip kişilere genellenebilir.
2. Bu araştırmada ele alınan güçlü karakter özellikleri, "Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri"nin ölçtüğü niteliklerle sınırlıdır.

1.5. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Günümüzde davranış bilimleri ve ruh sağlığı alanında çalışan uzmanların olumsuz davranışlardan çok bireylere olumlu davranış ve yeterlilik kazandırma bakış açısına ilişkin bir yönelimleri vardır. Bu kapsamda insan yeterliliklerinin netleştirilmesi ve önleme programlarıyla gençlerin dayanıklılığının nasıl arttırılacağına odaklanılmasının gerekliliği üzerinde durulmaktadır (Smith, 2006). Yeterliliklerin hedef koymayı veya mesleki performansı yordaması, öznel ve psikolojik iyi oluşla ilişkisi, karakter güçlerinin ölçümünün geleneksel kişilik özellikleri ölçümlerinin ötesinde artan bir geçerlilik katkısı getirip getirmeyeceği gibi konular bu doğrultudaki örnek konulardır (Linley ve diğ., 2007). Ancak özellikle karakter güçlerini ve iyilik halini geliştiren programlar ve değerlendirmeye yönelik ölçekler gelecekte ihtiyaç duyulacak araştırma konularıdır. Bu konulara odaklanarak karakter eğitimi ve karakter güçlerine yönelik farklı programların

ve ölçeklerin tasarlanıp geliştirilebilmesi için karakter gelişimine yönelik kuramsal çerçeve oluşturulmasına ilişkin ihtiyaç da karşılanabilir (Park, 2004). Uyarlanacak araç ile sözkonusu programların tasarlanması ve değerlendirilmesine yönelik ihtiyaçlar karşılanabilecektir. Gelişim dönemlerine uygun programlar hazırlanabilecektir.

Karakter güçlerini tam anlamak için gelişimsel bir bakış açısına ihtiyaç vardır çünkü farklı karakter güçleri farklı gelişim dönemleriyle ilişkilidir. Umut, takım çalışması, coşku gibi bazı yeterlilikler genç bireylerde; mükemmelliğin takdiri, liderlik, dürüstlük, açık fikirlilik gibi bazıları ise yetişkinlerde daha yaygın olabilir. Bilişsel ve sosyal olgunlaşmaya bağlı oluşan farklı gelişimsel ihtiyaçlar yaşam boyunca ortaya çıkar. Çok boyutlu bir yapı olarak erken yaşlardaki bireylerin karakter özellikleri ise daha az bilinmektedir. Oysa gelişimsel açıdan bakıldığında üç yaşındaki çocuklarda bile karakter güçlerine ilişkin bireysel farklılıkları araştırmak mümkün ve önemli görünmektedir. Bu doğrultuda çok erken yaşlarda mutluluk ve karakterin bileşenlerini ölçmek için güvenilir stratejiler geliştirilmesine ihtiyaç vardır. Bu stratejiler sonraki araştırmalarda karakter ve iyilik halinin gelişimsel boyutunun araştırılmasını ve bu özellikleri arttıran erken müdahalelerin tasarlanmasını kolaylaştırır (Park ve Peterson, 2006a). Bu müdahalelerin özellikle lise dönemi için yararlı olabileceği düşünülmektedir. 14-19 yaş öğrencilere yönelik yapılacak bu çalışma ile önemli bir gelişimsel dönemin ihtiyaçlarına cevap verilebilecektir.

Okullarda ve gençlik organizasyonlarında karakter eğitimi programlarının gelişimine bağlı olarak bu programları değerlendirmek için etkili araçlara ihtiyaç vardır. Bu amaçla, örneğin, odak grup bulgularını kullanma gibi yollarla gençlerde karakter güçlerini değerlendirmek için ölçekler geliştirilmesi gerekmektedir. Bu doğrultuda karakter eğitiminin anlamı dikkatle incelenerek yeni araştırma konularıyla şu ana göre genişletilmelidir. Öğrencilere basitçe ne yapacaklarının söylenmesi yerine, karakter eğitimi programlarıyla öğrencilerin nasıl ahlaki seçimler yapacakları ve karar verecekleri konusunda yardımcı olunmalıdır (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Bu ihtiyaç bağlamında sözkonusu çalışma ile karakter eğitime ilişkin sınırları belli olan kapsamlı bir içerik ortaya konabilir.

Normal kişilik özelliklerine göre karakter güçlerinin ne kadar kendine özgü olduğunun incelenmesi de önemlidir. Gelecekteki araştırmalar karakter güçlerini oluşturmada çevre ve kalıtımın nasıl etkileştiğini açıklamaya yönelik olmalıdır. Ayrıca karakter güçlerinin gelişimine katkısı olmayan etkilerin varlığı da ortaya konabilir (Steger, Hicks, Kashdan, Krueger ve Bouchard, 2007). Bu etkilerin varlığına yönelik olarak, karakter

güçlerinin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı gibi değişkenlere göre incelenmesiyle alana katkı sağlanabilecektir.

Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri 24 güçlü karakter özelliğinin etkili bir şekilde kapsamlı olarak değerlendirilmesi yoluyla farklı karakter güçlerinin ortak ya da etkileşimli etkilerinin incelenmesine yönelik araştırmaları kolaylaştırmaktadır. Ayrıca uygulamalı araştırmaların yürütülebilmesi, kişilerarası karşılaştırmalar yanında kişinin kendi içinde bireysel yeterlilik karşılaştırması, kişinin diğer yeterliliklerine göre öne çıkan yeterliliğinin tanımlanması, önleme programlarının etkisinin değerlendirilmesi de bu aracın kullanıldığı araştırmalarda mümkün olabilir. Bu türde ölçekler geliştirildikçe, karakter kavramının yapısı ve gelişimi ile ilgili yeni bilgiler edinilebilir ve karakter özelliklerinin nasıl geliştirileceği daha gerçekçi olarak ortaya konabilir (Park, 2004; Park ve Peterson, 2006a). Karakter güçlerine ilişkin hem betimsel hem de deneysel birçok çalışma, bu çalışmada hazırlanan psikolojik ölçme aracının kullanılması yoluyla yürütülebilecektir.

Karakter güçleri sınıflamasında kültürel yanlılığı önlemek için farklı toplumlardan çok sayıda kaynağa ulaşılarak, çalışılmakla birlikte bu sınıflamanın evrensel olarak nasıl uygulanabileceğine ilişkin yeni çalışmalara ihtiyaç olduğu görülmektedir. Hangi davranış ve yeterliliklere daha fazla odaklanılacağı, herbir yeterliliğin nasıl geliştirileceği ve bunların davranışsal boyutları, hangilerinin en önemli yeterlilikler olduğu ile ilgili kültürler arası yeni veriler yararlı olacaktır (Biswas-Diener, 2006). Bu yeterlilikler evrensel olmakla birlikte, kültürel verilerle karşılaştırmalar da yapılarak kültürlerarası verilerle test edilmelidir. Bunun için karakter güçlerinin gelişimini anlama sürecindeki ilk önemli adım, karakterin temel bileşenlerinin tanımlanması ve bilimsel olarak geçerli ve güvenilir farklı gelişimsel ve kültürel gruplara uygun karakter güçleri ölçekleri geliştirilmesidir (Park ve Peterson, 2006a). Bu yöndeki çalışmalarda karakterin yapısını ve gelişimini daha iyi anlamak için karakter ve karakter güçlerinin çok boyutlu yapılar (Park, 2004; Park ve Peterson, 2006a; Park ve Peterson, 2008a) olarak ele alınması gerekir. Türkiye’de yapılacak bu çalışma ile karakter güçlerine ilişkin kültürel bir veri sağlanmış olacak, aynı zamanda kültüre özgü bir ölçme aracının uyarlama yoluyla kazandırılması mümkün olabilecektir.

Yine kültürel farklar bağlamında, şu an karakter güçlerini ve onların çeşitli kişisel, çevresel ve durumsal değişkenlerle ilişkilerinin incelenmesine yönelik araştırma sayısı artmaktadır. Bununla birlikte artan ilgi çoğunlukla batıdaki ülkelerdeki örneklemelerin özelliklerine yönelik olduğu için, karakter güçleriyle, örneğin, yaşam doyumu gibi

yapılar arasındaki ilişkinin diğer gruplarda da aynı sonuçları verip vermediği açık değildir. Şu an itibarıyla yaşam doyumuyla güçlü ilişkili olduğu rapor edilen karakter güçlerini batı örnekleri dışında inceleyen araştırma sayısında sınırlılık vardır (Proctor, Maltby ve Linley, 2011). Gelecekteki çalışmaların hem farklı yaş gruplarında hem de farklı kültürlerde ve bağlamlarda iyi oluş ve karakter güçleri arasındaki ilişkiye odaklanmaları gerekmektedir (Brdar, Anić ve Rijavec, 2011), karakter güçleri her yerde bütün bireylerce eşit öneme sahip olmayabilir. Kültürlere göre yaşam doyumunu yordayıcı güçler değişebilir (Peterson, Ruch, Beermann, Park, ve Seligman, 2007). Hem öznel iyi oluş hem yılmazlık hem de akademik başarı gibi birden çok göstere üzerinde karakter güçlerinin yordayıcılığının kültürel farklılık temelinde ortaya konması gerekli görülmektedir.

Karakter güçleri kapsamında ele alınan değerler eğitime yönelik çalışmalar ülkemizde önemsenmeye başlanmıştır. Konferans ve sempozyumların yanında (OGÜ, 2011; MEB, 2010) eğitim politikalarının belirlenmesinde de önemli rolü olan şura kararları çerçevesinde (MEB, 2010) öğrencilerin akademik başarıları yanında değerlerinin oluşumuna da önem verilmesi, temel insani, ahlaki ve sosyal değerleri geliştirme uygulamalarına ağırlık verilmesi, değerlere yönelik projeler hazırlanması ve öğrencilerin ödüllendirilmesi, gençlerin değerlerinin belirlenmesi için alan araştırması yapılması, değerler eğitime tüm eğitim kademeleri ve müfredatta ebeveyn, yönetici, öğretmen ve öğrenci katılımıyla yer verilmesi gibi kararlar öne çıkmıştır. Ayrıca il milli eğitim müdürlükleri (İstanbul MEM, 2011) düzeyinde de girişimlere rastlanmaktadır. Değerler eğitime ilişkin artan bu duyarlılığın en iyi şekilde değerlendirilmesi değerlere ve karakter özelliklerine yönelik etkili bir müfredatla ve ölçme araçlarıyla mümkün olabilir. Değerler eğitime yönelik bir çerçeve sunulmasına ilişkin ihtiyacın karşılanmasında da güçlü karakter özellikleri kuramı ve Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'ne yönelik bu çalışmanın, önemli ölçüde yararının olabileceği düşünülmektedir.

Değerler eğitime yönelik artan bu farkındalık yanında ülkemizde karakter güçleri konusuyla ilgisi kurulabilecek hem karakter eğitimi (Demir, 2008; Üstünyer, 2009; Yıldırım, 2007), hem değerler eğitimi (Dilmaç, 1999; İşcan, 2007) kapsamında yapılan çalışmalar vardır. Bu çalışmalarını tamamlaması ve geliştirmesi ve de uygulama boyutunda yeni sonuçlara ulaşılması, araştırma ile mümkün olabilecektir. Başka bir deyişle bu araştırma ile özellikle lise düzeyi için güçlü karakterin 24 boyutuna yönelik kapsamlı bir karakter ve değerler eğitimi programı model önerisi ortaya konabilir.

Bu çalışma ile çeşitli değerleri, karakter özelliklerini, ahlaki erdem özelliklerini kazandırmak için hangi kavramların ölçülüp üzerinde durulacağı ve geliştirileceği netleşmiş olmaktadır. Bu netleşmeye bağlı olarak da gençlerin pozitif gelişimleri için iyi oluş, yılmazlık gibi hangi yeterliliklere odaklanılacağına daha rahat karar verilebilir.

Sonuç olarak bu çalışmada, güçlü karakter özelliklerine ilişkin kapsamlı bir psikolojik ölçme aracının kültürel olarak ölçme modelinin test edilmesi, bunun yanında güçlü karakter özellikleriyle ilişkili olabilecek değişkenleri ortaya koymak ve bu yolla gençlerin pozitif gelişimlerinin en iyi şekilde önleyici ve müdahale edici çalışmalar bağlamında sağlanmasına rehberlik edecek çalışmalara katkı sağlamak amaçlanmaktadır. Bu araştırmada özellikle karakter güçlerinin iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarıyı yordayıcılığının test edilmesi ile bu üç pozitif gelişim alanını arttırmaya yönelik okullarda ve diğer gençlere yönelik kurumlarda karakter güçleri ile karakter ve değerler eğitimi programlarının tasarlanması kolaylaştırılabilecektir. Türkiye’de yaşayan gençliğin 24 farklı karakter özelliğinin yaygınlığı, hangi yeterliliklerin öne çıktığı ortaya konabilecek, bu doğrultuda 24 farklı karakter ve değer özelliğini kapsayacak bir karakter/değerler eğitimi içeriğinin oluşturulmasına katkı sağlanacaktır. Ayrıca bu çalışma ile ülkemiz okullarında yeterlilik temelli önleyici-koruyucu ruh sağlığı hizmetlerinin daha fazla yerleştirilmesine katkı sağlanabileceği ve bu konularda araştırmalar yoluyla bilgi edinilmesine yol açabileceği düşünülmektedir.

BÖLÜM II

KURAMSAL ÇERÇEVE VE ARAŞTIRMALAR

Bu bölümde ilk olarak karakter güçleri hakkında kuramsal bilgiler üzerinde durulmuş, ardından karakter güçlerinin pozitif gençlik gelişimi bağlamında öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı ile ilişkisi üzerine kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Son olarak da ilgili araştırmalar özetlenerek sunulmuştur.

2.1. KURAMSAL ÇERÇEVE

Aşağıda öncelikle karakter güçleri ile ilgili kuramsal bilgilere yer verilmiştir. Daha sonra araştırmanın diğer değişkenlerini oluşturan pozitif gençlik gelişimi kapsamındaki öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı, karakter güçleri çerçevesinde kuramsal olarak ele alınmıştır.

2.1.1. Karakter Güçleri İle İlgili Kuramsal Çerçeve

Karakter güçleri ve erdemli oluşa yönelik kuramsal bilgiler çerçevesinde; karakter güçleri ve erdemli oluş kavramının ortaya çıkışı, karakter güçleri ve erdemli oluş boyutlarının tanımı, sınıflaması ile yararları üzerinde durulmuştur. Ardından, okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri açısından karakter güçlerine değinilmiştir.

2.1.1.1. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Kavramının Ortaya Çıkışı

Son zamanlarda dayanıklılık, affedicilik, öznel iyi oluş gibi olumlu psikolojik yapıların araştırılmasına olan ilgi artmıştır. Bu, depresyon ve kaygı gibi psikolojik problemlerin anlaşılmasına ve müdahalesine ilişkin geleneksel vurguya artık daha az yer vermeye başladığı anlamına gelmektedir. Olumlu özelliklerle ilgili araştırma konularına olan ilgi artmakla birlikte, akademisyenler arasında iyi karaktere ilişkin bilimsel çalışmalar görece daha azdır (Biswas-Diener, 2006). Ancak artık günümüzde artan miktarda bu konulara benzer konulardan olan karakter güçlerinin bilimsel olarak çalışılabileceğine yönelik bir ilgi vardır (Robinson, 1997; Akt. Biswas-Diener, 2006). Erdem, karakter gibi yapıların incelenmesi bu kavramların net olmamasına bağlı olarak sosyal bilimlerin bu yapıları çok fazla araştırmamalarına rağmen bu yaklaşım artık değişmeye başlamıştır (Yanez, 2006). Karakter güçleri benzer olumlu özelliklere ilişkin araştırma konuları gibi daha fazla araştırılabilir bir yapı şeklinde algılanmaya başlanmıştır.

Olumlu psikolojik özellikler çerçevesinde, karakter güçleri üzerine önemli miktarda çalışma yürütülmüştür. Olumlu psikolojik özelliklerin çalışılması bu özelliklerin yaşam boyu kararlılığı ve gelişiminin sözkonusu olması açısından önemlidir (Luthans ve Youssef, 2007). Karakter güçleri, benzer araştırma konularının düzenlenmesini kolaylaştırıcı, gelecekte bu çerçevede yapılacak çalışmaların içeriğini şekillendirici potansiyele sahip bir konu alanıdır (Dunn, 2008). Karakter güçlerine ilişkin bu konu alanı psikolojik araştırmalarda yeni bir girişimdir ancak artan miktarda araştırmacı ve uygulayıcının ilgisini çekmektedir. Umut, iyimserlik gibi bireysel yeterlilikler ayrı başlıklar halinde yıllarca araştırma konusu olmuştur. Zamanla, yeterliliklerin temel özelliklerinin tanımlandığı bir bütün içinde anlaşılabilceği ve her birinin birbiriyle ilişkili olarak daha büyük bir tanımlama çerçevesinin bir parçası olarak ele alınabileceğine ilişkin bir bakış açısı ortaya çıkmıştır (Linley ve diğ., 2007). Olumlu psikolojik özellikleri geniş bir çerçevede sistematik olarak organize etmek için farklı sınıflama sistemleri kuram, ölçme ve araştırma ile desteklenmiştir. Karakter güçleri sınıflaması bunların içinde öne çıkan bir sınıflamadır. Güçlü karakter özelliklerine ilişkin bu sınıflamanın amacı, bu güçlü özelliklerin kuramsal temellerini ortaya koymak, varolan ölçekleri değerlendirmek, ilişkili olduğu değişkenleri ve sonuçları ele almak, yaşam boyu gelişimi ya da sınırlandırmasına katkı sağlayan faktörleri ve yaklaşımları ortaya koymaktır (Luthans ve Youssef, 2007). Karakter güçleri yaklaşımı görece yeni bir konudur ancak araştırılabilirliğine yapılan vurgu açısından dikkat çekmektedir.

Yeterlik temelli bakış açısı psikolojik danışmanlık ve psikoloji alanında hızla büyüyen bir yaklaşımdır. Yetersizliği öne çıkaran problem odaklı psikolojik danışma yerine yeterlilik temelli psikolojik danışma daha çok ilgi görmektedir. Yılmazlık literatürü yeterlilik temelli yaklaşımın merkezinde yer alarak danışma modeli ya da teknikleriyle anlamlı bir şekilde bütünleştirilmeye başlanmıştır. Yeterlilik temelli psikolojik danışma ruh sağlığı uzmanları için önemli bir paradigma değişimini ifade eder. Bu yaklaşım bireylerin hangi yeterliliklerini yaşam sorunlarıyla etkili bir şekilde başederken kullanmada önemli olduğuna yöneliktir ve temel yeterliliklerin ne olduğuyla ilgilidir (Smith, 2006). Karakter güçleri yaklaşımı, yeterlilik temelli psikolojik danışma anlayışına paralel bir konu alanıdır.

Yeterlik temelli yaklaşımlardan filizlenip ortaya çıktığı ve gelişmeye devam ettiği anlaşılan Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş (Character Strengths and Virtues) yaklaşımı, daha önceleri başlayan çalışmalarla ortaya konmakla birlikte (Seligman, 2002; Seligman ve Peterson, 2003) sistemli olarak daha sonraları ele alınarak

oluşturulmuştur. Karakter güçleri konusu yeni olmakla birlikte hızla gelişen bir konu alanıdır. Zamanla, konuya ilişkin çalışmaların artacağı anlaşılmaktadır. Konu, yeterlilik temelli psikolojik danışma gibi yaklaşımlarla daha da yapılandırılmaya devam etmektedir.

2.1.1.2. Karakter Güçlerinin Tanımı

Konuya açıklık getirmesi açısından yeterlilik, karakter, karakter güçleri gibi kavramların açıklanmasında yarar vardır. Yeterlilik, bir kişinin yaşamla başetmesine yardımcı olan ve yaşamı kişinin kendisi ve diğerleri için daha doyurucu yapan özellikler olarak tanımlanabilir. Bu özellikler durağan kişilik özellikleri değildir, kişinin kültüründen ve buna ilişkin dinamik süreçlerden etkilenerek gelişir. Yeterlilikler farklı kültürel anlamlara sahip olabilir, önemi farklılaşabilir. Öğrenilebilir ve öğretilebilir. İçsel ya da dışsal olabilir, kültürel yanı ve kavramsal bir temeli vardır, yaşam boyu varolma yönelimlidir. Uyum sağlama, işlevsellik ve olumlu yaşam çıktılarıyla ilişkilidir. Yeterlik gelişimi kalıtım, çevre ve ikisinin etkileşiminden meydana gelen bir süreçtir. (Smith, 2006). Yeterlilik sosyal olarak anlamlı hedeflerin başarılmasına işaret etse de ahlaki boyut içermeyebilir. Bazı görevleri iyi yapmakla ilgili yetenek örnekleri olarak görülebilir. Ahlaki yeterlilik ise diğer yeterlilik tiplerinden bütünüyle farklı değildir. Ahlaki yeterlilik genel bir yeterliliktir ki diğer tüm yeterliliklere yapıcı bir şekilde rehberlik eder (Park ve Peterson, 2006a). Yeterlilik tanımında karakter güçlerinin de önemli bir özelliği olan ahlaki yeterlilik belirleyici bir anlama sahiptir.

Karakter, bir bireyin duygularında, düşüncelerinde ve davranışlarında gösterilen olumlu özellikler bütününden oluşan çok boyutlu bir yapıdır (Park ve Peterson, 2006a). Karakterin belli başlı nitelikleri şöyle sıralanabilir: a) Bireysel farklılıklar olarak bulunan olumlu özellikler kümesidir, insanların değişen derecelerde sahip oldukları yeterliliklerdir b) Duygu, düşünce ve davranışlarda görülür c) Yaşam boyu şekillendirilebilir d) Ölçülebilir e) Merkezi ya da çevresel çeşitli bağlamsal faktörlerin etkisine açıktır. Bu kavramlaştırma değerlendirme açısından özellikle önemli (Park ve Peterson, 2008a) olup karaktere olumlu bir yapı olarak yaklaşılmakta, kavramın olumlu anlamına yakın olarak tanımlandığı dikkati çekmektedir.

Karakter güçleri ise duygu, düşünce ve davranışlarla ortaya konan olumlu özellikler olarak tanımlanabilir. Karakter güçleri birden fazla olumlu özelliği kapsar. Bunlar bireylerde dereceli olarak bulunur ve bireysel farklılıklar olarak ölçülebilir (Park, Peterson ve Seligman, 2004). Karakter güçlerine ilişkin bireysel farklılıklar, tutarlı ve

geneldir ancak bireyin yaşadığı ortam ve çevreden de etkilenecek şekilde şekillenir, bu anlamda değişme kapasitesine sahiptir. Karakter güçleri sınıflamasında ölçülebilir davranışlar dikkate alınmıştır ve karakterin bileşenleri bireyin hem genel toplumsal-kültürel çevresi hem de şu an yaşadığı daha küçük çevresi içinde anlamlandırılarak ele alınmıştır (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Karakter güçleri kültürel olarak değerli olan bireysel farklılıklardır. Karakter güçlerinin kavramsal özelliklerinden biri bu yeterliliklerin tutarlı, kararlı özellikler olduğu ancak bu güçlerin büyümesi ve geliştirilmesinin de temel bir öncelik olduğudur (Steger ve diğ., 2007). Karakter güçleri aynı zamanda ahlaki değeri olan özelliklerdir. Örneğin içe dönüklük ve dışa dönüklük ahlaki ağırlığı olmayan özelliklerdir. Bir karakter gücü olan gruba sadakat bunun aksine ahlaki olarak değerlidir (Park ve Peterson, 2008a). Sağlıklı ebeveynlere sahip olma, akranlarla ve aileyle yakın ilişkiler, olumlu rol modelleri, çeşitli gençlik gelişim programları karakter güçlerinin gelişiminde önemli rol oynar (Park, 2004a). Karakter güçleri, tanımı, özellikleri ve geliştirilebilirliği açısından kapsamlı bir yapı olarak ele alınabilir.

Karakter güçleri yaklaşımı güçlü bir karakterin bileşenlerini ve erdemli oluşun niteliğini psikolojik bir bakış açısından çalışmak için sistematik bir yaklaşımdır (Brdar, Anić ve Rijavec, 2011; Shryack, Steger, Krueger, Kallie, 2010). Bu yaklaşımda karakter güçleri ahlaki olarak değerli olan kişilik özelliklerinin alt kümesi olarak ele alınır (Gillham ve diğ., 2011). Yapı hiyerarşisi açısından ise karakter güçleri belirli davranışlarla geniş treytlar arasındaki düzeyde yer alır. Psikometrik açıdan karakter gücünün erdemli oluştan daha kolay ölçülebileceği varsayılmaktadır, çünkü karakter güçleri belirli düşünce, duygu ve davranışlarda gözlemlenebilir (Shryack, 2009). Karakter güçleri karakter kavramının somut olarak tanımlanıp sınıflandırılmasıdır, denebilir.

Farklı güçler farklı problemleri önlemede diğerlerinden daha etkili olabilir ve farklı güçlerin farklı sonuçları olabilir (Park, 2004a). Bununla birlikte karakter güçleri sıklıkla diğer karakter güçleriyle ilişkilidir. Mizah ve cesaret gibi güçlere iyi yüreklilik veya tedbirlilik gibi diğer güçler eşlik etmediğinde olumsuz sonuçlar ortaya çıkabilir. Bu noktada belirli güçleri diğer güçlerle nasıl dengede kullanacağına ilişkin gençlere rehberlik etmek gerekir. Örneğin incitici ve acımasız olarak algılanan bir mizah tarzına sahip genç tedbirlilik gücünü kullanmaya cesaretlendirilebilir ve kendine “diğer kişi şakamı nasıl yorumlayabilir” diye sormasına yardım edilebilir. Uygulamada karakter güçleri diğer güçlerden yalıtılmış değildir onlarla birlikte varolur (Gillham ve diğ., 2011). Güçlü karakter özelliklerinin birbiriyle ilişkili olması gençlerin bu özellikleri kazanmaları

sürecinde kolaylık sağlayıcı bir faktör olabilir. Kişi herhangi bir karakter gücünü geliştirmeye odaklandığında daha iyi olduğu farklı güçleri de beraberinde kullanabilecektir. Bu aynı zamanda güçlerin birbirini pekiştirmesi anlamına da gelebilir.

Herhangi bir karakter gücünün varlığı için temel ölçütler bulunur. Bu ölçütlere göre 24 farklı karakter gücü tanımlanmıştır. Bu ölçütler aşağıda verilmiştir (Park, Peterson ve Seligman, 2004):

1. Aynı anda her yerde bulunur. Tüm kültürlerde geniş, yaygın bir şekilde varlığı fark edilebilir.
2. Bireysel doyum ve tatmin sağlar, mutluluğa katkı sağlar.
3. Ahlaki açıdan değerlidir.
4. Diğer bireyleri sınırlamaz, bu özelliği gözleyen diğer kişilere olumlu duygular yaşatır, kıskançlık olmadan bu özelliği takdir etmelerine yol açar.
5. Gözlenebilir, genel ve tutarlı bireysel bir farklılıktır.
6. Araştırmacılar tarafından bireysel bir farklılık olarak başarılı bir şekilde ölçülebilir.
7. Dikkat çekici biçimde bazı bireylerde daha fazla bulunur, bazı bireylerde ise daha az bulunur.
8. Bazı çocuk ve gençlerde erken yaşlardan itibaren gelişerek ortaya konur.
9. İlgili özelliğin geliştirilmesi, toplumsal uygulamalar ve ritüellerin önemle üzerinde durduğu bir hedeftir.

Sahip olunan özelliklerin güçlü karakter özelliği olarak tanımlanabilmesi için oldukça çok ölçüt vardır. Bu ölçütlerin içinde ilgili yeterliliklerin ölçme ve değerlendirmeye uygunluğunun olması gerektiği özellikle dikkati çekmektedir.

Bazı karakter güçlerinin diğerlerinden ayrılan özellikleri vardır. Örneğin şükür, umut gibi bazı güçler, özgünlük gibi diğer bazı güçlere göre yaşam doyumuyla daha ilişkilidir. Bu örüntü erken yaşlardan ileri yaşlara kadar geçerli olan bir durumdur (Park ve Peterson, 2006a). Açık fikirlilik, affedicilik gibi bazı karakter güçleri muhtemelen tam olarak gençlik dönemine kadar gelişmez ancak diğer çoğu güç için gerekli kapasite bir yaş gibi erken bir zamanda ortaya çıkabilir ve bu özellikler üç yaşlarında kararlı özellikler haline

gelebilirler (Hay ve diğ. 1999; Akt. Park ve Peterson, 2006a). Bazı güçler örneğin yaşam doyumuyla ilişki vermeden sosyal olarak değerli olabilir. Bu güçler özellikle eğitsel ve kültürel alanlarda rahatlıkla ortaya çıkabilir (Park, Peterson ve Seligman, 2004). Bazı karakter güçleri diğerlerine göre kendini ifade etme araçlarında daha az ortaya çıkabilir, çünkü ölçülülük gibi bazı yeterlilikler bir kişiye sıklıkla atfedilen özellik dizilimleri olmayabilir. Ancak bu durum karakter güçlerinin değerlendirilmesinde kendini değerlendirme araçlarının kullanılmasına engel değildir (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Sözkonusu güçler ne kadar önemli görülse de, bütün güçler eşit derecede bütün yerlerde bütün insanlarca arzu edilir anlamına gelmemektedir (Peterson, Ruch, Beermann, Park ve Seligman, 2007). Bireyler aynı anda farklı kategorilerdeki güçlere sahip olabilir. Çok az birey tüm kategorilerdeki güçlere sahip olabilir çünkü her bireyin zayıf ve güçlü yanları vardır (Smith, 2006). Karakter güçlerinin farklı değişkenlerle ilişkili, gelişimsel süreçlere duyarlı, bireysel farklar olarak ayırt edilebilir bir kavram olduğu anlaşılmaktadır.

Bireysel farklılıklara ilişkin araştırmaların çoğu işlevsiz davranışın ölçümüne odaklanmakta, olumlu özelliklere odaklanan daha az çalışma bulunmaktadır. Karakter güçleri sınıflaması, karakter güçleri adıyla 24 olumlu özelliğe ilişkin kapsamlı bir sınıflamadır. Karakter güçleri sınıflaması olumlu özellikler üzerindeki genetik ve çevresel etkileri ortaya çıkarmaya yönelik bir temel sağlamaktadır (Steger ve diğ., 2007). Zamanla ana araştırma konularından biri olan karakter güçleri sınıflaması, DSM ve ICD gibi hastalık sınıflamaları incelenerek yeni bir sınıflama şemasının oluşturulmasıdır. Yeterliliklere ilişkin bu sınıflama, DSM (Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders) sınıflamasının olumlu karşılığı olarak oluşturulmuştur. Diğerleriyle bu sınıflama arasındaki en belirgin farklılık bu sınıflamanın psikolojik rahatsızlıklara değil, psikolojik sağlıklılığa yönelik olmasıdır. Böylece karakter güçleri ve erdemli oluş projesiyle bir "Tanılayıcı Güçler El kitabı" geliştirilmiştir (Diagnostic Strengths Manual). Bu, bireyin kendini gerçekleştirme veya olumlu yaşam gelişimini ölçmede kullanılabilir bir araçtır. Bu sınıflama, bu kapsamdaki karakter yeterliliklerine ilişkin varolan literatürü birleştirmiş ve oldukça geliştirmiştir (Biswas-Diener, 2006; Smith, 2006; Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Karakter güçleri ve erdemli oluş sınıflaması hastalık modeline alternatif olarak olumlu karakter özelliklerine ilişkin kapsamlı ve sistemli bir sınıflama sunmaktadır.

Karakter güçleri ve erdemli oluş sınıflaması, insanlarda neyin olumlu ve doğru olduğuna odaklanan bir sınıflamadır, iyi ve sağlıklı bir yaşama yol açan, insan

gelişimine en iyi düzeyde katkı sağlayan karakter güçleriyle ilgilidir. Karakter gelişimi için uygulamalı ve deneysel çalışmalar için kullanılabilir bir sınıflamadır (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Bu sınıflamada öncelikle iyi karakterin bileşenleri tanımlanmış, daha sonra bireysel farklılıklar olarak bu bileşenleri değerlendirme yolları tasarlanmıştır. Sınıflama, altı geniş ahlaki erdem başlığı altında 24 karakter gücü yeterliliğini organize ederek tanımlamıştır (Park ve Peterson, 2006a). Sözkonusu sınıflama kapsamlı yapısıyla farklı tip araştırmaların yürütülmesine yön vermektedir.

Park ve Peterson (2006a), karakter güçlerinin gençlerde değerlendirilmesine yönelik "Karakter Güçleri Gençlik Envanteri" üzerinde çalışmışlardır. Karakter güçlerinin özelliklerine ve bu özelliklerinin değerlendirilmesine yönelik olarak beş nokta üzerinde durmuşlardır. Bunlar aşağıda sıralanmıştır (Park ve Peterson, 2006a):

Birincisi, bu çalışmada karakter, olumlu özellikler bütünü olarak ele alınmıştır. Karakter güçleri sınıflamasının kullanılabilir halini ifade eden Karakter Güçleri Gençlik Envanteri, birkaç nedenden dolayı önemlidir: Öncelikle iyi karaktere düşünce, duygu ve davranışlarla yansıtılan olumlu özellikler bütünü olarak yaklaşmaktadır. Geçmişte araştırmacılar karakterin bir boyutuna odaklanmışlardır, bir bireydeki karakterin altta yatan yapısı hakkındaki sorular tam cevaplanmamıştır. Bu nedenle karakterin çok boyutlu terimlerle sistematik bir incelemesinin yapılmasına ihtiyaç vardır. İyi karakterin çok boyutluluğunu ifade etmek için karakterin bileşenleri "karakter güçleri" olarak isimlendirilmiştir. İyi karakterin göstergeleri tek tek ortaya konurken dikkatli olunmasına gerek vardır. Bir araştırmacı iyi karakterin örneğin umut gibi tek bir bileşenini ele alıp değerlendirebilir, ancak bu tek bileşeni karakterin bütünü olarak görmek yanlış bir eğilim olur. Bireylerin umut düzeyleri belirlendiğinde karakterin yalnızca bir boyutu ortaya konmuş olur, burada iyi karakterin diğer bileşenleri eksiktir. Karakterle ilgilenen araştırmacıların karakteri bütün boyutuyla değerlendirmeleri gerekir. İyi karakter ancak kişiden kişiye değişebilen bir bileşenler bütünüyle ortaya konabilir. Karakter Güçleri Gençlik Envanteri bir kendini değerlendirme aracı olarak tek bir oturumda 24 karakter gücünün kapsamlı olarak değerlendirilmesini sağlar.

İkincisi, karaktere dereceli olarak bulunan bireysel farklılıklar olarak yaklaşılmasıdır. Buna göre karakterin bileşenlerinin derecelendirmeye izin veren yollarla değerlendirilmesi uygundur. Örneğin riskli bir davranış gibi bazı göstergeler kendine göre önemli olabilir ve basit evet ve hayır sorularıyla değerlendirilebilir. Bu davranışlar kendi başlarına ele alınabilir ancak bir özellik olarak geniş anlamda karakterin mutlak göstergeleri olarak ele alınamaz. Eğer belirgin davranışların ötesiyle ilgileniliyorsa

araştırmacıların bir dizi davranışı araştırmaları ve genel özellikleri ortaya koymaları daha uygun bir yoldur. Karakter Güçleri Gençlik Envanteri farklı araştırma enstitülerinin farklı yeterliliklerin göstergelerine ilişkin bileşik puanlar oluşturmak yerine her bir yeterliliği bir miktar maddeyle ayrı ayrı ölçen içsel gelişimsel özelliklerle ilgili ölçeklerinden farklıdır.

Üçüncüsü, karakterin duygu, düşünce ve davranışlarla ortaya konması yoluyla ölçümüne yönelik bu sınıflama, ahlaki yeterliliğe ahlaki mantık açısından yaklaşanlardan ayrılır.

Dördüncüsü, karakter güçleri bütününe, tarih boyunca tüm dünya kültürlerinde fark edilen temel özellikler tanımlanarak ve bunların ortaya konmuş farklı şekilleri üzerinde çalışılarak ulaşılmıştır. Sadece belli bir kültüre ait olması açısından tartışılabilir olan karakter güçleri sınıflama dışında tutulmuş ve güçlerin genel olması üzerinde durulmuştur.

Beşincisi, ölçme araçları karakter güçleri sınıflamasındaki 24 güçlü karakter özelliğinin her birini yansıtan yaşa uygun maddelerin yazılmasıyla geliştirilmiştir. Maddeler basit bir dille ifade edilmiştir, deyimler ve benzetmeler kullanılmamıştır ve genç bireylerin alışık oldukları ortam ve durumlarla ilgilidir (okul, aile, arkadaşlar gibi). Maddeler üç yıldan fazla bir sürede öğretmen ve uzmanlardan gelen öneriler, genç bireylerle yapılan odak grup çalışmalarından elde edilen dönütler ve önceki versiyonların psikometrik yeterliliğine ilişkin deneysel kanıtlara dayalı olarak geliştirilmiştir. İyi karakterin değerlendirilmesine ilişkin önceki girişimler, karakteri bireysel farklılıkların bir bütünü olarak varsaymaları ve karakter özelliklerinin çoğu konusunda bu yaklaşımla birleşmektedir. Önceki çalışmalar genellikle gençlerden çok yetişkinlere odaklanmıştır. Ancak olumlu bazı özelliklerin yaşam boyu bulunmasına rağmen genç bireylerin bunları gösterme şekilleri ve diğer karakter güçleri açıkça yetişkinlerinkinden farklıdır. Değerlendirme stratejilerinin bu farklılıkları gelişimsel olarak uygun maddeler kullanarak yansıtması gerekmektedir. Yukarıda vurgulanan bu beş önemli noktadan da anlaşılmaktadır ki karakter güçleri sınıflamasına ilişkin ölçme değerlendirme çalışması, önceki çalışmalardan farklı olarak çok boyutlu olması, kapsamlı bir kuramsal temele sahip olması, evrensel yeterliliklere odaklanması gibi özellikleriyle öne çıkmaktadır.

Yukarıda tanımlanan yeterlilik, karakter, karakter güçleri gibi kavramların anlam olarak olumlu boyut içermelerinden dolayı birbirleriyle örtüştüğü anlaşılmaktadır. Karakter

güçlerini değerlendirmeye yönelik yapılan çalışmalarda bu kavramların ölçme ve değerlendirmeye uygun olduğu dikkati çekmektedir.

2.1.1.3. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Sınıflaması

Karakter güçleri kavramı zaman zaman erdem kavramıyla birlikte ele alınabilmektedir. Ahlak ve değerlerle ilgili görülmesinden dolayı modern sosyal bilimlerde erdem kavramı yeterince araştırılmamıştır. Erdemi tanımlamada psikoloji literatürüne bağlı olarak etik ve sağlık, yeterlilik ve dayanıklılık, toplumla ilişkili olma, anlamlı amaç gibi boyutlar dikkate alınır (Sandage ve Hill, 2001; Akt. Yanez, 2006). Erdem kavramının tanımlanmasında dikkat edilen noktalar karakter güçlerinin tanımlanmasındaki ölçütlerle benzerlik göstermektedir.

Bireysel yeterliliklere yönelik farklı yeterlilik kategorileri vardır. Akıl ve bilgiyle ilgili yeterlilikler, ilk evrensel yeterlik kategorisidir. Diğer yeterlilik kategorileri; ilişkilerle ilgili olan, akademik, analitik ve bilişsel, güvenlik, sosyal destek alma ve toplumsal, duygusal, yaşam becerileri gibi kategorilerdir. Bunlar içinde öne çıkan diğer bir yeterlilik kategorisi ise dürüstlük, cesaret gibi yeterlilikleri içeren karakter güçleri sınıflamasıdır. Bu sınıflamada 24 karakter gücü tanımlanmıştır. Karakter güçleri yaklaşımı ortaya çıktıktan kısa süre sonra karakter güçleri ve yaşam doyumu, karakter güçleri ve travma, karakter güçleri ve mutluluk yönelimleri gibi konularda büyük ve farklı örneklerle 25'ten fazla çalışma yapılmıştır (Smith, 2006). Birçok yeterlilik sınıflaması içinde karakter güçlerine ilişkin sınıflama, üzerinde daha çok çalışma yürütülen bir yaklaşımdır.

Karakter güçleri sınıflamasının oluşturulmasında gençlik gelişimi literatürünün incelenmesi, güçlü karakter özellikleri ve erdem kavramlarına ilişkin ölçeklerin taranması, yeterlilik temelli karakter eğitim programları ve sosyal çalışma müdahalelerine ilişkin hedeflerin dikkate alınması gibi birçok çalışma yer almıştır. Bu sınıflama, iyi karaktere yönelik psikiyatri, gençlik gelişimi, karakter eğitimi, din, felsefe, kurumsal çalışmalar ve psikoloji alanyazını taranarak (Peterson ve Park, 2004) oluşturulmuştur. Karakter güçlerine ilişkin ana sınıflama oluşana kadar aday yeterlilikler değerlendirilerek çalışılmıştır. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Envanteri yetişkin formu 2001 yılından itibaren ücretsiz olarak çevrimiçi erişilebilen bir envanter haline gelmiştir. Günümüze kadar 400.000 katılımcı envanteri doldurmuştur (Linley ve diğ., 2007). Her potansiyel karakter gücünü tanımlamak mümkün değildir ancak bu sınıflama sistemindeki yeterlilikler başlangıç açısından yeterli bir sınıflamadır.

Söz konusu karakter güçleri zaman içinde yeniden gözden geçirilip düzenlenebilir (Yanez, 2006). Karakter güçleri sınıflaması 6 geniş erdem sınıflaması açısından 24 karakter gücünü tanımlar ve kategorilere ayırır. Karakter Güçleri Envanterleri ise, karakter güçleri ve erdemli oluşun boyutlarını ölçmek için tasarlanan bir yaklaşımdır (Peterson, Park ve Seligman, 2006). Karakter güçleri sınıflamasının oluşturulmasında derinlemesine literatür taraması yapılması ve geniş katılımlı araştırmalar yer almaktadır.

Karakter güçleri sınıflamasında 6 erdem boyutuyla 24 güçlü karakter özelliği tanımlanmıştır. Bu güçler açıklamalarıyla birlikte aşağıda verilmiştir (Peterson ve Seligman, 2004; Peterson, Park ve Seligman, 2006):

Tablo 1 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Boyutları

Bilgelik	Cesaret	İnsanîyet	Adillik	Ölçülülük	Aşkınlık
1.Özgünlük	6.Dürüstlük	10.İyi	13.Hakkani-	16.Affedicilik	20.Estetik ve
2.Merak	7.Cesur olma	yüreklilik	yet	17.Alçakgönül-	mükemmelliğin
3.Öğrenme-	8.Sebatkarlık	11.Sev-	14.Liderlik	lülük	takdiri
ye açık oluş	9.Yaşam	me ve	15.Sorumlu-	18.Tedbirlilik	21. Şükür
4.Açık	çoşkusu	sevilmeye	luk	19.Öz-denetim	22. Umut
fikirlilik		12.Sosyal			23. Mizah
5.Çok		zeka			24. Maneviyat
yönlü					
bakış					
açısı					

1. Bilgelik (Wisdom and Knowledge): Bilginin kazanımı ve iyi bir yaşama hizmet için kullanımına yönelik bilişsel güçlere ilişkin erdem boyutudur. Karakter güçleri sınıflamasındaki sosyal zekâ, hakkaniyet, umut, maneviyat gibi diğer birçok güç bilişsel boyutları içerir. Bu yönüyle bilgelik erdem boyutu, diğer güçlerin varlığını mümkün hale getiren ana erdem boyutu olarak ele alınmaktadır. Bu erdem bir zekâ türü olarak adlandırılabilir ancak akademik dereceler veya genel zekâ ile eşanlamlı değildir. Kitap okuma, eğitim, bazı gerçekleri yaşama gibi kaynaklardan edinilen bilgilerin bir toplamından çok bu bilgilerin diğer insanlarla paylaşımıyla daha ilgilidir.

Özgünlük, pratik zeka ve orijinallik (Creativity, ingenuity, and originality): Sorunların çözümünde üretken ve orijinal yollar düşünme gücüdür. Sanatsal başarıyı da içerir ama bununla sınırlı değildir. Özgünlüğün varlığı için kişinin fark edilebilir derecede orijinal (alışılmamış, şaşırtıcı) fikirler ve davranışlar ortaya koyabilmesi gerekir. Bireyin ortaya koyduğu orijinal durum kişinin kendisinin ya da diğerlerinin

yaşamına olumlu katkı sağlamalıdır. Bu kapsamda bazı bireyler genellikle nadiren orijinal bir fikir üretebilirler ya da ürettikleri fikir nadiren işe yarar. Bazılarıysa ressam, bilim adamları, şairler gibi ayrıcalıklı bir özgünlük yeterliliğine sahip bireyler olarak dikkati çekerler. Bazı bireyler ise daha orta düzeyde iş ve ev yaşamı odaklı günlük yaşam çerçevesinde özgünlük işlevi gösterir. Bu yeterlilik açısından bireylerin farklı düzeylerde işlev göstermeleri sözkonusudur.

Merak (Curiosity): Süregiden yaşamın bütününe ilişkin ilgi duyma, etkileyici konular bulma, keşfetme gücüdür. Merak, kişinin yaşantısına ve bilgi arayışına ilişkin içsel motivasyonunu ifade eder. Bu yeterlilik, ilgi çekici fırsatlara tepki olarak kişinin yaşantısını fark etmesi ve düzenlemesidir. Meraklı bireyler yaşantısal olarak orijinallik, değişiklik ve zorluk peşinde olurlar. Bütün bireyler bu yeterliliği yaşamakla birlikte; her kişideki derinlik ve genişliği, bu yeterliliği yaşamaya ilişkin istekliliği kişiden kişiye değişir.

Öğrenmeye açık oluş (Love of learning): Bu karakter gücü yeni bilgi, beceri ve konularda daha yeterli hale gelmeye duyulan ilgi olarak tanımlanabilir. Bir görevi şu an yapamasa da gelecekte yapabileceğine inanma, yeni şeyleri öğrenmeyi sevme, öğrenmeyi olumlu bir yaşantı olarak görme gibi özellikler bu karakter gücüyle ilişkilidir. Bu özelliğe sahip bireyler yeni bilgi ve beceriler edinmeye ya da varolan bilgi ve becerilerini sağlamlaştırmaya yönelik olumlu bir motivasyon içindedirler. Bu özellik, terapistlerin danışanlarda, ebeveynlerin çocuklarında, öğretmenlerin öğrencilerinde ve işverenlerin çalışanlarda görmeyi, desteklemeyi, cesaretlendirmeyi ve geliştirmeyi istedikleri bir özelliktir. İnsan doğasının doğuştan bir parçası olarak ya da durumsal bir bireysel farklılık şeklinde kavramlaştırılmaktadır.

Muhakeme, eleştirel düşünme ve açık fikirlilik (Judgment, critical thinking, and open-mindedness): Açık fikirlilik, olayları her açıdan düşünme ve inceleme, sonuçlara hemen karar vermeme, kanıtlar karşısında fikirlerini değiştirebilme gücüdür. Bu yeterliliğe sahip kişi kararsız ve kötümser değildir. Kişinin inançları, hedefleri veya planlarıyla ilgili aktif biçimde kanıt arama ve mümkün olduğunda objektif biçimde bu kanıtları inceleme istekliliğidir. Önceki inançları terk edebilme, kendi inançlarıyla çelişen kanıtları önemseme, inançların yeni kanıtlara göre yeniden gözden geçirilmesi gibi özellikler bu yeterlilik içinde yer alır.

Çok yönlü bakış açısı (Perspective): Diğerlerine akılcı öneriler getirebilme gücü olarak tanımlanabilir. Çok yönlü bakış açısı, bilgi ve yaşantının ürünüdür ancak bilginin

birikiminden daha fazlasıdır. Sosyal bir bağlamda bu özellik bireyin diğerlerini dinlemesini, onların dediklerini değerlendirmesini ve iyi önerilerde bulunmasını sağlar. Kararlarda hem duygu hem rasyonelliği bir arada kullanma, geniş bir bakış açısına sahip olma, diğer insanlara ve topluma bir katkı sağlamaya ilişkin güçlü bir ihtiyaç hissetme, diğerlerinin ihtiyaçlarını dikkate alma, neyi bildiğinin ve ne yapabileceğinin sınırlarının farkına varma, önemli problemlerin özünü görebilme, kendi yeterliliklerinin ve zayıflıklarına ilişkin doğru bir bakış açısına sahip olma, kendi kişisel standartlarıyla uyumlu bir tarzda davranma gibi özellikler bu karakter gücüyle ilgilidir.

2. Cesaret (Courage): İçsel ya da dışsal tüm engeller karşısında hedefleri başarma isteğine ilişkin uygulamaları içeren duygusal yeterliliklerdir. İnsanın farklı hallerine ilişkin güçlükleri azaltmaya yönelik düzeltici etkisi sözkonusudur. Cesaret hem içsel hem de dışsal yaşam göstergeleriyle ilgilidir. Sadece gözlenen davranışlarla oluşmaz bu davranışları da meydana getiren biliş, duygu, güdü ve kararları da içerir.

Dürüstlük, doğruluk ve gerçeklik (Honesty, authenticity, and genuineness): Gerçeği konuşmak, kişinin kendini daha geniş anlamda gerçek bir şekilde ortaya koyması, kişinin kendi duygu ve davranışlarının sorumluluğunu alması, dürüstlük karakter gücü olarak tanımlanmaktadır. Bu yeterlilik, özel ya da genel anlamda doğru bir şekilde kişinin içsel durumları, niyetlerini temsil eder. Dürüst bireyler kendi davranışlarının duygularının sorumluluğunu alır ve kabul ederler, onları sahiplenirler. Popüler olmaktan çok kendin olmak, doğru söylemeyle işlerin yolunda gidebileceğine inanmak, bir şey elde etmek için yalan söylememek, duygularla ilgili açık ve dürüst olmanın önemli olması gibi özellikler bu karakter gücüyle ilgilidir.

Cesur olma ve mertlik (Bravery and valor): Tehdit, zorluk ve acıdan korkmama, engel olsa da doğruyu söyleme gücü olarak tanımlanabilir. Fiziksel cesareti içermekle birlikte, onunla aynı şey değildir. Cesaret korkuya rağmen yapılması ihtiyaç olan şeyleri yapma yeteneğidir. Cesur olma gönüllülük, potansiyel zarar, riski değerlendirme gibi bileşenlerin varlığını gerektirir.

Çalışkanlık, azim ve sebatkârlık (Industry, diligence, and perseverance): Sebatkârlık karakter gücü başlanılan işi bitirmek, belirli görevleri tamamlamaktan keyif almak, engellere rağmen amaç yönelimli belirli bir hareket tarzında gönüllü olarak ısrarcı olmak şeklinde tanımlanmaktadır. Çalışkanlık, ısrarcı olma, sebatkârlık birbiri yerine kullanılmaktadır. Bir görev üzerinde kişinin ne kadar süre çalışabildiği sebatkârlığın varlığını tam ifade etmez çünkü ödül veya hoş bir yaşantı içeren bir süreç

engellerin üstesinden gelmeyi gerektirmeyebilir. Sebatkârlık gösteren bireyler hedefledikleri sonuçla ödüllendirileceklerini umarlar. Öz-denetim, sebatkarlık gösteren bireylere yardımcı olan özelliklerdendir.

Yaşam coşkusu, istek ve enerji (Zest, enthusiasm, and energy): Yaşama enerji ve heyecanla yaklaşma, işleri yarım yapmama, yaşamı bir macera gibi canlı ve aktif yaşamayla ilgili karakter gücü “yaşam coşkusu” olarak adlandırılır. Bu yeterliği yüksek bireylerin, enerjik, canlı, nadiren tükenmiş hissetme, uyanık hissetme, tam işlev gösterme gibi özellikleri vardır. Dinamik bir süreç olup, hem fiziksel hem de zihinsel işlev boyutlarıyla ilgilidir. Yaşam coşkusu zor ve potansiyel olarak tüketici, güçsüzleştirici durumlarda gösterildiğinde en dikkat çeken (ve bundan dolayı en övülmeye değer) yeterlilik olduğu için cesaret erdem boyutu içinde sınıflandırılmıştır.

3. İnsanlık (Humanity): Dostça olmayı ve diğerlerine yakınlaşma eğilimini içeren olumlu kişilerarası özelliklerdir. Bu erdem adillik erdemine benzemektedir ancak insaniyet kişinin bir diğer insanla birebir ilişkisiyle ilgiliyken, adillik çoğunlukla kişinin diğerleriyle ilişkisiyle ilgilidir. Bu yönüyle ise adillikten farklıdır. İlki kişilerarası ikincisi ise sosyal güçlere yöneliktir. İnsanlık erdemi psikoloji bilimi içerisinde daha çok özgeci ve toplum yanlısı davranış ile betimlenir.

İyi yüreklilik ve cömertlik (Kindness and generosity): Dürüstlük karakter gücü diğer insanların yararına ve iyi olan şeyler yapmak, onlara yardım etmek, onlarla ilgilenme, onların lehine şefkatle bir şeyler yapmaya sürekli bir eğilim şeklinde tanımlanabilir. Yabancı birine otobüste yer vermek gibi geçici olabildiği gibi, sağlam bir ilişkide yakın bir akrabaya böbreğini vermek gibi derin şekilde olabilir. İyilik karakter gücü, benliğin diğerlerine genel bir yönelimini gösterir ve bu yönelim bencilliğin zıddıdır. Diğerlerinin de kişinin kendisi kadar önemli olduğuna, bütün insanların eşit değere sahip olduğuna, vermenin almaktan daha değerli olduğuna, diğerleri için sevgi ve iyilikle bir şeyler yapmanın en iyi yol olduğuna, kişinin kendisinin evrenin merkezinde değil diğer insanlardan biri olduğuna, acı çeken insanların şefkate ihtiyacı olduğuna, ihtiyacı olan insanlarla ilgilenmek gerektiğine, sadece aile ve arkadaşlara değil herkese yardım etmenin önemli olduğuna inanma temel özelliklerdendir. Bu yeterlilikte kişi kendi değerini dikkate alarak diğerleriyle ilişki içindedir ve şöhret, karşılıklı kazanç veya benliğe yarar sağlamayı içermeyen bir yardım davranışının gelişimi sözkonusudur.

Sevme ve sevilme kapasitesi (Capacity to love and be loved): Sevme ve sevilme karakter gücü, diğerleriyle yakın ilişkilere değer verme, karşılıklı paylaşma ve

diğerlerine yakın olma şeklinde tanımlanır. Sevme ve sevilme diğer bir kişiyle karşılıklı bir ilişki içinde meydana gelir ve karşılıksız sevgi bu yapının dışında tutulur. Bu karakter gücü romantik sevgi, arkadaşlık, anababa-çocuk arasındaki sevgi, takım arkadaşları, birlikte çalışanlar ve diğer insanlar arasındaki duygusal bağları içerir. Sevgi, kabul ve yardımın paylaşımıyla ortaya çıkar. Güçlü olumlu duyguları, bağlılığı ve adanmayı içerir. Sevgi, diğerlerine karşı bilişsel, davranışsal ve duygusal yakınlık durumuyla ilgili bir yapıdır. İlişkiler bir tip sevgiden daha fazlasına yönelik olabilir ve farklı zamanlarda farklı sevgi tiplerini içerebilirler. Sevme ve sevilme kapasitesi doğuştan olup, psikolojik ve fiziksel sağlık için doğumdan yaşlılığa kadar bireyin yaşamında güçlü etkilere sahiptir. Ayrıca erken yaşlardaki ilişkilerden derin bir şekilde ve uzun süreli etkilenir.

Sosyal zekâ (Social intelligence): Sosyal zekâ karakter gücü diğer insanların ve kendi güdülerinin, duygularının farkında olma, farklı sosyal durumlarda ne yapacağını bilme şeklinde tanımlanır. Yüz ve seste duygusal içeriği tanımlama, bilişsel aktiviteleri kolaylaştırmak için duygusal bilgiyi kullanma, ilişkilere ilişkin duyguların anlamını bilme, ilişkilerde akıllıca davranma, duyguları anlama ve yönetme, farklı görevlerde kişinin kendi performansını ve duygularını, güdülerini doğru bir şekilde değerlendirmesi, diğerleriyle işbirliği için sosyal bilgiyi kullanma bu karakter gücüne ait özelliklerdendir. Sosyal, duygusal ve kişisel zekâ birlikte kullanılabilir. Duygusal zekâ içsel veya dışsal kökenli duygusal bilgiyi kullanma yeteneğiyle ilgilidir. Kişisel zekâ içsel, duygusal süreçlerle ilgili mantık yürütme yeteneğini içeren doğru bir kendini anlama ve değerlendirmeyi ifade eder. Sosyal zekâ kişinin yakınlık ve güven duyma, grup üyeliği özelliklerini içerir ve diğerleriyle ilişkileriyle ilgilidir. Kavramsal olarak, burada tanımlanan üç zekâ birbiriyle binişir ve sosyal ilişkilerle de ilgili olmasıyla sosyal zekâ kavramının kullanılması uygun görülmektedir.

4. Adillik (Justice): Sağlıklı toplumsal yaşamın temelini oluşturan ve yaşamı daha adil ve eşit yapmayla ilgili erdem boyutudur. Birey ve toplum ya da grup arasındaki en uygun etkileşime dayalıdır. Grup boyutu küçüldükçe ve daha fazla kişiselleşme ortaya çıktıkça adillik erdem boyutunun insanîyet erdemiyle birleşme eğilimi ortaya çıkar.

Hakkaniyet, eşitlik ve adalet (Fairness, equity, and justice): Bütün insanlara aynı şekilde davranma, diğerleriyle ilgili kararlarda kişisel duyguların yanlılığa yol açmasına izin vermeme, herkese eşit şans verme olarak tanımlanan bir karakter gücüdür. Bu yeterlilik neyin doğru neyin yanlış olduğuna ilişkin ahlaki bir yargılamadır. Kişinin diğerlerine, ayırt etmeden benzer şekillerde davranmasıdır. Kişinin kişisel duygularının ve ihtiyaçlarının diğerleri hakkında yanlı kararlar vermeye yol açmasına izin vermemesi

olarak da ele alınabilir. Bu yeterlilik herkese eşit şans verme ve aynı kuralların herkese uygulanacağı fikrine bağlı olmayı içerir. “İnsanları kullanmak yanlıştır, başkalarını aldatmayı kendimin aldatılmasını istemediğim gibi istemiyorum, herkes saygıyı hak eder, toplum bir şeyin yapılmasını doğru gösterse bile, eğer bu, kişinin kendi doğru anlayışına karşılık gelmiyorsa bu yapılmaz” şeklinde inançlara sahip olma adil olmaya ilişkin düşüncelerdir.

Liderlik (Leadership): Liderlik karakter gücü grup aktivitelerini organize etmek süreci izleme, grubu cesaretlendirme şeklinde tanımlanır. Liderlik, kişisel bir nitelik olarak, sosyal sistemlerde liderlik rollerini arama, edinme ve başarılıca yerine getirmeye yönelik kapasite ve güdülenmeyi ifade eder. Liderler üyelerin yapmaları gerekenleri yapmalarını sağlama ve üyeler arasında iyi ilişkiler oluşturma ve koruma gibi iki temel işleve sahiptir. İyi bir lider grup üyelerini yönlendirerek grup sürecini düzenler. Bu eğilime sahip bireyler, ilişkilerde ve sosyal durumlarda baskın roller alma eğilimindedirler. Bütünleşmiş bir sistem içinde kendini ve diğerlerinin aktivitelerini rahatça yönetebilirler. Bir grupta liderlik rolünü almayı tercih etme, grup için eylem planı yapabilme, diğerlerini güdüleyebilme, bir görevi daha iyi yapmaları için diğerlerine yardım edebilme, diğerlerini organize edebilme, İnsanların genelde karmaşık problemleri çözmek için yardım beklediklerine inanma, insanların genelde bir grubu bir arada tutmak ve çatışmaları çözmek için kendisinden yardım beklediklerine inanma, sıklıkla grup için konuşma, sosyal durumlarda genellikle girişimi üzerine alma, acil durumlarda idareyi ele alma diğer özelliklerindedir.

Vatandaşlık, ekip çalışması ve sadakat (Citizenship, teamwork, and loyalty): Bir grup ya da ekibin bir üyesi olarak çalışma, gruba sadık olma şeklinde tanımlanan karakter gücüdür. Dışsal durumlar onları zorladığı için değil, bir grup üyesi olarak yapmak gerektiğinden grup üyesi olarak sorumluluklarını yerine getirirler. Kişinin hem kendisi hem de üyesi olduğu grubun da yararı için var olmasıdır. Buna aile üyelerinden biri ya da hepsi, meslektaşlar, komşular dâhildir. Bu yeterliliğe sahip bireyler güçlü bir görev duygusuna sahiptir, kendi kişisel kazancının ötesinde grubun iyiliği için çalışır, arkadaşlara sadıktır, üzerine düşeni yapar. İyi bir takım üyesidir. Üretici bir yapıya sahip olmak ve toplum için sorumluluk duygusu bu yeterliliğin gelişmiş göstergelerindedir. Kendi toplumlarının oy verme, gönüllü derneklere katılma, sosyal ve çevresel işlere para ve zaman katkısı sunma gibi sivil sorumluluklarında aktif davranırlar. İçinde yaşanılan dünyayı geliştirme sorumluluğu duyma, herkesin kendi ülkesi için zaman harcaması gerektiğine inanma, sosyal ve ekonomik eşitsizlikleri

düzeltilmek için kişisel olarak çabalama gereği duyma, zor durumda olanlara yardım etmenin, çevre temizliğine önem veren programlara katılmanın kişisel olarak önemli olması bu yeterliliğe sahip bireylerin diğer özelliklerindedir.

5. Ölçülülük (Temperance): Aşırılığa karşı koruyan özelliklere ilişkin erdem boyutudur. Kişinin kendisine ve diğerlerine karşı bir özveri şekli olup, kendine hâkim olma ve uzak durmanın göstergesidir. Cesareti hazırlayan, uygun hale getiren bir yapıdadır ancak cesarettten farklıdır. Tüm dini ve felsefi erdem tartışmalarında yer alan özelliklere ilişkin erdemdir ve psikolojik olarak iyi bir yaşama ait sonuçlarla ilgilidir.

Affedicilik ve merhamet (Forgiveness and mercy): Hata yapanları affetmek, diğerlerine ikinci bir şans vermek, kindar olmamakla tanımlanan karakter gücüdür. Affedicilik merhametin bir şekli olarak da görülebilir. Güçlü bir affetme eğilimine sahip kişiler; duyguları incindiğinde hızla başa çıkabilme, çok uzun süre kin tutmama, öfkelenildiğinde olumsuz duygularla başa çıkabilme, intikam aramanın problem çözmeye yardımcı olmayacağına inanma, incitici insanlarla ilişkilerini düzenlemek için yapabileceklerini önemseme, kendisine zarar verdiği için karşı tarafa zarar verecek bir eğilim taşımama, kendisine kötü şeyler yapan insanlarla nasıl baş edeceğini düşünmeye çok uzun zaman harcamama gibi özelliklere sahiptirler.

Tevazu ve alçakgönüllülük (Modesty and humility): Bu karakter gücü başarılarını vurgulayıp ilgi çekme peşinde olmamak, hatalarını ve kusurlarını kabul etme olarak tanımlanabilir. Alçakgönüllü kişiler başarılarını vurgulayıp ilgi çekme peşinde olmazlar. Hatalarını ve kusurlarını kabul ederler. İyi bir pozisyonda bulduklarında kendilerini şanslı görürler. Mütevazilik kişinin yeterlilik ve başarılarının ortalama bir tahminine işaret eder. Mütevazilik daha dışsaldır, sadece davranış tarzını ifade etmez, ayrıca kişinin nasıl giyindiği, sürdüğü araba, sahip olduğu ev de bu yeterlilikle ilgili fikir verir. Bunun aksine alçakgönüllülük daha içseldir. Kişinin evrenin merkezi olmadığına ilişkin içsel duygusudur. Mütevazilik gerçek alçakgönüllülük olmadan var olabilir. Bunun aksine, gerçek alçakgönüllülük mütevaziliğe yol açar. Karakter gücü olarak bu özellik tartışıldığında, alçakgönüllülük vurgulanır. Bu özellikler bir kişinin kaybeden, utangaç veya depresif olduğunu göstermez. Bu tür durumlarda “ne kadar yetersiz, çekingen, üzgün olduğuma bak” şeklinde benliğe odaklanma vardır. Oysa alçakgönüllülük ve mütevazilik doğru bir şekilde benliğin sunumuna yol açar. Daha önemlisi, dikkati benlikten diğer insanlara veya durumlara çeviren bir tarzı ifade eder.

İhtiyat, tedbirlik ve sağduyu (Caution, prudence, and discretion): Kişinin seçimleriyle ilgili dikkatli olması, gereksiz risk almamak, sonradan pişman olunacak şeyler yapmamak tedbirlik karakter gücü olarak tanımlanır. Tedbirlik uzun süreli amaçları kısa süreli kazançlara tercih ederek, bunun yerine sonunda en çok doyumunu üreteceğini bilmeyi ifade eder. Gelecek davranış biçimi ve bunların kişisel yararlarına ilişkin kanıtın incelenmesiyle ilgili özel bir durumdur. Tedbirlik, değerlendirerek hareket etmeye yönelik bir özelliktir. Bu bireyler eylemlerinin ve kararlarının sonuçlarına ilişkin tedbirlidirler. Esnek ve ılımlı bir yaşam yaklaşımına sahiptirler, hedefler ve sonuçları arasında denge kurmaya çabalarlar. Gelecek için birikim yapma, beklenen ya da beklenmedik olaylar için plan yapma, yaşam seçimlerinin şu anki ve gelecekteki yarar ve sonuçlarını dikkate alma, bu seçimlerin kişinin diğer planlarıyla ilişkisine dikkat etme, kişisel hedefleri yararları açısından değerlendirme söz konusudur. Ayrıca kendine zarar veren tepkileri reddetmede başarılı olma, günlük yaşam seçimleri hakkında pratik, planlı, bir düşünme stiline sahip olma, çoklu amaçları ve ilgileri dengeleme, tutarlı, çatışmasız, dengeli bir yaşam şekline bunları dönüştürme diğer özelliklerindedir.

Öz-denetim ve öz-düzenleme (Self-control and self-regulation): Kişinin davranışlarını ve duygularını düzenlemesi, disiplinli olma, kişinin duygularını kontrol edebilmesi olarak tanımlanabilecek karakter gücüdür. Bireyin belirli standartlara (fikirlere, ahlaki uyarılar, normlar, diğer insanların beklentileri) uygun yaşama ve hedeflerini buna uyarlamak için kendi tepkilerini kontrol etmesidir. Bu tepkiler aşırı tepki ve duyguları da içerebilir. Bazen öz-denetim, öz-düzenleme ile eş anlamlı kullanılır ve öz-disiplin terimi ile ilişkili ele alınır. Öz-düzenleme her türlü aşırılığı kontrol etme ve düzenleme yeteneğini ifade eder. Diyet yapma, sigarayı bırakma veya kendini inciten kişiye saldırmadan kendini korumayı içerebilir. Bu anlamıyla kendini düzenleme bu gruptaki yeterlilikler içinde anlamca en geniş olanıdır. Öz-düzenleme sürecinde kontrol edilecek tepkiler; davranışları, duyguları, düşünceleri ve performansı içerir.

6. Aşkınlık (Transcendence): Daha büyük varlıkla bağlantılar sağlayan ve bundan dolayı yaşam için anlam sunan erdem boyutudur. Bu erdem boyutunun ana model örneği maneviyat gücüdür ve aşkın olana inanma ve bağlanma anlamına gelir. Karakter güçleri sınıflamasındaki tüm pozitif kişisel özellikler (traits) bireyin ötesine, sosyal olana ulaşır ancak aşkınlık diğer insanların da ötesinde daha büyük varlığa ilişkin anlama ulaşma ile ilgilidir. Aşkınlık, yaşamın anlamı olmadığını ileri süren görüş olan ve varlığı inkâr eden öğretinin anlamına gelen nihilizmin (hiççilik) zıddıdır.

Estetik ve mükemmelliğin takdiri (Appreciation of beauty and excellence): Bu karakter gücü yaşamın farklı alanlarındaki estetiği, mükemmelliği ve becerili performansı fark etme ve takdir etme olarak tanımlanmaktadır. Güzel sanatlar veya müzik, atletik performans, doğanın ihtişamı, diğer insanların ahlak olgunluğu bu anlamda değerlendirilebilir. Bu yeterlilikteki insanlar mükemmelliği derin bir şekilde farkederek ve takdir ederler. Takdir ettikleri nesne hakkında uzun süre konuşabilirler. Bu yeterlilik aynı zamanda sosyal dünyada iyiliğin varlığını bulma, farketme ve zevk alma yeteneğine işaret eder. Bu yeterliliği yüksek birey bir şehirde ya da ormanda yürürken, roman veya gazete okurken, insanların yaşamları hakkında bir şeyler öğrenirken, spor ya da sinema seyrederken sıklıkla hayranlıkla ilgili duyguları hisseder. Estetik ve mükemmelliği algılamaya açık olduğunda yaşamda daha fazla eğlence, anlam ve diğer insanlara daha derin bir şekilde bağlanma yollarının bulunması mümkün olur. Ahlaki özellikler, beceri ve yetenek ile fiziksel güzellik (görsel ve işitsel çevreyle ilgili) olmak üzere üç tip mükemmellik durumunun her biri gözlemcilerinde hayranlık ile ilişkili duygular ortaya çıkarır.

Şükür (Gratitude): Gerçekleşen iyi şeyler için şükür dolu olmanın farkında olma, şükür ifade etmeye zaman ayırma şeklinde tanımlanabilecek karakter gücüdür. Minnettarlık, diğer bir insanın davranışlarından dolayı kişinin bu davranıştan yararlanmasıyla ilgili algıdan oluşur. Burada hediyein değerinin farkedilmesi ve takdir edilmesine ilişkin bir kabul vardır. Yaşanan her günün değerini bilmenin önemli olduğuna inanma, diğer insanların çabalarından dolayı kendi yaşamının ne kadar daha kolay olduğu üzerinde sıklıkla düşünme, yaşamın bir yük olmaktan çok bir hediye olduğuna inanma, ebeveynlere sağladıkları imkânlardan dolayı şükran duyma, birçok insanın yardımıyla şu anki imkânlara kavuştuğuna inanma, olumsuz gelişmeler için bile şükür hissettirecek nedenleri bulabilme, karşılığında şükür hissedilebilecek bir güzelliğin çok etkisinde kalma, şükür karakter gücüne sahip kişilerin özelliklerindedir. Kişisel ve kişi-ötesi şükür arasında farklılık vardır. Kişisel şükür, diğer bir insana, sağladığı yarardan dolayı şükran dolu olmaktır. Kişi-ötesi şükür, ilahi güce, yaratıcıya yönelik şükür ifade etmektir.

Umut, iyimserlik ve gelecek yönelimli olma (Hope, optimism, and future-mindedness): Umut karakter gücü, gelecekte en iyisini beklemek ve bunu başarmak için çalışmak şeklinde tanımlanır. Umut ve iyimserlik geleceğe ilişkin bilişsel, duygusal ve güdüsel bir tavır temsil eder. Gelecek hakkında düşünmek, istenen olayların ve sonuçların olacağını ummak, isteneni daha olası yapmak için inançlı davranmak ve

bunların uygun çabaları meydana getireceğine güvenmek, hedef yönelimli davranışı harekete geçirmek bu yeterlilikle ilgili özelliklerdir. Zorluklara rağmen, her zaman gelecek için umutlu kalma, her zaman olumlu tarafa bakmaya çalışma, davranış tarzının en iyi sonucu vereceğine güvenme, iyinin her zaman kötüye galip geleceğine inanma, en iyisini umma, gelecekte olması istenene ilişkin zihinde bir tasarıya sahip olma, beş yıl sonra ne yapıyor olunacağına ilişkin bir plana sahip olma, hedefleri başaracağına inanma, kaybedilmesi beklenen bir oyun ya da rekabete girmeme, olumsuz bir derece veya değerlendirme alındığında, daha iyisini yapmaya ilişkin sonraki plan ve fırsata odaklanma umutlu olmanın belirgin diğer özellikleri arasındadır.

Mizah ve şakacılık (Humor and playfulness): Mizah karakter gücü, gülmeyi sevmek, diğer insanları güldürmek, olayların mizahi yanını görme, şakalar yapma şeklinde tanımlanır. Mizah, tanımının yapılmasına göre fark edilmesi daha kolay olan bir yapıdır. Zıt-aykırı anlamın oluşturulması, durumun göze çarpan tarafının görülmesine izin veren eğlenceli bir bakış açısı, diğerlerini güldürme yeteneği mizahın olası anlamları arasındadır. Şakalar mizahın sadece bir boyutudur. Bu yeterliği yüksek kişi, mizahı doğru anı seçerek ve bir yorum getirerek o anki duruma dâhil eder. Kederli bir ruh halinde olan diğer insanların bundan kurtulmaları için mizah kullanarak onlarla bağlantı kurmaya çalışma, yapılan işlere mizah katmaya çalışma, kederli bir durumun mizah duygusunu ortadan kaldırmasına izin vermeme, rahatsız edici bir durumda bile gülebilecek bir şeyler bulabilme mizah karakter gücüne sahip bireylerin özelliklerindedir.

Maneviyat, amaç duygusu ve dindarlık (Spirituality, sense of purpose, and faith): Daha yüksek amaçlar için ve evrenin anlamı üzerine sağlam inançlar taşıma, evrendeki yerini bilmek, yaşamın anlamı hakkında tutarlı inançlara sahip olma bu karakter gücünü tanımlar. Maneviyat ahlaki değerlere ilgili ve iyiliğin peşinde olmayla ilişkilidir ve yaşamın aşkın (fiziksel olmayan) boyutunda yer alan inanç ve uygulamalara işaret eder. Dua ve ibadet etme sıklığı, dini program izleme ya da dini yayın okuma sıklığı, ölümden sonraki hayata inanma, yaşamın bir amacı olduğuna inanma, ilahi güce inanma, dinin yaşamındaki önem derecesi, dini hizmetlere katılma maneviyat karakter gücünün varlığıyla ilişkili özelliklerdendir. Ruh sağlığı alanında çalışanlar, diğer sosyal bilimciler gibi insan durumunun böyle önemli bir boyutunu görmezden gelmenin anlamsız olduğunu ve daha fazla dini yaşantıları araştırmanın gerekli olduğunu anlamaya yönelmişlerdir.

Yukarıda verilen karakter güçleri sınıflamasında olumlu nitelikteki güçlü karakter özelliklerine ilişkin yeterliliklerin yer aldığı görülmektedir. Karakter eğitimi kapsamında ele alınan birçok özelliğin bu sınıflama içinde yer aldığı dikkati çekmektedir. Karakter güçlerine ilişkin verilen sözkonusu bu sınıflama oldukça kapsamlı olup gençlerin gelişmelerinin olumlu yönde yapılandırılması için yararları olan yeterlilikleri içermektedir.

2.1.1.4. Karakter Güçlerinin Yararları

Psikolojik olarak iyi bir yaşam için kritik görülen alanlar olumlu öznel yaşantılar (mutluluk, yaşam doyumu) olumlu bireysel özellikler (karakter, ilgi, değerler), olumlu ilişkiler (arkadaşlık, evlilik) olumlu gruplar ve kurumları (aileler, okullar) içerir. Olumlu kurumlar ve gruplar olumlu ilişkilerin ve olumlu özelliklerin gelişimini sağlar. Bu kapsamdaki müdahalelerin nihai amacı problemlili ya da problemsiz insanların doyurucu bir yaşama kavuşmalarıdır. Bu noktada müdahalenin aksine, önleme vurgulanır. Temelde öğrenciler problemlerinin çözümünde kullanılabilecek yeterliliklere sahiptirler. Psikolojik danışmanın amacı öğrencilerin bu kaynaklarını tanımlamak ve bunların kullanımını cesaretlendirmektir. Bu şekilde bir yaklaşım, psikolojik danışmanın başarısını da kolaylaştırır (Park ve Peterson, 2008a). Bireylerdeki olumlu ve güçlü yanlara odaklanma temeline dayanan karakter güçleri yaklaşımının psikolojik danışma ve rehberlik çalışmalarının sadece sorunlara yönelik olmayıp, sağlıklı, yeterli yanları da öne çıkarıp geliştirme anlayışına uygun bir yapıda olduğu dikkati çekmektedir.

Olumlu özellikler olan karakter güçleri yaşamboyu sağlıklı gelişimin temelidir (Luthans ve Youssef, 2007; Park ve Peterson, 2008a). Sorun çözmeye yönelik yaklaşımlar genç bireylerin doyurucu, üretken, sağlıklı bir yaşama sahip olmalarını sağlamada tam yeterli değildir. Yeterlik temelli yaklaşımlar sadece sorun çözümüne değil aynı zamanda sağlıklı, mutlu bireylerin daha dolu bir yaşam elde etmelerine odaklanır (Park ve Peterson, 2008a). Yeterlilik temelli yaklaşım içinde yer alan karakter güçleri sınıflaması, psikolojik danışma ve rehberlik alanının sorun çözme anlayışından önleme ve koruma anlayışına doğru gelişimine uygun bir yaklaşımdır.

Yaygın olumsuz algılarına rağmen gençlerin çoğunluğu gelişmiş karakter güçlerine sahiptir (Park ve Peterson, 2008a). Onların karakter güçleri yaşamboyu en iyi düzeyde gelişim ve iyilik halinin temelidir. Bütün ebeveynler ve toplumlar bir bütün olarak gençlerde iyi karakterin önemini kabul etmekte ve değerli bulmaktadırlar. Karakter güçleri ahlaki yeterliliğin temelini oluşturur ve kişiyi iyi ve değerli olanı arzulamaya ve yapmaya yönlendirir (Park ve Peterson, 2006a). İyi karaktere önem vermek yaşamı

anamlı hale getirme çalışmalarına yön verir (Peterson, Ruch, Beermann, Park, ve Seligman, 2007). Karakter güçleri genç bireylerin olumlu gelişimleri için yaygın kabul gören bir anlayış olarak dikkati çekmektedir.

Karakter güçlerinin öznel iyi oluş gibi önemli kişisel çıktılarla ilişkili olduğu üzerinde durulmuştur (Biswas-Diener, 2006). Karakter güçleri iyi oluşun göstergeleriyle (Park, Peterson ve Seligman, 2004), akademik başarı, yaşam doyumu, gençlerin iyilik halleriyle (Park ve Peterson, 2008a) ilişkili olup, kişisel iyi oluş ve mutluluk duygusuna katkı sağlamakta (Pinto ve diğ., 2006), iyi oluşu arttırmakta ve gençleri psikolojik rahatsızlıklara karşı korumaktadır (Park, 2004). Karakter güçleri iyi oluşla ilişkili, iyilik halini ve iyi oluşu arttıran yeterlilikler olarak gençler için koruyucu yapılar olarak işlev görmektedirler.

Karakter güçleri sınıflamasına ilişkin çalışma sonuçlarının iyi oluşu artırma veya sorun önleme müdahalelerine etkisi sözkonusudur. Karakter eğitimi ve gençlik gelişim programlarında yer alan iyi yaşamı geliştirmeye yönelik girişimlerde, belirli karakter güçlerinin başlangıç hedefleri olarak seçilmesi ve bu kapsamdaki müdahalelerin erken yaşlarda başlaması öngörülmektedir (Park, Peterson ve Seligman, 2004; Park ve Peterson, 2006a). Erken yaşlarda başlayacak birçok iyi oluşu geliştirme çalışmaları için karakter güçleri yaklaşımı önemli bir içerik sağlama kapasitesine sahiptir.

Karakter güçlerine ilişkin içerik kullanılarak (Pinto ve diğ., 2006) hazırlanacak iyi oluşa yönelik bu müdahalelerde ise yaşam doyumuyla ilişkili yeterliliklere odaklanmak hedeflenmelidir (Park, Peterson ve Seligman, 2004). Ayrıca karakter güçlerini arttırmaya yönelik müdahaleler sağlık krizleri sonrasında bireylerin yenilenmeleri için de yardımcı olduğundan (Peterson, Park ve Seligman, 2006) bu kapsamdaki ihtiyaçlar da dikkate alınabilir. Ancak karakter eğitimi ve iyilik halini geliştirme programlarına artan ilgiye rağmen bu programların etkililiğinin deneysel geçerliliğine yönelik çalışmalar yetersizdir. Karakter güçleri envanterleri müdahalelerin beklenmeyen etkilerinin keşfedilmesine ve sıkı bir biçimde değerlendirilmelerine izin verir. Bu bilgi etkili gençlik gelişimi programları tasarlamaya somut bir temel sağlar (Park ve Peterson, 2006a). Karakter güçlerini arttırmaya yönelik yapılacak çalışmaların değerlendirilmesinde karakter güçlerine ilişkin envanterlerin kullanımına yer verilmesi önemli görülmektedir. İlgili programların tasarımı ve değerlendirilmesinde karakter güçlerinin olumlu anlamdaki yararlarının yol gösterici olduğu anlaşılmaktadır.

Karakter güçleri, hem zihinsel ve fiziksel sağlık problemlerine karşı koruyucu olmada, hem de uyum sağlamayı kolaylaştırmada ve sürdürmede pozitif gençlik gelişimi için gereklidir. Gençlerin iyi uyum sağlamalarıyla güçlü bir şekilde ilişkilidir (Park, 2004). Karakter güçleri, hastalıktan iyileşme süreci için de yararlıdır (Peterson, Park ve Seligman, 2006). Bu güçler depresyon, suçluluk ve şiddet gibi davranışsal ve duygusal problemler ile olumsuz ilişkili iken (Benson ve diğ., 1998; Cardemil ve diğ., 2002) prososyal davranış, yeterlilik, okul başarısı gibi istenen çıktılarla olumlu ilişki içindedir (Scales ve diğ., 2000; Skinner ve Wellborn, 1994; Akt. Park ve Peterson, 2006a). Karakter güçleri sağlıklı bir bireysel ve toplumsal işlevsellik için önemlidir ve mutluluğu anlama ve artırma çalışmalarında yararlı bir sınıflamadır (Biswas-Diener, 2006). Karakter güçleri, stres ve işlevsizliği azaltırken aşağıdaki olumlu çıktıları da arttırmaktadır (Peterson ve Seligman, 2004):

- Öznel iyi oluş
- Kendini kabul
- Yaşama saygı
- Yeterlilik, etkililik
- Ruhsal ve fiziksel sağlık
- Destekleyici sosyal ilişkiler
- Diğerlerinden saygı görme ve diğerlerine saygı gösterme
- Doyurucu iş yaşamı
- Maddi yeterlilik
- Sağlıklı toplum ve aileler

Bu yararlar yanında karakter güçlerinin dolaylı olarak (Gillham ve diğ., 2011) yararlı olması da sözkonusudur. Örneğin alçakgönüllülük, iyi yüreklilik, takım çalışması gibi güçler aracılığıyla arkadaşlıklar kurulabilir ve bu yolla insanların diğerlerinden aldığı sosyal destek artabilir. Sosyal destek de dolaylı olarak mutluluğa yol açan olumlu yaşantıları arttırabilir ve depresyondan koruyabilir. Merak, açık fikirlilik, özgünlük gibi güçler gençlerin etraflarındaki dünyaya bağlılıklarını arttırabilir. Bu yolla gençler problemlerinin çözümünde yeni yollar bulup uygulayabilirler.

Karakter güçleri gençlerde daha az psikopatolojiyle ilişkilidir. Umut, liderlik gibi güçler daha az depresyon, kaygı gibi içselleştirme bozuklukları; dürüstlük, sevgi gibi güçler daha az saldırganlık gibi dışsallaştırma problemleriyle ilişkilidir. Farklı karakter güçleri farklı dışsal ve içsel problemlerle ilişkilidir. Belirli güçleri arttırmak ve oluşturmak, genel gençlik problemleri için önemli bir koruyucu faktörler oluşturma stratejisidir (Park ve Peterson, 2008a).

Görüldüğü gibi karakter güçlerinin birçok değişken açısından yararları vardır. Sözkonusu yararlar olumsuz özelliklerin azaltılması ve olumlu özelliklerin artırılması açısından iki yönlüdür. Tüm bu üzerinde durulan yararlar yanında karakter güçlerinin pozitif gençlik gelişimi, yılmazlık, iyi oluş ve akademik başarı bağlamındaki özgün yararlarına, ilgili kuramsal başlık altında daha fazla değinilmiştir.

2.1.1.5. Okul Psikolojik Danışma ve Rehberlik Hizmetleri Açısından Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş

Karakter güçleri okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleriyle de yakından ilişkili bir kavramdır. Birçok açıdan okul PDR hizmetleri karakter güçleri için önemli bir çalışma alanıdır. Yeterlilik temelli psikolojik danışma, karakter eğitimi, pozitif gençlik gelişimi, temel önleme yaklaşımları gibi, karakter güçleri yaklaşımının da okul PDR hizmetleri yönünden ele alınması bu anlamda önemli görülmektedir.

Psikolojik danışma ve rehberlik modeli yeterlilik temelli bir bakış açısını tıbbi modelin ötesinde sürdürülmüştür. Psikolojik danışmanlar günümüzde risk altındaki gençlerle daha fazla uğraştıklarından bu bakış açısı önemlidir. Bu doğrultuda gelişen yeterlilik temelli yaklaşım yeni bir yaklaşımdır. Bu yaklaşımda genç bireylere yeterliliklerini tanıma ve zorluklar karşısında bu yeterliliklerini ortaya koyma konusunda bilgi ve beceri kazandırılabilir. Genç bireylerde yeterlilikleri geliştirmeye yönelik ailelere ve okullara yardımcı olunur. (Smith, 2006). Yeterlilik temelli psikolojik danışmada, sorun çözme ve sorunları azaltmak yerine yeterlilikleri arttırmaya odaklanılır. Ancak aynı zamanda yeterlilik temelli psikolojik danışmayla sorunlar da azalmış olur. Yeterlilik temelli psikolojik danışma, meslek, kişisel-sosyal ve akademik alanlardaki olumlu gelişimle ilişkili kanıt temelli yeterliliklerin artırılmasına odaklanır. Karakter güçleri sınıflaması bu alanlardaki yeterliliklere karakter güçleri anlamında katkı sağlamıştır. Yeterlilik temelli psikolojik danışma, okul psikolojik danışmanlarının sadece neye odaklanacaklarını etkilemez, aynı zamanda onların çalışma şekillerini de belirler (Galassi, Griffin ve Akos,

2008). Karakter güçleri sınıflaması okul psikolojik danışma hizmetleri açısından yeterlilik temelli psikolojik danışma başlığı altında ele alınabilir.

Yeterlik temelli psikolojik danışmanın temel kavramları, yeterlilik kategorileri oluşturmada ve psikolojik danışma müdahaleleri için bir çerçeve belirlemede önemlidir. Yeterlilik temelli psikolojik danışmanın kuramsal içeriğinde pozitif psikoloji, önleme, dayanıklılık kuramı, umut kuramı gibi yaklaşımlar vardır. Önleme, pozitif gençlik gelişimi, sosyal çalışma, çözüm odaklı terapiler gibi yaklaşım ve araştırmalar risk altındaki gençlik ve yeterlilik bakış açısına katkı sağlamıştır. Bu yaklaşımın terapötik bağ oluşturma, yeterlilikleri tanımlama, problemleri değerlendirme, umudu cesaretlendirme, sonuçları çerçeveselendirme, yeterlilik oluşturma, güçlendirme, değişim, dayanıklılık oluşturma, değerlendirme ve sonlandırma gibi aşamaları vardır. Yeterlilik temelli psikolojik danışmada yeterlilikler, bu aşamalar dikkate alınarak risk faktörleri, koruyucu faktörler ile bireysel, aile, arkadaş, okul, komşular ve akranlardan oluşan 5 alanda değerlendirilir. Bunun için okul ortamında gençlerin yeterliliklerini değerlendirme amacıyla geliştirilmiş yeterlilik temelli araçlar vardır (Smith, 2006). Yeterlilik temelli psikolojik danışmanın üzerinde durulan bu özellikleri göz önünde bulundurulduğunda önleyici ve koruyucu yönü öne çıkan okul psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları için özellikle önemli olduğu anlaşılmaktadır.

Smith'e göre (2006) yeterlilik temelli çalışmak aynı zamanda bir psikolojik danışma yeterliliğidir. Bu yaklaşım kanıt temelli müdahale ve uygulamaları temel alır ve sonuç odaklılık, değerlendirilebilirlik gibi standartlarla tutarlıdır. Bu standartlar psikolojik danışmanların aşağıda sıralanan şu alanlara odaklanmasını vurgular: a) kanıt temelli öğrenci yeterliliklerini artırma b) kanıt temelli yeterlilikleri arttıran çevreleri geliştirme c) mümkün oldukça kanıt temelli müdahaleleri seçme d) müdahalelerinin sonuçlarını deneysel olarak değerlendirme. Psikolojik danışmanın rolleri açısından, kanıt-temelli yeterlilikleri arttıran çevreleri geliştirmenin yeterlilik temelli psikolojik danışmada temel bir ilke olması önemlidir. Buna göre okul psikolojik danışmanları okul ortamının yeterlilik arttıran yanlarını geliştirmek için liderler, savunucular ve işbirliği kuranlar olarak bu kapsamda işlev gösterebilirler. PDR programları açısından bakıldığında, yeterlilik temelli psikolojik danışma, kapsamlı okul psikolojik danışma programlarının temelini güçlendirir, kanıt temelli ve değerlendirilebilirliği sağlar. Bu yaklaşımla bireysel psikolojik danışma gibi hizmetlerin odağı yeterlilik temelli kapsamlı PDR programları yönünde değişmektedir. Rehberlik müfredatı dikkate alındığında da odak noktası deneysel temelli öğrenci yeterlilikleri ve bu yeterlilikleri geliştiren kanıt temelli

müdahalelerdir (Galassi, Griffin ve Akos, 2008). Görüldüğü gibi yeterlilik temelli psikolojik danışma okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri için hem bir model sunmakta, hem de psikolojik danışmanın rollerini ve PDR programlarını şekillendirmektedir.

Karakter, karakterle ilgili gelişimsel yeterlilikler, karakter eğitimi gibi kavramlar literatürde karakter güçleri adı altında ele alınmaktadır. Son yıllarda gençlerde karakter, erdem, ahlak gibi konular sıklıkla karakter eğitimi başlığı altında ele alınmaktadır (Park ve Peterson, 2006a). Karakter eğitimi saygı, şefkat, sorumluluk, gibi özellikleri öğretmeyi amaçlayan eğitimlerdir. Hangi özelliklerin kazandırılacağı ile ilgili tam bir fikir birliği olmasa da bu programlar güncelliğini korumakta ve okullarda karakter eğitimi programlarını uygulamaya dönük büyük bir ilgi bulunmaktadır (Park, 2004). Karakter güçleri sınıflaması, kapsamlı okul PDR programlarında yer alan karakter eğitimi çalışmaları için güçlü araştırma temelli bir yapı sunar (Galassi, Griffin ve Akos, 2008). Yukarıda vurgulandığı gibi karakter güçleri sınıflaması yeterlilik temelli psikolojik danışma için olduğu kadar, karakter eğitimi için de güçlü bir temel sağlamaktadır.

Karakter, kişiliğin ahlaki olarak değerli boyutlarına işaret eder. İyi karakter ise pozitif gençlik gelişiminin özünü oluşturur. Günümüzde çoğu okul ve gençlik programları gençlerin hayattaki hedeflerini başarmalarına yardım etmek için onların daha çok okuma, yazma, aritmetik, eleştirel düşünme becerileri kazanmalarına odaklanır. Bunlara rağmen iyi karaktere sahip olmadan gençlerin doğru şeyi yapmaları mümkün olmayabilir. Öğrencilerin karakter güçleri üzerinde çalışmak, olası sosyal problemleri önleme yolları sağlayabilir ve dahası çocukların yaşamboyu olumlu sonuçları olan sağlıklı ilişkiler kurma fırsatlarını arttırabilir (Park ve Peterson, 2008a). Karakter güçlerini öğretmeye ilişkin bu kapsamda yer alan gençlik programları vardır. Özgünlük, liderlik, mizah gibi birçok yeterliliğin bileşenleri başarılı bir şekilde öğretimle kazandırılabilir (Park, 2004). Artık farklı toplumlardan kesimler gençlerin karakter gelişimini önemli ve gerçekçi bir girişim olarak görmektedirler. Genç bireyler için potansiyel karakter güçleri ise gençlik gelişim programları için önemli bileşenlerdendir (Biswas-Diener, 2006). Gençlerin olumlu özelliklerini arttırmak için karakter güçleri sınıflamasının kullanılabileceği anlaşılmaktadır.

Öğrencilerin karakter güçlerinin kazandırılması yanında değerlendirilmesi de okul PDR hizmetleri açısından önemlidir. 24 karakter gücünün etkili bir biçimde karakter güçleri sınıflamasının bir ölçme aracı olarak kullanılması yoluyla ölçülmesine ilişkin araştırmalar artmaktadır (Linley ve diğ., 2007). Bu sınıflamaya dayalı olarak

öğrencilerin tanımlanan her bir özelliği yaşa uygun bir dil ve davranışsal terimler kullanılmak koşuluyla anlayabilecekleri beklenebilir. Anketlerde davranışsal terimler kullanmak gençlerin yaşantısına daha uygun bir yoldur (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003). Karakter Güçleri Gençlik Envanteri 24 karakter gücünü ölçen gençler için uygun bir kendini değerlendirme ölçeğidir (Park ve Peterson, 2006a). Bu envanter tutarlı bir soru-cevap formatıyla karakter güçlerine ilişkin güvenilir bir değerlendirme sağlamaktadır. Karakter güçlerini etkili bir biçimde değerlendirmek için araştırmacı ve uygulayıcılara güvenilir bir katkı sağlamaktadır (Linley ve diğ., 2007). Karakter güçlerinin bireylerdeki derecesini daha iyi ortaya koymak için bu envanterin yanında yapılandırılmış bir görüşme formatı da alternatif bir strateji olarak geliştirilmiştir (Carmo ve Marujo, 2006). Karakter güçlerini ölçmeye yönelik araçlar bu güçlerin ölçülmesi ve değerlendirilmesi açısından etkili bir biçimde okul ortamında kullanılabilir. Sözkonusu araçlar okul PDR hizmetlerinde kullanılarak, bu hizmetler daha etkili yapılandırılabilir.

Karakter güçleri çalışmalarına ilişkin bulguların, pozitif gençlik gelişimini arttırmayla ilgilenen okul psikolojik danışmanları ve diğer ilgililer için okul psikolojik danışmanlık hizmetleri bağlamında beş önemli anlamı (Park ve Peterson, 2008a) vardır:

Bunlardan birincisi; araştırmalara göre öğrencilerin akademik başarısı zekâdan bağımsız biçimde karakter güçlerinden etkilenmektedir. Bu durum, şükür, umut, sebatkârlık gibi güçlerin okul ortamında farkedilmesi, pekiştirilip cesaretlendirilmesi ihtiyacını da beraberinde getirmektedir.

İkincisi; psikolojik danışmanlar öneminden dolayı iyi karakterin geliştirilmesi göreviyle karşı karşıyadırlar. Karakter, günlük alışkanlıklar üzerinden olumlu ebeveynlik, okullaşma ve sosyalleşme ile geliştirilebilir. Özellikle okul yaşantısında öğrenciler sevgi, umut, coşku, şükür gibi yeterliliklerde zayıfsa bu güçleri geliştirmek için stratejiler, etkinlikler ve çeşitli uygulamalar oluşturmak ve karakter gelişim programları yürütmek psikolojik danışma hizmetleri kapsamında ele alınması öngörülen çalışmalardır.

Üçüncüsü; psikolojik danışmanların öğrencilerin yetersizlikleri kadar karakter güçleri gibi yeterlilik özelliklerini de ölçmeye önem vermelerinin sağlanmasıdır. Karakter güçleri temelli yaklaşım, eğitimcilerin ve uzmanların karakter güçleri hakkında konuşabileceği bir kelime hazinesi sağlama, her bir öğrenciyi niteleyen karakter güçleri profillerini tanımlama, kişinin kendi öne çıkan güçlerini diğer 24 gücüyle ve diğer kişilerin güçleriyle karşılaştırma ve bu yolla bireysel olarak uygun müdahaleler geliştirme, bu sürecin özellikle düşük akademik başarı ya da engellilik geçmişi olan öğrencilere

uyarlanması açısından psikolojik danışmanların görevleri kapsamında birçok çalışmayı beraberinde getirmektedir.

Dördüncüsü; bu karakter güçleri temelli yaklaşım için çeşitli olumlu ölçme teknikleri vardır. Bunların yaş ve ihtiyaç durumlarına göre uyarlanması sözkonusudur.

Beşincisi; bu yöndeki müdahale tekniklerinin var olan psikolojik danışma programlarıyla bütünleştirilmesi diğer bir önemli noktadır. Karakter güçlerine ilişkin sözkonusu bu bulgulara göre (Park ve Peterson, 2008a) karakter güçleri geliştirilebilir, ölçülebilir, okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri açısından kapsamlıca ele alınıp işlenebilir özelliklerdir.

Karakter güçleri sınıflamasının okul psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleriyle doğrudan ilişkili ve bu hizmetler için gerekli olduğu görülmektedir. Yeterlilik temelli psikolojik danışma ve karakter eğitimiyle ilgili eğitim alanları bu sınıflamada yer alan karakter güçlerinin okullarda çalışılması, araştırılması, uygulamalarla kazandırılması ve geliştirilmesi için uygun iki temel alandır. Yeterlilik temelli yaklaşım içinde yer alan karakter güçleri yaklaşımının yine yeterliliklere odaklanarak sağlıklı gelişimi hedefleyen pozitif gençlik gelişimi bağlamında üzerinde daha ayrıntılı durulmasında yarar vardır.

2.1.2. Pozitif Gençlik Gelişimi Ve Karakter Güçlerinin İlişisine Yönelik Kuramsal Çerçeve

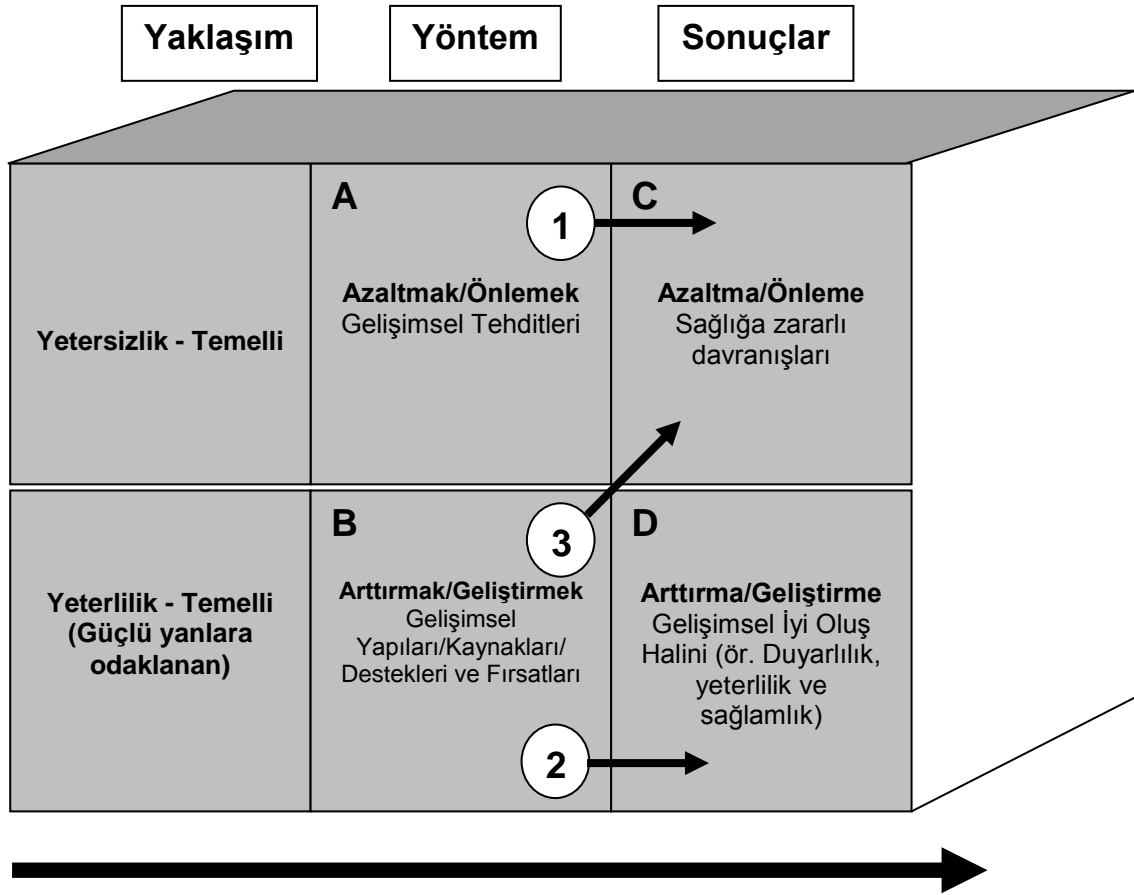
Pozitif gençlik gelişimi ve karakter güçlerinin ilişkisi bağlamında öncelikle pozitif gençlik gelişimi ve öznel iyi oluş, pozitif gençlik gelişimi ve yılmazlık ile pozitif gençlik gelişimi ve akademik başarı üzerinde durulmuştur. Ardından öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarının karakter güçleriyle ilişkine yönelik kuramsal bilgiler verilmiştir.

2.1.2.1. Karakter Güçleri ve Pozitif Gençlik Gelişimi

Ebeveyn ve uygulayıcıların artan farkındalığıyla, pozitif gençlik gelişiminin doğasına, ölçümüne olan ilgi yanında ev, okul ve toplum temelli gençlik hizmet programları gibi genç bireylerin pozitif gelişimini arttırmayı hedefleyen ortamlarda kullanımına yönelik yoğun ilgi vardır. Pozitif gençlik gelişiminin amacı, gençlerin yaşam boyunca olumlu anlamda büyüme ve gelişmelerini sağlayan kaynakların kazandırılması ve güçlendirilmesidir. Pozitif gençlik gelişimi, gençlerin güçlü yanlarına odaklanır (Park, 2004a; Phelps ve diğ., 2009). Pozitif gençlik gelişiminin de karakter güçleri gibi olumlu, güçlü yanlara dayalı bir yaklaşım olması her iki yaklaşımın ortak özelliğidir.

Pozitif gençlik gelişimi yaklaşımları, pozitif gençlik davranışını arttırmada ve gençlik problem davranışlarını önlemede etkilidir. Etkileri incelenen pozitif gençlik gelişimi programlarının gençlik davranışında olumlu değişiklikler gösterdikleri görülmüştür. Bunlardan 24 etkili program; madde ve alkol kullanımı, okul davranış bozukluğu, saldırgan davranışlar, şiddet, sigara içme gibi problem davranışlarda anlamlı gelişmeler gösterilmesine yol açmıştır. Bağlanmayı artırma, yılmazlığı güçlendirme, sosyal duygusal bilişsel davranışsal ve ahlaki yeterliği artırma, otonomi maneviyat öz yetkinlik net ve olumlu kimliği geleceğe inancı güçlendirme, olumlu davranışı fark etmeyi sağlama, prososyal katılım fırsatları sağlama, prososyal normları güçlendirme, pozitif gençlik gelişimi yapıları olarak pozitif gençlik gelişimi programlarında vurgulanmaktadır (Catalano, Berglund, Ryan, Lonczak ve Hawkins, 2004). Bu faktörlerden otonomi, maneviyat, geleceğe inanç, ahlaki yeterlik, bağlanma konuları karakter güçleri yaklaşımının da konularıdır. Bunun yanında yılmazlığın da pozitif gençlik gelişiminin konularından olduğu ve vurgulanan yapıların ayrıca öznel iyi oluşun da özellikleri olduğu dikkati çekmektedir.

İyi ebeveynlik, akran ve aileyle yakın ilişkiler, olumlu rol modelleri, olumlu kurumlar ve çeşitli gençlik gelişim programları karakter güçlerinin gelişiminde önemli rol oynar. Bu güçlerin gelişimini ve pozitif gençlik gelişimine nasıl katkı sağladığını daha iyi anlamak için karakter güçlerine ahlaki yeterlilik gibi çok boyutlu yapılar olarak yaklaşmaktadır (KeungMa, 2012; Park, 2004a). Buna göre karakter güçleri ve pozitif gençlik gelişimi birbirini etkileyen çok boyutlu yapılardır. Karakter güçlerinin yeterlilik temelli yaklaşım ve pozitif gençlik gelişimi içindeki yeri Benson, Mannes, Pittman ve Ferber'in (2004) sağlıklı gelişime yönelik yaklaşımlara ilişkin açıklamaları çerçevesinde daha ayrıntılı incelenebilir (Şekil 1). Her bir yaklaşım gençlerin yaşamlarını iyileştirmek için özel bir vurguya sahiptir ve kuramsal olarak farklı bakış açılarını yansıtır. Risk azaltma, problem davranışı önleme olarak adlandırılan yetersizlik yaklaşımı alkol-sigara-uyuşturucu kullanımı, şiddet, antisosyal davranış, depresyon ve intihar gibi zararlı davranışları azaltma ve önlemeyi vurgular ve C hücrelerinde belirtilen kazanımlara dikkat harcamaya eğilimlidir. Bu kazanımlara ulaşılacak A hücrendeki yöntemi önemser. Bir nolu ok yetersizlik temelli bakış açısının geleneksel vurgusunu temsil eder. Bunun tersine yeterliliği temel alan pozitif gençlik gelişimi bakış açısı, gelişimi besleyici öğeleri (B hücre) artırma yollarına daha fazla odaklanma eğilimindedir. Bunun yanında sadece ikincil düzeyde olumlu kazanımların kendisine (D hücre) odaklanmaya önem verir. İki nolu ok yeterlik temelli yaklaşımın genel vurgusunu temsil eder.

Şekil 1. Başarılı Gelişime Yönelik Yaklaşımlar

Yeterlilik temelli yaklaşımın doğrudan riskli davranışlara ya da iyi oluş gibi gelişimsel kazanımlara odaklanmayıp kişinin gelişimsel yeterliliklerinin/kaynaklarının arttırılmasına odaklandığı anlaşılmaktadır. Gelişimsel kaynakları arttırma ise hem riskli davranışların azalması hem de gelişimsel iyi oluş halinin artmasıyla sonuçlanmaktadır. Bu süreç ise açıkça karakter güçleri yaklaşımına denk gelmektedir. Gençlerin karakter güçlerini arttırmak B hücrelerinde yer alabilecek bir yaklaşımdır ve iki ve üç nolu okların ifade ettiği etkilere sahiptir. Benson, Mannes, Pittman ve Ferber'in (2004) şekil birde gösterilen "başarılı gelişim yaklaşımları modeline" göre pozitif gençlik gelişimi uygulamaları ve programları açık bir biçimde iki numaralı okun odağıdır. Karakter güçleri yaklaşımının ise B hücreindeki yeri bağlamında gelişimsel kaynaklar olarak güçlü karakter özelliklerini arttırmaya odaklanmasıyla pozitif gençlik gelişimini sağladığı söylenebilir.

Karakter, pozitif gençlik gelişimi için sadece ruhsal ya da fiziksel sağlığa ilişkin problemler açısından bir koruyucu değil, ayrıca pozitif gençlik gelişimini ve uyumu arttıran ve sürdüren faktörlerin varlığını kolaylaştırıcıdır (Park, 2004a). Karakterin pozitif

gençlik gelişimindeki bu önemli rolü açısından karakter güçlerinden birçoğu pozitif gençlik gelişimi sürecinde yer alır. Örneğin umut ve iyimserlik anlamında geleceğe olan inanç (Sun ve Lau, 2006) ve maneviyat (Lau, 2006) pozitif gençlik gelişimi yapısı olarak ele alınmaktadır. Gençler kendileri için anlamlı olan ebeveyn, arkadaş ve öğretmen gibi diğerleriyle sağlıklı ilişki geliştirmeleri anlamında bağlanma da pozitif gençlik gelişimi yapısı olarak vurgulanmaktadır (Lee, 2006). Öz-denetim ve geleceğe yönelik umut farklı bir çalışmada pozitif gençlik gelişimine yol açtığı ortaya konan kuramsal yapılarıdır (Schmid, Phelps ve Lerner, 2011). Adillik, ölçülülük gibi karakter güçlerinin gelişiminin sağlanmasıyla daha fazla pozitif gelişimin mümkün olabileceği (Koshy, 2011) üzerinde de durulmaktadır. Yapılan bir çalışmada (Schmid, Phelps ve Lerner, 2011) pozitif gelişim çıktıları yordamada öz-denetim ve geleceğe yönelik umut arasındaki ilişkiler 7. 8. ve 9. sınıflardaki 1311 öğrenciyle boylamsal olarak incelenmiştir. Karakter gücü olarak bilinen bu iki kavram gençliğin orta dönemindeki öğrenciler için pozitif gençlik gelişiminin güçlü yordayıcıları olarak bulunmuştur. Bulgulardan, geleceğe ilişkin umudun gençlik boyunca gelişim için gerekli olduğu, bundan dolayı da yetişkinliğe yönelik pozitif yolları yapılandırmak için gereklidir sonucu ortaya çıkmıştır. Pozitif gençlik gelişimi için karakter güçlerinin sözkonusu gelişimi belirleyici özelliklere sahip olduğu görülmektedir.

Hizmet ederek öğrenme veya gönüllülük, yaşlılara yardım, çevreyi temizleme gibi aktif toplum projeleriyle öğrencilere iyi yüreklilik, özgeçilicilik, sorumluluk gibi karakter güçlerini kazandırmaya yönelik durumlar lise eğitiminin bir parçasıdır. Çoğu okul sonrası gençlik gelişimi programları da bu şekilde topluma hizmet bileşenlerine sahiptir. Bu gençlik programlarının iyimserlik (umut), bilgellik (bakış açısı), duygusal öğrenme (sosyal zekâ) ve sivil bağlılık (takım çalışması) gibi karakter güçlerini arttırmaya yönelik çabaları vardır. Bu programlarda yaşam coşkusu gücü, iyi sağlık ve fiziksel sağlıkla bağlantılı ele alınır. Özgünlük, eleştirel düşünme ve liderlik de başarılı bir şekilde öğretilmektedir. Estetik ve mükemmelliğin takdiri doğa tecrübesi programlarıyla güçlendirilebilir. Maneviyatın artması, inanç temelli müdahalelerin bir sonucu olabilir. Mizahi yönü geliştirmeyi amaçlayan mizah çalışma gruplarının varlığı mümkündür. Bu doğrultuda karakter güçlerinin bazı bileşenleri sıklıkla gençlik programı değerlendirmelerine dâhil edilmektedir (Park, 2004a). Kavramsal olarak karakter güçlerinin pozitif gençlik gelişimiyle ilişkisi yanında bu güçlerin pozitif gençlik gelişimi deneysel müdahale programlarında da ele alındığı görülmektedir.

Karakter güçlerinin çok boyutluluğu gibi pozitif gençlik gelişimine giden yollar da çok yönlüdür. Böylece pozitif gençlik gelişimi iyi kazanımların neler sayılabileceği ve onların nasıl kazanılacağına ilişkin tek yanlı bakış açısından kaçınılmazdır (Park, 2004a). Buna paralel pozitif gençlik gelişiminin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı gibi farklı boyutları içerecek şekilde incelenmesi onun doğasına uygun bir yaklaşım olacaktır. Bu bağlamda aşağıda öncelikle pozitif gençlik gelişimi yapıları olarak yılmazlık ve öznel iyi oluş ile akademik başarı üzerinde durulmuş, daha sonra bu yapıların karakter güçleri kapsamındaki yerine daha ayrıntılı değinilmiştir.

2.1.2.2. Pozitif Gençlik Gelişimi ve Öznel İyi Oluş

Düşük yaşam doyumuna sahip olanlara göre stresli olaylar karşısında daha az problemler geliştiren yaşam doyumunu yüksek gençler, yaşam doyumunun bir koruyucu yapı olarak işlev gösterdiğini ortaya koymaktadır. Yaşam doyumunu ve olumlu duygulanım, gençlerin stresli yaşam olaylarının olumsuz etkilerini hafifletir ve onların psikolojik ve davranışsal problemlerinin gelişimini önler. Yaşam doyumunu pozitif gençlik gelişimindeki koruyucu rolü açısından bir gösterge, yordayıcı, aracı faktör ve olumlu bir sonuç olarak ele alınması gereken bir kavramdır. Pozitif gençlik programları gençleri yaşamda olgunlaşmaları, bu yoldaki engelleri aşmaları ve başarılı bir hayata ulaşmaları için bilişsel, psikolojik ve sosyal kaynakları geliştirdiğinden pozitif gençlik gelişimi bileşenleri yaşam doyumuyla ilişkilidir (Park, 2004b). Bu yönde düzenlenecek hedef belirleme odaklı pozitif gençlik gelişimi müdahaleleri daha yüksek öznel iyi oluşu sağlayabilir (Bird ve Markle, 2012).

Bu müdahalelere bir örnek olarak pozitif gençlik gelişimi ve yaşam doyumuna yönelik yapılan bir çalışmada (Sun ve Shek, 2010) 48 okuldan 7975 ortaokul öğrencisinde yaşam doyumunu, pozitif yaşam doyumunu ve problem davranış arasındaki ilişkiler incelenmiştir. Yaşam doyumunu, farklı pozitif gençlik gelişimi ölçekleriyle olumlu bir ilişki içindeyken bu ölçekler madde kullanımı, suçluluk ve problem davranışa bağlanma niyeti ölçekleriyle olumsuz ilişki vermiştir. Daha yüksek pozitif gençlik gelişimi düzeylerine sahip gençler daha yüksek yaşam doyumuna ve daha az problem davranışa sahiptirler. Yaşam doyumunu ve problem davranış birbirini olumsuz pekiştirmektedir ve problem davranış pozitif gençlik gelişimi ve yaşam doyumuyla zayıf ama anlamlı ilişki vermiştir. Gençler yaşam doyumunu daha yüksek olduğunda, sağlıklı ebeveyn ve akranlarla (ör. bağlanma) güçlü ilişkileri olduğunda, amaç duygusu ve yaşam anlamı duygusuna sahip olduklarında (ör. maneviyat) ve prososyal yönelim için net standartlara sahip olduklarında problem davranışta bulunmaları daha az olasıdır.

Sonuç olarak pozitif gençlik gelişimi yaşam doyumunu yordamaktadır. Daha zayıf pozitif gelişime sahip gençler daha düşük yaşam doyumunu ve daha yüksek madde kullanım, suçluluk, problem davranışa bağlılığa sahiptirler.

Gençlerin olumlu yönde gelişimleri, yaşam doyumlarının yani iyi oluşlarının da yüksek olmasıyla paraleldir. Her iki kavramın temelde olumlu olmasından dolayı da iyi oluş pozitif gençlik gelişiminin bir göstergesi olarak ele alınabilir.

2.1.2.3. Pozitif Gençlik Gelişimi ve Yılmazlık

Pozitif gençlik gelişiminin yaygınlaştırılmasına yönelik çalışmalarda yılmazlığı güçlendirmek, üzerinde durulan temel konulardandır. İlköğretim ve ortaöğretim düzeyi için gençlerde koruyucu faktörlerin toplam düzeyini izlemek için ölçme ve değerlendirme araçları yılmazlık ve pozitif gençlik gelişimini birlikte değerlendirmektedir. Ayrıca pozitif gelişim kapsamında pozitif çıktılar için çabalamak, genç bireylere bütüncül ve olumlu yanlarına odaklanarak yaklaşmayı gerektirir. Bu doğrultuda pozitif gençlik gelişimi ve okul başarısıyla ilişkili bireysel ve çevresel kaynaklar birlikte değerlendirilir (Dotterweich, 2006; Hanson ve Kim, 2007). Pozitif gençlik gelişiminin yılmazlık kazandırılmadan sağlanamayacağı düşünülmektedir.

Snyder ve Lopez'e göre (2007) yılmazlık araştırmacıları ve pozitif gençlik gelişimi alanındaki araştırmacılar gençlerin olumlu özellikleri ve kazanımlarına yönelik ortak ilgilere sahiptir. Gençleri yaşam güçlüklerinin üstesinden gelmeye yardımcı olacak kişisel ve çevresel kaynakların artırılması yılmazlık alanı içinde yer alır. Pozitif gençlik gelişimcileri yılmazlık araştırmalarının bulgularını uygulamaya dönüştürür ve programlar aracılığıyla gençlerin kaynaklarını geliştirmelerine yardım eder.

Yılmazlık ve pozitif gençlik gelişimi aynı zamanda birbirine katkı sağlayan biçimde işlev gösterirler. Bu, her ikisinin de dinamik süreçlerinden ya da durağan durumlarıyla çok çeşitli şekiller alabileceğindedir. Çeşitli model ve kuramlara göre yılmazlık ve pozitif gençlik gelişimi arasında 8 olası ilişki vardır (Lee, Cheung ve Kwong, 2012). Bunlardan 4'ü yılmazlığı pozitif gençlik gelişiminin öncüsü, 4'ü ise pozitif gençlik gelişiminin bir sonucu olarak ele almaktadır. Bir "**bütünü oluşturan parça**" olarak yılmazlık pozitif gençlik gelişimini tanımlamak için yeterli bir öncüdür. Burada yılmazlık gençlik gelişimini tanımlamak için bir koşuldur ve alternatif olarak pozitif gençlik gelişimi yılmazlığı izlemelidir. Yılmazlık, pozitif gençlik gelişimiyle aynı anlama gelen gelişimsel kaynaklar kazandırma sürecini oluşturur. "**Güçlü bir yordayıcı olarak**" pozitif gençlik gelişimine yol açmak için gereklidir. Gerekli bir öncül olarak yılmazlık pozitif gençlik

gelişimini tanımlamak yerine pozitif gençlik gelişiminin çok önemli bir yordayıcısı olarak işlev görür. Yani pozitif gençlik gelişimi yüksek düzeyde yılmazlığa bağlı kendine özgü bir sonuç olur. Bir **“katkı sağlayıcı”** olarak pozitif gençlik gelişimi için doğrudan olmayan, yılmazlığın gelişimine neden olan, olası bir koşuldur. Yılmazlık, katkı sağlayıcı rolüyle pozitif gençlik gelişiminin sağlanmasındaki diğer faktörlerle işbirliği içindedir. Program veya bağlam, yılmazlığı cesaretlendirir ya da yılmazlığı gerektirirse, yılmazlık, pozitif gençlik gelişiminin bir belirleyicisi olur. Yılmazlığın **“eşlik eden-doğal sonuç”** anlamında ise pozitif gençlik gelişimi yılmazlık için elverişli bir durumdur. Pozitif gençlik gelişimi yalnız başına yılmazlığı oluşturmak için yeterlidir. Diğer bir deyişle, gelişimdeki güçlüklerden dolayı, yılmazlık gelişimsel sorunlara çözüm olarak ya da pozitif gençlik gelişiminin başarılmasıyla biçimlenir. Bundan dolayı yılmazlık, pozitif gençlik gelişiminden ayrılamaz. Muhtemelen, pozitif gençlik gelişimi yılmazlığın gelişimiyle sonuçlanan bir süreçtir. Pozitif gençlik gelişiminin bir **“gösterge”**si olarak yılmazlık pozitif gençlik gelişiminin yılmazlık için bir zorunlu koşul olduğu ve yılmazlığın pozitif gençlik gelişiminin yansıması olduğu anlamına gelir. Bu modelde, pozitif gençlik gelişimi yılmazlık ve yeterliliğin diğer şekilleriyle tanımlanabilen gizil bir deyişkendir. Pozitif gençlik gelişiminin **“türevi”** veya olası sonucu olarak yılmazlık, insan gelişimi muhtemelen yılmazlığı meydana getirir anlamına gelir. Bu durum, yılmazlık ve pozitif gençlik gelişimi, kavramsal olarak ayrı ve bir ihtimal ilişkilidir anlamındadır. Yılmazlığın pozitif gençlik gelişimiyle ilişkili olmayı onların **“ortak etki”**sinden dolayı sürdürmesi sözkonusudur. Bu benzerlik pozitif gençlik gelişimi ve yılmazlık arasında onların ortak rolünden dolayı bir ilişki oluşturur. Yılmazlığın pozitif gençlik gelişimiyle suni bir ilişkiye, **“ortak neden”**inden dolayı sahip olması ortak nedenin diğer türlü varolmayan bir ilişkiyi ifade etmesi anlamına gelir. Bu kuramsal açıklamalardan yola çıkarak, yılmazlığın pozitif gençlik gelişimiyle oldukça bağlantılı olduğu anlaşılmaktadır ve bu çalışmada yılmazlık, daha çok gösterge anlamıyla, yani pozitif gençlik gelişiminin bir yansıması, bileşeni, gerekli koşulu olarak ele alınmıştır.

2.1.2.4. Pozitif Gençlik Gelişimi ve Akademik Başarı

Okul notları, okula devam, test puanları akademik yeterliliğin parçası olup, akademik başarı pozitif gençlik gelişimi içindeki olumlu davranışlardandır (Lerner ve diğ., 2005). Gençler pozitif gelişim aracılığıyla akademik olarak başarılı olma amaçlarına ulaşabilirler (Pizzolato, 2011). Pozitif gençlik gelişimi, öğrenme engellerinin üstesinden gelmeyi ve akademik başarıyı destekleyen bir yapı olarak ele alınmaktadır. Bir strateji olarak akademik başarıyı ve gençlerin iyi oluşlarını desteklemek için etkili bir yoldur. İyi

uyum sağlamış, akademik olarak yeterli, sorumlu, pozitif gençlik gelişiminde istenen temel sonuçlardır. Gençlere yönelik pozitif gençlik gelişimine dayalı çalışmalar, sosyal ve eleştirel düşünme becerileri gibi akademik olmayan yeterliliklerin gelişimini de destekleyerek sonuçta gençlerin akademik öğrenmelerini desteklemektedirler. Bu kapsamdaki okul sonrası programlar, gençlerin anlayışlı ve cesaretlendiren yetişkinlerle yakın ilişki kurmalarını sağlayarak akademik öğrenme için önemli bir önkoşulun yerine gelmesini sağlarlar. Bu programlar öğrenme deneyimi açısından zengin alternatifler sunar. (Hall, Wilson, Tolman ve Yohalem, 2003). Bu doğrultudaki akademik destek programları da sıklıkla gençlik gelişimi çerçevesi içinde çalışır (Restuccia ve Bundy, 2003). Gençlik gelişiminin akademik başarıyla birlikte çalışıldığı, akademik başarı olmadan pozitif gençlik gelişiminin eksik kalacağı anlaşılmaktadır. Pozitif gelişim aynı zamanda akademik başarı için hazırlayıcı bir işlev görmektedir.

Bilişsel yeterlilik, pozitif gençlik gelişiminin geliştirmeyi hedeflediği boyutlardan biridir. Akademik başarı ise bilişsel yeterliğin boyutlarından biridir. Buradaki hedef, mantığı kullanma, analitik düşünme, soyut mantık yürütme gibi akademik başarıda gerekli becerilerin gelişimidir. İncelenen 19 adet pozitif gençlik gelişimi programının kişilerarası beceriler, öz-denetim, problem çözme, bilişsel yeterlilikler, öz-yetkinlik, okula bağlılık, akademik performans gibi yeterliliklerin gelişmesine yol açtığı bulunmuştur (Catalano, Berglund, Ryan, Lonczak ve Hawkins, 2004). Gençlik gelişimi programları psikolojik, sosyal ve bilişsel gelişim alanları yanında akademik gelişim alanındaki yeterlilikleri de vurgulamaktadır. Bunun sonucunda akademik başarı, liseden mezun olma, üniversiteye yerleşme ve üniversiteden mezun olma gibi genel bir eğitsel başarı elde edilebilmektedir (The National Collaboration for Youth, 2011). Boylamsal yapıdaki pozitif gençlik gelişimi programlarına katılan gençlerin akademik olarak daha yeterli ve okula bağlılıklarının daha iyi düzeyde olduğu (Lerner, Lerner ve diğ., 2011) bulunmuştur. Farklı bir çalışmada (Pizzolato, 2011) pozitif gençlik gelişimi temelinde vurgulanan yaşamda amaç duygusunun ve bir akademik tutum olarak içsel kontrol inançlarının lise öğrencilerinin akademik başarılarına olumlu etkisinin olduğu bulunmuştur. Programda akademik başarı engelleri ve bunların üstesinden gelme vurgulanmıştır. Pozitif gençlik gelişimine gençlere yönelik hazırlanan programlar aracılığıyla destek olunmaktadır ve akademik başarının artırılması bu programların temel bileşenlerindedir.

Okula bağlılığın olmaması ve okulu bırakma akademik başarısızlıkla ilişkili bir problemdir. Bu durum lise ile birlikte gençliğin çoğu için pozitif gençlik gelişimi

açısından önemli bir sorundur. Akademik çalışmalara ve etkinliklere katılma ve bunlara harcanan zaman, okula devam, çabanın yoğunluğu gibi faktörler okula bağlılığın olumlu göstergelerindendir. Bu özellikleri taşıyan okula bağlı gençler daha iyi akademik kazanımlara sahip olurlar. Ayrıca pozitif gençlik gelişimindeki sonuçları açısından gençler için koruyucu bir güç olan okula bağlılık, okul terkleri ve benzeri riskli davranışlar için önleyicidir (Li, 2011; Monahan, Oesterle ve Hawkins, 2010). Pozitif gençlik gelişimi için öğrencinin akademik başarısıyla ilişkili olarak okula devamı ve okula bağlı kalarak okulu terk etmemesinin hedeflendiği anlaşılmaktadır. Ayrıca pozitif gençlik gelişimi sürecinde okul terkleriyle ilgili olumsuz nedenleri ifade eden tek başına çalışıp odaklanmayı sürdürmemesi (sebatkârlık), gelecek seçimleriyle ilgili hayal kırıklığı (umut), tükenmişlik (yaşam coşkusu) gibi özellikler (Eccles ve Alfeld, 2007) okul terklerinde karakter güçlerinin eksikliğinin önemine işaret etmektedir. Okul terkleri bağlamındaki akademik başarısızlık, pozitif gençlik gelişimi için bir sorundur ve bu sorunun karakter güçlerindeki eksikliklerle de ilişkili olduğu söylenebilir.

Okul başarısı gibi kazanımlara yol açan içsel gelişimsel kaynaklardan (Leffert ve diğ., 1998) öğrenmeye bağlılık yeterlik alanı da, okula bağlılık gibi, pozitif gençlik gelişimi için gerekli görülen boyutlardandır (Akt. Peterson ve Seligman, 2004). Bu yeterlik alanına akademik başarı için gerekli olan ve akademik başarıyla ilişkili başarı motivasyonu, okula bağlılık, ev ödevi, okula aidiyet, zevk için okuma gibi alt boyutlar girmektedir. Akademik başarıyla ilgili bu alt boyutlar aynı zamanda öğrenmeye açık oluş, sebatkârlık, merak gibi karakter güçlerine de karşılık gelmektedir.

Sonuç olarak pozitif gençlik gelişimi gençlerin olumlu yanlarını vurgulayan, programlar aracılığıyla artırılması hedeflenen, tüm toplum kesimlerinin önemi konusunda hem fikir oldukları özellikle lise gençliğine yönelik bir yaklaşımdır. Öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı pozitif gençlik gelişiminin literatürde net bir biçimde üzerinde durulan üç temel göstergesidir. Karakter güçleri pozitif gençlik gelişimini ifade eden sözkonusu bu üç temel gösterge ile yakından ilişkili olduğundan aşağıda karakter güçlerinin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı ile ilişkisi üzerinde de durulmuştur.

2.1.2.5. Karakter Güçleri ve Öznel İyi Oluş

Gençlik tartışmalı bir dönemdir ancak koruyucu faktörleri ve iyi oluşu da bu dönemde ele almak mümkündür (Albieri, Ruini ve Fava, 2006). Pozitif gençlik gelişimi bakış açısının hedefleriyle uyumlu şekilde, gençlik dönemine geçişte pozitif iyi oluşu arttırmak uzun süreli sağlığı geliştirebilir. Gençlikte pozitif iyi oluşun yetişkinlikte daha iyi

algılanan sağlık ve daha az riskli davranışların yordayıcısı olduğu bulunmuştur (Hoyt, Chase-Lansdale, McDade ve Adam, 2012). Gençliğin, iyi oluşun karakter güçleri açısından ele alınmasında önemli bir dönem olduğu düşünülmektedir.

Özellikle gençlik döneminde önem kazanan öznel iyi oluş, karakter güçlerinin ilişkili olduğu en önemli yapılardan biridir (Toner, Haslam, Robinson ve Williams, 2012). Karakter güçleri kendi başına önemlidir ama ayrıca bireyin iyi oluşu ve mutluluğunu arttırmaya getirdiği katkı açısından ve psikolojik rahatsızlıklara karşı koruyucu olduğundan da önemli görülmektedir. Araştırmalarda daha yüksek karakter gücü daha fazla yaşam doyumu anlamında ele alınmaktadır (Anić, Brdar ve Rijavec, 2011; Park, 2004). Bu noktada ifade edilmelidir ki, yaşam doyumu iyi oluşun ölçeklerinden olup (Karris, 2007) iyi oluşla aynı anlamda (Park, 2004b), onun bir indeksi, boyutu (Brdar ve Kashdan, 2010) olarak literatürde kullanılmaktadır.

Her bir karakter gücü yaşam doyumunu etkileyen farklı davranış ve yaşantılara yol açabilir. Örneğin öğrenmeye açık oluş yeni bilgi alanlarında uzmanlaşmaya bu da içsel doyumun ve daha iyi akademik notlarla elde edilen dışsal doyumun artmasına yol açabilir (Lounsbury, Fisher, Levy ve Welsh, 2009). Benzer şekilde yüksek düzeyde güçlere sahip bireyler daha fazla iyilik hali yaşarlar bununla birlikte daha mutlu bireyler bu güçleri daha kolay gösterebilirler (Gillham ve diğ., 2011). Bundan öte, karakter güçleri yaşam doyumuyla ilgili diğer gelişim kaynaklarının kazanılmasını da harekete geçirebilir. Örneğin sevgi karakter gücüyle ilgili olarak; sevgiye dayalı etkileşimler sosyal bağları kurmayı ve bağlanmayı sağlar. Bu sosyal bağlar birey için doyum sağlayıcı olmak yanında sosyal desteğin de merkezi haline gelirler. Bu anlamda sevgiye dayalı ilişkilerde yaşanan sevgi ve çeşitli olumlu duygular bireyin sosyal kaynaklarını oluşturur (Fredrickson, 1998). Yine karakter güçlerini kazanma ve kazandırma sürecinde uygulama yapmaktan dolayı yaşantılanan olumlu duygular ve bundan dolayı artan yaşam doyumunu, gençlerin yaşamın çoğu alanında gelişmelerini mümkün kılan kişisel kaynaklarını oluşturmalarını sağlar (Proctor ve diğ., 2011). Görüldüğü gibi yaşam doyumunu gençlik dönemindeki karakter güçlerinin varlığına bağlıdır ancak bu süreçte yaşam doyumunun kazanılması yanında gençlerin yaşam doyumuyla ilişkili diğer olumlu kazanımlarının gelişimi de sözkonusudur.

Yaşam doyumunun 24 karakter gücünün tamamıyla (Lounsbury, Fisher, Levy ve Welsh, 2009) olumlu ilişkili olduğu bulunmuştur. Karakter güçlerinden maneviyat kapsamındaki bir araştırmada (Tuzgöl Dost, 2004) dini inancı güçlü olup yaşamında önemli yer tutan ve dini inancı olmakla birlikte yaşamında önemli bir yer tutmayan

öğrencilerin öznel iyi oluş düzeyleri, dini inancı olmayan öğrencilerinkinden daha iyi düzeyde bulunmuştur. Aile ve topluma katkı, insanlarla sağlıklı ilişki geliştirme isteği, anlamlı bir yaşam hedefleme yoluyla içsel amaçlara yönelme (İlhan ve Özbay, 2010) ya da mizah, duyguları düzenleme, sosyal yeterlik (Özbay, Palancı, Kandemir ve Çakır, 2012) gibi iyilik/sosyal zekâ/maneviyat/mizah karakter güçleriyle ilişkili olan niteliklerin öznel iyi oluşu arttırdığına yönelik bulgular vardır. Yaşam doyumu ve karakter güçlerinin ilişkisine yönelik farklı bir çalışmada da (Miljković ve Rijavec, 2008) karakter güçleri yaşam doyumu ile olumlu ilişkili bulunmuş ve eğitim sürecinde geliştirmeye değer olduğu vurgulanmıştır. Bunun yanında özellikle ortaokul ve lise öğrencileri için umut, yaşam doyumunun yordayıcısı olarak bulunmuştur (Bush, 2009). Öğrenci yaşam doyumu; umut, sevgi, şükür ve yaşam coşkusu ile güçlü biçimde ilişkilidir. Umut, yaşam coşkusu ve liderlik güçleri daha az içselleştirme problemleri; sebatkârlık, dürüstlük, tedbirlilik ve sevgi güçleri daha az dışsallaştırma problemleriyle ilişkili bulunmuştur (Karris, 2007; Park ve Peterson, 2006a). Yaşam coşkusu gücü iyi oluşla en güçlü ilişkili boyut olup, depresyonun negatif tek yordayıcısıdır ve olumlu duyguların pozitif yordayıcısıdır (Karris, 2007). Bu araştırmalara benzer şekilde umut ve yaşam coşkusu gücünün yaşam doyumu açısından birinci ve üçüncü derecede önemli değişkenler olduğu (Lounsbury, Fisher, Levy ve Welsh, 2009); umut, yaşam coşkusu, sevgi, merak ve şükür güçlerinin yaşam doyumuyla en yüksek ilişkili güçler olduğu (Gander, Proyer, Ruch ve Wyss, 2012) ve umut, yaşam coşkusu, merak ve mizah güçlerinin iyi oluşla ve mutlulukla yine en ilişkili karakter güçleri olduğu (Brdar ve Kashdan, 2010; Karris, 2007) diğer araştırmalarda ortaya konmuştur. Yaşam doyumu ve öznel iyi oluşla karakter güçleri ilişkisine yönelik, görüldüğü gibi birçok çalışma vardır. Karakter güçlerinden olan umut, yaşam coşkusu ve sevginin, araştırmalarda iyi oluşla en ilişkili üç yeterlilik alanı olarak tutarlı bir biçimde ortaya konduğu dikkati çekmektedir.

Sözü edilen bu araştırma bulgularına benzer sonuçlara deneysel çalışmalarda da ulaşılmaktadır. Bu doğrultuda yapılan bir çalışmada (Proctor ve diğ., 2011) karakter güçleri temelli etkinliklere katılan öğrencilerin, katılmayan öğrencilere göre daha yüksek yaşam doyumuna sahip oldukları görülmüştür. Ayrıca bu öğrencilerin pozitif duygu ve benlik saygısını içeren iyi oluş düzeyleri daha yüksek bulunurken olumsuz duygularının da düştüğü belirlenmiştir. Öznel iyi oluşun bilişsel boyutuna odaklanan ve karakter güçlerinin yaşam doyumunu arttırmasına yönelik yapılan diğer bir deneysel çalışmada (Proyer, Ruch ve Buschor, 2012) karakter güçlerine yönelik deneysel müdahaleye katılanların yaşam doyumu, kontrol grubuna göre daha yüksek bulunmuştur.

Hedeflenen karakter güçlerinde ön testte daha düşük puanları olan katılımcılar programa katılarak daha yüksek yaşam doyumu elde etmişlerdir.

Betimsel araştırmalar yanında deneysel araştırmalarda da öznel iyi oluşun karakter güçleriyle birlikte çalışıldığı görülmektedir ve karakter güçlerinin iyi oluşu arttıran faktörler oldukları görüşü desteklenmektedir. Bununla birlikte karakter güçleriyle ilgili kişisel olumlu güçleri kullanmanın psikolojik ihtiyaçların karşılanarak daha yüksek iyi oluşa yol açıp açmadığı ve olumlu yanlara ilişkin hangi güçleri kullanmanın daha çok iyi oluş ve hedefe ilerleme gibi psikolojik ihtiyaçlara yol açabileceğine ilişkin süreçlerin belirlenmesi önemli araştırma soruları (Linley, Nielsen, Gillett ve Biswas-Diener, 2010) olmaya devam ettiğinden öznel iyi oluş karakter güçleri açısından incelendikçe her iki yapının daha iyi anlaşılacağı düşünülmektedir.

2.1.2.6. Karakter Güçleri ve Yılmazlık

Zorluklara rağmen başarılı olan çocuk ve gençler yılmaz/psikolojik olarak sağlam/dayanıklı şeklinde tanımlanır. Bu bireyler belirli güçlere sahiptirler ve onların olumsuz şartların üstesinden gelip gelişmelerine yardım eden koruyucu faktörlerden yararlanırlar (Zolkoski ve Bullock, 2012). Yılmazlık, yaşamdaki stres etkenleriyle baş etme ve yaşama coşku ile yaklaşma yeteneği olup mutluluk ve yaşam doyumuyla ortak yordayıcılara sahiptir (Karris, 2007). Umut ve yılmazlık, öğrenciler için, zorlukları fırsatlar olarak görmeyi sağlayan ve bu yolla engelleri aşmak için kişiyi güçlendiren ve hedeflere ulaşma için güdüleyen yaşam unsurlarıdır (LeFalle, 2010). Bu tanımlardan yola çıkarak karakter güçlerinin yılmazlığın oluşmasında belirleyici olan koruyucu faktörler olduğu söylenebilir.

Alanyazında yılmazlığa ilişkin çalışmalar incelendiğinde farklı yaklaşımların olduğu görülmüştür. Bunlardan yılmazlık çemberi modelinde (Henderson ve Milstein, 2003) yılmazlığı güçlendirmek için altı adım yer almaktadır. Bunlar yakınlık kurma, sınırları netleştirme, yaşam becerilerini öğretme, destek sağlama, gerçekçi beklentiler sunma ve anlamlı katılım fırsatları sağlamadan oluşmaktadır. Çevrede risk faktörlerini azaltıp, yılmazlığı oluşturma hedeflenmektedir. Masten ve Reed'in (2002) yılmazlık modeline göre risk ve kaynakların olumlu kazanıma katkısına dayanan değişken odaklı yılmazlık modeli, riskin yoğunluk düzeyine göre kişinin yılmazlığının ele alındığı kişi odaklı yılmazlık modeli ve zaman içindeki yılmazlığa ilişkin davranış örüntülerinin ön planda olduğu yılmazlığa giden yollar modeli olmak üzere üç yılmazlık modeli vardır. Bunun yanında potansiyel koruyucu faktörlerin kişiye özgü, aileye özgü, aile ve yakın

çevredeki ilişkilere özgü ve topluma özgü olarak sınıflandığı modelde dört boyut yer almaktadır. Kumpfer'in (1999) ele aldığı kapsamlı yılmazlık modelinde ise stres kaynağı, dış çevre bağlamı, kişi-çevre etkileşim süreci, içsel yılmazlık faktörleri, yılmazlık süreci ve olumlu kazanım olmak üzere altı yordayıcı alan sözkonusudur. Bunlardan içsel yılmazlık faktörleri maneviyat, bilişsel, davranışsal/sosyal, duygusal ve fiziksel olmak üzere beş yeterlik alanından oluşur. Bu yılmazlık faktörleri içinde yer alan özelliklerinin ise karakter güçlerinden özgünlük, sosyal zeka, sevgi, öz-denetim, mizah, umut, maneviyat, sebatkarlık, çok yönlü bakış açısı ve yaşam coşkusu ile ilgili olduğu dikkati çekmektedir. Daha yeni yaklaşımlarda yılmazlığa yönelik bakış açısının gençlerin karşılaştığı riskler yerine onların güçlü yanlarına odaklanan bir yapıya doğru değiştiği üzerinde de durulmaktadır (Leadbeater, Dodgen ve Solarz, 2005). Yılmazlık yaklaşımlarında riskli faktörleri azaltmanın yanında karakter güçleri gibi güçlü yanları arttırmanın sağlanmaya çalışılması, modellerin ortak yönü olarak dikkati çekmektedir.

Yukarıdaki modellerle birlikte değerlendirildiğinde yılmazlık kuramının, araştırmacı ve uygulamacılara çocuk ve gençlerin zorlukların üstesinden nasıl gelebilecekleri ve onların yaşamlarının olumlu ve güçlü yanlarının nasıl geliştirileceğini anlamak için kavramsal bir model sunduğu (Zolkoski ve Bullock, 2012) anlaşılmaktadır. Yılmazlığı arttıran bir çevre sağlamadaki önemli bir bileşen, güçlü yanlara odaklanan bir yaklaşımın (strengths-based approach) işe koşulmasıdır. Bu yaklaşım otonomi, yılmazlık, kişinin toplum ve kişisel yaşamında gelişme yeteneğini arttıran teknik, varsayım ve fikirleri içerir. Güçlükleri yaşayan insanların yardım etme sürecinde aktif katılımcı oldukları, bütün insanların bazen fark edilmese de güçlü yanlara sahip oldukları ve güçlü yanların, yeterlik, otonomi ve sosyal bağları yaşama yeteneği ile birlikte gelişme için motivasyon sağladığı yılmazlık sürecinin üç temel varsayımıdır (Jamieson, 2010). Bireyin güçlü yanları anlamına da gelen karakter güçlerinin bu yönüyle yılmazlık sürecinin temel bileşenlerini oluşturduğu düşünülmektedir. Bir başka deyişle tamamı olumlu özelliklerden oluşan karakter güçlerinin bireyin yılmazlığı için gerekli olan tüm güçlü yanları bünyesinde bulundurduğu söylenebilir.

Araştırmacılar uzun zaman, niçin korkunç olaylara maruz kalan bazı çocukların iyi, hatta ayrıcalıklı sonuçlar ortaya koyduklarını anlamaya çalışmıştır. Cevaplardan biri koruyucu faktörlerden yararlandıklarıdır. Şimdiye kadar tanımlanan koruyucu faktörlerden bazıları karakter güçlerini içermektedir. Araştırmacılar çocuktan ziyade çocuğun koruyucu faktörleri aramadaki kısmıyla ilgilenmiş, genelde aile, akran veya toplum içinde, sisteme bakmaya odaklanmışlardır. Bazı araştırmacılar bunun yerine

koruyucu faktörleri çevresel olanlar (Ör. iyi ebeveyn-çocuk ilişkileri, güçlü aile) içsel olanlar (Ör. zekâ, bilişsel işlev) ve karakter güçleri sınıflamasındaki karakter güçlerini içeren bağıntılı olanlar olarak sınıflayarak yılmazlığı incelemiştir. Yılmazlık faktörleriyle birlikte ele alındığında her durumda karakter güçleri sınıflamasındaki güçlerle iyi eşleşen çok miktarda koruyucu faktör vardır (Desantis, 2011). Buna dayalı olarak da bu araştırmada karakter güçlerinin yılmazlıkla ilişkisi boyutundaki yılmazlık yaklaşımı temel alınmıştır.

Karakter güçlerine yılmazlık açısından bakıldığında bir karakter gücü olarak mizah duygusu strese dayanıklı çocuklara çatışmalarda yardımcı olmaktadır. Ayrıca mizahın sorunlu gençlerde pozitif gelişimi ve yılmazlığı güçlendirmek için kullanılması sözkonusudur (Berg ve Van Brockern, 1995). Yılmazlık, karakter güçlerinden bakış açısına da fırsat veren, onun gelişimini olası kılan, kolaylaştıran faktörlerdendir (Park ve Peterson, 2008b). Mizah ve çok yönlü bakış açısı yanında sosyal zekâ gücüyle örtüşen anlamda ise, kendine güveni olan ve sosyal becerilere sahip bireylerin risk veya çıktıyı hesaba katmadan bir dereceye kadar yılmaz olmaya eğilimli oldukları (Zolkoski ve Bullock, 2012) vurgulanmaktadır. Görüldüğü gibi karakter güçleri hem yılmazlığa sahip bireylerin temel özellikleri hem de yılmazlığı geliştiren olumlu yeterlilikler olarak iki yönlü ele alınmaktadır.

Bu üç karakter gücünün yanında literatürdeki diğer çalışmalarda da karakter güçleri ele alınmaktadır. Bir çalışmada karakter güçleri ile yılmazlığın ilişkili olduğu bulunmuştur (Hutchinson, Stuart ve Pretorius, 2010). Ayrıca çeşitli karakter güçlerinin gençlerin bir yılmazlık süreci olarak kanserle baş etmelerinde önemli olduğu ortaya konmuştur. Örneğin umut, kanser süreci boyunca onlara rehberlik ederek yardımcı olmuştur (Scagliola, 2011). Farklı bir çalışmada umut, yaşam coşkusu ve cesaret gibi güçlerin aktif baş etmeyi kolaylaştırdığı bulunmuştur (Gander, Proyer, Ruch ve Wyss, 2012). Ortaokul öğrencilerinin yılmazlıklarını arttıran faktörlere sahip olup olmadıklarının incelendiği diğer bir çalışma da (Bernat, 2009) bu dönemdeki genç bireylerin iyimser olabildiklerini göstermiştir. Türkiye’de yapılan çalışmalarda da umudun sağlamlığın bir yordayıcısı olduğu (Kaya, 2007) ve empatik anlayış, içten denetimli olma ve gelecekte umut ile sağlamlık arasında olumlu ilişki (Gizir, 2004) olduğu belirlenmiştir. Yılmazlık ile karakter güçlerinin ilişkisine yönelik bu araştırmaların varlığı öznel iyi oluşla karakter güçlerine yönelik araştırmaların sonuçlarıyla her iki kavramın ilişkisi yönüyle benzerdir.

Genç bireyler zor kararlar verme durumu, değişim ve karmaşa duygusu yaşayabilirler ama karakter güçleri ve yılmazlığı geliştirmek, genç bireylerin iyi oluş ve psikolojik

sağlığı sürdürmeleri için gereklidir. Genç bireylere psikolojik güçlükler ve olumsuz ruh sağlığı noktasında önleyici araçlar olarak karakter güçleri ve yılmazlığı geliştiren ve arttıran stratejileri öğretmek yararlı olur (Hutchinson, Stuart ve Pretorius, 2010). Her yönüyle zor bir dönem olan gençlik çağındaki bireylerin yılmazlık özelliklerini kazanmaları için önleyici ve pozitif gelişim bağlamında karakter güçlerinin önemi dikkati çekmektedir.

Yılmazlık araştırmaları, gençlik gelişimi ve başarısını arttıran faktörlere dikkat etmeyi gerektirir (Bernat, 2009). Karakter güçleri ve yılmazlık arasındaki ilişki karakter eğitimi ve pozitif gençlik gelişimine ilişkin güncel vurgu açısından özellikle önemlidir (Karris, 2007). Bu doğrultuda günümüzde gençlerin her yönden sağlıklı gelişimleri için üzerinde durulan pozitif gençlik gelişimi, yılmazlığı da içerecek şekilde karakter güçleri açısından bu çalışmada incelenmiştir.

2.1.2.7. Karakter Güçleri ve Akademik Başarı

Gençlerin pozitif gelişimini sağlamak adına karakter güçleri akademik başarıya etkileri açısından da ele alınmaktadır. Örneğin karakter güçlerinden *yaşam coşkusu* okul ortamında avantaj sağlayan bir karakter gücü olabilir, aksi durumda öğrenciler dikkatsiz olabilir, okul onlar için sıkıcı olan, doyurucu olmayan bir yaşantı olabilir. Ayrıca örneğin *şükredebilen* gençler okulda aldıkları eğitim için müteşekkir olabilirler. Eğer öğrenciler *sebatkârlıklarından* dolayı okulda zor hedeflere ulaşırlarsa okulla ilgili daha yüksek doyum yaşayabilirler (Weber ve Ruch, 2012a). *Öz-denetimi* yüksek öğrenciler çalışmalarında daha sebatkâr, ısrarcı olurlar veya objektif analiz ve kritik düşünen öğrenciler bu özellikleri az olan öğrencilere göre daha yüksek akademik ortalamaya sahip olabilirler. *Öğrenmeye açık oluş* yüksek öğrencilerin daha iyi notlar almaya yol açabilecek derslere katılım, ders materyallerini okuma ve çalışma, derslerde ve ders kitaplarında sunulan kavramlarda uzmanlaşma gibi davranışları gönüllü olarak göstermeleri beklenir. Vaktini nasıl harcayacağı, hangi kararları alacağıyla ilgili daha *tedbirli* öğrencilerin daha iyi akademik performans göstermeleri olasıdır (Lounsbury, Fisher, Levy ve Welsh, 2009). Akademik başarının karakter güçlerinden özellikle tedbirlilik, öğrenmeye açık oluş, öz-denetim, sebatkârlık, şükür ve yaşam coşkusundan etkilenebileceği dikkati çekmektedir.

Yapılan çalışmalarda yukarıda vurgulanan noktalara paralel şekilde öğrencilerin kişisel güçlerinin onların öğrenmelerinde etkili olduğu ve onların anlam oluşturma ve akademik performanslarına katkı sağladığı ortaya konmuş (LeFalle, 2010) ve karakter güçlerinin

okul notlarındaki gelişme ile ilgili (Weber ve Ruch, 2012a) olduğu bulunmuştur. Karakter güçleri öğrenci başarısıyla güçlü ve olumlu ilişkili olup (Lounsbury, Fisher, Levy ve Welsh, 2009) öğrencilerin akademik başarısı karakter güçlerinden etkilenir. Yapılan bir çalışmada yılsonu akademik ortalamasını sebatkârlığın yordadığı bulunmuş ve ayrıca genel akademik ortalamayı hakkaniyet, şükür, dürüstlük, umut ve çok yönlü bakış açısı güçleri yordamıştır (Park ve Peterson, 2006a). Aynı şekilde diğer bir çalışmada akademik başarının özellikle sebatkârlık olmak üzere karakter güçlerince yordandığı bulunmuştur (Karris, 2007). Bir başka çalışmada (Lounsbury, Fisher, Levy ve Welsh, 2009) yüksek akademik ortalamayla beş karakter gücünün (sebatkarlık, açık fikirlilik, öz-denetim, öğrenmeye açık oluş, tedbirlilik) ilişkili olduğu bulunmuştur. Benzer şekilde yetenek test puanları kontrol edilmesine rağmen ölçülülük erdemiyle ilgili karakter güçleri farklı bir çalışmada İngilizce, matematik ve fen derslerindeki notları yordamıştır (Park ve Peterson, 2005). Aynı doğrultudaki bir çalışmada ortaokul öğrencilerinde sebatkârlık, sevgi, şükür, umut ve çok yönlü bakış açısı da akademik başarıyı yordamaktadır (Park ve Peterson, 2009). Akademik başarının, kişisel niteliklerin de içinde bulunduğu zihinsel olmayan birçok faktörden etkilendiğini vurgulayan Özgüven (1974), yaptığı araştırmada zihinsel olmayan 46 etmeden 21 tanesinin başarı ile anlamlı ilişkili olduğunu bulmuştur. Bu faktörlerden kişisel nitelikler grubunda yer alan özelliklerin karakter güçlerinden umut, sevmeye ve sevilme, sebatkârlık ve tedbirlilik gibi güçlere karşılık geldiği söylenebilir. Sevmeye ve sevilme karakter gücüyle ilişkili düşünülebiyecek sosyal destek (Yıldırım, 2000; Yıldırım, 2006; Yıldırım ve Ergene, 2003) akademik başarıyı pozitif yordamaktadır. Ayrıca sebatkârlık, öğrenmeye açık oluş ve öz-denetim gibi karakter güçleriyle ilgili değerlendirilebiyecek lise öğrencilerindeki doğru çalışma alışkanlıkları, akademik başarıyla olumlu (Ergene, 2011) ilişkilidir. Araştırmalar bunlarla da sınırlı değildir.

Weber ve Ruch' un kapsamlı çalışmasında (2012a) ise umut, öğrenmeye açık oluş, sebatkârlık, tedbirlilik, şükür, çok yönlü bakış açısı, yaşam coşkusu, takım çalışması, özgünlük, açık fikirlilik, sosyal zekâ, sevmeye ve sevilme ve cesur olma güçleri, *akademik öz yetkinlik* ile yüksek ilişkili olarak bulunmuştur. Sebatkârlık, öğrenmeye açık oluş, tedbirlilik, yaşam coşkusu, dürüstlük, öz-denetim, umut, şükür ve takım çalışması ise *olumlu sınıf davranışı* için en ilişkili karakter güçleridir. Öğrenmeye açık oluş, yaşam coşkusu, şükür, sebatkârlık, merak, sevgi, affedicilik, takım çalışması, tedbirlilik, umut, hakkaniyet, öz-denetim, alçakgönüllülük ve dürüstlük *okul yaşantısı doyumuyla* göze çarpan ilişkiler gösterirken; öğrenmeye açık oluş, sebatkârlık ve tedbirliliğin sınıf davranışı aracılığıyla yılsonu *akademik ortalaması* üzerinde yüksek, anlamlı, dolaylı

etkisi olmuştur. Ara dönem ve eğitim öğretim yılı sonunda tedbirlilik, öz-denetim, sebatkârlık, öğrenmeye açık oluş *yüksek okul başarısıyla* ilişkili bulunmuştur. Öğrenci öğretmen ilişkisi, eğitim ortamında bulunma gibi farklı yollar doğrudan ya da dolaylı çeşitli karakter güçlerinden etkilenebilir (Lounsbury, Fisher, Levy ve Welsh, 2009). Ayrıca *öğrenme* sadece bireyin kendi içinde gerçekleşen bir süreç değildir diğerleri arasında gerçekleşir ve karakter güçleri bu süreci kolaylaştırabilir. (Park ve Peterson, 2009). Görüldüğü gibi karakter güçlerinin akademik başarıyı doğrudan etkileyen bir yapı olarak araştırma bulgularıyla vurgulanması yanında akademik öz yetkinlik, olumlu sınıf davranışı, okul yaşantısı doyumunu, öğrenme süreci gibi akademik başarı için gerekli olan ya da onunla birlikte ele alınan yeterlikler ile de etkileşim halindedir. Karakter güçleri öğrencilerin akademik başarı etrafındaki öğrenme yaşantı ve süreçlerinin tümüyle etkileşim içindedir.

Karakter güçleri yaklaşımı gibi olumlu yanlara odaklanan bir yaklaşım özellikle engellilik, zayıf akademik başarı ve diğer sorunları olan öğrencilerle çalışmak için faydalıdır. Bu öğrenciler sıklıkla olduğu gibi norm ile karşılaştırıldığında onların iyi oldukları bir şey bulmak zor olabilir. Oysa bir bireydeki 24 karakter gücüne ilişkin profili dikkate alarak o kişi için en göze çarpan güçleri tanımlayabiliriz. Sonrasında ebeveynler, eğitimciler ve meslek çalışanları tarafından gençlere bu güçleri yaşamlarında, okul içi veya dışında kullanmaları için yardım edilebilir (Park ve Peterson, 2009). Karakter güçleri sınıflamasının özellikle akademik başarısızlık yaşayan öğrencilere yardımcı olmada faydalı bir yaklaşım olduğu anlaşılmaktadır.

Karakter güçleriyle ilgili bulgular birlikte ele alındığında, belirli karakter güçlerinin cesaretlendirilmesi genç bireyleri sadece daha sağlıklı, mutlu ve sosyal olarak bağlı yapmaz ayrıca okulda daha iyi olmalarına ve işlerinde daha üretken olmalarına yardımcı olur. Gençlerin karakterine önem verme toplum için bir lüks değil, gerekliliktir ve geleneksel akademik amaçların yerini alması ve bu amaçların bir kenara bırakılması gerekmez (Park ve Peterson, 2009). Bu noktadan hareketle; akademik öğrenme, sosyal ve duygusal öğrenmeden (Elias, 2003) ayrı değil, birlikte ele alındığından ve pozitif gençlik gelişimi için akademik boyut bu araştırmada önemli görüldüğünden ve Türkiye'nin eğitim sisteminde akademik başarı yönelimi önemli bir gerçek olduğundan, akademik boyutu tamamen dışlamadan onu da entegre ederek öğrencilerin tüm yönleriyle pozitif gelişimi anlamında karakter güçlerinin akademik başarıyı da yordayıcılığının ortaya konması önemli görülmektedir.

2.2. İLGİLİ ARAŞTIRMALAR

Karakter güçleri yaklaşımı oldukça yeni olmakla birlikte literatürde hızlı bir şekilde çalışılan bir konu olarak öne çıkmaktadır. Aşağıda konuyla ilgili ulaşılan araştırmalar sunulmuştur.

Karakter güçlerine ilişkin kültürler arasındaki tutumların analiz edildiği bir çalışmada, üç farklı kültürde dildeki yaygınlığı, teknolojik gelişme, kültürel uygulamalar, coğrafya ve tarih açısından yeterlilikler seçilmiştir. Elektriksiz bir toplum olarak geleneksel tarzda yaşayan Kenyadan 123, avcılık tarzı geçiren Grönland'dan 71 ve endüstrileşmiş bir yerleşim yerinden, Illinois Üniversitesi'nden, 519 bireyin katılımıyla yapılan çalışmada; katılımcılar arasında bu karakter güçlerinin varlığı, istenirliği ve gelişimiyle ilgili fikirbirliği olduğu bulunmuştur. Bununla birlikte cinsiyet açısından, belirli yeterliliklerin (ölçülülük gibi) algılanan önemi ve her bir yeterliliği geliştiren kültürel kurumların varlığı açısından farklılıklar bulunmuştur. Cinsiyet açısından kadınlar daha fazla iyilik düzeyine sahipken erkekler daha fazla kendini kontrol etme düzeyine sahiptir. Her üç kültürdeki bireylerin büyük çoğunluğunun 24 güce çocuklarının sahip olmasını istedikleri görülmüştür (Biswas-Diener, 2006).

Mutluluk ve karakter güçlerinin ilişkisine yönelik olarak üç-dokuz yaş arası çocuğu olan ebeveynlerin karakter güçlerine ilişkin yazılı tanımlamaları incelenmiştir (Park ve Peterson, 2006b). Sevgi, coşku ve umut yeterlilikleri mutlulukla ilişkili bulunmuştur. Şükür mutlulukla daha büyük çocuklar (yedi ve üstü yaş) için ilişkili bulunmuştur. 24 karakter gücünün hepsi tanımlamalarda bulunmakla birlikte sevmeye ve sevilme, merak, iyi yüreklilik, özgünlük ve mizah gibi bazı karakter özelliklerinden daha sık sözedilmiştir. Bunun aksine bir dereceye kadar bilişsel olgunluk isteyen açık fikirlilik, şükür, affedicilik gibi yeterliliklerden genel olarak bahsedilmemiştir.

20 farklı liseden 459 öğrenci karakter güçleri sınıflamasına dayalı odak grup tartışmalarına katıldıkları bir çalışmada öğrenciler iyi karakter konusuna ilgili bulunmuştur. Öğrenciler sevmeye ve sevilme kapasitesi, maneviyat, öğrenmeye açık oluş, sosyal zekâ, çok yönlü bakış açısı, açık fikirlilik, liderlik özelliklerine özellikle dikkat çekmişlerdir. Öğrencilerin yeterliliklerin doğuştan gelmekten çok zamanla edinildiğine ve bu yeterliliklerin formal öğretimin aksine yaşantıyla yaşam boyu gelişebileceğine inandıkları sonucuna ulaşılmıştır. Gençlerin karakter güçleri sınıflamasına önem vermekle birlikte bu güçlerin kazanımına da ilgi duydukları anlaşılmıştır (Steen, Kachorek ve Peterson, 2003).

Farklı karakter güçleri ve yaşam doyumu arasındaki ilişki 5299 kişinin katılımıyla incelenmiştir (Park, Peterson ve Seligman, 2004). Yaşam doyumuyla umut, coşku, şükür, sevme ve sevilme ve merak arasında güçlü ve tutarlı ilişki bulunmuştur. Ölçülülük, Estetiğin ve mükemmelliğin takdiri, özgünlük, öğrenmeye açık oluş gibi zihinsel yeterlilikler arasında zayıf ilişki bulunmuştur. Herhangi bir karakter gücündeki aşırılığın yaşam doyumunu sınırlamadığı bulunmuştur. Sahip olunan güçler daha yoğun oldukça yaşam doyumunun daha fazla olduğu bulunmuştur.

Karakter güçleri, mutluluk yönelimleri ve yaşam doyumu arasındaki ilişkilerin incelendiği bir araştırmada (Peterson, Ruch, Beerman, Park ve Seligman, 2007) 12,439 Amerikalı yetişkin, karakter güçleri, mutluluk yönelimleri ve yaşam doyumu ölçeklerini çevrimiçi internet üzerinden doldurmuşlardır. Benzer ölçekleri 445 İsviçreli Almanca versiyonundan doldurmuştur. Her iki örnekleme de yaşam doyumuyla en yüksek ilişkili olan karakter güçleri sevme ve sevilme, umut, merak ve yaşam coşkusu'dur. Her iki örnekleme de yaşam doyumuyla en ilişkili karakter güçleri yaşam coşkusu, bağlılık ve anlam içeren mutluluk yönelimleriyle ilişkili bulunmuştur. En doyurucu karakter güçlerinin yaşam doyumuna yol açanlar olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca, şükür, Amerika örnekleminde yaşam doyumunun en önemli yordayıcısı olarak bulunmuştur, İsviçre örneklemindeyse sebatkârlık en önemli yordayıcı olarak bulunmuştur. Bu bulgular belli bir ülkedeki yaşam doyumunun o ülkede değer verilen güçlere eşlik ettiği anlamına gelmektedir.

Yılmazlıkla ilişkili olarak değerlendirilebilecek Web-temelli geçmişe dönük 2087 kişinin katıldığı bir araştırmada karakter güçlerinin hastalıktan iyileşmeyle ilişkisi araştırılmıştır. Maneviyat, öğrenmeye açık oluş, iyi yüreklilik, mizah, şükür, affedicilik, merak, cesur olma, estetiğin ve mükemmelliğin takdiri güçleri ve fiziksel hastalık geçmişi arasında düşük ama güvenilir ilişkiler bulunmuştur. Ayrıca psikolojik bozukluk geçmişiyle estetiğin ve mükemmelliğin takdiri, özgünlük, merak, şükür ve öğrenmeye açık oluş ilişkili bulunmuştur. Tam iyileşmeyenler arasında problem geçmişiyle, düşük yaşam doyumu ilişkili bulunmuştur. Buna göre karakter güçlerinin hastalıktan iyileşme süreci için yararlı olduğu sonucuna varılmıştır. Ayrıca ciddi bir fiziksel hastalıktan iyileşen bireyler için çeşitli karakter güçleri hiç ciddi hastalık yaşamamış olanlardan daha yüksektir. Psikolojik bir rahatsızlıktan iyileşenlerin estetik ve mükemmelliğin takdiri, özgünlük, merak, şükür ve öğrenmeye açık oluş güçleri psikolojik bozukluk geçmişi olmayanlardan daha yüksektir. Henüz hastalıktan iyileşmeyenlerde daha düşük yaşam doyumu vardır. İyileşen bireyler açısından cesur olma, iyi yüreklilik ve mizah fiziksel

hastalık durumunda yaşam doyumunu kazanmayla ilişkili bulunmuştur (Peterson, Park ve Seligman, 2006).

Karakter güçleri üzerinde genetik ve çevresel faktörlerin etkisini ve normal kişilikle bu güçlerin ilişkisinin incelendiği bir çalışmada kadın ve erkek ikiz bireyler araştırmaya dâhil edilmiştir ve çoğu karakter gücünün kalıtsal olmasının daha temel kişilik boyutlarının kalıcılığına bağlı olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Normal kişilik ölçeği uygulamasıyla ilişkilere bakılmış, orta düzeyde fenotip binişme bulunmuş ve kişilik özellikleri üzerindeki genetik etkilerin karakter güçlerindeki kalıtsal değişimin çoğu için açıklayıcı olduğu bulunmuştur. Ayrıca sevgi ve vatandaşlık güçlerinin sosyal yakınlıkla en güçlü ilişkiyi verdiği bulunmuştur (Steger ve diğ., 2007).

Farklı bir kültürde karakter güçlerinin yaygınlığının incelenmesine yönelik yürütülen bir araştırmada kadınların erkeklerden genel olarak karakter güçlerinde yüksek puana sahip oldukları bulunmuştur (Linley ve diğ., 2007). Bu çalışmada kadınlar erkeklerden iyi yüreklilik, sevgi, sosyal zeka gibi kişilerarası güçlerde daha yüksek puanlar almışlardır. Erkekler özgünlük kadınlardan daha yüksek puanlar almışlardır. Hem kadınlar hem erkekler için açık fikirlilik, merak ve öğrenmeye açık oluş en yüksek düzeyde sahip olunan güçlerdendir. Güçlerin yaşla birlikte arttığı bulunmuştur. Mizah içinse bu durum olumsuz ve düşük ilişkili bulunmuştur. Yaşla en güçlü ilişkiler bilgelik (merak, öğrenmeye açık oluş) ölçülülük yeterlilikleri (affedicilik, öz-denetim), ve adillik için bulunmuştur. Cinsiyetler arasında farklılıklardan çok benzerlikler daha fazla bulunmuş, cinsiyet farklılıklarının karakter güçleri açısından fazla abartılmaması gerektiği sonucuna varılmıştır.

Karakter Güçleri Gençlik Envanteri uyarlama yoluyla geçerlilik ve güvenilirliğinin incelendiği 13-17 yaş arası çok kültürlü bir gruba ait 1691 kişinin katılımıyla bir çalışma yürütülmüş ve bu doğrultuda güvenilirlik ve korelasyon katsayıları hesaplanmış, uyarlama sürecinde öncelikle doğrulayıcı faktör analizi denenerek, açımlayıcı ve doğrulayıcı faktör analizi sonrasında birlikte yapılmıştır. Çoğu alt ölçek için yeterli güvenilirlik katsayıları elde edilmiş, ölçüt geçerliği alt ölçekler arasında ve psikolojik iyi oluş ve patoloji puanları arasındaki korelasyonlarla beklenen yönde desteklenmiştir. Yapı geçerliği yapısal eşitlik modeliyle açımlayıcı ve doğrulayıcı yolla ortaya konmuştur (Van Eeden, Wissing, Dreyer, Park ve Peterson, 2008).

Karakter Güçleri Envanteri'nin Japonca'ya uyarlandığı bir çalışmada (Otake, Shimai, Ikemi, Utsuki, Peterson, Seligman ve Shinrigaku,2005) 778 katılımcı ile çalışılmıştır.

Ayrıca çalışmada öznel mutluluk ölçeği, genel sağlık anketi ve Beş Faktör Envanteri kullanılmıştır. Envanterin yüksek iç tutarlılık ve test-tekrar test güvenilirlik katsayılarına sahip olduğu bulunmuştur. Daha mutlu bireylerin hem kadınlarda hem de erkeklerde envanterin toplam ve tüm alt ölçek puanlarının da daha yüksek olduğu bulunmuştur. Daha sağlıklı olanlar sağlıksız gruptan (özellikle depresyon) envanter puanlarında daha yüksek puanlar almıştır. Ayrıca Beş Faktör Envanterinin alt ölçekleri puanları Karakter Güçleri Envanteri'nin alt ölçekleri puanlarıyla tutarlı biçimde ilişkilidir. Uyarılma çalışmaları kapsamında ayrıca farklı kültürlere Karakter Güçleri Envanterlerinin uyarılmasına yönelik araştırmalar vardır. Portekiz (Carmo ve Marujo, 2006) ve İtalya kültürüne (Colombo, Baruffi, Bielli ve Marchi, 2006) uyarılma çalışmaları bunlardan diğer ikisidir.

Akademik başarı ve gelişimsel farklar ile karakter güçlerinin ilişkisine yönelik Lise öğrencileriyle yapılan çalışmalarda Karakter Güçleri Gençlik Envanteri puanlarının olumlu yönde eğitim verdiği bulunmuştur. Gençler çocuklardan daha yüksek puan aldıklarından gelişimsel farklılıklar sözkonusudur. Kızlar bazı yeterliliklerde erkeklerden fazla puan almışlardır. Ölçülülük yeterlilikleri yetenek testi puanları kontrol edilmesine rağmen, okul puanlarını yordamıştır. Çoğu yeterlilik yaşam doyumuyla olumlu ilişkiler vermiştir (Park, 2004a).

Aralarında Türkiye'nin de bulunduğu 54 farklı ülkeden 117,676 katılımcıyla 24 farklı karakter gücünün yaygınlığı incelenmiştir (Park, Peterson ve Seligman, 2006). Karakter güçleri profilleri diğer ülkelerden olan katılımcılarınkilerle benzer bir yapı sergilemiştir. En fazla puanı öne çıkan güçler iyi yüreklilik, hakkaniyet, dürüstlük, şükür, açık fikirlilik, sevgi ve mizah olurken, en az puana sahip güçler tedbirlilik, alçakgönüllülük ve özellikle öz-denetim gibi ölçülülük erdem boyutunda yer alan güçler olmuştur. Ayrıca belirli bir millete özgü ayrışan gücün ne olduğu da araştırma kapsamında belirlenmiştir. Veriler bütün olarak değerlendirildiğinde tercihler arasında benzerliklerin daha çok öne çıktığı sonucuna varılmıştır. Birleşik devletlerin eyaletleri arasında yapılan karşılaştırmalarda dindarlığın güneyde, batı ve kuzeyde olduğundan biraz daha yüksek puanlara sahip olduğu bulunmuştur.

Park ve Peterson (2005) sekiz, dokuz ve onuncu sınıfa devam eden 306 öğrencinin katılımıyla karakter güçlerini incelemişler ve öznel iyi oluş ve akademik başarıyla ilişkiler yanında cinsiyet ve yaşa ilişkin farklar bulmuşlardır. Kız öğrenciler estetik ve mükemmelliğin takdiri, açık fikirlilik, şükür, iyi yüreklilik, sevgi, çok yönlü bakış açısı ve maneviyatta erkek öğrencilerden daha yüksek puan almışlardır. Erkek öğrenciler ise

karakter güçlerinden hiçbirinde kızlardan daha yüksek puan almamışlardır. Onuncu sınıflar ölçülülük güçleri ve maneviyat puanlarında düşüş göstermekle birlikte sekizinci sınıflardan çoğu yeterlikte yüksek puan almıştır. Beyaz kökenli olmayanların maneviyat puanlarının beyaz kökenli olan öğrencilerden yüksek olması dışında etnik fark bulunmamıştır. Ayrıca öğrencilerin öznel iyi oluşları kişilerarası karakter güçlerinin çoğuyla ilişkili çıkmış ve ölçülülük erdem yapısındaki güçleri öğrencilerin akademik başarılarını yordamıştır.

Karakter güçlerinin iyi oluşu, mutluluğu ve yaşam doyumunu yordayıcılığıyla karakter güçlerinin iyi oluşu sosyal destek aracılığıyla yordayıcılığının incelenmesi için lise öğrencileriyle çalışılmıştır. Dokuzuncu sınıfın başında karakter güçlerinden daha yüksek puan alan öğrenciler onuncu sınıfın sonunda daha az depresyon belirtileri göstermişlerdir. Aşkılık, zihinsel ve liderlik güçlerinin depresyonu yordamadığı bulunmuştur. Aşamalı regresyon analizinde diğer yönelimli güçler düşük depresyonu yordamıştır. Liderlik güçleri daha yüksek depresyonu yordama eğilimi göstermiştir. Mutluluk için, aşkılık güçleri yüksek mutluluğu yordamıştır ve liderlik güçleri daha düşük mutluluğu yordama eğilimi göstermiştir. Aşkılık, ölçülülük, zihinsel ve diğer yönelimli güçler anlamlı biçimde yaşam doyumunu onuncu sınıfta yordamıştır. Liderlik güçleri ise yordamamıştır. Sosyal desteğin aracılığıyla ilgili analizde, sosyal desteğin diğer yönelimli affedicilik, alçakgönüllülük, iyi yüreklilik, hakkaniyet gibi güçler ve depresyon arasındaki ilişkinin % 40'ından sorumlu olan anlamlı bir aracı olduğu bulunmuştur. Aşkılık güçlerinin ise sosyal destek ve yaşam doyumunu arasındaki ilişkinin % 85'ini teşkil ettiği bulunmuştur (Gillham ve diğ., 2011).

Karakter güçlerinin öznel iyi oluşu yordamasına ilişkin bir başka araştırmada (Toner, Haslam, Robinson ve Williams, 2012) dokuz karakter gücünün modele katkı sağladığı, umudun en güçlü katkısı yaptığı bulunmuştur. Güçlerin birbiriyle ilişkileri .20-.37 arasında bulunmuştur. Kız öğrencilerin kişilerarası ve yaşam coşkusu puanlarının erkeklerden yüksek olduğu bulunmuştur. Aşkılık, yaşam coşkusu ve ölçülülük puanları yükseldikçe öznel iyi oluş puanları yükselmiş merak gücü puanı yükseldikçe düşmüştür. Mutluluk için de benzer sonuç elde edilmiştir. Umut, yaşam coşkusu ve liderlik iyilik halini hem yaşam doyumunu hem mutluluk açısından yordamıştır. Estetik ve mükemmelliğin takdiri, sebatkârlık ve özgünlük düşük yaşam doyumunu yordamıştır. Kızlar erkeklerden iyi yüreklilik, estetik ve mükemmelliğin takdiri, hakkaniyet, cesur olma, çok yönlü bakış açısı, mizah ve sevmeye ve sevilme güçlerinde erkeklerden yüksek

puan almışlardır. Cinsiyet farkının orta boyutta olduğu ve karakter güçleriyle yaşam doyumu ilişkisini etkilemediği bulunmuştur.

Weber ve Ruch (2012), akademik başarının sınıf davranışı aracılığıyla karakter güçlerine etkisini incelemiştir. Buna göre dindarlık yaşla orta düzeyde olumlu ilişki göstermiştir. Alçakgönüllülük ve umut puanlarının yüksek olması yüksek eğitim düzeyiyle, dindarlıktaki yüksek puanlar düşük eğitim düzeyiyle ilişkili bulunmuştur. Erkekler okul yaşantılarıyla doyumda daha yüksek puanlar alırken akademik öz yeterlikte de yüksek puan almışlardır. Öğretmenler kızların daha olumlu sınıf davranışı gösterdiğini belirtmiştir. Olumlu sınıf davranışı eğitim düzeyiyle olumlu ilişkilidir. Alçakgönüllülük hariç tüm karakter güçleri akademik özyeterlik ile istatistiksel olarak anlamlı ilişkiler vermiştir. Okul yaşantısıyla doyum ve akademik öz yeterlik daha yüksek karakter gücü puanlarıyla ilişkilidir. Çoklu regresyon analizine göre karakter güçleri öğretmenin derecediği olumlu sınıf davranışındaki varyansın yüzde %25'ini açıklamıştır. İyilik ve sosyal zekâ da olumlu sınıf davranışıyla ilgilidir. Karakter güçlerinin okul başarısına etkisinin olumlu sınıf davranışı aracılığıyla etkisinin incelenmesi sonucu öğrenmeye açık oluş, sebatkârlık ve tedbirliliğin sınıf davranışı aracılığıyla yılsonu akademik ortalaması üzerinde yüksek, anlamlı dolaylı etkisi olmuştur. Bu model, belirli karakter güçlerinin okul bağlamında etkili olan rolünü ve önemini vurgulamıştır.

Yılmazlık bağlamındaki bir başka çalışmada (Desantis, 2011) sevdiği birini kaybeden 13-18 yaş gençlerle çalışılmıştır. Bu çalışma yas sürecinin boyutları ve gençlerin yası nasıl yaşadıkları ve onların uyum sağlamak için hangi karakter güçlerine sahip olduklarını belirlemeye yöneliktir. Bulgulara göre sosyal destek ve karakter güçlerinin gelişiminin ergen yası deneyimindeki değişim ve büyümeyi tanımlamaya yardım edebileceği sonucuna ulaşılmıştır. Sosyal destek kişisel büyümeyi yordarken hiçbir karakter gücü kişisel büyümeyle anlamlı korelasyon vermemiştir. Bunun yanında yasa ilişkin stresin çeşitli karakter güçleriyle olumlu korelasyona sahip olduğu bulunmuştur. Karakter güçlerinin yas deneyiminde kişisel büyümeyi artırma ve yas stresini azaltmak için kullanımının da incelenmesi gerektiği sonucuna varılmıştır.

Karakter güçlerinin yaşam kalitesi ve iyi oluşu yordayıcılığına bakılan diğer bir çalışmada öznel iyi oluş için karakter güçlerinin eşsiz bir yordayıcı olduğu ve umut ve yaşam coşkusunun yaşam doyumunun anlamlı pozitif yordayıcısı olduğu bulunmuştur. Araştırmada 24 güç tanımlarıyla verilmiş ve beş tane en çok kendilerini temsil eden gücü seçmeleri de istenmiştir. Katılımcılar için en öne çıkan güçler, sevme ve sevilme,

mizah, iyi yüreklilik, sosyal zeka ve açık fikirlilik olmuştur. En az öne çıkanlar ise liderlik, sebatkârlık, çok yönlü bakış açısı, maneviyat ve öz-denetim olmuştur. Sonuçlar karakter güçlerine ilişkin sınıflamanın kavramsallaştırmasına destek sağlamış ve güçlerin iyi oluşa özgün yararları olduğunu ortaya koymuştur. Yüksek düzeyde yaşam doyumu ve iyi oluş ile karakter güçlerinin ilişkisi olduğu sonucuna varılmıştır (Proctor, Maltby ve Linley, 2011).

Yılmazlık ile karakter güçlerinin ilişkisi 17-30 yaş arası 620 katılımcıyla incelenmiş ve karakter güçleri ve yılmazlık arasında ilişkiler bulunmuştur. Regresyon analizi sonuçlarına göre yılmazlık ve karakter güçlerinin mantıklı bir doğrulukla yordanabileceği bulunmuş ve ölçülen özelliklerin alt ölçekler açısından ve yapıların bir bütün olarak ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır. Biyolojik eğilime rağmen karakter güçlerinin geliştirilebileceği ifade edilmiştir. Değerler, ahlak, karakter güçleri, erdemler ve yılmazlığın evrensel olmakla birlikte çok fazla araştırılmadığı belirtilmiştir (Hutchinson, Stuart ve Pretorius, 2010).

18-80 yaş arası 574 Alman katılımcıyla karakter güçleriyle olumlu duyguları (sevinç, memnuniyet, gurur, sevgi, merhamet, huşu, eğlence gibi) yaşamaya eğilim arasındaki ilişki Güsewell ve Ruch (2012) tarafından incelenmiştir. Yedi olumlu duygunun, bazı karakter güçleriyle olumlu ve orta düzeyde korelasyon gösterdiği bulunmuştur. Karakter güçleri faktörleriyle (ör. Duygusal güçler, kişilerarası güçler, zihinsel güçler, teolojik güçler) duygusal eğilimlerin incelenmesi sonucunda faktörlerin her biri ayrı bir duygusal örüntü göstermiştir. Duygusal güçler, duygusal eğilimlerle en çok ve en güçlü ilişkileri veren boyut olmuştur.

Brdar, Anić ve Rijavec'in cinsiyet ve yaşam doyumu farklılıklarının karakter güçleri açısından 18-28 yaşında 828 öğrenciyle incelenmesine yönelik yürütülen araştırmasında erkek ve kadınlar katılımcıların her ikisinde de karakter gücüne ilişkin puanlar arttıkça yaşam doyumunun arttığı bulunmuştur. Her iki örnekleme de şükür, umut ve yaşam coşkusu, yaşam doyumuyla en ilişkili çıkan karakter güçleri olmuştur. Mizah ve alçakgönüllülük ile ise en düşük ilişkiler bulunmuştur. Zihinsel kapsamdaki güçler yaşam doyumu ile erkekler için daha ilişkili bulunmuştur. Vicdanla ilgili güçlerden sadece umut kızlar için ilişkili bulunmuştur. Yaşam doyumu bakış açısı, cesur olma, iyi yüreklilik, takım çalışması ve estetik ve mükemmelliğin takdiri erkek örnekleme yaşam doyumuyla daha güçlü ilişkilidir.

Farklı bir çalışmada (Miljković ve Rijavec, 2008) 378 üniversite öğrencisinin katılımıyla karakter güçleri ve yaşam doyumu ilişkisi çalışılmıştır. Kızlar kalple ilgili güçlerde zihinsel güçlere göre erkeklerden daha fazla puan almış ama yaşam doyumu faktöründe fark bulunmamıştır. Umut/iyimserlik, canlılık, şükür, mizah, sevgi / yakınlık, merak yaşam doyumuyla en ilişkili olan karakter güçleridir. Yaşam doyumuyla en az ilişkili olan karakter güçleri ise tedbirlilik, alçakgönüllülük, açık fikirlilik, hakkaniyet ve öğrenmeye açık oluş olarak bulunmuştur. Karakter güçlerinin tamamının yaşam doyumuna ile olumlu ilişkili olduğu sonucuna varılmıştır.

West'in (2006) yaşam doyumunun karakter güçleriyle ilişkisine yönelik yürüttüğü çalışmada umut, yaşam coşkusu, sevme ve sevilme, merak, yaşam doyumuna ile güçlü ilişkili olarak bulunmuştur. Karakter güçleri modeli bir set olarak yaşam doyumunun anlamlı yordayıcısı olarak bulunmuştur. Yaşam doyumuna varyansının % 50' si kişilik ve karakter gücüyle açıklanmıştır. Bu çalışmada öz-denetim yaşam doyumunun en yüksek ilişkili güçlerinden biri olarak bulunmuştur. Karakter güçlerini yordamada beş faktör kişilik boyutlarının ötesinde ve üzerinde karakter güçlerinin geçerlik katkısı getirdiği bulunmuştur.

Karakter güçlerinden şükür, iyi yüreklilik ve öznel iyi oluş arasındaki ilişkiler incelenmiş ve şükür ve iyi yüreklilik ile olumlu duygu, öznel iyi oluş ve yaşam doyumuna arasında anlamlı pozitif bir ilişki bulunmuştur. İyi yüreklilik ve şükür arasında anlamlı olumlu bir ilişki bulunmuştur. Araştırmanın deneysel boyutunda şükür karakter gücüne yönelik bir müdahale yer almıştır. Bir kişinin daha fazla miktarda sahip olduğu bir güce yönelik psikolojik müdahalelerinin daha başarılı olduğu sonucuna varılmıştır. Şükür ve iyi yüreklilik arasında ilişki olmasına rağmen aynı zamanda bunların ayrı yapılar oldukları sonucuna ulaşılmıştır (Dossett, 2011).

Yine yaşam doyumuna karakter güçlerinin ilişkisine yönelik olarak Proyer, Gander, Wyss ve Ruch (2011) karakter güçlerinin geçmiş, şu an ve gelecek yaşam doyumuna ilişkilerini 1087 kadın katılımcıyla çalışmışlardır. Buna göre merak, umut, şükür, sevme ve sevilme ve yaşam coşkusunun yaşam doyumuna katkı sağladığı bulunmuştur. Estetik ve mükemmelliğin takdiri gençlere göre yaşlı ileri olan katılımcılarda geçmişe dönük yaşam doyumuna katkı sağlamıştır. Dindarlık geçmiş ve şu an yerine gelecek yaşam doyumuna için önemli bulunmuştur. Karakter güçlerinin yaşam doyumuna ile ilişkisi çalışıldığında yaşam boyu bakış açısının dikkate alınmasının yararlı olacağı sonucuna varılmıştır. Bu çalışma genç ve orta yaşlara göre yaşlı ileri

dindarların geçmişle daha yüksek yaşam doyumu ilişkisi ortaya koyduklarını göstermiştir.

Konuyla ilgili yapılan araştırmalar incelendiğinde, çalışmaların çeşitli ölçek geliştirme ve uyarlama çalışmalarını ile farklı kültürel gruplarla yapılan çalışmalarını içerdii görölmektedir. Ayrıca öncelikle iyi oluş olmak üzere yılmazlık ve akademik başarıya ilişkin özellikler karakter güçleriyle ilişkisi araştırılan temel konulardandır. Geniş örneklemelerin kullanılması, karakter güçlerine ilişkin yapılan çalışmalarda öne çıkan diğer bir noktadır. Çalışmaların deneysel olmaktan çok, betimsel olduğu da dikkati çekmektedir. Türkiye’de “Karakter Güçleri” yaklaşımına dayalı ve “karakter güçlerini” birlikte inceleyen araştırmaya rastlanılmamıştır. Konu, 2002 yılından itibaren başlamakla birlikte 2004’ten itibaren son on yıldır yoğun olarak araştırılmaktadır.

BÖLÜM III

YÖNTEM

Bu bölümde araştırmada yer alan çalışma grupları ve araştırmada kullanılan veri toplama araçları üzerinde durulmuştur. Ayrıca verilerin toplanmasında izlenen işlem yolu ve veri analizinde kullanılan istatistiksel çözümlene yöntemleri hakkında bilgilere yer verilmiştir.

3.1. ARAŞTIRMA GRUBU

Bu bölümde araştırmaya katılan bireylere ilişkin bilgiler sunulmuştur. Lise türü farklılığına bakılmaksızın Genel Lise, Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Meslek Lisesi gibi eğitim sisteminde yer alan farklı tür liselerde öğrenim gören toplam 2069 öğrenci araştırmaya katılmış, cevap kâğıdı geçerli sayılan 1963 öğrenciye ait verilere dayalı olarak istatistiksel analizler yapılmıştır. Öğrencilerle yapılan çalışmada dört farklı gruba çalışılmıştır ve bu grupların özellikleri aşağıda verilmiştir.

3.1.1. Birinci Araştırma Grubu

Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin (KGEGE) geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları için veri toplanan gruptur. Bursa il merkezinde yer alan Aliosman Sönmez Fen Lisesi, Erkek Anadolu Lisesi, Süleyman Çelebi Lisesi, Aliosman Sönmez Teknik ve Endüstri Meslek Lisesi 9.10.11. ve 12. sınıfa devam eden 1100 katılımcı birinci araştırma grubunu oluşturmuştur. Öğrencilerden 65'inin cevap kâğıdı envanter maddelerini eksik ya da yanlış yanıtladıkları için işleme alınmamış ve analizler 1035 öğrencinin verileriyle yürütülmüştür. Tablo 2'de bu öğrencilerin cinsiyet, sınıf ve yaş düzeyine göre dağılımları verilmiştir.

Tablo 2 Birinci Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kız	483	46,7
	Erkek	552	53,3
Sınıf	9	231	22,3
	10	250	24,2
	11	280	27,1
	12	274	26,5
Yaş	14	10	1,0
	15	218	21,1
	16	263	25,4
	17	334	32,3
	18	195	18,8
	19	15	1,4
Toplam		1035	100,0

Tablo 2'de görüldüğü gibi katılımcıların 483'ü (%46,7) kız, 552'si (%53,3) erkektir. Öğrencilerden 231 (%22,3) öğrenci dokuzuncu, 250'si (%24,2) onuncu, 280'i (%27,1) onbirinci ve 274'ü (%26,5) onikinci sınıfa devam etmektedir. Öğrencilerin 10'u (%1,0) ondört, 218'i (%21,1) onbeş, 263'ü (%25,4) onaltı, 334'ü (%32,3) onyediyedi, 195'i (%18,8) onsekiz ve 15'i (%1,4) ondokuz yaşındadır. Grubun yaş ranjı 5 olup (14-19), ortalaması 16,50'dir.

3.1.2. İkinci Araştırma Grubu

Araştırmanın karakter güçlerinin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarıyı yordamasının incelenmesi aşamasında Bursa il merkezinde yer alan Kız Anadolu Lisesi ve Çelebi Mehmet Lisesi 9.10.11. ve 12. sınıflarına devam eden toplam 759 öğrenciden veri elde edilmiştir. Geçersiz sayılan 26 adet cevap formunun çıkarılmasıyla analizler 733 öğrenci üzerinden yapılmıştır. Tablo 3'te öğrencilere ait cinsiyet, sınıf ve yaş düzeyine göre dağılım verilmiştir.

Tablo 3 İkinci Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet, Sınıf ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kız	441	60,2
	Erkek	292	39,8
Sınıf	9	194	26,5
	10	182	24,8
	11	199	27,1
	12	158	21,6
Yaş	14	1	,1
	15	135	18,4
	16	199	27,1
	17	249	34,0
	18	141	19,2
	19	6	,8
	20	2	,3
Toplam		733	100,0

Tablo 3'te görüldüğü gibi katılımcıların 441'i (%60,2) kız, 292'si (%39,8) erkektir. 194'ü (%26,5) dokuzuncu sınıfa, 182'si (%24,8) onuncu sınıfa, 199'u (%27,1) onbirinci sınıfa, 158'i (%21,6) ise onikinci sınıfa devam etmektedir. Katılımcılardan 1'i (%0,1) ondört, 135'i (%18,4) onbeş, 199'u (%27,1) onaltı, 249'u (%34,0) onyediyi, 141'i (%19,2) onsekiz, 6'sı (%0,8) ondokuz, 2'si (%0,3) ise yirmi yaşındadır. Grubun yaş ranjı 6 olup (14-20), ortalaması 16,57'dir.

3.1.3. Üçüncü Araştırma Grubu

KGEGE'nin test tekrar test çalışması için veri toplanan gruptur. Bunun için Bursa il merkezindeki Çınar Anadolu Lisesi 9. sınıfa devam eden 120 öğrenci ile çalışılmıştır. 14 adet cevap kâğıdı ikinci uygulamaya katılmama, yanlış yanıtlanma gibi sebeplerden dolayı analizlere dâhil edilmediğinden 106 öğrenciye ait veriler analizde kullanılmıştır. Cinsiyet ve yaş özelliklerine ilişkin öğrenci dağılımı Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4 Üçüncü Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kız	66	62,3
	Erkek	40	37,7
Yaş	14	20	18,9
	15	85	80,2
	16	1	,9
Toplam		106	100,0

Tablo 4'te görüldüğü gibi öğrencilerin 66'sı (%62,3) kız, 40'ı (%37,7) erkektir. Katılımcıların 20'si (%18,9) ondört, 85'i (%80,2) onbeş ve 1'i (%0,9) onaltı yaşındadır. Yaş ranjı 2 olup (14-16) yaş ortalaması, 14,8'dir.

3.1.4. Dördüncü Araştırma Grubu

KGEGE'nin ölçüt geçerliğini incelemek için belirlenen gruptur. Bunun için İnsani Değerler Ölçeği ve KGEGE Bursa il merkezindeki İpekçilik Anadolu İmam Hatip Lisesi 11. sınıfa devam eden 90 öğrenciye uygulanmıştır. Bir adet yanlış yanıtlanan cevap kâğıdının çıkarılmasıyla analizler 89 öğrenciden alınan verilerle gerçekleştirilmiştir. Katılımcılara ilişkin cinsiyet ve yaş özellikleri Tablo 5'te verilmiştir.

Tablo 5 Dördüncü Araştırma Grubunda Yer Alan Öğrencilerin Cinsiyet ve Yaş Düzeyine Göre Dağılımları

Değişken		N	%
Cinsiyet	Kız	59	66,3
	Erkek	30	33,7
Yaş	16	11	12,4
	17	74	83,1
	18	4	4,5
Toplam		89	100,0

Tablo 5'te görüldüğü gibi öğrencilerin 60'ı (%66,7) kız, 30'u (%33,3) erkektir. Katılımcıların 11'i (%12,2) onaltı, 75'i (%83,3) onyeddi, 4'ü (%4,4) onsekiz yaşındadır. Yaş ranjı 2 olup (16-18) yaş ortalaması, 16,92'dir.

3.2. VERİ TOPLAMA ARAÇLARI

Araştırmanın bağımsız değişkeni olan karakter güçlerinin belirlenmesi amacıyla Peterson ve Seligman (2004) tarafından geliştirilen ve araştırmacı tarafından Türkçe'ye uyarlanan Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (KGEGE) kullanılmıştır. Çalışmanın bağımlı değişkenlerinden olan öğrenci yılmazlığının belirlenmesi için Arastaman (2011), tarafından geliştirilen Öğrenci Yılmazlığı Ölçeği (ÖYÖ) öznel iyi oluş düzeylerinin belirlenmesi için Tuzgöl Dost (2004) tarafından üniversite öğrencilerine yönelik geliştirilen ve Özen (2005) tarafından lise öğrencilerine uyarlanan Öznel İyi Oluş Ölçeği (ÖİÖÖ-L), akademik başarılarına ilişkin veri toplanması için araştırmacının geliştirdiği kişisel bilgi formu kullanılmıştır. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin (KGEGE) ölçüt geçerliğinin belirlenmesi için Dilmaç (2007)'in geliştirdiği İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ) aracılığıyla veri elde edilmiştir. Öğrencilerin cinsiyet, sınıf düzeyi gibi bilgilerinin belirlenmesi için ise kişisel bilgi formu kullanılmıştır.

3.2.1. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri (KGEGE)

Karakter güçleri kuramına dayalı geliştirilmiş olup, 240 maddelik yetişkin formununun 10-17 yaş arasındaki çocuk ve gençlere uyarlamasıdır (Peterson ve Seligman, 2004; Toner, Haslam, Robinson ve Williams, 2012). Envanterde yaklaşık 1/3 oranında her bir alt ölçekte 1-2 reverse madde olmak üzere 7-9 arası madde olup toplamda 198 madde vardır. Cevaplama sistemi beşli likert tipinde derecelenmelidir (5=Bana tamamen uygun, 1=Bana hiç uygun değil). Cevaplanması normal sınıf ortamındaki uygulamalarda 40-45 dk. sürmektedir. Ölçek hem online hem de yazılı formda (Park ve Peterson, 2005; Weber ve Ruch, 2012) kullanılmaktadır. Alt ölçek puanları ilgili ölçeğe verilen yanıtların ortalaması alınarak oluşturulmaktadır. Her bir alt ölçek (Park ve Peterson, 2006; Gillham ve diğ., 2011) farklı bir karakter gücünü değerlendirmeye yöneliktir. Alt ölçeklerden oluşan bir batarya olarak oluşturulmuş olmakla birlikte alt ölçekler ayrı da kullanılabilir. Hem erdem boyutlarına ilişkin puan hem de alt ölçeklerin puanlarını alacak şekilde kullanılabilir. Envanterin maddeleri oluşturulurken yetişkin formundan faydalanılmış, aynı zamanda 20 farklı liseden katılan lise öğrencileriyle karakter güçleriyle ilgili yapılan odak grup çalışmalarından elde edilen maddeler kullanılmıştır. Envanter maddeleri oluşturulurken farklı madde tipleri, ifadeleri ve derecelendirmeleri denenmiştir. Madde puanları yerine alt ölçek puanlarını kullanarak ve varimax döndürme yöntemiyle gerçekleştirilen bir açımlayıcı faktör analizi çalışmasında ılımlılık, zihinsel, teolojik ve diğer yönelimli olmak üzere dört boyutta alt ölçeklerin dağıldığı bulunmuştur. Envanterin güvenilirliği kapsamında alt ölçeklere ilişkin

tüm iç tutarlık katsayıları .65'in üzerinde ve .66-.86 arasında bulunmuştur. Test tekrar test güvenilirlik katsayısı ise .46-.71 arasında değişmiştir. Alt ölçeklerin öğretmen derecelendirmesi ile korelasyonu .14-.32 ve kendini derecelendirme ile .18-.55 arasında değişmiştir (Peterson ve Seligman, 2004; Park ve Peterson, 2005; Park ve Peterson, 2006; Peterson ve Park, 2009). KEGE'nin yapı geçerliğinin belirlenmesi için daha büyük örneklerle maddeler ve alt ölçek puanlarının analize dâhil edildiği 6 erdem boyutu ve 24 alt ölçeğe yönelik doğrulayıcı faktör analizi yapılması gerektiğinden (Park ve Peterson, 2005) bu çalışmada Peterson ve Seligman (2004) tarafından ortaya konan, diğer faktör analizi çalışmalarında da temel alınan (Park ve Peterson, 2005) ve envanterin kullanımı hakkında yetkili olan VIA Enstitüsünün uyarlanması için gönderdiği 198 maddelik 6 erdem boyutunu içeren 24 alt ölçekli orijinal envanter formu temel alınmıştır. Bu doğrultuda Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri bilgelik, cesaret, insaniyet, adillik, ölçülülük ve aşkınlık olmak üzere 6 erdem boyutu ve özgünlük, merak, öğrenmeye açık oluş, açık fikirlilik, çok yönlü bakış açısı, dürüstlük, cesaret, sebatkârlık, yaşam coşkusu, iyi yüreklilik, sevme ve sevilme, sosyal zekâ, hakkaniyet, liderlik, sorumluluk, affedicilik, alçakgönüllülük, tedbirlilik, özdenetim, estetik ve mükemmelliğin takdiri, şükür, umut, mizah ve maneviyat olmak üzere 24 alt ölçekten oluşan haliyle bu çalışmada Türkçe'ye uyarlanmıştır.

3.2.1.1. KEGE'nin Uyarlama Çalışmaları

3.2.1.1.1. Uyarlama izninin alınması

Envantere ilişkin izin alınması oldukça uzun bir süreci kapsamıştır. Alınması oldukça zor olan uyarlama ve özellikle puanlama anahtarı kullanım izni sürecinin tüm gerekleri etik ilkelere bağlı kalınarak yerine getirilmeye çalışılmıştır (Ek 7,8,9). Hem uyarlama ve puanlama anahtarına ilişkin izin süreci açısından hem de bilgi alışverişinde bulunarak uyarlama sürecinin daha doğru yapılabilmesi amacıyla karakter güçleri kuramını ve envanterini geliştirenlerle (Dr. Christopher Peterson, Dr. Katherine K. Dahlsgaard, Dr. Nansook Park ve Dr. Martin Seligman), araştırmalarında karakter güçlerini araştıran araştırmacılarla (Dr. Jessica Shryack, Dr. Jane Gillham, Dr. Mark R. Diamond) ve özellikle VIA (Values in Action) Enstitüsü ile (Linda J. Parker, Deb Pinger, Kelly Aluise, Dr. Ryan M. Niemiec) birçok kez elektronik posta yazışması yapılmıştır. Ayrıca bu süreç içerisinde envanterin kullanım ve izin haklarına sahip olan VIA Enstitüsü ABD, Ohio, Cincinnati'deki merkezinde araştırmacı tarafından randevu alınarak 14.10.2011 tarihinde ziyaret edilmiştir. Yapılan görüşmede merkezin çalışma şekli, yapılan eğitimler gibi konularda bilgi alınmıştır. Ayrıca envanterin puanlamasına ilişkin ihtiyaç

görülen noktalar üzerinde durulmuş, izin sürecine ilişkin bilgi talebinde bulunulmuş, envanterin çevrimiçi uygulamalarının hazırlanması için yapılacaklar konuşulmuştur.

3.2.1.1.2. Çeviri çalışması

Çeviri aşamasında, 198 maddeden oluşan envanter, araştırmacı ve PDR alanında profesör olarak çalışan, doktorasını yurtdışından almış, her iki kültürü iyi bilen ve çeviri işini profesyonel olarak yapan bir akademisyen tarafından İngilizce'den Türkçe'ye çevrilmiştir. Ayrıca erdemli oluşun boyutları ve karakter güçlerine ait alt ölçek isimlerine ilişkin kavramların Türkçe'de en doğru şekilde ifade edilmesini sağlamak amacıyla konuya benzer Türkiye'de yapılan kavramsal çevirilerin (Seligman, 2007) incelenmesi yanında, Türk Dili Edebiyatı alanında lisansüstü çalışmaları olan ve MEB'da uzun süredir çalışan tecrübeli bir uzman ile Hacettepe Üniversitesi Yabancı Diller Yüksekokulu'nda öğretim üyesi olarak çalışan farklı bir uzmandan daha kavramların Türkçe karşılıkları konusunda yardım alınmıştır. Psikolojik Danışma alanında Abant İzzet Baysal, Gazi, Hacettepe, ODTÜ, Selçuk ve Uludağ Üniversitelerinde profesör, doçent, yardımcı doçent ve doktor ünvanı ile akademisyen olarak çalışan öğretim üyelerinden çeviri ve envanter maddelerinin uygunluğu konusunda görüş alınmıştır. İleri ve geri çeviri sürecinde görüşleri alınan uzmanların PDR alanından olmaları ve akademik eğitimlerini yurtdışında ya da İngilizce eğitim veren üniversitelerden almış olmaları, envanterin konusuyla ilgili çalışmaları bulunuyor olması gibi noktalara (Ruch, Proyer, Harzer, Park, Peterson ve Seligman, 2010) dikkat edilmiştir. Hazırlanan çeviri formu, İngilizce'den Türkçe'ye çeviri yeterliliği/doğruluğu ve maddelerin anlaşılabilirliği ile gelişim düzeyine ve kültüre uygunluğu açısından dört öğretim üyesi uzmanın değerlendirmesine sunulmuştur. Çeviriler karşılaştırılmış ve farklılıklar ele alınarak ifadelerin anlaşılabilirliği, çeviri doğruluğu, gelişim düzeyine uygunluğu gibi konularda uzmanlardan gelen dönütler doğrultusunda 90 maddenin İngilizce'den Türkçe'ye çevirisinde çeviriyi yapan araştırmacı ve uzmanın birlikte çalışması yanında ayrıca iki uzmanın daha değerlendirme katkısı ile düzeltme yapılmıştır. Gerçekleştirilen bu revizyon ile envanterin Türkçe'den İngilizce'ye çeviri formu oluşturulmuş ve ilk aşamada yer almayan dört farklı öğretim üyesi uzmandan daha envanteri Türkçe'den İngilizce'ye geri çevirmeleri istenmiştir. Uzmanlardan görüş alınması süreci dört aydan fazla sürmüştür. Geri çeviri işlemi sonucunda, ifadelerin büyük çoğunluğunun envanterin özgün formu ile uyumlu olduğu görülmüştür. Geri çeviri formundaki maddelerle orijinal ölçekteki birbirinin karşılığı olan maddeler anlam kayması olmaması ve anlam birliği açısından değerlendirilerek gerekli düzeltmeler yapılmıştır.

Çeviri sürecine de katılan sekiz uzmandan envanter maddelerinin her birini karakter güçlerini belirlemeye uygun olup olmaması yönüyle “(1) Hiç Uygun Değil”, “(5) Tamamen Uygun” olmak üzere 5’li dereceleyle derecelendirmeleri istenmiştir. Uzmanların envanter maddelerinin karakter güçlerini belirlemeye uygun olup olmadığına ilişkin derecelendirmeleri arasındaki uyumu belirlemek için değerlendiriciler arası güvenirlik (inter-rater reliability) indeksi olarak (Liao, Hunt ve Chen, 2010) Kendall’ın Uyuşum Katsayısı hesaplanmış ($Ki\text{-}Kare=191,34$; $sd=7$; $p<.001$) ve uzman görüşlerine göre yapılan derecelemelerin birbiri ile anlamlı düzeyde uyumlu olduğu görülmüştür.

Hazırlanan Türkçe çevirinin envanterin uygulanacağı örneklem için anlaşılır olup olmadığını belirlemek amacıyla hazırlanan form İstanbul Güngören İzzet Ünver Lisesi 9. 10. 11. ve 12. sınıfa devam eden 80 öğrenciye uygulanmıştır. Maddelerin anlaşılabilirliği konusunda dönütler alınarak gerekli düzeltmeler uygulama gözlemlerini de dikkate alarak yapılmıştır. Uzman görüşleri alınarak gerekli düzeltmeler yapıldıktan sonra ve pilot uygulamanın dönütlerinin değerlendirilmesinin ardından envantere son hâli verilerek, dilsel eşdeğerliği aşamasına geçilmiştir.

3.2.1.1.3. Dil eşdeğerlik çalışması

Hazırlanan çeviri formu, dilsel eşdeğerliğinin benzer yaş grubu üzerinden belirlenebilmesi için uyguladığı program ile tek devlet lisesi olan İstanbul Prof. Dr. Mümtaz Turhan Sosyal Bilimler Lisesi (MEB, 2003) 11. sınıf Uluslararası Bakalorya (International Baccalaureate) programına devam eden ve İngilizce eğitim gören 31 öğrenciye iki hafta ara ile uygulanmıştır. Bir adet cevap kâğıdının geçersiz sayılmasından dolayı 30 öğrenciden toplanan veriler kullanılarak gerçekleştirilen analiz sonucunda envanterin İngilizce ve Türkçe formu arasında yüksek düzeyde ilişki bulunmuştur ($r=.80$). Envanterin orijinal formu ile Türkçe formunun anlam açısından birbirinden farklılaşmadığı bulunmuştur. Böylece envanterin dilsel eşdeğerliği sağlanmış ve oluşan yeni formun geçerlilik ve güvenirlik çalışmalarına geçilmiştir.

3.2.1.1.4. KGEGE'nin geçerlik çalışmaları

KGEGE'nin geçerlik çalışmaları kapsamında yapı geçerliği için doğrulayıcı faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. Ayrıca envanterin ölçüt geçerliği ile boyutları arasındaki ilişkiler de incelenmiştir. Yapılan analizlerden elde edilen sonuçlar aşağıda açıklanmıştır.

3.2.1.1.4.1. KGEGE'nin doğrulayıcı faktör analizi sonuçları

Doğrulayıcı faktör analizi, ölçme modellerini değerlendirmek için bir yapısal eşitlik modellemesi tekniğidir ve özellikle yapı geçerliği için eğitim araştırmalarında en sık kullanılan tekniktir (Kline, 2010). Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk'e göre (2012) ölçek uyarlamasında doğrudan doğrulayıcı faktör analizi ile geçerlik çalışmasına başlanır. Bunun yanında gerek gençlere yönelik Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin farklı kültürlere uyarlanmasında (Van Eeden, Wissing, Dreyer, Park ve Peterson, 2008) gerekse ülkemizdeki güncel ölçek uyarlama çalışmalarında (Dursun ve Aydın, 2011; Doğan ve Totan, 2010; Kuzucu, 2006; Morsünbül, 2011; Yavaşoğlu, 2010) farklı-yeni bir kültürde ölçme modelinin belirlenmesi amacıyla öncelikle doğrulayıcı faktör analizi yapılmaktadır. Doğrulayıcı faktör analizinde faktör yüklerini belirleyebilmek için detaylı kurama ihtiyaç olduğundan (Shryack, 2009) mevcut kuramsal çerçeve varsa ölçek geliştirmede doğrulayıcı faktör analizi yaygın bir uygulamadır (Park ve Peterson, 2006). Detaylı kuramsal temele sahip olan Karakter Güçleri Kuramı çerçevesinde bakıldığında ise alt ölçeklerin birleşiminden oluşan daha üst düzey erdem boyutlarına yönelik kanıt ortaya koymak için doğrulayıcı faktör analizi hesaplanır (Furnham ve Lester, 2012). Bu doğrultuda karakter güçlerinin ölçülmesine yönelik diğer faktör analizi çalışmalarında (Ör. Shryack, 2009; Singh ve Choubisa, 2010; Toner, Haslam, Robinson ve Williams, 2012; Van Eeden, Wissing, Dreyer, Park ve Peterson, 2008) karakter güçleri kuramına bağlı olarak 6 erdem boyutu ve 24 karakter gücü alt ölçeği yapısının model olarak doğrulanma çalışmaları yapıldığı görülmektedir.

Uyarlanan KGEGE'de "*bilgelik*" erdem boyutu, özgünlük, merak, öğrenmeye açık oluş, açık fikirlilik ve çok yönlü bakış açısı alt ölçekleri; "*cesaret*" erdem boyutu, dürüstlük, cesur olma, sebatkârlık, yaşam coşkusu alt ölçekleri; "*insaniyet*" erdem boyutu, iyi yüreklilik, sevme ve sevilme, sosyal zekâ alt ölçekleri; "*adillik*" erdem boyutu, hakkaniyet, liderlik ve sorumluluk alt ölçekleri; "*ılımlılık*" erdem boyutu, affedicilik, alçakgönüllülük, tedbirlilik ve öz- denetim alt ölçekleri; "*aşkınlık*" erdem boyutu estetik ve mükemmelliğin takdiri, şükür, umut, mizah ve maneviyat alt ölçeklerinden oluşmaktadır. Bu yapıyı sınamak için veriler üzerinde ikinci düzey doğrulayıcı faktör analizi yapılmıştır. Envanterin yapı geçerliliğini incelemek için, gözlenen 198 maddeye ait verinin her biri üç ile beş arasında sayıda alt ölçekten oluşan altı boyutlu modele ne oranda uyum sağladığını belirlemek amaçlanmıştır. Doğrulayıcı faktör analizinde veriler analiz edilirken modelde yer alan değişkenlerin gözlem değerlerinin çok değişkenli

normal dağılım gösterdiğinin varsayıldığı En Çok Olabilirlik Metodu (Yılmaz ve Çelik, 2009) kullanılmıştır.

Karris'e göre (2007) karakter güçlerine yönelik en iyi faktör yapısını netleştirmek için yapılacak iyi bir faktör analizinde maddelerin beş katı büyüklükte katılımcıyla çalışmak gereklidir. Benzer şekilde Macdonald, Bore ve Munro da (2008) karakter güçleri kapsamındaki faktör analizi çalışması için madde başına en az beş katılımcı ya da 1000'in üzerinde katılımcıya ulaşılması gerektiğini vurgulamaktadır. Buna paralel doğrulayıcı faktör analizinde küçük örneklem (Kline, 2010; Thompson, 2000) kullanılmaması gerektiği vurgulanmaktadır. Bu doğrultuda 198 maddeden oluşan KGEGE'nin faktör analizini içeren yapı geçerliği çalışması için 1035 katılımcıdan veri elde edilmiştir.

Doğrulayıcı faktör analizi sonucunda öncelikle t değerleri incelenmiştir. Buna göre bir madde dışında tüm parametre değerlerinin .05 düzeyinde anlamlı olduğu bulunmuştur. Cesaret erdem boyutu dürüstlük alt ölçeğindeki bir maddenin t değeri manidar olmadığından, bununla birlikte envanterden çıkarıldığında ilgili alt ölçeğin güvenilirliğinin yükselmesine önemli katkı sağladığından ve bu maddenin çıkarılmasının modele ilişkin uyum iyiliği katsayılarının iyileşmesi açısından da katkı sağlayabileceği düşünüldüğünden envanterden çıkarılmasına karar verilmiştir. Ayrıca doğrulayıcı faktör analizi modellerinin istatistiksel uyum yanında kurama dayalı olarak da değerlendirilmesi gerektiğinden (Thompson, 2000) bu madde içerik olarak karakter güçleri kuramı temelinde değerlendirilmiş, farklı ifadelerle aynı niteliği ölçen benzer başka maddelerin ilgili alt ölçekte var olduğu görülmüş, alt ölçeklerdeki madde sayısı sınırlarına uygunluğu açısından da sorun olmayacağından analizden çıkarılmasının uygun olacağı düşünülmüştür.

Modeldeki maddelere ilişkin ağırlıkların tüm maddeler için sıfırdan büyük değerlere ve standart çözüme sahip olduğu görülmüştür. Ayrıca modele ilişkin parametre değerleri incelendiğinde negatif yüke sahip madde olmadığı, envanterdeki tüm maddelerin pozitif yüklendiği görülmektedir.

Yapılan analizler sonucunda modele ilişkin bazı modifikasyon önerilerinin olduğu görülmüştür. İncelenen envanterin çok boyutlu olmasına bağlı olarak maddelerde binişiklik meydana gelmesinin uyum düzeyini etkileyebileceği, ayrıca χ^2 değerinin örneklem büyüklüğüne çok duyarlı olmasına bağlı olarak bu çalışmada da oldukça yüksek bir araştırma grubuyla çalışılmasının χ^2 değerinin yüksek bulunmasına yol

açabileceği düşünülmüştür. Bu doğrultuda önerilen modifikasyonlardan modelin uyumuna katkı sağlayacağı gözlenen sınırlı sayıda hata varyansı düzeltmesi yapılarak hata varyansları ilişkilendirilmiştir. Bu süreçte modifikasyonlar incelenerek yeterli düzeyde yüksek düzeltmeye yol açan ve kuramsal yaklaşıma uyan modifikasyonlar üzerinde durulmuştur. Bu modifikasyonlardan sadece ilişkilerin aynı boyutta yer aldığı ve çok yakın ifadelerle sahip maddeler için önerilenler uzman onayıyla gerçekleştirilmiştir. Maddeler arasında düzeltmeler yapılarak ve analizleri 6 boyut için de tekrar ederek elde edilen değerler incelenmiştir ve yapılan modifikasyonların χ^2 (ki-kare)'ye anlamlı düzeyde ($p < 0.05$) katkı sağladıkları ve uyum iyiliği indekslerindeki değişmelerin olumlu yönde olduğu görülmüştür.

Envanter boyutları tek tek incelendiğinde; bilgelik erdem boyutunda *özgünlük* alt ölçeğinin maddelerinin .25-.72 arası faktör yüküne, 6.73-12.34 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .89'luk yük değerlerine sahip olduğu; *merak* alt ölçeğinin maddelerinin .19-.62 arası faktör yüküne, 5.12-10.95 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .86'lık yük değerlerine sahip olduğu; *öğrenmeye açık oluş* alt ölçeğinin maddelerinin .30-.77 arası faktör yüküne, 8.61-18.35 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .85'lik yük değerlerine sahip olduğu; *açık fikirlilik* alt ölçeğinin maddelerinin .14-.65 arası faktör yüküne, 3.93-12.39 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .88'lik yük değerlerine sahip olduğu ve son olarak *çok yönlü bakış açısı* alt ölçeğinin maddelerinin .40-.64 arası faktör yüküne, 11.13-15.93 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .80'lik standart yük değerlerine sahip olduğu sonucuna ulaşılmıştır. 6 madde çiftinin ise hata varyansları ilişkilendirilmiştir.

Cesaret erdem boyutunda *dürüstlük* alt ölçeğinin maddelerinin .39-.69 arası faktör yüküne, 11.59-14.00 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .84'lük yük değerlerine sahip olduğu; *cesur olma* alt ölçeğinin maddelerinin .30-.60 arası faktör yüküne, 7.29-11.17 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .81'lik yük değerlerine sahip olduğu; *sebatkarlık* alt ölçeğinin maddelerinin .41-.67 arası faktör yüküne, 11.42-16.81 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .85'lik yük değerlerine sahip olduğu ve son olarak *yaşam coşkusu* alt ölçeğinin maddelerinin .27-.64 arası faktör yüküne, 7.19-17.03 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .64'lük standart yük değerlerine sahip olduğu sonucuna varılmıştır. 5 madde çiftinin ise hata varyansları ilişkilendirilmiştir.

İnsanlık erdem boyutunda *iyi yüreklilik* alt ölçeğinin maddelerinin .37-.67 arası faktör yüküne, 9.61-14.62 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .78'lik yük değerlerine sahip olduğu; *sevme* ve *sevilme* alt ölçeğinin maddelerinin .35-.66 arası faktör yüküne, 9.03-

13.43 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .82'lik yük değerlerine sahip olduğu; *sosyal zeka* alt ölçeğinin maddelerinin .40-.61 arası faktör yüküne, 9.58-12.24 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .87'lik yük değerlerine sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Toplam 2 madde çiftinin hata varyansları ilişkilendirilmiştir.

Adillik erdem boyutunda *hakkaniyet* alt ölçeğinin maddelerinin .21-.61 arası faktör yüküne, 4.98-5.91 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .77'lik yük değerlerine sahip olduğu; *liderlik* alt ölçeğinin maddelerinin .29-.77 arası faktör yüküne, 8.32-8.94 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .59'luk yük değerlerine sahip olduğu; *sorumluluk* alt ölçeğinin maddelerinin .15-.67 arası faktör yüküne, 4.82-8.85 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla 1.19'luk yük değerlerine sahip olduğu bulunmuştur. Bu boyutta 5 madde çiftinin hata varyansları ilişkilendirilmiştir.

Ölçülülük erdem boyutunda *affedicilik* alt ölçeğinin maddelerinin .28-.84 arası faktör yüküne, 8.02-18.78 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .28'lik yük değerlerine sahip olduğu; *alçakgönüllülük* alt ölçeğinin maddelerinin .24-.61 arası faktör yüküne, 4.86-6.65 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .36'lık yük değerlerine sahip olduğu; *tedbirlilik* alt ölçeğinin maddelerinin .21-.63 arası faktör yüküne, 5.66-13.80 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .54'lük yük değerlerine sahip olduğu ve son olarak *özdenetim* alt ölçeğinin maddelerinin .09-.67 arası faktör yüküne, 2.40-8.53 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla 1.13'lük standart yük değerlerine sahip olduğu ortaya çıkmıştır. 1 madde çiftinin hata varyansları bu boyutta ilişkilendirilmiştir.

Aşkınlık erdem boyutunda *estetik ve mükemmelliğin takdiri* alt ölçeğinin maddelerinin .36-.72 arası faktör yüküne, 9.07-16.38 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .32'lik yük değerlerine sahip olduğu; *şükür* alt ölçeğinin maddelerinin .32-.75 arası faktör yüküne, 7.94-12.00 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .1.09'luk yük değerlerine sahip olduğu; *umut* alt ölçeğinin maddelerinin .34-.73 arası faktör yüküne, 8.77-10.32 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .62'lik yük değerlerine sahip olduğu; *mizah* alt ölçeğinin maddelerinin .14-.83 arası faktör yüküne, 3.59-4.18 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .23'lük yük değerlerine sahip olduğu ve son olarak *maneviyat* alt ölçeğinin maddelerinin .44-.85 arası faktör yüküne, 11.63-20.27 arası t değerlerine ve erdem boyutuyla .69'luk standart yük değerlerine sahip olduğu bulunmuştur. Bu boyutta 5 madde çiftinin hata varyansları ilişkilendirilmiştir. Ek 1,2,3,4,5,6'da da diyagram halinde verilen bu standart çözüm değerleri yanında yirmidört alt ölçekten oluşan 6 erdem boyutu modeline ilişkin uyum katsayıları Tablo 6'da sunulmuştur.

Tablo 6 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri Ölçme Modeli Genel Uyum Katsayıları

	χ^2/sd	GFI	AGFI	CFI	NFI	NNFI	IFI	SRMR	RMSEA
Bilgelik	2712/690=3.93	0.88	0.87	0.96	0.94	0.95	0.96	0.053	0.053
Cesaret	2021/455=4.44	0.89	0.87	0.94	0.92	0.93	0.94	0.056	0.058
İnsanîyet	1394/294=4.74	0.91	0.89	0.93	0.92	0.93	0.93	0.057	0.060
Adillik	1304/267=4.88	0.91	0.89	0.95	0.94	0.95	0.95	0.062	0.061
Ölçülülük	1988/490=4.05	0.90	0.88	0.90	0.88	0.90	0.90	0.070	0.054
Aşkînlık	3554/769=4.62	0.86	0.84	0.94	0.92	0.93	0.94	0.088	0.059

Tablo 6'daki değerlere göre, model bütün olarak değerlendirildiğinde, uyum indeksleri için kabul sınırları (Byrne, 1998; Çokluk, Şekercioğlu ve Büyüköztürk, 2012; Şimşek, 2007; Yılmaz ve Çelik, 2009) ve benzer uyarılama çalışmalarında (Büyüköztürk, Akgün, Özkahveci ve Demirel, 2004; Duyan ve Gelbal, 2008; Hacıömeroğlu, 2011; Horzum, 2011; Kutsal, 2009; Yukay Yüksel, 2009) model uyumu için kabul edilen düzeylere dayalı olarak model veri uyumunun iyi olduğu ve 24 alt ölçekten oluşan 6 boyutlu faktör yapısının kabul edilebilir ve iyi düzeyde uyum gösterdiği söylenebilir. Bu sonuç doğrultusunda envanterin amacını ölçmede yeterlilik gösterdiği ve modelin doğrulandığı söylenebilir. Karakter Güçleri Envanterlerine yönelik yapılan çalışmalarda envanter, doğrulayıcı faktör analizi ile analiz edilirken kriter olarak rapor edilen (Avey, Luthans, Hannah, Sweetman ve Peterson, 2012; Thun ve Kelloway, 2011) ve üç önemli uyum indeksi olan χ^2/sd oranının 5'ten küçük olması, CFI düzeylerinin .90 üzeri olması ve hata katsayılarının .08'in altında olması da 24 alt ölçekten oluşan modelin tüm boyutlar açısından iyi uyum gösterdiğine işaret etmektedir.

Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri alt ölçekleri, açımlayıcı faktör analiziyle de incelenmiştir. Hem eğik hem de dik olarak; döndürülmüş ve döndürülmemiş çözümlenmeler ayrı ayrı incelenmiştir. Faktörlerin döndürme öncesi birinci faktör yük değerlerinin yüksekliği, açıklanan ek varyansların yüzdelerinin düşüklüğü, birinci faktörde açıklanan toplam varyans oranı ve birinci faktörden sonra hızlı düşüş sergileyen çizgi grafiği kriterleri temelinde ve faktörlerde yer alan madde sayısı yeterliliği ile karakter güçleri kuramsal yapısı ve envantere ilişkin bu araştırmadaki diğer bulgular da dikkate alınarak alt ölçeklerin genel bir faktöre sahip, tek boyutlu toplam puan veren yapıda kullanılmasının uygun olabileceği sonucuna varılmıştır (Can, 2013; Erkuş, 2012; Kalaycı, 2010; Şencan, 2005).

3.2.1.1.4.2. KGEGE'nin ölçüt geçerliği

Alanyazında KGEGE'nin bazı alt ölçekleriyle bir dereceye kadar kavramsal benzerlik gösteren farklı bir ölçeğin boyutları arasındaki ilişki birleşen geçerlik kapsamında incelenmektedir. Bu doğrultuda envanterin birleşen geçerliğinin ortaya konması için karakter güçleri ve karakter güçleriyle ilişkili olduğu düşünülen (Peterson ve Seligman, 2004) dostluk, sorumluluk, barışçı olma, saygı, dürüstlük ve hoşgörü boyutlarını içeren İnsani Değerler Ölçeği'nin (Dilmaç, 2007) puanları arasındaki ilişkiye Pearson Korelasyon Katsayısı ile bakılmıştır. Sonuçlar Tablo 7'de sunulmuştur. Tabloda dürüstlük-dürüstlük, sebatkarlık-sorumluluk, sosyal zeka-dostluk, şükür-saygı gibi doğrudan olumlu ilişki beklenebilecek ölçeklerin birbiriyle ilişki katsayıları yanında, .20'nin üzerinde ve manidar olan diğer alt ölçek puanları arası korelasyon katsayılarına da yer verilmiştir.

Tablo 7 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri Alt Ölçekleri ile Bazı Değerler Arasındaki İlişkiler

	Dostluk	Sorumluluk	Barışçı olma	Saygı	Dürüstlük	Hoşgörü
Sosyal zekâ	.22*	.37**	.24*	.29**	.22*	.28**
Cesur olma	—	.49**	.24*	.55**	.42**	.23*
Sebatkârlık	—	.56**	.29*	.41**	.34**	—
Ç. Y. Bakış Açısı	.27*	.39**	.22*	.28**	—	—
Umut	—	.23*	.27*	.22*	—	—
Özgünlük	—	.33**	.22*	.33**	—	—
Açık fikirlilik	—	.35**	—	.26*	—	—
Sorumluluk	—	.32**	—	.25*	—	—
Yaşam coşkusu	—	.26*	—	—	—	.24*
İyi yüreklilik	—	—	—	—	—	.22*
Sevme ve sevilme	—	—	.29**	—	—	—
Dürüstlük	—	—	—	—	.33**	—
Affedicilik	—	—	.21*	—	—	—
Şükür	—	—	—	.28**	—	—
Maneviyat	—	—	—	.23*	—	—

*p<.05, **p<.01

Tablo 7'de görüldüğü gibi onbeş karakter gücüyle altı değer boyutu arasında olumlu yönde anlamlı korelasyonlar elde edilmiştir. Korelasyon katsayıları pozitif ve .05 ile .01

düzeylerinde manidar olup .21-.56 arasında değişmiştir. Bu sonuçlara dayalı olarak elde edilen katsayıların KGEGE'nin ölçüt geçerliğine kanıt olacağı düşünülmektedir.

3.2.1.1.4.3. KGEGE'nin boyutları arasındaki ilişkiler

KGEGE'nin boyut puanları ve alt ölçek puanları arasındaki ilişkiler Pearson Korelasyon Katsayısı kullanılarak yapı geçerliği (Çoban, Şahin, Uluocak ve Büyüköztürk, 2010) bağlamında incelenmiştir. Buna ilişkin sonuçlar Tablo 8'de sunulmuştur.

Tablo 8 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin Boyutları ve Alt Ölçekleri Arasındaki İlişkiler

	Bilgelik	Cesaret	İnsaniyet	Adillik	Ölçülülük	Aşkılık	\bar{X}
Özgünlük	.82						3.86
Merak	.72						3.88
Öğrenm. açık oluş	.81						4.13
Açık fikirlilik	.78						3.88
Ç. Y. Bakış açısı	.77						3.64
Dürüstlük		.74					3.95
Cesur olma		.73					4.02
Sebatkârlık		.85					3.66
Yaşam coşkusu		.73					3.65
İyi yüreklilik			.81				4.00
Sevme ve sevilme			.85				4.01
Sosyal zekâ			.82				3.90
Hakkaniyet				.78			3.79
Liderlik				.79			3.59
Sorumluluk				.86			3.76
Affedicilik					.51		3.48
Alçakgönüllülük					.63		3.58
Tedbirlilik					.78		3.67
Öz-denetim					.78		3.24
Est. ve mük. takdiri						.62	4.19
Şükür						.79	4.24
Umut						.73	3.81
Mizah						.58	3.88
Maneviyat						.67	4.27
<i>Boyutlararası İlişkiler</i>							
Bilgelik		.73	.62	.69	.48	.65	
Cesaret			.72	.72	.60	.72	
İnsaniyet				.69	.58	.73	
Adillik					.56	.60	
Ölçülülük						.50	

p<.01

Tablo 8'den de izlenebileceği gibi alt ölçeklerin erdem boyutlarıyla ilişki katsayıları .51-.86 arasında değişirken altı erdem boyutunun birbiriyle ilişki katsayıları .48-.72 arasında bulunmuştur. Tüm ilişki katsayıları pozitif olup .01 düzeyinde manidardır. 24 alt ölçeğin birbiriyle ilişkileri ise pozitif olup, .00 (öz- denetim ve mizah arasında) ile .73 (çok yönlü bakış açısı ve liderlik arasında) aralığında değişmektedir (Ek 14). Buna göre alt ölçeklerin erdem boyutlarıyla ilişkisi erdem boyutlarının birbiriyle ilişkisine göre daha yüksek katsayılara sahiptir. Bu sonuçlar her bir erdem boyutunun kendi alt ölçekleriyle daha güçlü bir ilişkiyle ayrı bir yapısal bütünlük (Dossett, 2011) oluşturduğu, bununla birlikte sözkonusu boyutların birbiriyle de karakter güçleri anlamında benzer ve pozitif ilişkili olduğuna (Dahlsgaard, 2005; Singh ve Choubisa, 2010) ilişkin kuramsal temel (Peterson ve Seligman, 2004) ve doğrulayıcı faktör analizi sonuçlarıyla da örtüştüğünden envanterin yapısına ilişkin ek bir kanıt ortaya konduğu düşünülmüştür.

Alt ölçek maddelerine verilen yanıtlar üzerinden hesaplanan ortalamalara göre (Tablo 8) en öne çıkan ilk beş karakter gücü sırasıyla maneviyat, şükür, estetik ve mükemmelliğin takdiri, öğrenmeye açık oluş ve dürüstlük olmuştur. Öz-denetim, affedicilik, alçakgönüllülük, liderlik ve çok yönlü bakış açısı ise en son sıralarda yer alan güçler olmuştur. Ortalama üzerinden bu şekilde sıralamaların belirlendiği ilgili literatüre bakıldığında da (Park ve Peterson, 2005; Park ve Peterson, 2006; Shryack, Steger, Krueger, Kallie, 2010; Singh ve Choubisa, 2010; Toner, Haslam, Robinson ve Williams, 2012; Weber ve Ruch, 2011) bu sıralamanın lise dönemindeki gençlerde yetişkinlerden farklı güçlerin öne çıkarak en üst sıralarda benzer şekilde yer aldığı dikkati çekmektedir. Gençler için öne çıkan karakter güçleri sıralamalarının alanyazına paralel şekilde belirlenmesinin de, envanterin geçerliliğine (Yeşilyaprak ve Dursun Balanuye, 2012) ilişkin bir veri olarak değerlendirilebileceği düşünülmüştür.

3.2.1.1.5. KGEGE'nin güvenilirlik çalışmaları

Araştırmada KGEGE'nin güvenilirlik çalışmaları için iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı ve test tekrar test güvenilirliği ile madde-toplam korelasyonları hesaplanmıştır. Elde edilen sonuçlar aşağıda verilmiştir.

3.2.1.1.5.1. KGEGE'nin içtutarlılık güvenilirliği

Güvenirlik çalışmaları kapsamında öncelikle içtutarlılık güvenilirlik katsayısı hesaplanmıştır. Birinci ve ikinci araştırma grubundan elde edilen verilerle envanterin içtutarlılık katsayısı hesaplanmıştır. Birinci ve ikinci çalışma gruplarından elde edilen verilerle hesaplanan içtutarlılık güvenilirlik katsayıları Tablo 9.'da verilmiştir.

Tablo 9 Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin Güvenirlik Katsayıları

	Test-Tekrar-Test (n=106)	Cronbach Alpha (n=1034)	Cronbach Alpha (n=733)	
KARAKTER GÜÇLERİ	Alt Ölçekler			
	Özgünlük	.83	.78	.77
	Merak	.72	.64	.61
	Öğrenmeye açık oluş	.76	.81	.80
	Açık fikirlilik	.81	.69	.70
	Çok yönlü bakış açısı	.85	.76	.72
	Dürüstlük	.83	.75	.75
	Cesur olma	.78	.66	.70
	Sebatkârlık	.73	.81	.77
	Yaşam coşkusu	.78	.77	.73
	İyi yüreklilik	.78	.72	.72
	Sevme ve sevilme	.77	.76	.77
	Sosyal zeka	.80	.71	.67
	Hakkaniyet	.75	.73	.70
	Liderlik	.85	.84	.74
	Sorumluluk	.78	.72	.72
	Affedicilik	.80	.81	.81
	Alçakgönüllülük	.75	.66	.67
	Tedbirlilik	.77	.68	.68
	Öz-denetim	.80	.70	.69
	Est. ve mük. takdiri	.82	.76	.76
	Şükür	.72	.72	.74
	Umut	.82	.82	.82
Mizah	.84	.79	.78	
Maneviyat	.82	.85	.85	
ERDEMLİ OLUŞ	Boyutlar			
	Bilgelik	.89	.91	.90
	Cesaret	.85	.88	.87
	İnsanlık	.85	.86	.85
	Adillik	.85	.87	.83
	Ölçülülük	.84	.80	.83
	Aşkılık	.86	.89	.88

p<.01

Tablo 9'da görüldüğü gibi 1035 kişiden oluşan ilk araştırma grubundan elde edilen iç tutarlılık katsayıları Bilgelik erdem boyutunun alt ölçekleri için .64-.81 arasında değişirken, toplam puan için .91 olarak hesaplanmıştır. Cesaret erdem boyutunun alt ölçeklerinin içtutarlılık katsayısı .66-.81 arasında olup, toplam puan için .88 olarak bulunmuştur. İnsanlık erdem boyutunun alt ölçekleri .71-.76 arasında iç tutarlılık katsayısına sahiptir ve toplam puan için .86 değeri elde edilmiştir. Adillik erdem boyutu alt ölçekleri için içtutarlılık katsayısı .72-.84 arasında ve toplam puan için .87 olarak bulunmuştur. Ölçülülük erdem boyutu alt ölçekleri için .66-.81 arasında içtutarlılık katsayısı elde edilirken, toplam boyut içinse bu katsayı .80 olarak bulunmuştur. Son

erdem boyutu olan aşkınlık için alt ölçeklerin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .72-.85 arasında olup, toplam puan için .89 değeri elde edilmiştir.

Yine Tablo 9'dan izlenebileceği gibi 733 kişiden oluşan ikinci araştırma grubundan elde edilen iç tutarlılık katsayıları Bilgelik erdem boyutunun alt ölçekleri için .61-.80 arasında değişirken, toplam puan için .90 olarak hesaplanmıştır. Cesaret erdem boyutunun alt ölçeklerinin içtutarlılık katsayısı .70-.77 arasında olup, toplam puan için .80 olarak bulunmuştur. İnsanlık erdem boyutunun alt ölçekleri .67-.77 arasında iç tutarlılık katsayısına sahiptir ve toplam puan için .85 değeri elde edilmiştir. Adillik erdem boyutu alt ölçekleri için içtutarlılık katsayısı .70-.74 arasında ve toplam puan için .83 olarak bulunmuştur. Ölçülülük erdem boyutu alt ölçekleri için .67-.81 arasında içtutarlılık katsayısı elde edilirken, toplam puan içinse bu katsayı .83 olarak bulunmuştur. Son erdem boyutu olan aşkınlık için alt ölçeklerin iç tutarlılık güvenirlik katsayısı .74-.85 arasında olup, toplam puan için .88 değeri elde edilmiştir. Elde edilen güvenirlik katsayıları güvenirlik kriterlerine göre (Kayış, 2010) değerlendirildiğinde envanterin oldukça güvenilir ve yüksek derecede güvenilir olduğu sonucuna varılmıştır.

3.2.1.1.5.2. KGEGE'nin test tekrar test güvenirliği

Envanterin test tekrar test güvenirliğinin ortaya konması için 106 öğrenciye iki hafta arayla uygulama yapılmıştır. Hesaplanan Pearson Korelasyon Katsayısına (r) dayalı test tekrar test güvenirlik katsayıları Tablo 9'da verilmiştir. Bu tabloda görüldüğü gibi Bilgelik erdem boyutunun alt ölçekleri için test tekrar test güvenirlik katsayısı .72-.85 arasında bulunurken, toplam puan için .89 olarak hesaplanmıştır. Cesaret erdem boyutunun alt ölçeklerinin test tekrar test katsayısı .73-.83 arasında olup, toplam puan için .85 olarak bulunmuştur. İnsanlık erdem boyutunun alt ölçekleri .77-.80 arasında katsayıya sahipken toplam puan için .85 değeri elde edilmiştir. Adillik erdem boyutu alt ölçekleri için korelasyon katsayısı .75-.85 arasında ve toplam puan için .85 olarak bulunmuştur. Ölçülülük erdem boyutu alt ölçekleri için .75-.80, toplam boyutu içinse .84 test tekrar test katsayısı elde edilmiştir. Son erdem boyutu olan aşkınlık için alt ölçeklerin test tekrar test güvenirlik katsayısı .72-.84 arasındadır ve toplam puan için .86 değeri elde edilmiştir.

3.2.1.1.5.3. KGEGE'nin madde toplam korelasyonları

KGEGE'nin hem alt ölçeklerinin homojenliği bağlamında (Ruch ve diğ., 2010) hem de madde güvenirliği anlamında madde toplam korelasyonları (Şencan, 2005) düzeltilmiş olarak incelenmiştir. Buna göre öz-denetim, açık fikirlilik, tedbirlilik, mizah ve

alçakgönüllülük alt ölçeklerinde birer madde sırasıyla .06, .15, .16, .17, ve .19 düzeyinde düzeltilmiş madde-toplam korelasyonuna sahipken diğer tüm maddelerin düzeltilmiş madde-toplam korelasyonları .20'nin üzerinde ve .21 - .75 aralığında yer almıştır. Sözkonusu maddeler ise öncelikle tüm alt ölçeklerdeki madde-toplam korelasyon katsayıları pozitif olduğundan (Erkuş, 2012), ayrıca bu maddeler ait oldukları alt ölçekten çıkarıldıklarında güvenilirlik düzeyini değiştirmeyen ya da önemli bir artışa yol açmayan bir özellik gösterdiklerinden bu maddelerin ölçeği destekleyen maddeler olduğu düşünülmüş (Kayış, 2010; Tavşancıl, 2002) ve alt ölçeklerin yapısal olarak geçerliklerine ilişkin diğer bulgularla birlikte değerlendirilerek karakter güçleri kuramının yeni bir bağlam ve kültürde doğrulanması öncelenmiş ve uzman görüşlerine dayalı olarak bu maddelerin ilgili alt ölçeklerde kalmalarına karar verilmiştir. Böylece ölçekteki çeşitliliğin azalıp maddelerin ilgili alt ölçeklerde çok dar bir alana sıkışması ihtimali de (Şencan, 2005) önlenmeye çalışılmıştır.

Tüm bulgular birlikte değerlendirildiğinde sonuç olarak, uyarlanan KGEGE'nin lise dönemindeki gençler için güçlü karaktere ilişkin olumlu özelliklerin belirlenmesinde gerek araştırmalar gerekse de uygulamalı çalışmalar bağlamında kullanılmaya uygun geçerlik ve güvenilirlik katsayılarına sahip olduğu bulunmuştur.

3.2.1.6. KGEGE'nin Puanlanması ve Yorumlanması

Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri, kendini anlatma türünde bir ölçme aracı olup 197 maddeden oluşmaktadır ve likert tipi beşli derecelendirmeli (5=bana tamamen uyuyor, 4=bana çoğunlukla uyuyor, 3=bana kısmen uyuyor, 2=bana çok az uyuyor, 1=bana hiç uymuyor) olarak yanıtlanmaktadır. Hem 6 erdem boyutu açısından hem de 24 karakter gücü alt ölçeklerine ilişkin puanlar ayrı ayrı elde edilebilmekte olup, envanterden alınabilecek en düşük puan 197 iken en yüksek puan 985'tir. Envanterden yüksek puan almak olumlu karakter özellikleri açısından güçlülüğü, düşük puan almak ise olumlu karakter özelliklerinin düşük düzeyde olduğunu ifade etmektedir. Envanter, profil alınarak (Park ve Peterson, 2008b; Ek 15) hem bireysel hem de grup halinde uygulanabilmekte olup cevaplama süresi yaklaşık 30 dakikadır. Envanterin uyarlanmasına ilişkin yapılan çalışmalar, envanterin 14-19 yaş arası lise öğrencilerine yönelik kullanılabilecek geçerli ve güvenilir bir araç olduğunu ortaya koymaktadır.

3.2.2. Öznel İyi Oluş Ölçeği-Lise Formu (ÖİÖÖ-L)

ÖİÖÖ, öncelikle üniversite öğrencilerine yönelik olarak Tuzgöl Dost (2004), tarafından geliştirilmiştir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için temel bileşenler analizi

yöntemiyle faktör analizi çalışması yapılmıştır. Elde edilen özdeğerlerin birinci faktörde yüksek değerler vermesi ve maddelerin çoğunlukla birinci faktöre yüklenmesi ile ölçeğin tek boyutlu olduğuna karar verilmiştir. Ölçek maddeleri .664 - .057 arasında faktör yükleri almış, .30 kriteri baz alındığında 51 maddeden 47'sinin yeterli büyüklükte yüke birinci boyutta sahip olduğu bulunmuştur. Bir maddenin daha öğrenciler tarafından anlaşılabilirlik kriterini karşılamadığından çıkarılmasıyla 46 maddelik ölçek elde edilmiştir. Ölçeğin ayırt ediciliğine yönelik alt ve üst %27'lik puan grupları ortalamalarının karşılaştırılmasıyla manidar t değerleri elde edilmiştir. Ayrıca Beck Depresyon Envanteri (Hisli, 1989; Akt. Tuzgöl Dost, 2004) ile ölçeğin birlikte uygulanması ile -.70 değerinde manidar zıt yönlü bir ilişki tespit edilmiştir. Ölçeğin iç tutarlık katsayısı .93, test tekrar test katsayısı ise .86 olarak bulunmuştur.

ÖİÖÖ, lise öğrencilerine Özen (2005), tarafından uyarlanmıştır. Uyarlama sürecinde ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için faktör analizi yapılmıştır. Birinci faktörde yüksek özdeğer elde edilmesi ve test maddelerinin çoğunun birinci boyuta yüksek değerlerle yüklenmesinden dolayı ölçek tek boyutlu olarak kabul edilmiştir. Faktör analizi ile ölçek maddelerinin sayısı 46'dan 37'ye indirilmiştir. Ölçeğin faktör yapısının üniversite öğrencileri için hazırlanan formunun faktör yapısıyla karşılaştırılması sonucu uyum katsayısı .85 olarak bulunmuştur. Ölçeğin ayırıcılığı için alt ve üst %27'lik puan grupları ortalamaları t testi ile karşılaştırılmış ve farkın önemli olduğu gözlenmiştir. Ölçüt geçerliğini sınamak için Reynolds Ergen Depresyon Envanteri bir gün arayla uygulanmış ve her iki ölçekten alınan puanlar arasında -.60 değerinde negatif yönlü anlamlı bir ilişki tespit edilmiştir. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlık ve test tekrar test katsayısının hesaplanması ile belirlenmiştir. İki hafta arayla ölçeğin uygulanması ile hesaplanan test-tekrar test güvenilirlik katsayısı .82 olarak bulunmuştur. İç tutarlık katsayısı ise .91 olarak hesaplanmıştır. ÖİÖÖ Lise Formu, 37 maddeden oluşmaktadır ve yaşam doyumunu etkileyen alanlarla ilgili kişisel yargılar ile olumlu ve olumsuz duygu ifadelerinden oluşmaktadır. Beşli Likert tipi bir ölçek olup ifadeler "tamamen uygun", "çoğunlukla uygun", "kısmen uygun", "biraz uygun" ve "hiç uygun değil" şeklinde yanıtlanmaktadır. Her bir maddenin puanları 1-5 arasında değişmektedir. Ölçekten alınabilecek en yüksek puan 185, en düşük puan ise 37'dir. Ölçekten yüksek puan alınması öznel iyi oluşun yüksek, düşük puan alınması öznel iyi oluşun düşük olduğu anlamına gelmektedir (Özen, 2005). Örnek maddeler Ek 13'te verilmiştir.

3.2.3. Öğrenci Yılmazlığı Ölçeği (ÖYÖ)

Arastaman (2011) tarafından lise öğrencilerinin yılmazlık düzeylerini belirlemek amacıyla geliştirilmiştir. Ölçek daha önceki yılmazlıkla ilgili kuram ve çalışmalardan ve geliştirilen ölçeklerden yola çıkılarak hazırlanmıştır. Öğrencilerin, yılmazlık ölçeğinde yılmazlık düzeylerini belirtmeleri için beşli likert tipi bir yanıt ölçeği kullanılmaktadır. Kullanılan yanıt ölçeği; (1) hiçbir zaman, (2) nadiren, (3) ara sıra, (4) çoğu zaman, (5) her zaman seçeneklerinden oluşmaktadır. Ölçekten alınabilecek puanlar 17-85 arasında değişmektedir. Ölçeğin kapsam geçerliği uzman görüşlerine dayalı olarak ortaya konmuştur. Yapı geçerliğinin belirlenmesi için faktör analizi yöntemi kullanılmıştır. K.M.O katsayısının .85 ve Barlett testi sonucunun ($p<.05$) anlamlı olduğunun belirlenmesinden sonra faktör analizi sırasında, bağımsız alt faktörleri belirlemek amacıyla Varimax Dik Döndürme Yöntemi kullanılmıştır. Bu döndürme sonrasında 26 maddeden oluşan ÖYÖ'nin düşük madde yüküne sahip 10 maddesi atılarak ölçeğin dört faktörlü bir yapıya sahip olduğu ortaya konmuştur. Faktör sayısının belirlenmesinde, çizgi grafiği, faktör öz-değer puanları ve açıklanan varyans dikkate alınmıştır. Dört faktörlü bir yapıya sahip olan ölçekte açıklanan toplam varyans %51 olarak hesaplanmıştır. Kararlılık alt ölçeğinin açıklanan varyansı %14.08 olup, faktör yükleri .50-.79 arasında bulunmuştur. Madde-toplam korelasyonlarının .31-.66 arasında değiştiği görülmüştür. Cronbach Alpha güvenirlik katsayısı ise .69' dur. 1, 9, 10 ve 11. maddelerden oluşmaktadır. Ölçeğin "girişimcilik ve iletişim" faktöründe ölçeğin 2, 6, 7, 8 ve 17. maddelerinin toplandığı görülmüştür. Bu faktörde yer alan maddelerin faktör yük değerleri .52 ile .75 arasında değerler almış ve maddelerin iç tutarlılık katsayısı, .66 olarak bulunmuştur. Açıklanan varyans %13.63 olmuştur. "Özyeterlik ve umut" faktörünün faktör yük değerleri .63 ile .76 arasında yer almış ve maddelerin iç tutarlılık katsayısı, .69 olarak bulunmuştur. Madde toplam korelasyonu ise .50-.64 arasında bulunmuştur. Açıklanan varyans ise, %11.81'dir. Sorun çözme becerileri faktöründe faktör yük değerleri .53 ile .69 arasında değerler almış ve maddelerin iç tutarlılık katsayısı Cronbach Alfa, .59 olarak bulunmuştur. Madde toplam korelasyonu .38-.54 arasında yer almıştır. Ölçek bireysel ve grup olarak uygulanabilmektedir. Ölçeğin bu araştırma için iç tutarlılık katsayıları hesaplanmıştır. Buna göre kararlılık alt ölçeği, .71, "girişimcilik ve iletişim" alt ölçeği için .49, öz-yeterlilik ve umut için .75, sorun çözme becerileri için .70, ölçeğin tamamı için ise .84 olarak bulunmuştur. Örnek maddeler Ek 12'de verilmiştir.

3.2.4. İnsani Değerler Ölçeği (İDÖ)

Liseye devam eden öğrencilerin insani değerlerini belirlemek amacıyla Dilmaç (2007) tarafından geliştirilmiştir. Ölçek bireysel ya da grup halinde uygulanabilen Likert tipi bir ölçektir. Ölçekte 42 madde vardır ve maddeler beşli derecelmeli likert (A: Hiçbir Zaman, B: Nadiren, C: Arasına, D: Sık Sık, E: Her Zaman) ölçeği şeklinde ifade edilmiştir. Maddeler A-1, B-2, C-3, D-4 ve E-5 şeklinde puanlanmaktadır. Puanların artması bireylerin insani değerlere daha fazla sahip olduğunu, puanların azalması ise daha az sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin yapı geçerliğini belirlemek için yapılan temel bileşenler analizine göre ölçekte 6 faktör yer aldığı ve faktör yüklerinin .36-.83 arasında değiştiği ortaya konmuştur. Ölçeğin alt boyutları dostluk, sorumluluk, barışçı olma, saygı, dürüstlük ve hoşgörü olarak belirlenmiştir. Ölçek faktör puanlarına göre üst %27 ve alt %27'lik puan aralığındakilerin madde puan ortalamaları arasındaki farkın anlamlılığına ilişkin yapılan analizler ile ölçeğin ayırt edici yapıda olduğu belirlenmiştir. Madde-faktör toplam korelasyonları ise .19-.72 arasında yer almıştır. Ölçeğin güvenilirliği iç tutarlılık ve test tekrar test katsayısının hesaplanmasıyla belirlenmiştir. Buna göre iç tutarlılık katsayısı alt ölçekler için .65-.73 arasında, tüm ölçek için ise .92 olarak bulunmuştur. Test tekrar test güvenirlik katsayısı alt boyutlar için .73-.91 arasında ve tüm ölçek için .87 olarak hesaplanmıştır. Ayrıca faktör puanlarının birbirleriyle 26-.88 arasında anlamlı olumlu yönde korelasyonlar gösterdiği bulunmuştur.

3.2.5. Kişisel Bilgi Formu

Kişisel Bilgi Formu araştırmaya katılan öğrencilere ilişkin demografik bilgileri elde etmek için araştırmacı tarafından hazırlanmıştır. Bu formda öğrencilerin cinsiyet, sınıf, yaş, akademik başarı puanlarını öğrenmeye yönelik sorular bulunmaktadır. Karakter güçleriyle ilgili araştırmalarda akademik ortalamanın katılımcı ifadelerine dayalı alınmasından (Ahmed, 2003) hareketle bu çalışmada da benzer bir yol kullanılmıştır.

3.3. İŞLEM YOLU

Uygulamalar için Bursa İl Milli Eğitim Müdürlüğü'nden gerekli izin (Ek 10) alınmış ve uygulama yapılacak okul idarecileriyle görüşülerek uygulama zamanı kararlaştırılmıştır. Belirlenen gün ve ders saatlerinde ilgili okullara gidilerek veriler elde edilmiştir. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri'nin soru sayısının fazlalığından dolayı uzun olması, psikolojik danışmanın uygulama sırasında cevaplayıcıların yeniden odaklanmasına yardımcı olmak için uygulama sırasında hazır olmasını

gerektirebileceğinden (LaFollette, 2010) tüm uygulamalar araştırmacının kendisi tarafından yapılmıştır ve araştırmacı veri toplama aşamasında tüm sınıflarda kendisi hazır bulunmuştur. Öğrencilere araştırmanın amacı açıklanarak, cevapların içten ve samimi olmasının araştırma geçerliğı ve güvenirliliğı açısından çok önemli olduğu üzerinde durulmuş, ölçeklerin nasıl cevaplanacağı açıklanarak uygulamalar yürütölmüştür. Dönüt almak isteyenler için iletişim bilgisi verilmiştir. Uygulama sırasında sorulan sorular yanıtlanmıştır. Öğrenciler uygulamayı 25-45 dk. arasında tamamlamışlardır ve bir ders saati cevaplama için genellikle yeterli olmuştur.

3.4. VERİLERİN ANALİZİ

Analizler Lisrel 8.37 ve SPSS (Sosyal Bilimler İçin İstatistik Paket Programı) 16.0 ile yapılmıştır. Envanter uyarlanması sürecinde yapı geçerliğı için Doğrulayıcı Faktör Analizi yapılmıştır. Güvenirlik çalışmalarında Cronbach Alpha Güvenirlik Katsayısı ve Test-tekrar-test korelasyon katsayısı ile madde toplam korelasyonu hesaplanmıştır. Ölçüt geçerliğı ve alt ölçekler arası ilişkileri belirlemek için Pearson Korelasyon Katsayısı hesaplanmıştır. Araştırmacılar bireyler arasındaki farkları belirlemek için farklı örneklemlerle aynı değişkenleri kullanan araştırmalardaki benzer istatistiksel teknikleri kullanmaladırlar (Hutchinson, Stuart ve Pretorius, 2010). Karakter güçlerine yönelik araştırmalarda özellikle aşamalı olmak üzere çoklu regresyon analizi yaygın olarak kullanıldığından (Dahlsgaard, 2005; Gillham ve diğ., 2011; Weber ve Ruch, 2012a; Weber ve Ruch, 2012b; Proctor, Maltby ve Linley, 2011) bu araştırmada öğrencilerin karakter güçlerinin onların öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarılarını yordayıp yordamadığını incelemek için Çoklu Doğrusal Aşamalı Regresyon Analizi kullanılmıştır. Çoklu Regresyon analizi öncesi varsayımların karşılanması; doğrusallık ve çoklu normal dağılım için plots incelemesi ile, otokorelasyon testi için Durbin Watson katsayısı ile ve çoklu bağlantı problemi için Collinearity ile incelenmiştir. Araştırmada hata payı üst sınırı 0.05 olarak alınmıştır.

BÖLÜM IV

BULGULAR

Bu bölümde araştırmada incelenen alt problemlere ilişkin toplanan verilerin istatistiksel analizi sonucunda elde edilen bulgulara yer verilmiştir. Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarılarının yordanmasına ilişkin sonuçlar, araştırmada ele alınan bağımsız değişkenlerin etkileri açısından sunulmuştur.

4.1. BAĞIMLI VE BAĞIMSIZ DEĞİŞKENLERE İLİŞKİN KORELÂSYONLAR VE BETİMSSEL İSTATİŐTİKLER

Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri alt ölçekleri ile öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarı arasındaki ilişkileri incelemek amacıyla Pearson Momentler Çarpımı Korelasyon katsayısı hesaplanmıştır. Sözkonusu değişkenlerin ortalama ve standart sapma değerleri ile birbirleriyle ilişkilerini gösteren korelasyon katsayıları Tablo 10'da sunulmuştur.

Tablo 10 Regresyon Analizine Alınan Değişkenlerin Korelasyon, Ortalama ve Standart Sapma Değerleri

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	
1	1																											
2	.48**	1																										
3	.52**	.50**	1																									
4	.48**	.31**	.55**	1																								
5	.56**	.32**	.44**	.55**	1																							
6	.25**	.19**	.41**	.49**	.40**	1																						
7	.43**	.30**	.40**	.40**	.47**	.46**	1																					
8	.42**	.28**	.58**	.52**	.44**	.50**	.39**	1																				
9	.39**	.27**	.46**	.34**	.41**	.32**	.36**	.51**	1																			
10	.34**	.35**	.45**	.44**	.47**	.46**	.50**	.40**	.40**	1																		
11	.26**	.16**	.32**	.30**	.38**	.34**	.36**	.37**	.54**	.47**	1																	
12	.41**	.24**	.44**	.50**	.58**	.48**	.40**	.45**	.42**	.56**	.49**	1																
13	.29**	.22**	.43**	.46**	.32**	.49**	.46**	.42**	.28**	.50**	.22**	.41**	1															
14	.43**	.28**	.36**	.42**	.62**	.33**	.46**	.44**	.37**	.46**	.40**	.43**	.24**	1														
15	.30**	.28**	.47**	.49**	.48**	.46**	.40**	.49**	.40**	.58**	.42**	.55**	.52**	.49**	1													
16	.008	.03	.17**	.13**	.09	.18**	.12**	.13**	.15**	.30**	.19**	.24**	.33**	.07	.32**	1												
17	.13**	.04	.26**	.26**	.21**	.44**	.29**	.27**	.10**	.41**	.21**	.36**	.46**	.17**	.39**	.25**	1											
18	.33**	.13**	.43**	.60**	.46**	.44**	.30**	.57**	.29**	.29**	.28**	.49**	.37**	.34**	.38**	.04	.26**	1										
19	.14**	.00	.28**	.39**	.18**	.32**	.12**	.37**	.18**	.22**	.20**	.42**	.42**	.14**	.37**	.33**	.33**	.48**	1									
20	.36**	.39**	.52**	.39**	.32**	.30**	.32**	.32**	.39**	.48**	.34**	.39**	.32**	.28**	.38**	.16**	.21**	.23**	.15**	1								
21	.27**	.22	.43**	.42**	.31**	.47**	.39**	.49**	.53**	.45**	.59**	.47**	.40**	.32**	.42**	.23**	.33**	.40**	.31**	.35**	1							
22	.42**	.23**	.47**	.48**	.45**	.37**	.35**	.55**	.60**	.28**	.49**	.44**	.29**	.35**	.35**	.12**	.18**	.48**	.30**	.31**	.55**	1						
23	.35**	.27**	.19**	.20**	.41**	.11**	.27**	.12**	.39**	.34**	.33**	.32**	.05	.32**	.25**	.02	.03	.10**	-.02	.30**	.23**	.23**	1					
24	.19**	.14**	.28**	.27**	.19**	.38**	.27**	.33**	.30**	.33**	.34**	.30**	.28**	.20**	.29**	.15**	.23**	.28**	.22**	.19**	.56**	.33**	.12**	1				
25	.42**	.24**	.48**	.44**	.50**	.40**	.42**	.53**	.64**	.43**	.63**	.50**	.33**	.45**	.46**	.12**	.20**	.43**	.24**	.32**	.59**	.69**	.35**	.35**	1			
26	.14**	.17**	.20**	.18**	.15**	.17**	.11**	.19**	-.00	.16**	.07	.13**	.15**	.18**	.17**	.10**	.13**	.13**	.05	.15**	.14**	.09**	.01	.19**	.19**	1		
27	.53**	.37**	.58**	.51**	.56**	.42**	.44**	.66**	.55**	.41**	.42**	.53**	.36**	.48**	.43**	.06	.20**	.51**	.33**	.38**	.46**	.65**	.26**	.30**	.65**	.15**	1	
\bar{x}	30.45	30.51	32.17	30.53	29.02	28.36	32.11	32.48	28.89	36.50	35.78	31.00	34.18	28.50	30.32	24.27	32.14	28.94	28.83	33.84	33.90	30.07	34.93	34.09	138.95	2.97	64.10	
Ss	5.37	5.39	5.34	4.69	4.88	4.32	4.71	5.81	5.36	5.03	6.25	4.58	5.67	6.16	5.17	6.09	5.78	5.11	6.20	5.17	5.00	5.77	6.23	6.16	20.37	.88	8.96	

N=733 *p<.05 **p<.01

1=Özgünlük 2=Merak 3=Öğrenme Aşkı 4=Açıktırklılık 5=Bakış Açısı 6=Dürüstlük 7=Cesur Olma 8=Sebatkârlık 9=Yaşam Coşkusu 10=İyilik 11=Sevgi 12=Sosyal Zekâ 13=Adil Olma 14=Liderlik 15=Vatandaşlık
16=Atfedicilik 17=Alçakgönüllülük 18=Teذبیرlilik 19=Özkontrol 20=Güzelliğın ve Mükemmelliğın Değeri Anlama. 21=Şükür 22=Umut 23=Mızah 24=Maneviyat 25=Öznel İyi Oluş 26=Akademik Başarı 27=Yılmazlık

Tablo 10'da verilen değerlere göre, bağımlı ve bağımsız değişkenler arasındaki korelasyonlar .00 ile .69 arasında değişmektedir. Karakter güçleri alt ölçekleri arasındaki korelasyon katsayıları incelendiğinde en düşük ilişkinin merak ve özdenetim arasında ($r=.00$), en yüksek ilişkinin ise çok yönlü bakış açısı ve liderlik arasında ($r=.62$) olduğu sonucuna varılmıştır. Öznel iyi oluş karakter güçlerinden affedicilik ile en küçük ($r=.12$) umut ile en yüksek ilişkiye ($r=.69$) sahiptir. Yılmazlıkla karakter güçleri alt ölçeklerinin ilişki katsayılarına göre en düşük ilişki affedicilik ve yılmazlık arasında ($r=.16$) en yüksek ilişki ise sebatkârlık ile yılmazlık arasında ($r=.66$) bulunmuştur. Akademik başarı ile karakter güçleri alt ölçekleri arasındaki ilişkiler açısından ise yaşam coşkusu ile akademik başarının en düşük ilişkiye ($r=.00$), öğrenmeye açık oluş ve akademik başarının ise en yüksek ilişkiye ($r=.20$) sahip olduğu sonucuna varılmıştır. Bunlar yanında akademik başarının öznel iyi oluş ($r=.19$) ve yılmazlık ile (.15) manidar düzeyde ilişkiye sahip olduğu öznel iyi oluş ile yılmazlık arasında ise yüksek ($r=.65$) bir ilişki olduğu bulunmuştur. Karakter güçlerinin birbiriyle ilişkileri ile karakter güçlerinin yılmazlık ve öznel iyi oluşla genelde orta düzeyde ilişkilere sahip olduğu, akademik başarının ise diğer değişkenlerle görece daha düşük ilişkilere sahip olduğu bulunmuştur. Değişkenler arasındaki ilişkilerin manidar ($p<.05$; $p<.01$) olmasından hareketle çoklu aşamalı regresyon analizi yapılarak sonuçlar aşağıda verilmiştir.

4.2. KARAKTER GÜÇLERİNİN 14-19 YAŞ ARASI GENÇLERİN ÖZNEL İYİ OLUŞLARINI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Öznel iyi oluşa karakter güçlerinin etkisini belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon sonuçları Tablo 11'de verilmiştir.

Tablo 11 Karakter Güçlerinin Öznel İyi Oluşu Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	R ² Değ.	B	sh	β	t	%95 GA
Sabit				20.77	3.80		5.47*	[13.31-28.22]
Umut	.69	.47	.47	1.11	.11	.31	10.26*	[.90-1.32]
Sevme ve sevilme	.77	.59	.12	.77	.10	.24	7.91*	[.58-.96]
Yaşam Coşkusu	.79	.62	.03	.70	.11	.18	6.05*	[.47-.92]
Ç.y.b.açısı	.79	.63	.01	.47	.11	.11	4.17*	[.25-.70]
Şükür	.80	.64	.01	.51	.12	.13	4.14*	[.27-.76]
Sorumluluk	.80	.64	.00	.34	.11	.09	3.09**	[.12-.56]
Affedicilik	.80	.65	.00	-.18	.08	-.05	-2.26***	[-.33--.02]
F	189.70*							

ÖZNEL İYİ OLUŞ=20.77 +1.11Umut +0.77Sevme ve sevilme +0.70Yaşam Coşkusu +0.47Çok Yönlü Bakış Açısı +0.51Şükür +0.34Sorumluluk -0.18Affedicilik

N= 733, GA= Güven aralığı

*p< .001, **p< .01, ***p< .05

Tablo 11’de görüldüğü gibi gençlerin öznel iyi oluş düzeylerinin yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre yedi farklı regresyon modeli bulunmuştur. Karakter güçlerinin öğrencilerin öznel iyi oluşlarını ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi bulgularına göre bağımsız değişkenler olan umut, sevme ve sevilme, yaşam coşkusu, çok yönlü bakış açısı, şükür, sorumluluk, affedicilik öznel iyi oluşa ilişkin toplam varyansın % 65’ini açıklamaktadır ($R^2=.65$). Anlamlı bir model oluşturan yedi değişkenden umudun tek başına öznel iyi oluş varyansının % 47’sini açıkladığı ve bu değişkene yaklaşık % 12’lik varyans açıklama oranıyla sevme ve sevilme eklendiğinde bu iki değişkenin varyansı açıklama oranının % 59’ a yükseldiği görülmüştür. Bu noktada, en yüksek varyansı açıklama düzeyinin % 65 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kalan beş değişkeninin öznel iyi oluş varyansının toplam % 6’sını açıkladığı görülmektedir. 24 değişkenden 7’sinin regresyon modeline girdiği, 17 değişkenin ise modelde yer almadığı ve öznel iyi oluş düzeylerini manidar olarak yordamadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon analizinin modelin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları, yedi bağımsız değişkenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir ($F_{7, 723}=189.70$, $p=.000$). Bağımsız değişkenlere ait B değerlerinin tümü %95 güven aralığı içinde yer almıştır. Standardize edilen regresyon katsayıları (β) incelenerek yordayıcı değişkenler önem sırasına konduğunda birinci sırada umut (.31) olmak üzere, sevme ve sevilme (.24), yaşam coşkusu (.18), şükür (.13), çok yönlü bakış açısı (.11), sorumluluk (.09) ve affedicilik (-.05) olarak sıralandığı bulunmuştur. Ayrıca, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, 7 regresyon modeli içinde yer alan tüm değişkenlerin öznel iyi oluş üzerinde istatistiksel olarak .05 .01 ve .001 düzeylerinde anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Tablo 11'de verilen tümel denklemden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin affedicilik puanları dışındaki umut, sevme ve sevilme, yaşam coşkusu, çok yönlü bakış açısı, şükür, sorumluluk puanları arttıkça öznel iyi oluş puanları da artmaktadır. Affedicilik puanları arttıkça ise öznel iyi oluş puanları düşmektedir. Affedicilik öznel iyi oluşu negatif yönde, diğer yedi değişken ise pozitif yönde yordamaktadır.

Elde edilen bu bulgulara göre karakter güçleri öznel iyi oluşu anlamlı olarak yordamaktadır. Bir sonraki başlıkta karakter güçlerinin yılmazlığı yordamasına ilişkin bulgulara yer verilmiştir.

4.3. KARAKTER GÜÇLERİNİN 14-19 YAŞ ARASI GENÇLERİN YILMAZLIKLARINI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Karakter güçlerinin yılmazlığa etkisini belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon sonuçları Tablo 12'de verilmiştir.

Tablo 12 Karakter Güçlerinin Yılmazlığı Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	R ² Değ.	B	sh	β	t	%95 GA
Sabit				10.30	1.79		5.74*	[6.78-13.82]
Sebatkârlık	.66	.43	.43	.37	.05	.24	7.60*	[.28-.47]
Umut	.74	.55	.12	.40	.05	.26	8.27*	[.30-.50]
Ç.y.b. açısı	.77	.60	.04	.17	.06	.09	2.78**	[.05-.30]
Özgünlük	.78	.61	.02	.16	.05	.09	3.06**	[.06-.25]
Öğrenmeye açık oluş	.79	.62	.01	.14	.05	.08	2.59***	[.03-.25]
Sosyal zekâ	.79	.63	.01	.16	.06	.08	2.68**	[.04-.28]
Affedicilik	.79	.63	.00	-.12	.03	-.08	-3.41**	[-.19-.05]
Yaşam çoşkusu	.80	.63	.00	.14	.05	.08	2.75**	[.04-.24]
Liderlik	.80	.64	.00	.10	.04	.07	2.30***	[.01-.18]
Öz-denetim	.80	.64	.00	.11	.04	.07	2.72**	[.03-.18]
Merak	.80	.64	.00	.11	.05	.07	2.44***	[.02-.20]
F	118.05*							

YILMAZLIK=10.30 +0.37Sebatkarlık +0.40Umut +0.17Çok Yönlü Bakış Açısı +0.16Özgünlük +0.14Öğrenmeye açık oluş +0.16Sosyal Zekâ -.12Affedicilik +0.14Yaşam Coşkusu +0.01Liderlik +0.11Öz-denetim +0.11Merak

N= 733, GA= Güven aralığı

*p< .001, **p< .01, ***p< .05

Tablo 12'de görüldüğü gibi gençlerin yılmazlık düzeylerinin yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre onbir farklı regresyon modeli bulunmuştur. Karakter güçlerinin öğrencilerin yılmazlıklarını ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi bulgularına göre bağımsız değişkenler olan sebatkarlık, umut, çok yönlü bakış açısı, özgünlük öğrenmeye açık oluş, sosyal zeka, affedicilik, yaşam coşkusu, liderlik, öz-denetim, merak; yılmazlığa ilişkin toplam varyansın % 64'ünü açıklamaktadır ($R^2 = .64$). Anlamlı bir model oluşturan onbir değişkenden sebatkârlığın tek başına yılmazlık varyansının % 43' ünü açıkladığı ve bu değişkene yaklaşık % 12' lik varyans açıklama oranıyla umut eklendiğinde bu iki değişkenin varyansı açıklama oranının % 55' e yükseldiği görülmüştür. Bu noktada, en yüksek varyansı açıklama düzeyinin % 64 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kalan dokuz değişkeninin yılmazlık varyansının toplam %

9'unu açıkladığı görülmektedir. 24 değişkenden 11'inin regresyon modeline girdiği 13 değişkenin ise modelde yer almadığı ve yılmazlık düzeylerini manidar olarak yordamadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon analizinin modelin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları, onbir bağımsız değişkenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir ($F_{11, 721} = 118.05, p = .000$). Bağımsız değişkenlere ait B değerlerinin tümü %95 güven aralığı içinde yer almıştır. Standardize edilen regresyon katsayıları (β) incelenerek yordayıcı değişkenler önem sırasına konduğunda birinci sırada umut (.26) olmak üzere, sebatkârlık (.24), çok yönlü bakış açısı (.09), özgünlük (.09), öğrenmeye açık oluş (.08), sosyal zeka (.08), yaşam coşkusu (.08), affedicilik (-.08), liderlik (.07), öz-denetim (.07) ve merak (.07) olarak sıralandığı bulunmuştur. Ayrıca, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, 11 regresyon modeli içinde yer alan tüm değişkenlerin yılmazlık üzerinde istatistiksel olarak .001 .01 ve .05 düzeylerinde anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Tablo 12'de verilen tümel denklemden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin affedicilik puanları dışındaki sebatkârlık, umut, çok yönlü bakış açısı, özgünlük, öğrenmeye açık oluş, sosyal zeka, yaşam coşkusu, liderlik, öz-denetim, merak puanları arttıkça yılmazlık puanları da artmaktadır. Affedicilik puanları arttıkça ise yılmazlık puanları düşmektedir. Affedicilik yılmazlığı negatif yönde, diğer on değişken ise pozitif yönde yordamaktadır.

Bulgulara göre karakter güçleri yılmazlığı manidar olarak yordamaktadır. Bundan sonraki aşamada yılmazlığın dört alt boyutuna ilişkin karakter güçlerinin yordayıcılığına ilişkin bulgular sırasıyla sunulmuştur.

4.3.1. Karakter Güçlerinin 14-19 Yaş Arası Gençlerin “Özyeterlik ve Umutlarını” Yordamasına İlişkin Bulgular

Karakter güçlerinin yılmazlığın alt boyutu olan “özyeterlik ve umuda” etkisini belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon sonuçları Tablo 13'te verilmiştir.

Tablo 13 Karakter Güçlerinin “Özyeterlik ve Umudu” Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	R ² Değ.	B	sh	β	t	%95 GA
Sabit				3.02	.70		4.34*	[1.65-4.38]
Umut	.62	.39	.39	.21	.02	.41	11.81*	[.17-.24]
Özgünlük	.66	.44	.05	.07	.02	.13	3.80*	[.03-.11]
Sebatkârlık	.67	.45	.01	.05	.02	.10	2.85**	[.02-.09]
Alçakgönüllülük	.68	.46	.01	-.06	.01	-.13	-4.47*	[-.09-.04]
Öğrenmeye açık oluş	.68	.47	.01	.06	.02	.11	3.12**	[.02-.10]
Çok yönlü bakış açısı	.69	.47	.01	.06	.02	.10	2.94**	[.02-.10]
Maneviyat	.69	.48	.01	.04	.01	.08	2.78**	[.01-.07]
F	95.90*							
ÖZ-YETERLİK VE UMUT=3.02 +0.21Umut +0.07Özgünlük +0.05Sebatkarlık -								
0.06Alçakgönüllülük +0.06Öğrenmeye açık oluş +0.06Çok yönlü bakış açısı								
+0.04Maneviyat								

N= 733, GA= Güven aralığı

*p< .001, **p< .01

Tablo 13'te görüldüğü gibi gençlerin “özyeterlik ve umutlarının” yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre yedi farklı regresyon modeli bulunmuştur. Karakter güçlerinin öğrencilerin “özyeterlik ve umut” özelliklerini ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi bulgularına göre bağımsız değişkenler olan umut, özgünlük, sebatkârlık, alçakgönüllülük, öğrenmeye açık oluş, çok yönlü bakış açısı ve maneviyat; “özyeterlik ve umuda” ilişkin toplam varyansın % 48'ini açıklamaktadır ($R^2 = .48$). Anlamlı bir model oluşturan yedi değişkenden umudun tek başına “özyeterlik ve umut” özelliğinin % 39'unu açıkladığı ve bu değişkene yaklaşık % 5'lik varyans açıklama oranıyla özgünlük eklendiğinde bu iki değişkenin varyansı açıklama oranının % 44' e yükseldiği görülmüştür. Bu noktada, en yüksek varyansı açıklama düzeyinin % 48 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kalan beş değişkenin “özyeterlik ve umut” varyansının toplam % 4'ünü açıkladığı görülmektedir. 24 değişkenden 7'sinin regresyon modeline girdiği, 17 değişkenin ise modelde yer almadığı ve “özyeterlik ve umut” düzeylerini manidar olarak yordamadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon analizinin modelin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları, yedi bağımsız değişkenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir ($F_{7, 725} =$

95.90, $p = .000$). Bağımsız değişkenlere ait B değerlerinin tümü %95 güven aralığı içinde yer almıştır. Standardize edilen regresyon katsayıları (β) incelenerek yordayıcı değişkenler önem sırasına konduğunda birinci sırada umut (.41) olmak üzere, özgünlük (.13), sebatkârlık (.10), alçakgönüllülük(-.13), öğrenmeye açık oluş (.11), çok yönlü bakış açısı (.10), maneviyat (.08) olarak sıralandığı bulunmuştur. Ayrıca, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, 7 regresyon modeli içinde yer alan tüm değişkenlerin “özyeterlik ve umut” üzerinde istatistiksel olarak .001 ve .01 düzeylerinde anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Tablo 13’te verilen tümel denklemden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin alçakgönüllülük puanı dışındaki umut, özgünlük, sebatkârlık, öğrenmeye açık oluş, çok yönlü bakış açısı, maneviyat puanları arttıkça “özyeterlik ve umut” puanları da artmaktadır. Alçakgönüllülük puanı arttıkça ise “özyeterlik ve umut” puanları düşmektedir. Alçakgönüllülük “özyeterlik ve umudu” negatif yönde, diğer altı değişken ise pozitif yönde yordamaktadır.

4.3.2. Karakter Güçlerinin 14-19 Yaş Arası Gençlerin Sorun Çözme Becerilerini Yordamasına İlişkin Bulgular

Karakter güçlerinin yılmazlığın alt boyutu olan sorun çözme becerilerini yordayıp yordamadığını belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon sonuçları Tablo 14’te verilmiştir.

Tablo 14 Karakter Güçlerinin Sorun Çözme Becerilerini Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	R ² Değ.	B	sh	β	t	%95 GA
Sabit				1.54	.72		2.15***	[.13-2.95]
Umut	.55	.30	.30	.15	.02	.30	8.94*	[.12-.19]
Çok y. bakış açısı	.63	.39	.09	.15	.02	.25	6.85*	[.11-.19]
Özdenetim	.66	.43	.04	.10	.02	.21	6.20*	[.07-.14]
Affedicilik	.67	.45	.01	-.04	.01	-.08	-2.58***	[-.06--.01]
Özgünlük	.67	.45	.01	.07	.02	.13	3.66*	[.03-.11]
Tedbirlilik	.68	.46	.01	.06	.02	.11	3.05**	[.02-.10]
Estetik ve mükemmelliğin takdiri	.68	.46	.00	-.04	.02	-.06	-2.15***	[-.07--.00]
F	89.59*							
SORUN ÇÖZME BECERİLERİ=1.54 +0.15Umut +0.19Çok yönlü bakış açısı +0.10Özdenetim -0.04Affedicilik +0.07Özgünlük +0.06Tedbirlilik -0.04Estetik ve mükemmelliğin takdiri								

N= 733, GA= Güven aralığı

*p< .001, **p< .01, ***p< .05

Tablo 14'te görüldüğü gibi gençlerin sorun çözme becerilerinin yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre yedi farklı regresyon modeli bulunmuştur. Karakter güçlerinin öğrencilerin sorun çözme becerilerini ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi bulgularına göre bağımsız değişkenler olan umut, çok yönlü bakış açısı, özdenetim, affedicilik, özgünlük, tedbirlilik, estetik ve mükemmelliğin takdiri; sorun çözme becerilerine ilişkin toplam varyansın % 46'sını açıklamaktadır ($R^2=.46$). Anlamlı bir model oluşturan yedi değişkenden umudun tek başına "özyeterlik ve umut" özelliğinin % 30'unu açıkladığı ve bu değişkene yaklaşık % 9'luk varyans açıklama oranıyla çok yönlü bakış açısı eklendiğinde bu iki değişkenin varyansı açıklama oranının % 39' a yükseldiği görülmüştür. Bu noktada, en yüksek varyansı açıklama düzeyinin % 46 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kalan beş değişkenin sorun çözme becerileri varyansının toplam % 7'sini açıkladığı görülmektedir. 24 değişkenden 7'sinin regresyon modeline girdiği, 17 değişkenin ise modelde yer almadığı ve sorun çözme becerilerini manidar olarak yordamadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon analizinin modelin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları, yedi bağımsız değişkenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir ($F_{7, 725} = 89.59$, $p = .000$). Bağımsız değişkenlere ait B değerlerinin tümü %95 güven aralığı içinde yer almıştır. Standardize edilen regresyon katsayıları (β) incelenerek yordayıcı değişkenler önem sırasına konduğunda birinci sırada umut (.30) olmak üzere, çok yönlü bakış açısı (.25), özdenetim (.21), affedicilik (-.08), özgünlük (.13), tedbirlilik (.11), estetik ve mükemmelliğin takdiri (-.06) olarak sıralandığı bulunmuştur. Ayrıca, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, 7 regresyon modeli içinde yer alan tüm değişkenlerin sorun çözme becerileri üzerinde istatistiksel olarak .001 .01 ve .05 düzeylerinde anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Tablo 14'te verilen tümel denklemden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin affedicilik ile estetik ve mükemmelliğin takdiri puanları dışındaki umut, çok yönlü bakış açısı, özdenetim, özgünlük ve tedbirlilik puanları arttıkça sorun çözme becerileri puanları da artmaktadır. Affedicilik ile estetik ve mükemmelliğin takdiri puanları arttıkça ise sorun çözme becerileri puanları düşmektedir. Affedicilik ile estetik ve mükemmelliğin takdiri, sorun çözme becerilerini negatif yönde, diğer beş değişken ise pozitif yönde yordamaktadır.

4.3.3. Karakter Güçlerinin 14-19 Yaş Arası Gençlerin Kararlılıklarını Yordamasına İlişkin Bulgular

Karakter güçlerinin yılmazlığın alt boyutu olan kararlılığa etkisini belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon sonuçları Tablo 15'te verilmiştir.

Tablo 15 Karakter Güçlerinin Kararlılığı Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	R ² Değ.	B	sh	β	t	%95 GA
Sabit				.28	.54		.52	[-.78-1.35]
Sebatkârlık	.70	.49	.49	.33	.02	.61	19.19*	[.30-.37]
Öğrenmeye açık oluş	.71	.51	.02	.09	.02	.15	4.82*	[.05-.13]
F	378.86*							
KARARLILIK=0.28 +0.33Sebatkarlık +0.09Öğrenmeye açık oluş								

N= 733, GA= Güven aralığı

* $p < .001$

Tablo 15'te görüldüğü gibi gençlerin kararlılık düzeylerinin yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre iki farklı regresyon modeli bulunmuştur. Karakter güçlerinin öğrencilerin kararlılıklarını ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi bulgularına göre bağımsız değişkenler olan sebatkârlık ve öğrenmeye açık oluş; kararlılığa ilişkin toplam varyansın % 51'ini açıklamaktadır ($R^2 = .51$). Anlamlı bir model oluşturan iki değişkenden sebatkârlığın tek başına kararlılık varyansının % 49' unu açıkladığı ve bu değişkene yaklaşık % 2' lik varyans açıklama oranıyla öğrenmeye açık oluş eklendiğinde bu iki değişkenin varyansı açıklama oranının % 51' e yükseldiği görülmüştür. 24 değişkenden 2'sinin regresyon modeline girdiği 22 değişkenin ise modelde yer almadığı ve kararlılık düzeylerini manidar olarak yordamadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon analizinin modelin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları, iki bağımsız değişkenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir ($F_{2, 730} = 378.86, p = .000$). Bağımsız değişkenlere ait B değerlerinin tümü %95 güven aralığı içinde yer almıştır. Standardize edilen regresyon katsayıları (β) incelenerek yordayıcı değişkenler önem sırasına konduğunda birinci sırada sebatkârlık (.61), ikinci sırada öğrenmeye açık oluş (.15)'un olduğu bulunmuştur. Ayrıca, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, iki regresyon modeli içinde yer alan tüm değişkenlerin kararlılık üzerinde istatistiksel olarak .001 düzeyinde anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Tablo 15'te verilen tümel denklemden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin sebatkârlık ve öğrenmeye açık oluş puanları arttıkça kararlılık puanları da artmaktadır. Bu iki değişken kararlılığı pozitif yönde yordamaktadır.

4.3.4. Karakter Güçlerinin 14-19 Yaş Arası Gençlerin “Girişimcilik ve İletişim” Düzeylerini Yordamasına İlişkin Bulgular

Karakter güçlerinin yılmazlığın alt boyutu olan “girişimcilik ve iletişime” etkisini belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon sonuçları Tablo 16'da verilmiştir.

Tablo 16 Karakter güçlerinin “Girişimcilik ve İletişimi” Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	R ² Değ.	B	sh	β	t	%95 GA
Sabit				5.93	.78		7.58*	[4.40-7.47]
Ç. y. Bakış açısı	.44	.20	.20	.07	.03	.11	2.51***	[.01-.12]
Estetik ve mükemmelliğin takdiri	.53	.28	.08	.10	.02	.19	5.32*	[.06-.14]
Yaşam coşkusu	.57	.32	.04	.01	.02	.19	4.90*	[.06-.14]
Özgünlük	.58	.34	.02	.07	.02	.14	3.44**	[.03-.11]
Merak	.59	.35	.01	.06	.02	.11	3.20**	[.02-.09]
Açık fikirlilik	.59	.35	.01	-.06	.02	-.10	-2.45***	[-.10-.01]
Sosyal zeka	.60	.36	.01	.08	.02	.13	3.16**	[.03-.13]
Liderlik	.61	.37	.01	.04	.02	.09	2.31***	[.01-.08]
Şükür	.61	.37	.00	-.06	.02	-.11	-2.63**	[-.10-.01]
Sevme ve sevilme	.61	.38	.00	.04	.02	.09	2.27***	[.01-.08]
Affedicilik	.62	.38	.00	-.03	.01	-.06	-1.10***	[-.06-.00]
F	40.05*							
GİRİŞİMCİLİK VE İLETİŞİM=5.93 +0.07Çok yönlü bakış açısı +0.10estetik ve mükemmelliğin takdiri +0.10Yaşam coşkusu +0.07Özgünlük +0.06Merak -0.06Açık fikirlilik +0.08Sosyal zeka +0.04Liderlik -0.06Şükür +0.04Sevme ve sevilme -0.03Affedicilik								
N= 733, GA= Güven aralığı								
*p< .001, **p< .01, ***p< .05								

Tablo 16’da görüldüğü gibi gençlerin “girişimcilik ve iletişim” düzeylerinin yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre onbir farklı regresyon modeli bulunmuştur. Karakter güçlerinin öğrencilerin “girişimcilik ve iletişim” özelliklerini ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi bulgularına göre bağımsız değişkenler olan çok yönlü bakış açısı, estetik ve mükemmelliğin takdiri, yaşam coşkusu, özgünlük, merak, açık fikirlilik, sosyal zekâ, liderlik, şükür, sevme ve sevilme, affedicilik; “girişimcilik ve iletişime” ilişkin toplam varyansın % 38’ini açıklamaktadır ($R^2 = .38$). Anlamlı bir model oluşturan onbir değişkenden çok yönlü bakış açısının tek başına “girişimcilik ve iletişim” varyansının % 20’sini açıkladığı ve bu değişkene yaklaşık % 8’lik varyans açıklama oranıyla estetik ve mükemmelliğin takdiri eklendiğinde bu iki değişkenin varyansı açıklama oranının % 28’ e yükseldiği görülmüştür. Bu noktada, en yüksek varyansı açıklama düzeyinin % 38 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kalan dokuz değişkenin “girişimcilik ve iletişim”

varyansının toplam % 10'unu açıkladığı görülmektedir. 24 değişkenden 11'inin regresyon modeline girdiği, 13 değişkenin ise modelde yer almadığı ve "girişimcilik ve iletişim" düzeylerini manidar olarak yordamadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon analizinin modelin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları, onbir bağımsız değişkenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir ($F_{11, 721} = 40.05, p = .000$). Bağımsız değişkenlere ait B değerlerinin tümü %95 güven aralığı içinde yer almıştır. Standardize edilen regresyon katsayıları (β) incelenerek yordayıcı değişkenler önem sırasına konduğunda birinci sırada yaşam coşkusu (.19) olmak üzere, estetik ve mükemmelliğin takdiri (.19), özgünlük (.14), sosyal zekâ (.13), çok yönlü bakış açısı (.11), merak (.11), şükür (-.11), açık fikirlilik (-.10), sevme ve sevilme (.09), liderlik (.09), affedicilik (-.06) olarak sıralandığı bulunmuştur. Ayrıca, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, 11 regresyon modeli içinde yer alan tüm değişkenlerin "girişimcilik ve iletişim" üzerinde istatistiksel olarak .001 .01 ve .05 düzeylerinde anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Tablo 16'da verilen tümel denklemden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin açık fikirlilik, şükür ve affedicilik puanları dışındaki çok yönlü bakış açısı, estetik ve mükemmelliğin takdiri, yaşam coşkusu, özgünlük, merak, sosyal zekâ, liderlik, sevme ve sevilme puanları arttıkça "girişimcilik ve iletişim" puanları da artmaktadır. Açık fikirlilik, şükür ve affedicilik puanları arttıkça ise "girişimcilik ve iletişim" puanları düşmektedir. Açık fikirlilik, şükür ve affedicilik, "girişimcilik ve iletişimi" negatif yönde, diğer sekiz değişken ise pozitif yönde yordamaktadır.

4.4. KARAKTER GÜÇLERİNİN 14-19 YAŞ ARASI GENÇLERİN AKADEMİK BAŞARILARINI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULAR

Karakter güçlerinin akademik başarıya etkisini belirlemek için hiyerarşik çoklu regresyon analizi yapılmıştır. Regresyon sonuçları Tablo 17'de verilmiştir.

Tablo 17 Karakter Güçlerinin Akademik Başarıyı Yordamasına İlişkin Aşamalı Regresyon Analizi Sonuçları

	R	R ²	R ² Değ.	B	sh	β	t	%95 GA
Sabit				1.06	.27		3.91*	[.53-1.59]
Öğrenmeye açık oluş	.20	.04	.04	.02	.01	.10	2.03***	[.00-.03]
Maneviyat	.24	.06	.02	.02	.00	.14	3.70*	[.01-.03]
Yaşam coşkusu	.28	.08	.02	-.04	.01	-.24	-5.50*	[-.05--.02]
Liderlik	.31	.10	.02	.02	.01	.12	2.88**	[.00-.03]
Sebatkârlık	.32	.10	.01	.02	.01	.12	2.47***	[.00-.03]
Merak	.33	.11	.01	.02	.01	.10	2.36***	[.00-.03]
Affedicilik	.34	.12	.07	.01	.00	.08	2.16***	[.00-.02]
F	13.55*							
AKADEMİK BAŞARI=1.06 +0,02Öğrenmeye açık oluş +0.02Maneviyat -0.04Yaşam Coşkusu +0.02Liderlik +0.18Sebatkarlık +0.02Merak +0,01Affedicilik								

N= 720, GA= Güven aralığı

*p< .001, **p< .01, ***p< .05

Tablo 17’de görüldüğü gibi gençlerin akademik başarılarının yordanmasına ilişkin aşamalı regresyon analizi sonuçlarına göre yedi farklı regresyon modeli bulunmuştur. Karakter güçlerinin öğrencilerin akademik başarılarını ne düzeyde yordadığını belirlemek amacıyla yapılan aşamalı çoklu regresyon analizi bulgularına göre bağımsız değişkenler olan öğrenmeye açık oluş, maneviyat, yaşam coşkusu, liderlik, sebatkârlık, merak, affedicilik; akademik başarıya ilişkin toplam varyansın % 12’sini açıklamaktadır ($R^2= .12$). Anlamlı bir model oluşturan yedi değişkenden öğrenmeye açık oluşun tek başına yılmazlık varyansının % 4’ ünü açıkladığı ve bu değişkene yaklaşık % 2’ lik varyans açıklama oranıyla maneviyat eklendiğinde bu iki değişkenin varyansı açıklama oranının % 6’ ya yükseldiği görülmüştür. Bu noktada, en yüksek varyansı açıklama düzeyinin % 12 olduğu göz önünde bulundurulduğunda, kalan beş değişkeninin akademik başarı varyansının toplam % 6’sını açıkladığı görülmektedir. 24 değişkenden yedisinin regresyon modeline girdiği 17 değişkenin ise modelde yer almadığı ve akademik başarı düzeylerini manidar olarak yordamadığı sonucuna varılmıştır.

Regresyon analizinin modelin anlamlılığını belirlemek amacıyla yapılan ANOVA sonuçları, yedi bağımsız değişkenin etkisinin önemli olduğunu göstermektedir ($F_{7, 713}= 13.55, p= .000$). Bağımsız değişkenlere ait B değerlerinin tümü %95 güven aralığı içinde yer almıştır. Standardize edilen regresyon katsayıları (β) incelenerek yordayıcı

değişkenler önem sırasına konduğunda birinci sırada yaşam coşkusu (-.24) olmak üzere, maneviyat (.14), sebatkârlık (.12), liderlik (.12), öğrenmeye açık oluş (.10), merak (.10), affedicilik (.08) olarak sıralandığı bulunmuştur. Ayrıca, regresyon katsayılarının anlamlılığına ilişkin t-testi sonuçları incelendiğinde ise, 7 regresyon modeli içinde yer alan tüm değişkenlerin akademik başarı üzerinde istatistiksel olarak .001 .01 ve .05 düzeylerinde anlamlı birer yordayıcı olduğu görülmektedir. Tablo 17'de verilen tümel denklemden de anlaşılacağı üzere öğrencilerin yaşam coşkusu puanları dışındaki öğrenmeye açık oluş, maneviyat, liderlik, sebatkârlık, merak, affedicilik puanları arttıkça akademik başarı puanları da artmaktadır. Yaşam coşkusu puanları arttıkça ise akademik başarı puanları düşmektedir. Yaşam coşkusu akademik başarıyı negatif yönde, diğer altı değişken ise pozitif yönde yordamaktadır.

BÖLÜM V

TARTIŞMA VE YORUM

Bu bölümde gençlerin pozitif gelişimlerinin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarıları bağlamında yordanasına ilişkin bulguların alanyazın ışığında tartışılması ve yorumlanması sunulmuştur. Tartışma ve yorum sunulurken giriş kısmındaki alt problemler, kuramsal çerçeve ve bulgular kısmındaki sıralama ile paralellik korunarak bulgular tartışılarak yorumlanmıştır.

5.1. KARAKTER GÜÇLERİNİN ÖZNEL İYİ OLUŞU YORDANMASINA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞMA VE YORUMU

Karakter güçlerinin öğrencilerin öznel iyi oluşlarını yordama düzeylerini belirlemek amacıyla yapılan Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi, bağımsız değişkenler olan umut, sevme ve sevilme, yaşam coşkusu, çok yönlü bakış açısı, şükür, sorumluluk ve affediciliğin toplam varyansın % 64'ünü açıklayarak öznel iyi oluşu anlamlı düzeyde yordadığını göstermiştir. Hem açıklanan varyans oranı hem de önem sırası dikkate alındığında umut, ve yaşam coşkusunun en öne çıkan karakter güçleri olduğu belirlenmiştir.

Benzer sonuçları olan bir çalışmada (Toner, Haslam, Robinson ve Williams, 2012) karakter güçlerinin iyi oluşla güçlü bir şekilde ilişkili olduğu ve öznel iyi oluşun yordanasında dokuz karakter gücünün modele katkı sağladığı, umudun varyansın % 20'si ile en güçlü katkıyı yaptığı bulunmuştur. Umut, tedbirlilik, yaşam coşkusu ve liderlik iyi oluşu hem yaşam doyumu hem mutluluk açısından yordamıştır. Yine bu araştırmadaki benzer sonuçları Proctor, Maltby ve Linley (2011) araştırmalarında elde etmişlerdir. Umut, yaşam coşkusu, sevme ve sevilme ve şükür güçleri yaşam doyumuyla yüksek ilişkili bulunmuştur.

Bu araştırmaya katılan öğrencilerle yaklaşık aynı sayıda lise öğrencisiyle yapılan bir başka çalışmada umudun akademik başarının ve olumlu duygulanım anlamında iyi oluşun yordayıcısı olduğu sonucuna varılmıştır (Ciarrochi, Heaven ve Davies, 2007). Bu anlamda bu araştırmanın sonuçları ile benzer sonuçlar olduğu söylenebilir. Düşük gelirli gençlerle yapılan bir diğer çalışmada da umudun öznel iyi oluşu anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur (Vacek, Coyle ve Vera, 2010). Umut ayrıca kişilerarası ve akademik yaşam doyumunun özgün alanlarında da önemli bir yordayıcı olarak bulunmuştur (Chang, 1998). Bir karakter gücü olarak umudun görüldüğü gibi iyi oluşu

farklı örneklem gruplarıyla yapılan araştırmalarda tutarlı bir şekilde yordadığı ortaya çıkmaktadır. Geleceğe yönelik kariyer ve yaşam planları yapmanın başladığı yaşlar olarak gençlik dönemi için böyle bir sonuç anlamlıdır. İncelenen öğrenci grubu normal bir grup olduğundan onların psikolojik sağlığı anlamına gelen iyi oluşlarının umut gücünden etkilenmesi bu anlamda düşünülebilir.

Yükleme stillerini içeren olumlu düşünme özellikleri, olumsuz yüklem yapmama, benlik saygısı gibi özelliklerin (Ciarrochi, Heaven ve Davies, 2007; Vacek, Coyle ve Vera, 2010) umutla birlikte iyi oluşu yordadığı bulunmakta ve iyi oluş programlarıyla umudu arttırmada benlik saygısının umutla birlikte kazandırılması önerilmektedir. Umut gücü yüksek katılımcıların iyi oluşlarının yüksek bulunması buna benzer özelliklerin katkısıyla onların iyi oluşlarını olumlu etkilemiş olabilir. Bu açıdan özellikle benlik saygısının umuda katkısının iyi oluşa olumlu etkisinin olup olmadığı düşündürücüdür.

Bir diğer bulgu olarak umut yanında sevme ve sevilme karakter gücü de öznel iyi oluşu olumlu etkilemektedir. Sevgi hem karakter güçleri hem de diğer alan yazında daha çok bağlanma üzerinden, bazen de sosyal destek anlamıyla incelenilmektedir. Love ve Murdock (2004), bağlanmanın iyi oluşun anlamlı bir yordayıcısı olduğunu bulmuşlardır. Ergen-ebeveyn bağlanması ile ergenlerin baş etme, otonomi, akran ilişkileri yeterlilikleri arasında olumlu ilişkiler bulunmuştur (Bell, Forthun ve Sun, 2000). Başka bir araştırmada bağlanma, sosyal destek ve iyi oluş arasındaki ilişkiler genç ve ileri yaş gruplarında incelenmiştir. Sevginin uygunsuz ifade edilme biçimi olarak nitelendirilebilecek kaygılı bağlanma iyi oluşla olumsuz ilişkili olarak bulunmuştur ve bu ilişki yaşlı gruba göre daha genç yaş grubunda daha güçlü çıkmıştır (Kafetsios ve Sideridis, 2006). Benzer şekilde ergenlik dönemindeki bireylerin de yer aldığı toplum örneğinde iyi oluş ve bağlanma incelenmiştir. Güvenli bağlanmanın iyi oluşla olumlu ilişkili olduğu kaygılı bağlanmanın ise olumsuz ilişkili olduğu bulunmuştur. Korkulu bağlanmanın ise doğrudan ilişkili olmadığı bulunmuştur (Karreman ve Vingerhoets, 2012). Kaygılı olmayan bağlanma biçimiyle gençler iyi oluşları için sevme ve sevimiyi karşılıklı yaşayabilecekleri, duygu paylaşımında bulunabilecekleri bir süreci yaşamaktadırlar. Bu da onların iyi oluş düzeylerinin artmasında faydalı bir kaynaktır.

İlişkileri daha sevme ve sevimeye dayalı olan ebeveynlerin daha az ebeveynlik çatışmaları yaşadıkları ve bunun da gençlerin riskli davranışlarının daha alt düzeyde olması aracılığıyla iyi oluşlarının yüksek olmasıyla ilişkili olduğu ortaya çıkmıştır. Bu ergenlerin işlevselliği ve uyumu daha iyi düzeydedir (Baril, Crouter ve McHale, 2007). Bu araştırmada da ergenlerin birbirleriyle ilişkileri iyi olan ebeveynleriyle yaşadıkları

sevme ve sevilme kapasitesi onların iyi oluşlarına yansımış olabilir. Aynı zamanda bu tip ebeveynlerin gençlik çağındaki bu araştırma katılımcılarıyla sevme ve sevilmeye dayalı ilişki kuruyor olmaları da onların iyi oluşlarını yordamış olabilir.

Özsaygı ve algılanan aile ve arkadaş sosyal desteği değişkeninin öznel iyi oluş bağımlı değişkeni üzerinde önemli bir yordayıcı değişken olduğu bulunmuş ve bunda toplum yapısındaki aile bağları ile ergenlerin arkadaşlığa verdiği önemin etkisi üzerinde durulmuştur (Çevik, 2010). Sosyal desteğin katkısı gibi sevme ve sevilme de gençlerin iyi oluşlarını benzer şekilde aile bağlarının güçlü olmasından ve arkadaşlarıyla ilişkilerinden kaynaklanarak etkileyebilir.

Kocayörük (2010), 282 lise öğrencisinin ebeveyne bağlanma, yeterlilik, iyi oluş ve uyum özelliklerini araştırdığı araştırmasında, ebeveyne bağlanmanın gençlerin yeterliliklerini arttırarak iyi oluşlarını ve uyumlarını güçlendirdiğini bulmuştur. Gençlik dönemindeki öğrenciler için öncelikli sevme ve sevilme kaynakları aile ve sonrasında okul ortamında yer almaktadır. Onların bu kaynaklardan faydalanmaları iyi oluşlarında doğrudan belirleyici olabilir.

İnsanlar, sevgiyi takıntılı biçimde sahiplenmeleri yanında mutluluk için ironik olarak sevginin yetmeyeceğini de kabul etmektedirler (Kim ve Hatfield, 2004). Bu araştırmada da katılımcıların iyi oluşlarında sevme ve sevilme en önemli ya da tek yordayıcı olmayıp diğer umut, yaşam coşkusu, şükür gibi özelliklerle birlikte onların iyi oluşlarına katkı sağlayan faktörlerden bir tanesidir.

Sevginin tek bir şekli olmadığı için sevginin diğer duygularla ilişkisi de birden çok şekil alabilir. Şefkatli ve tutkulu sevgi biçimlerinin yaşam doyumu ve iyi oluşun güçlü yordayıcıları olduğu belirlenmiştir. Mutluluk da karmaşık bir duygusal deneyimdir (Kim ve Hatfield, 2004). Buradan hareketle söylenebilir ki, bu araştırmada da katılımcıların iyi oluşlarına sevme ve sevilmenin değişik biçimleri birlikte katkı sağlamış olabilir. Gerek sevgi biçimleri, gerek bağlanma, gerekse de sosyal destek süreçleri sevme ve sevilmeyi yaşamının farklı örüntülerini meydana getirebilir bu da iyi oluş için toplamda daha belirleyici bir katkı anlamına gelebilir.

Umut ve sevme ve sevilme güçleri yanında yaşam coşkusu da bu araştırmada yaşam doyumuna katkı sağlayan değişkenlerden olmuştur. Brdar ve Kashdan'ın çalışmasında (2010) bu çalışmadakine benzer şekilde karakter güçlerinin tüm boyutlarının iyi oluşla anlamlı ve pozitif ilişkileri yanında özellikle yaşam coşkusu ve iyi oluş ile anlam ve bağlılık dolu bir yaşamın izinden gitme birbiriyle olumlu ve yüksek ilişkili bulunmuştur.

Farklı bir çalışmada (Swencionis, Wylie-Rosett, Lent, Ginsberg, Cimino, Wassertheil, Smoller, Caban ve Segal-Isaacson, 2012) enerji, dinçlik ve aktivite ile ölçülen yaşam coşkusu hali, psikolojik iyi oluşu geliştirmede önemli bulunmuştur. Kilo verme iyi oluştaki olumlu değişimlerle ilişkili bulunmuş, yaşam coşkusu bu değişimdeki varyansı büyük oranda açıklamıştır. Yine Ryan ve Frederick'in (1997) araştırmasına göre yaşam coşkusu, yaşam gücü, psikolojik ve fiziksel iyilik haliyle ilişkilidir. Yaşam coşkusu hali depresyon ve kaygıyla olumsuz ilişkiliyken fiziksel sağlık, psikolojik iyi oluş ve yaşam doyumuyla olumlu ilişkilidir. Bu bulgularda da vurgulandığı gibi iyi oluş hali çoğunlukla enerjik hissetme, aktif olma, yaşamı coşkuyla tad alarak yaşama hali olarak gençlerde gözlenebilmektedir. Yaşam coşkusunun günlük hayatta ve lisedeki gençlerin problemleri psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri açısından dikkate alındığında, sevme ve sevilme gibi iyi oluşun ayrılmaz parçası olduğu gözlenmektedir.

Dördüncü sırada öneme sahip olup açıkladığı varyans çok yüksek olmasa da şükür karakter gücünün de öznel iyi oluşu pozitif ve anlamlı olarak yordadığı bulunmuştur. Bu durum alan yazındaki bir çok bulgu (Emmons ve McCullough, 2003; Froh, Yurkewicz ve Kashdan, 2009; Rey, 2009; Toussaint ve Friedman, 2009) ile de tutarlıdır. Türk toplumunda "haline şükretmek" deyimiyile şükür kavramının sık sık vurgulandığı, bu özelliğin istenen bir özellik olduğu, yetişkinler kadar lise dönemindeki gençler için de temel düzeydeki karşılıklı iletişim ve ilişkilerde bile iyi hissetmenin bir göstergesi olarak pekiştirilen bir özellik olduğu bilinmektedir. Liseye devam eden gençlerin şükür özelliğinin önemsendiği bir toplum ve çevrede yetişmeleri onların literatürde de vurgulandığı gibi öznel iyi oluşlarına olumlu anlamda katkı sağlamış olabilir.

Karakter güçlerinden bazıları iyi oluşa olumsuz olarak da katkı sağlayabilmektedir. Örneğin merak gücü yaşam doyumunu ve mutlulukla ya olumsuz ilişkili (Proctor, Maltby ve Linley, 2011) ya da modeli etkilemeyen bir değişken olarak bulunmuş (Toner, Haslam, Robinson ve Williams, 2012) bu çalışmada ise merak, modele yordayıcı olarak girmemiştir. Karakter güçleri her yerde bütün insanlarca eşit öneme sahip olmayabilir, kültürlere göre yaşam doyumunu yordayıcı güçler değişebilir (Peterson, Ruch, Beermann, Park, ve Seligman, 2007). Bu bağlamda düşünüldüğünde iyi oluşu yordayıcı karakter güçleri Türk kültüründe farklı olabilir. Modele katkısı olan değişkenlerden affediciliğin ise bu çalışmada öznel iyi oluşu oldukça düşük varyans oranı ve en son sırada da olsa negatif yordadığı bulunmuştur. Affedicilik yapı olarak ilişkilere daha olgun bakabilmeyi gerektiren, belki ilerleyen yaşam tecrübesine bağlı yaşla birlikte daha çok görülebilecek bir özellik olabilir. Bu bağlamda gençlerin

duygularının en hareketli olduğu bir dönemde yaşam tecrübesi ve duygusal olgunluk gerektiren affedicilik gibi bir karakter gücüne uygun anlamıyla sahip olamayabileceklerinden, onların yaşam doyumlarıyla bu araştırmada olumsuz ilişkili bulunmuş olabilir.

5.2. KARAKTER GÜÇLERİNİN YILMAZLIĞI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞMA VE YORUMU

Yılmazlığın karakter güçlerince ne düzeyde yordandığını belirlemek amacıyla yapılan Aşamalı Çoklu Regresyon Analizi'ne göre sebatkârlık, umut, çok yönlü bakış açısı, özgünlük, öğrenmeye açık oluş, sosyal zekâ, affedicilik, yaşam coşkusu, liderlik, özdenetim ve merak, toplam varyansın % 64'ünü açıklayarak yılmazlığı anlamlı düzeyde yordamıştır. Önem sırası ve açıklanan varyans oranı dikkate alındığında umut, sebatkârlık ve çok yönlü bakış açısı en önemli karakter güçleri olarak bulunmuştur. Yılmazlığın alt boyutları için ise; kararlılık alt boyutu için sebatkârlık ve öğrenmeye açık oluş; "girişimcilik ve iletişim" alt boyutu için estetik ve mükemmelliğin takdiri ve çok yönlü bakış açısı; "özyeterlik ve umut" alt boyutu için umut ve özgünlük; sorun çözme becerileri için ise umut ve çok yönlü bakış açısı en önemli yordayıcı karakter güçleri olarak bulunmuştur.

Sebatkârlığın bu araştırmada yılmazlığın yordayıcı değişkenlerinden biri olması bulgusu diğer araştırma bulgularıyla da örtüşmektedir. Houston (2010) yılmazlık anlamında niçin bazı insanların zorluklara rağmen başarılı olduklarına dair yürüttüğü nitel araştırmasında öz-yetenlik ve motivasyon yanında sebatkarlığı bireyin zorlukların üstesinden gelme sürecini destekleyen faktörlerden biri olarak bulmuştur. Üniversite öğrencilerinin yılmazlık özelliklerinin incelendiği bir araştırmada da yılmazlık duygusunun gelişiminde altı önemli boyut bulunmuştur: sebatkârlık, öz farkındalık, sosyal destek, güven, diğerlerine karşı sorumluluk ve başarı (Ewert ve Yoshino, 2011). Yılmazlığın tanımlanması ve yapılandırılma sürecinin ortaokul kız öğrencilerinde ve öğretmenlerin katkılarıyla incelendiği nitel bir araştırmada ise (Powers, 2008) sebatkârlık sürecine aktif olarak katılma ile benlik saygısı ve motivasyonu sürdürme yılmazlığın dört genel kavramsallaştırması içinde yer almıştır. Sebatkarlığın bileşenleri ve yılmazlıkla ilişkisine ilişkin bu araştırmalarda sebatkarlığın tek başına varolmadığı, özellikle güdülenme ve özgüven gibi farklı yeterliliklerle birlikte yer aldığı dikkati çekmektedir. Bu yeterliliklerin gençlerin sebatkâr olmalarıyla beraber yılmazlığın yordanmasına katkı sağladığı düşünülebilir.

Peterson, Ruch, Beermann, Park, ve Seligman (2007) umutlu ve sebatkar olanların engeller karşısında dayanıklı olabileceğini vurgulamaktadır ve bu durumu belirli bir karakter gücünün kendi yararı dışında da işlevsel olabileceğiyle açıklamaktadır. Örneğin sevgiye sahip insanların birçok sosyal yararı edinmesi, merak ve coşkunun sıkıntı ve kaygıyı azaltması gibi. Bu çalışmada sebatkârlığın yılmazlığı yordamasının da benzer bir işlevden kaynaklandığı düşünülebilir. Sebatkârlık, doyumunu erteleyebilme, bekleyebilme gibi sabırla ilişkili birçok yeterlik gerektiren yılmazlık için kolaylaştırıcı bir faktör olabilir. Bu anlamda yılmazlık sebatkârlık gücünün kendi yararları dışında beklenen ek bir sonuçtur.

Engellere rağmen çabalamaya devam etme, kolay vazgeçmeme sebatkârlığın özelliklerinden olup bu gereklilikler gençlerin karşılaştığı zorluklarda da çaba göstermelerine yardımcı olabilir. Lise döneminde gençler akademik uyum, gelişime uyum, aile ve diğer sosyal çevre beklentilerini karşılama gibi gelişimsel süreçleriyle ilişkili zorluklarla karşılaşabilmektedirler ve sebatkârlığın tanımında yer alan sözkonusu becerileri kullanmaları gerekebilir bu da onların zorluklar karşısında dayanıklı olmalarını yordamış olabilir.

Sebatkârlık süreci yardım arama, problem çözme, üzerinde düşünme ve kendini toplama aracılığıyla meydana gelmektedir. Bu süreçler ardışık veya aşikâr olarak meydana gelmemektedir (Powers, 2008). Sebatkârlığın aşamalarına bakıldığında bunların aynı zamanda yılmazlığın da oluşması için gerekli aşamalar olabileceği dikkati çekmektedir. Ewert ve Yoshino'a göre (2011) yılmazlık zorluk karşısındaki olumlu uyum sürecidir. Zorluklardan öğrenmeye bağlılık ve sebatkârlık yılmazlığın ana şekillerindedir (Martin, Ranade, Massie, Malebranche, Tschann ve Bowleg, 2012). Bu anlamda sebatkârlığın yılmazlığı olumlu etkilemesi akla yatkındır çünkü her iki yeterlik de zor yaşam olaylarıyla ilgili olup, yılmazlığı etkileyen sebatkârlığın meydana gelmesi, zorlanılan bir süreci gerektirmektedir.

Bulgulara göre yılmazlığın önemli diğer bir yordayıcısı da umut karakter gücüdür. Umut ve psikolojik sağlık arasında hem olumlu bir ilişki vardır hem de umut psikolojik sağlamlığı anlamlı düzeyde yordamaktadır (Aydın, 2010). Benzer başka bir araştırmada umut iyi oluş için bir yılmazlık faktörü olarak bulunmuştur. Sürekli veya durumluk umut, iyimserlik veya öz-yetkinlik gibi yılmazlığın diğer boyutlarını sürdürmede anlamlı olabilir (Lloyd ve Hastings, 2009). Greeff ve Ritman (2005) ise yılmazlığı arttırma kaynakları olarak görülebilen bireysel yılmazlık niteliklerinin umut, sebatkârlık, inanç, duyguları ifade etme ve öz güven olduğunu ifade etmişlerdir. Lise

döneminde gençler anne babanın boşanması, trafik kazaları, yakınlarını kaybetme, hastalığa yakalanma, bedensel yetersizliklerle karşılaşma gibi uyum sağlamaları, aşmaları gereken güçlüklerle karşılaşmaktadırlar. Karşılaşılan güçlüklerin geçeceğine, bunun için çaba göstermek gerektiğine, tecrübenin zorlukları aşmada yararlı olacağına ilişkin umut taşımak genç bireylerin zorluk durumlarında dayanma gücünü arttırıyor olabilir.

Umuda sahip olma düzeyine ilişkin bireysel farklar duygusal baş etmenin kullanılmasını etkileyebilir (Stanton, Parsa ve Austenfeld, 2002). Umutlu olan bireyler başarısızlık ve engellemeler karşısında daha dayanıklıdırlar (Peterson, Ruch, Beermann, Park, ve Seligman (2007). Bu doğrultuda günlük yaşanan umudun stresten uyum sağlayıcı iyileşme sağlarken, olumsuz duyguları azaltarak koruyucu yararlar sağladığı bulunmuştur. Düşük olanlara göre yüksek umutlu bireylerin daha az stres tepkisi verdikleri ve daha etkili duygusal iyileşme sağladıkları bulunmuştur (Ong, Edwards ve Bergemana, 2006). Umut düzeyine bağlı bu bireysel farkların stres ve baş etme ile birlikte ele alınması yılmazlık açısından anlamlı görülmektedir. Bir anlamda yılmazlık, stresle etkili baş etme sürecidir. Bu araştırmaya katılan bireylerin hepsi, yılmazlık sürecinin gerektirdiği düzeyde uyum sağlama yaşantısı geçirmeseler de günlük yaşadıkları strese ilişkin umuda dayalı baş etme yeterlilikleri gösteriyor olabilirler, bu da onların yılmazlık düzeylerine katkı sağlıyor olabilir.

Yılmazlığın yordanmasında önemli bir diğer değişken çok yönlü bakış açısıdır. Hartman (2000) çok yönlü bakış açısını kadın katılımcılarla yürüttüğü boylamsal çalışmasında iyi oluşun güçlü göstergelerinden biri olması yanında uyum, özgünlük, benlik gelişimi ve yılmazlığın göstergesi olarak bulmuştur. Buna göre yılmazlık, çok yönlü bakış açısının gelişimi için gerekli bir koşuldur. Ayrıca karşılaşılan stresli yaşam olaylarının çok yönlü bakış açısının gelişmesini kolaylaştırdığı bulunmuştur. Stresli yaşam olayları yılmazlığın gelişiminde de önemli olabileceğinden bu araştırmanın yürütüldüğü öğrenci grubunda zor yaşantılar geçiren öğrencilerin yılmazlığını çok yönlü bakış açısı bu yaşantıların varlığından dolayı yordamış olabilir.

Genç bireylerde çok yönlü bakış açısının sonuçları ve ilişkili olduğu yapılar henüz büyük oranda bilinmemektedir ve araştırılmasına ihtiyaç vardır (Peterson ve Seligman, 2004). Çok yönlü bakış açısı gençler için affediciliğe benzer şekilde hem yaşantıyla hem de gelişime bağlı olgunlaşma gerektiren bir yapı olabilir. Bununla birlikte bu çalışmanın çok yönlü bakış açısının yılmazlığı yordamasına ilişkin sonucu, gençlerin yılmazlık özelliklerini anlamada özgün bir katkı olarak değerlendirilebilir.

Yılmazlığın yordanmasına ilişkin bu önemli yordayıcı değişkenler yanında yılmazlığın alt boyutlarına ilişkin de ayrı ayrı sonuçlar elde edilmiştir. Bu sonuçlar sırasıyla aşağıda sunulmuştur.

5.2.1. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın “Özyeterlik ve Umut” Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Yılmazlığın “özyeterlik ve umut” alt boyutunu karakter güçlerinden umut, özgünlük, sebatkârlık, alçakgönüllülük, öğrenmeye açık oluş, çok yönlü bakış açısı, maneviyat yordamıştır. Bu güçlerden ise umut ve özgünlük en önemli etkiye sahip güçler olmuştur. Bu araştırma sonucundan farklı olarak (Heaven ve Ciarrochi, 2008) dört yıl boyunca 884 ergenin umut ve benlik saygısı özellikleri incelenmiş ve zaman ilerledikçe umut ve benlik saygısında genel bir düşüş olduğu bulunmuştur. Ancak benzer bir bulgu olarak umut düzeyleri ve benlik saygısı düzeyleri açısından öğrencilerin karşılaştırıldığı bir çalışmada (Tsuzuki, 2012) ise umuttaki artışla birlikte benlik düzeyinde artış olduğu, umut düzeyinde düşüklük olduğunda benlik saygısında da düşüklük olduğu bulunmuştur. Umudun ve benlik kavramlarının araştırıldığı bu iki araştırma öznel iyi oluşa ilişkin yukarıda vurgulanan benlik ve umudun birlikte ele alınması gerekliliği ile de örtüşmektedir. Buna göre benlik ve umudun sadece öznel iyi oluş için değil, yılmazlık için de birlikte bir yordayıcılık etkisi gösterdiği düşünülebilir. Ayrıca yordanan yılmazlığın “özyeterlik ve umut” alt boyutu hem özsaygı hem de umuda ilişkin maddeler içermektedir. Bu çalışmada umut karakter gücünün “özyeterlik ve umuda” ilişkin toplam puana ilişkin oldukça önemli bir yordayıcılık düzeyi göstermesi de bunu destekler niteliktedir. Umudun ve benlik saygısının bu birlikte etkisine dayalı olarak denebilir ki, benlik saygısı, umut yanında yılmazlığı arttıran diğer müdahalelerde de (Ciarrochi, Heaven ve Davies, 2007) en üst düzeyde verim sağlanması için temel alınabilir.

“Özyeterlik ve umut” ile umut karakter gücünün ortak noktası umut kavramı olduğundan umudun yordayıcı özelliği bu çalışmada ortaya çıkmış olabilir. Her iki yeterlilik alanı da ortak özellikler içermektedir. Bunun dışında, liseye devam eden gençler akademik, politik ve diğerleriyle ilişkiler anlamında yeni ve daha zor durumlarla karşılaştıkları için daha iyi kaynaklara ve becerilere ihtiyaç duyarlar (Heaven ve Ciarrochi, 2008). Öğrencilerin gelişim dönemlerine de özgü karşılaştıkları bu zorluklar için benliğe ilişkin “özyeterlik ve umut” onlar için koruyucu ve yılmazlık özellikleri için de gerekli yeterliliklerdir denebilir.

Diğer bir bulgu olarak “umut ve özyeterlik” alt boyutu için etkisi olan özgünlük karakter gücüne yönelik benzer birçok çalışma sonucu vardır. Yapılan çalışmalarda özgünlük ve benlik saygısı arasındaki ilişki incelenmiş ve bu iki kavramın olumlu ilişkili olduğu ortaya çıkmış (Goldsmith ve Matherly, 1988) ayrıca özyeterlik, özgünlüğü arttıran bir faktör olarak bulunmuştur (Wu, Tsai ve Wang, 2011). Özyeterliğin çalışma ve özgünlük arasındaki ilişkide aracı değişken olduğu (Chuang, Shiu ve Cheng, 2010) da bulgular arasındadır. Umut ve özgünlük açısından bakıldığında ise umutlu olmanın özgünlüğün tüm boyutlarını yordadığı, ayrıca umudun mutluluk aracılığıyla da özgünlüğü yordadığı (Rego, Machado, Leal ve Cunha, 2009) belirlenmiştir. Özgünlük ve umut/özyeterlik arasındaki ilişkinin birbirini etkileyen bir yapıda olduğu dikkati çekmiştir. Buna göre lise öğrencilerinin özgünlük özellikleri sadece “umut ve özyeterliklerini” bu çalışmada bulunan şekliyle etkiliyor olmayabilir, aynı zamanda onların “umut ve özyeterlikleri” de özgünlük güçlerini destekliyor olabilir.

Umutlu olmanın bağımsız düşünmeye yol açması, bireylerin diğer kişilerin ve liderlerin fikirleriyle sınırlanmış hissetmemeleri böylece daha geniş açıyla bakarak problem çözerken ve fırsatları değerlendirirken özgün fikirler ortaya koymasıyla meydana gelmektedir (Rego, Machado, Leal ve Cunha, 2009). Bu anlamıyla umut, gençlerin düşünme süreçlerini özgürce kullanmalarını harekete geçirebilir, bu da gençliğin bağımsızlık isteğine dönük doğasına da uygun bir etkileşimi akla getirebilir. Ayrıca gençlik dönemi diğer birçok gelişim alanıyla birlikte zihinsel gelişim için de gelişimin hızlandığı bir dönem olarak bilinmektedir. Öğrencilerin bağımsız düşünme, problem çözme, geniş açıyla bakma gibi zihinsel yeterlikleriyle ilgili olan özgünlüklerinin “umut ve özyeterliklerini” yordaması bu dönemde beklendiği bir sonuç olarak düşünülebilir.

5.2.2. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın Sorun Çözme Becerileri Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Araştırma sonuçlarına göre yılmazlığın sorun çözme becerileri alt boyutunu sırasıyla umut, çok yönlü bakış açısı, öz-denetim, affedicilik, özgünlük, tedbirlilik, estetik ve mükemmelliğin takdiri karakter güçleri yordamıştır. Umut ve çok yönlü bakış açısı ise en önemli güçler olarak dikkati çekmiştir.

Çok yönlü bakış açısının sorun çözme ile birbirinden bağımsız oldukları, etkileşmediklerinin bulunduğu farklı araştırma sonuçlarıyla birlikte (Connelly, 1995) literatürde çok yönlü bakış açısının sorun çözme için gerekli olduğu üzerinde de durulmaktadır. Mumford ve Connelly’e göre (1994) problem çözme mevcut bilgi

yapılarının bütünleştirilmesi ve tekrar organize edilmesine dayanır. Problem çözme çabalarını sürdürme için uzmanlık, bilgiyi işleme, uyumluluk ve çok yönlü bakış açısı gereklidir. Ayrıca yaşam sorunlarında uzmanlaşma ve yaşam problemleriyle uğraşma uygulamaları yapma, bakış açısı bileşenleri içinde yer almaktadır (Staudinger, Maciel, Smith ve Baltes, 1998). Çözumsuzlük içinde kalındığında bile yaşanan soruna örneğin psikolojik danışma ve rehberlik çalışmaları ve bilişsel-davranışçı yaklaşım bağlamında farklı bakabilmek, sorun yaşayan kişinin kendisini de şaşırtan çözüm yollarına kişiyi götürebilir. Çok yönlü bakış açısı gücü yüksek olduğunda soruna ilişkin kişi daha fazla alternatif geliştirebilmekte ve yardım sürecinden daha fazla yararlanabilmektedir. Bu yönüyle çok yönlü bakış açısı sorun çözümede oldukça önemli bir karakter gücüdür.

Umudun yüksek olmasının düşük olmasına göre problem çözme yeteneği üzerindeki etkisinin incelendiği bir çalışmada umudu yüksek öğrencilerin düşük olanlara göre olumlu problem çözme ve akılcı problem çözme stiline yönelik daha fazla problem çözme yeteneklerine sahip oldukları bulunmuştur. Umudu düşük öğrencilerin daha olumsuz problem yönelimi ve kaçınan problem çözme tarzına sahip oldukları bulunmuştur (Chang, 1998). Umut düzeyi daha yüksek öğrenciler problem çözerken yaşadıkları sorunlara daha iyimser yönden bakabilirler bu da onların farklı, yeni, beklenmedik çözümler bulmasını sağlayabilir. Ayrıca umut ile sorunlara yaklaşıldığında umutlu olmanın verebileceği enerji, coşku haliyle sorunlara karşı daha yılmaz bir yaklaşım sergilenebilir.

Evden kaçan gençler üzerinde yapılan araştırmada umut ve problem çözmenin ilişkili olduğu tespit edilmiştir. Bu gençlerin umut düzeylerinin daha düşük olduğu ve işlevsel olmayan problem çözme becerilerine sahip oldukları bulunmuştur (Dumain, 2010). Benzer şekilde psikolojik danışma ve rehberlik hizmetleri bağlamında gençlerin karşılaştıkları sorunlarında umutsuzluk yaşamaları yaygın bir tutum olarak dikkati çekmektedir. Sorunlarının çözümü için umuda bağlı harekete geçmeleri daha kolay ve gerçekçi olabilmektedir.

Powers'a göre (2008) yeterli bir yetişkinle destekleyici bir ilişki yılmazlık sürecinde yardımcı bir faktördür. Umutlu olan öğrencilerin sorunlarına çözüm ararken, bir çözüm yolu bulmak umuduyla yetişkinlerden yardım almaları da olasıdır. Alınan yardıma bağlı gelişen ilişki süreci öğrencilerin umutlarını pekiştirebilir ve sorunlara ilişkin çözüm becerilerine katkı sağlayabilir.

5.2.3. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın Kararlılık Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Karakter güçlerinden sadece ikisi, sebatkârlık ve öğrenmeye açık oluş yılmazlığın kararlılık alt boyutu için manidar düzeyde yordayıcı olarak bulunmuştur.

Bu araştırmadaki yılmazlığın alt boyutlarından olan “kararlılık”, zorluklarla yüzleşip çözüm için gerekli adımı atma ile ele alınmaktadır. Lundman, Strandberg, Eisemann, Gustafson ve Brulin’in çalışmasında da (2007) yılmazlığı oluşturan alt faktörlerden biri olarak ölçümlenen sebatkârlık, benzer şekilde, önceki deneyimlerden faydalanarak zorlukların üstesinden gelme yönüyle değerlendirilmiştir. Bu ise benzer bir bulgu olarak görülebilir.

Öğrenmeye açık oluş karakter gücünün mesleki aktiviteler için internetin sıklıkla kullanımı, aylık okumalar yapmaya zaman ayırma, sıklıkla konser, sinema ve tiyatroya gitme gibi kararlılık gerektiren aktivitelerle olumlu ilişkili olduğu (Ruch, Proyer, Harzer, Park, Peterson ve Seligman, 2010) bulunmuştur. Bu doğrultuda öğrencilerin öğrenmeye açık oluş karakter gücünün onların çok çalışma, ödev ve ders çalışmayı önceliğe alma gibi kararlılık isteyen özellikleriyle ilişkili olması, kararlılığın öğrenmeye açık oluşca yordanmasına ilişkin bulguyla örtüşmektedir.

Kararlılık, sorun çözme, “girişim ve iletişim” gibi yılmazlık alt boyutlarına göre belki de bu yeterliklere eklenmiş daha özgün bir kavram olduğundan bu şekilde bir sonuç elde edilmiş olabilir çünkü kararlılık alt ölçeğinin maddelerine bakıldığında ders çalışma ve buna göre zamanını planlama gibi yeterliklerle ilgili belirli maddeler de içermektedir. Kararlılığı yordayan sebatkarlık gücü kararlılığın temelini oluşturmakta ve yılmazlıkta etkili olduğu bulunan sebatkarlığın kararlılık olmadan gerçekleşmeyeceği de düşünülmektedir.

5.2.4. Karakter Güçlerinin Yılmazlığın “Girişimcilik ve İletişim” Alt Boyutunu Yordamasına İlişkin Bulguların Tartışma ve Yorumu

Yılmazlığın “girişimcilik ve iletişim” alt boyutu için çok yönlü bakış açısı, estetik ve mükemmelliğin takdiri, yaşam coşkusu, özgünlük, merak, açık fikirlilik, sosyal zekâ, liderlik, şükür, sevme ve sevilme, affedicilik karakter güçlerinin yordayıcı oldukları bu güçlerden estetik ve mükemmelliğin takdiri ile çok yönlü bakış açısı diğer güçlerden varyans oranı ve önem sıralaması açısından ayrıldığı dikkati çekmektedir.

Bulgularda öne çıkan çok yönlü bakış açısı karakter gücü sosyal bir bağlamda kişinin diğerlerini dinlemesini, onların ne söylediğini değerlendirmesini ve iyi fikirler belirtmesini sağlar. Çok yönlü bakış açısı bilginin ve deneyimin üretimidir ancak bilgi birikiminden daha fazlasıdır. Öğüt izlemeyi bireyler sevmez ama etkilenir ve çok yönlü bakış açısı “aha” deneyimini tetikleyebilir. Çok yönlü bakış açısı zekâdan farklıdır, üstün bir bilgi, yargı ve öğüt verme kapasitesini ifade eder, yaşamın anlamı hakkında zor ve önemli soruları ifade etmeyi sağlar, kişinin ve diğerlerinin iyiliği ve iyi oluşu için kullanılır, diğerlerinin ihtiyacını dikkate almaz, bilme ve yapma sınırlarının farkında değildir, güçlü ve zayıf yanlarını fark etmez, önemli problemlerin özünü görebilmez, kişisel standartlarına uygun davranmaz ve geniş perspektife sahip değildir. Diğerleriyle ilişkilerinde doğru, açıksözlü ve içten değildir (Peterson ve Seligman, 2004). Çok yönlü bakış açısına ait bu özelliklerin çoğunun iletişim için gerekli beceriler olduğu dikkati çekmektedir. Araştırmaya katılan öğrencilerin çok yönlü bakış açısı karakter gücü özellikleri, iletişim yeterliliklerini bu açıdan yordamış olabilir.

Bir çalışmaya göre ergenlikte deneyime açıklık güçlü bir şekilde çok yönlü bakış açısını yordamıştır. Ergenlerin gelişimsel kaynaklar bağlamında çok yönlü bakış açısı özellikleri, öz-denetim ve sosyal yeterliklerle binişme göstermektedir. Dünya hakkında bilgi birikimini destekleme yanında yeni yaşantılara açık olmayı cesaretlendiren durumların sağlanmasının gençlikte çok yönlü bakış açısına yönelik performansın erken yaşlardan gelişimini kolaylaştırmaya yardımcı olacağı üzerinde durulmuştur (Staudinger ve Pasupathi, 2003). Lise dönemi, ilkokul ve ortaokuldan sonra öğrencilerin gerek okul gerekse toplum çevresinde daha fazla deneyim yaşadıkları, öz-denetimlerini ilkokul ve liseye daha fazla kullanmalarının beklendiği, daha çeşitli rol modelleriyle karşılaştıkları bir dönemdir. Lise eğitimiyle birlikte gelen ve çok yönlü bakış açısında yer alan bu deneyimlerle karşılaşma ve görece deneyime açık olma durumları çok yönlü bakış açısını zenginleştirerek, gençlerin “girişimcilik ve iletişim” özelliklerini gelişim süreci açısından etkilemiş olabilir.

Staudinger, Maciel, Smith ve Baltes (1998)’in uyarladığı bakış açısı modelinde sosyal yeterlik ve deneyime açık olma, kişiye özgü genel faktörlerdendir. Buna göre çok yönlü bakış açısının sosyal açıdan yeterlik ve deneyime açık olma özelliklerini gerektiren “girişimcilik ve iletişimi” olumlu yordaması beklendik bir sonuçtur. Girişimcilik yeterliği olmadan iletişim kurulamayacağı ya da iletişim becerileri olmadan girişimde bulunulamayacağı söylenebilir.

16 yaş ve üzeri bireylerin de dahil olduğu bir çalışmada (Ruch, Proyer, Harzer, Park, Peterson ve Seligman, 2010) estetik ve mükemmelliğin takdirinin kişinin kendini kültürle ilgili, kültürel olarak düzenli olarak bilgilendirmesiyle olumlu ilişkili olduğu bulunmuştur. Bu çalışmada ise spor, müzik ve tiyatro gibi ders dışı sosyal etkinliklere katılmaktan hoşlanma “girişimcilik ve iletişim” alt boyutunun bir özelliği olduğundan ve bu etkinlikler kültürel olarak bilgilenebilirliği sağlayabileceğinden sözkonusu etkinliklere katılım öğrencilerin estetik ve mükemmelliğin takdiri karakter gücüyle ilişkili çıkmış olabilir.

Estetik ve mükemmelliğin takdirinin ilişkilere bağlılık ve gelişmiş sosyal ilişkiler, diğerleriyle ilişkilerde sıcaklık ve bağlılık hissetme yanında deneyime açık olma ile ilişkili olabileceği üzerinde durulmaktadır (Peterson ve Park, 2004). Bu özellikler diğerleriyle iletişimin temel bileşenlerindedir. Ayrıca deneyime açık olma yeni, sıra dışı ve zor şeyler yapmaktan hoşlanmayı içeren girişimcilik özelliği ile örtüşmektedir.

Şükür karakter gücünün önem düzeyi düşük olsa da “girişimcilik ve iletişim” alt boyutunu negatif yordaması düşündürücü bulunmuştur. Şükretme özelliğine sahip bireylerin elde ettikleriyle yetinme, çok daha fazlası için gayret etmeyebilecekleri ihtimali dikkate alındığında yeni, sıra dışı ve zor şeyler yapmaya yönelik girişimcilik özelliğiyle bu gücün niçin olumsuz ilişkili bulunduğu da anlaşılabilir.

5.3. KARAKTER GÜÇLERİNİN AKADEMİK BAŞARIYI YORDAMASINA İLİŞKİN BULGULARIN TARTIŞMA VE YORUMU

Bulgulara göre akademik başarıyı öğrenmeye açık oluş, maneviyat, yaşam coşkusu, liderlik, sebatkârlık, merak, affedicilik karakter güçleri anlamlı olarak yordamıştır. Yaşam coşkusu, maneviyat ve öğrenmeye açık oluş önem sırasına göre dikkati çeken güçler olmuştur. Yaşam coşkusu akademik başarıyı negatif yordarken, diğerleri pozitif yordamıştır.

Akademik başarıyı olumlu yordayan değişkenlerden biri öğrenmeye açık oluştur. Bu bulgudan farklı olarak Mason'un araştırmasında (2008) akademik başarı ve öğrenmeye açık oluş ilişkili çıkmamıştır ancak öğrenmeye açık oluş psikolojik ihtiyaçların karşılanması, ilişkili olma, yeterli ve otonomi gibi sosyal bağlam destekleriyle ve içsel motivasyonla pozitif ilişkilidir. Okulda destek hissetme ve içsel motivasyon öğrenmeye açık oluşun bir miktarını açıklamıştır. Araştırmaya katılan öğrencilerde akademik başarı yükseldikçe, düşük olanlara göre aile ve öğretmenlerden söz konusu desteklerin alınması bu desteklerle ilişkili öğrenmeye açık oluşun akademik başarıyı yordamasına yol açmış olabilir.

Yeni şeyler öğrenme hakkında olumlu duygular, engellere rağmen sebatkârlık için özdenetim yeteneği, öğrenilen içerikle bağlantılar bulma, bu içeriğe yaklaşım stratejileri oluşturma ve anlama ile strateji seçimi üzerinde yeniden düşünme, otonom hissetme, kendileri için modeller bulma öğrenmeye açık olanların özellikleridir. Öğrenmeye açık oluş öğretmenler açısından öğrencilerinde görüldüğünde en değerli bulunan ve okulların desteklediği özelliklerdendir (Covington, 1999; Peterson ve Seligman, 2004). Okullarda akademik başarının artması için verimli ders çalışma, motivasyon kazandırma, zamanı planlama gibi rehberlik faaliyetleri öğrenmeye açık oluşun bu özelliklerinin öğrencilere kazandırılmasına katkı sağlayabilir. Öğrenmeye açık oluşun şartlarının yerine gelmesine bağlı olarak da öğrencilerin akademik başarılarıyla olumlu ilişkili olarak ortaya çıkabilir. Bunun yanında öğretmenlerin de öğrencilerde görmek istedikleri, dersleri açısından başarı olarak değerlendirdikleri ölçütlerden biri de öğrencilerin kendi başlarına zorlama olmadan ilgiyle derslerini dinlemeleri, kendi başarılarına otonom olarak çalışabilmeleridir. Akademik başarısı yüksek öğrenciler öğretmenlerin bu yaklaşımından faydalanmış da olabilirler ve öğrenmeye açık oluşları başarılarına yansiyabilir.

Öğrenmeye açık oluşu aşılama kapsamında, öğrenmeye, doğru cevabı bulmak yerine bir heyecan süreci olarak yaklaşan paradigma değişimi, çocuğun bir öğrenci olarak benlik imajı geliştirmesine, akademik başarı için stratejiler ve problem çözme becerileri kazanmasına yardımcı olur (Chasek ve Rosen, 2011). Bu açıklamayla paralel olarak öğrencilerin akademik başarılarına katkısı olduğu vurgulanan öğrenmeye açık oluşu arttırmaya dönük eğitim sistemindeki yeni yaklaşımların bu araştırmaya katılan öğrencilerin öğrenmeye açık oluşlarını destekleyerek başarılarını arttırmış olabileceği söylenebilir. Öğrenmeyi öğrenme, yaşam boyu öğrenme gibi yeni yaklaşımlarla okullarda öğretmen ve öğrencilerin farkındalıklarının arttırılmaya çalışıldığı, öğrenme sürecinin kendisinin daha çok vurgulandığı tutumlar seminerler yoluyla, müfredatta yapılan değişikliklerle zaman zaman görülebilmektedir. Bu çalışmaların öğrencilerin akademik başarılarını etkileyen öğrenmeyi sevmelerine katkı sağladığı düşünülebilir.

Diğer bir yordayıcı değişken olan maneviyat gücü akademik başarıyı ikinci sırada yordayan değişken olarak bulunmuştur. Gençler için koruyucu özelliği (Ahmed, 2009) yanında Kim ve Esquivel'e göre (2011) araştırmalarda gençlerde dindarlık ve maneviyatın psikolojik iyi oluş, ruh sağlığı problemleri ve akademik öğrenmeyle ilişkileri gösterildiğinden maneviyat, gençlerin sağlıklı gelişimi için ulaşılmaması gereken önemli bir hedef olarak ele alınmıştır. Dini bağlılık gençlerin eğitsel hedefleri ve başarılarını

ilerletmede önemlidir ve dini inanç ve değerler, eğitim açısından akademik davranışları ve başarıları etkiler. Johnson (2008) ise dini uygulamalar ve iyi oluş üzerine incelenen araştırmalarda daha üst düzeyde dindarlığın daha fazla iyi oluş, umut, amaç duygusu, yaşam anlamı ve akademik başarıyla ilişkili olduğu üzerinde durmaktadır. Akademik başarıya ilişkin incelenen 19 araştırmanın 16'sı (%84) dindarlık ve dini aktivitelerin daha fazla akademik başarıyla olumlu ilişkisi olduğunu ifade etmektedir. Diğer bir çalışmada maneviyatın akademik başarıyı etkileyen olumlu bir faktör olduğu bulunmuştur. Öğrencilerin şu yollarla akademik başarılarının desteklendiği üzerinde durulmuştur: Maneviyatın sorunlar hakkında diyalog kurmak için öğrenciler için bir yapı olması, önemli bir dini erdem olarak benimsenme ile mükemmellik için ilham kaynağı olması, öğrencilere akademik planlarını yeniden kesinleştirerek yaşam hedefi sağlaması, engellerin üstesinden gelmek için yetenek sağlaması, hayal kırıklıklarını azaltması (Wood ve Hilton, 2012). Bu faktörlerden ve karakter güçleri alan yazınından yola çıkarak (Peterson ve Seligman, 2004) denilebilir ki, araştırmaya katılan öğrencilerin eğitim süreçlerine manevi anlam vermeleri ya da başarısızlık yaşadıklarında, eğitim sürecindeki problemlerinde zorlandıklarında manevi inançlarına sığınıp buna uygun davranışlarda bulunmaları, dua etmeleri sözkonusu olabilir. Bu da onların akademik olarak daha başarılı olmalarında onlara güç veriyor olabilir. Ayrıca maneviyat karakter gücü dini bir inanca sahip olma ve dindarlık anlamı yanında yaşamda amaç duygusu ile de ele alınmaktadır. Buna göre öğrenciler manevi inançlarından hareketle akademik olarak başarılı olmayı yaşamlarına anlam verme, yaşam amacı olarak akademik anlamda da başarılı olmayı kendilerine hedef koymuş olabilirler ve bu doğrultuda maneviyatları akademik başarılarını olumlu etkileyebilir. Maneviyatın en iyi aile, okul ve toplum bağlamındaki sistemli bir bakış açısından ele alınabileceği vurgulandığından (Kim ve Esquivel, 2011) tüm bu süreçte okullarda verilen din dersi doğrultusunda din dersi öğretmenleri ve diğer rol modelleriyle, aile ve arkadaşların ulaşılabilirliği öğrencilerin akademik başarılarının manevi inançlarıyla ilişkili olmasını destekliyor olabilir.

Bir diğer bulgu olarak yaşam coşkusu akademik başarıyı negatif yordayan en önemli değişkenlerden biridir. Tükenmiş ve yorgun hissetmeme, canlı, uyanık ve enerjik hissetme anlamına gelen (Peterson ve Seligman, 2004) yaşam coşkusunun, zorlayıcı aktivitelere bağlanma gerektiren akademik başarı (Mason, 2008) için eğitim sürecinde akademik etkinliklere karşı uyanık olma, enerji harcama, yüksek dikkat harcama sağlayacağından akademik başarıya olumlu etkisinin olması beklenebilir. Bu doğrultuda tükenmişliğin akademik başarıyla negatif ilişkili olduğu (Balkıs, Duru, Buluş

ve Duru, 2011) bulunmuştur. Yaşam coşkusunun akademik başarıyı olumlu etkileyebileceğine ilişkin bu çıkarımdan hareketle akademik başarı ve yaşam coşkusu arasındaki negatif ilişki Türkiye şartlarına özgü orijinal bir bulgu olarak değerlendirilebilir.

Yaşam coşkusu kişinin boş zamanı hakkında memnuniyetiyle olumlu ilişkili olarak bulunmuştur (Ruch, Proyer, Harzer, Park, Peterson ve Seligman, 2010). Akademik olarak başarılı olmak isteyen öğrencilerin boş zamanlarını en aza indirmek, boş zamanlarını da başarılı olmak adına akademik anlamda verimli geçirmeye çalıştıkları gözlenmektedir. Sinema izleme, müzik dinleme, ders dışı konularda keyfi kitaplar okuma gibi belki temel düzeydeki yaşam coşkusu bileşenlerini uyaracak etkinlikler için bile geçen vakit akademik başarıdan ödün verme anlamında değerlendirilebilmekte, bu etkinlikleri yapmanın başarıları için doğru olup olmadığını sorgulayabilmektedirler. Akademik başarının yaşam coşkusu ile olumsuz ilişkili olması bu açıdan sözkonusu bulguyla paraleldir.

Lise eğitiminde akademik etkinliklerdeki coşku bileşenlerini uyarmaktan çok coşku ve canlılık halinden ödün verilse de sınavlarında gerekli başarıyı göstermesine daha çok odaklanıldığı dikkati çekmektedir. Lise öğrencilerinin yaş ve sınıf düzeyleri arttıkça tükenmişlik düzeylerinin de arttığı (Kutsal, 2009) bulunduğundan sözkonusu durum liseden mezun olmaya doğru gittikçe daha da belirginleşebilmektedir.

Çapulcuoğlu, (2012), Anadolu Lisesi, Fen Lisesi, Sosyal Bilimler Lisesi ve Anadolu Öğretmen Lisesi öğrencilerinin yüksek tükenmişlik yaşadıklarını saptamıştır. Üzerinde düşünüldüğünde, bu liselerin ortak özelliğinin merkezi sınavla girilen okullar olmalarından dolayı bu liselerde okuyan öğrencilerin akademik başarılarının yüksek olduğu akla gelebilir. Akademik başarısı yüksek bu öğrencilerin tükenmişliklerinin yüksek olması yani yaşam coşkularının düşük olması bu araştırmada çıkan bulgularla örtüşmektedir. Çünkü bu araştırmada yer alan çalışma grubunun yaklaşık yarısını anadolu lisesi öğrencileri oluşturmaktadır ve bu araştırmada akademik başarıyı yaşam coşkusunun negatif yordadığı bulunmuştur. Yaşam coşkusuyla akademik başarı arasındaki bu ters ilişki, yukarıda da değinilen, yaşam coşkusuyla olumlu yönde uyaran etkinliklerle akademik başarıya ulaşma şartlarının ülke koşullarında örtüşmemesiyle açıklanabilir.

Lise öğrencileri ortaokulda üç yıl ardarda sınavlara girdikten sonra tekrar daha önemli bir sınava hazırlanmak için 9. sınıftan lise eğitimine başlamaktadırlar. Bu anlamda

ülkedeki lise öğrencileri için lise eğitimi öğrenciler, öğretmenler, aileler ve psikolojik danışmanlar gözüyle adeta “sınavdan sonra ve sınavdan önce” ya da “sınav sonrası başlanılan ve yeni büyük bir sınava hazırlanılan” yorucu ve tüketici bir süreç anlamına gelebilmektedir. Merkezi sınavlarda başarılı olmaya ilişkin gençlerdeki bu stres (Ergene, 2011) ve yüksek depresyon (Yıldırım, Ergene ve Münir, 2007) gözünde bulundurulduğunda, tükenmişliğin zıddı anlamındaki yaşam coşkusunun onların akademik başarılarını olumlu etkileyen bir faktör olarak sonuçlarda yer almaması beklendiği bir bulgu olarak değerlendirilebilir. Ayrıca akademik mükemmelliği sürekli gözetleyip takip etme ve rekabete dayandırma ile öğrenmeye açık oluş içsel motivasyonla destekleme aynı olmadığından (Mason, 2008) ve eğitim sistemimizdeki bu tür beklentilerin yaygınlığından dolayı öğrenciler akademik görevlerine onları tüketen bir yarış ve rekabet haliyle yaklaşıyor olabilirler, bu da onların başarılarını düşürebilir.

Sebatkârlık, merak gibi öğrenme süreci ve akademik başarıyla ilişkili düşünülebilecek güçler de düşük düzeyde varyans ile modele olumlu katkı sağlamışlardır. Lise eğitimi boyunca akademik başarı için gerekli olan her gün belirli saatlerde okula gidip gelme, devamsızlık sınırlarına ve disiplin kurallarına uyma, ders süreleri içinde derslere katılma, okul sonrası zamanını derslerin gerekliliklerine göre planlama gibi birçok davranış öğrencilerin sebatkârlığını, ısrarcılıklarını, kolay vazgeçmemelerini gerektirmektedir. Bunun yanında öğrenilecek malzemelere, geleceğini planlamaya yönelik olan ve daha fazlasını bilme isteği, kolay sıkılmama gibi özellikleri olan merak gücünün de başlı başına öğrencilerin akademik başarılarını yordayan bir değişken olduğu düşünülebilir.

Benzer bir bulgu olarak (Marriner, 2006) lise akademik ortalamalarının kullanılarak yürütüldüğü bir araştırmada özgünlüğün akademik olarak üstün öğrenciler için akademik bir yordayıcı olmadığı sonucuna varılmıştır. Bu araştırmada da özgünlük yordayıcı bir değişken olmamıştır. Türkiye’de eğitim sisteminin sıkça eleştirildiği noktalardan biri ezberci eğitim verilmesidir. Öğrencilerin ayrıntılı, farklı açılardan, özgün düşünerek öğrenme sürecine katıldıkları bir yeterliği ifade eden özgünlüğün yordayıcı değişkenler arasında yer almaması öğrencilerin özgün düşünme süreçlerinin lise eğitiminde de pekiştirilmemesinden kaynaklanabilir.

İlginç bir bulgu olarak, lise öğrencilerinin de yer aldığı diğer çalışmalarda (Chang, 1998; Ciarrochi, Heaven ve Davies, 2007) bulunan umudun akademik başarıyı tutarlı biçimde yordaması bulgusu bu araştırmada ortaya çıkmamıştır. Lise öğrencilerinin özellikle sınıf

düzeyleri arttıkça, akademik başarıdan bu araştırmada akademik başarı ölçütü olarak ölçülmeyen üniversiteye yerleşmeyi algıladıkları gözlenmektedir. Ülke koşullarında kontenjan anlamında yerleşme oranlarının oldukça düşük olduğu düşünüldüğünde akademik başarıyı umut gücünün yordamaması anlaşılabilir. Lise ve üniversite eğitimlerinin öğrencilerin asıl kariyer hedefleri için birer araç olduğu düşünüldüğünde ve onların bu hedefleri için üniversite sonrasında da ülke gündeminde olan yerleştirme ve kariyer sınavlarını dikkate aldıkları göz önüne alındığında, umudun akademik başarıya yordayıcı katkısı ortaya çıkmamış olabilir.

Park ve Peterson da (2006) karakter güçleriyle akademik başarı arasında ilişki bulmuştur ancak bu ilişki düşük düzeydedir. Benzer şekilde yılmazlık ve iyi oluşa göre akademik başarının karakter güçlerince yordanması bu araştırmada da daha düşük düzeyde varyansla açıklanmıştır. Bu durumun da, karakter güçlerinin öğrencilerin pozitif gelişimlerinin akademik olmayan diğer olumlu yanlarıyla daha ilişkili olduğunu gösterdiği söylenebilir.

Karakter güçleri yaklaşımının geçerliğinin Türkiye bağlamında test edildiği bu araştırma sonucuna göre kuramın doğrulandığı ifade edilebilir. Ölçme modeli anlamında karakter güçlerinin değerlendirilmesine yönelik ölçek yapısının ilgili alt ölçeklerle kuramın geliştirildiği yapıyla benzer olduğu görülmüştür. Ayrıca kurama ilişkin literatür çalışmalarında da vurgulandığı gibi akademik başarı, iyi oluş, yılmazlık gibi özellikleri karakter güçlerinin Türkiye'deki katılımcılar üzerinde yordadığı bulunmuştur. Söz konusu bu sonuçlar karakter güçlerinin evrensel olan özellikler üzerinden geliştirildiği tartışmasını da destekler niteliktedir.

BÖLÜM VI

VARGI VE ÖNERİLER

Bu bölümde araştırmadan elde edilen bulguların genel bir özeti yapılmıştır. Ardından istatistiksel analizler sonucu elde edilen bulgular doğrultusunda daha önceki araştırma bulgularından da yola çıkılarak kuramcılara, psikolojik danışman ve diğer uygulayıcılara, araştırmacılara, yönetici ve politika yapıcılara yönelik önerilerde bulunulmuştur.

Bu araştırmanın amacı liseye devam eden gençlerin karakter güçlerinin, onların öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarıya ilişkin pozitif gençlik gelişimlerine etkisini belirlemektir. Bu amaçla ilk olarak Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri Türkçe'ye uyarlanarak geçerlik ve güvenilirlik çalışmaları yapılmıştır. Sonrasında karakter güçlerinin öznel iyi oluş, yılmazlık ve akademik başarıya ilişkin pozitif gençlik gelişimini yordayıcılığı incelenmiştir.

Geçerliği, yapı geçerliği ve ölçüt geçerliği, güvenilirliği ise iç tutarlılık ve test tekrar test güvenilirlik yöntemleriyle incelenen Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri 14-19 yaşları arasındaki lise dönemindeki gençlerin güçlü karakter özelliklerini değerlendirmeye yönelik geçerli ve güvenilir bir ölçme aracıdır.

Lise öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri, yedi farklı karakter gücü tarafından yordanmaktadır. Öznel iyi oluşu en iyi yordayan karakter güçleri umut, sevmeye ve sevilmeye ile yaşam coşkusudur. Lise öğrencilerinin yılmazlık düzeyleri, 11 farklı karakter gücü tarafından yordanmaktadır. Yılmazlığı en iyi yordayan karakter güçleri sebatkârlık, umut ve çok yönlü bakış açısı olmuştur. Lise öğrencilerinin yılmazlığın alt boyutu olan kararlılık düzeyleri iki farklı karakter gücü tarafından yordanmaktadır. Kararlılığı en iyi yordayan karakter güçleri sebatkârlık, ve öğrenmeye açık olmuştur. Lise öğrencilerinin yılmazlığın alt boyutu olan "girişimcilik ve iletişim" düzeyleri, 11 farklı karakter gücü tarafından yordanmaktadır. "Girişimcilik ve iletişim" düzeylerini en iyi yordayan karakter güçleri estetik ve mükemmelliğin takdiri ve çok yönlü bakış açısı olmuştur. Lise öğrencilerinin yılmazlığın alt boyutu olan "özyeterlik ve umut" düzeyleri, yedi farklı karakter gücü tarafından yordanmaktadır. "Özyeterlik ve umudu" en iyi yordayan karakter güçleri, umut ve özgünlük olmuştur. Lise öğrencilerinin yılmazlığın alt boyutu olan sorun çözme beceri düzeyleri, yedi farklı karakter gücü tarafından yordanmaktadır. Sorun çözme becerilerini en iyi yordayan karakter güçleri umut ve çok yönlü bakış

açısıdır. Lise öğrencilerinin akademik başarı düzeyleri, yedi farklı karakter gücü tarafından yordandığıdır. Akademik başarıyı en iyi yordayan karakter güçleri ise öğrenmeye açık oluş, maneviyat ve yaşam coşkusudur.

Bu sonuçlar doğrultusunda, karakter güçleri konusuna yönelik önerilerde bulunulmuştur. Öneriler kuramcılar, uygulayıcılar, araştırmacılar ile yönetici ve politika yapıcılara yönelik olmak üzere dörde ayrılarak sunulmuştur.

6.1. KURAMCILARA YÖNELİK ÖNERİLER

Karakter Güçleri Kuramı özellikle yeni olmasına da bağlı olarak, farklı değişkenlerle ilişkisi yeni araştırmalarla ortaya konan ve gelişimini devamlı sürdüren dinamik bir kuram olarak dikkati çekmektedir. Bu doğrultuda kültürel ihtiyaçlara da duyarlı bir şekilde yapılacak çalışmalara yönelik aşağıdaki önerilerde bulunulabilir.

1. Her bir karakter gücü, karakter gücü kuramının geliştirilme sürecinde olduğu gibi, ilişkili olduğu ve bunların gelişimini sağlayan faktörler, bu güçleri geliştiren toplumsal kurumlar ve bu güçlerin kazandırılmasına yönelik deneysel müdahaleleri içeren bir yapı şeklinde Türkiye toplumunda bu araştırma bulguları da dikkate alınarak kültüre özgü olarak daha da geliştirilebilir.
2. Karakter güçleri benzeyen, farklılaşan, ilave edilmesi gereken ya da varlığı daha az görülen güçler açısından ölçek faktör yapılarının incelenmesi de sürece dahil edilerek, farklı yaş gruplarındaki Türkiye'deki katılımcıların desteğiyle yeniden ele alınabilir ve Türkiye'de yaşayan gençliğe yönelik özgün bir "karakter güçleri çerçevesi" ortaya konabilir. Bu bağlamda örneğin kindarlık (affedicilik), cimrilik (iyi yüreklilik), kibirlilik (alçakgönüllülük), yalancılık (dürüstlük), öfkeli olma (öz-denetim) gibi olumlu karakter güçlerinin zıddı özelliklerin iki yönlü çalışılması da daha bütüncül bir yapıya ulaşma açısından düşünülebilir. Bu yolla bir anlamda kültüre özgü bir sınıflamaya ulaşılabilir.
3. Şu an karakter güçleri kuramı 10-17 ve 18 yaş üstü olmak üzere aynı sayıda karakter gücü ve birbirine yakın sayıda maddeyle ele alınmakta ve değerlendirilmektedir. Eğitim sisteminin yapılandırılması, çocuk yetiştirme stilleri ve anababa tutumları ile gelişim özellikleri temel alınarak karakter güçleri yaş düzeyleri açısından okul öncesi, ilkokul, ortaokul, lise ve yetişkin şeklinde en az 5 seviyeye ayrılabilir. Her bir seviyede farklı sayıda, türde ve içerikte karakter gücünün ele

alınması ve farklı yöntemlerle kazandırılıp değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülebilir.

6.2. PSİKOLOJİK DANIŞMANLARA VE DİĞER UYGULAYICILARA YÖNELİK ÖNERİLER

Gerek “Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri”nin kullanılması, gerekse araştırma bulgularından yola çıkarak psikolojik danışma ve rehberlik ile diğer ruh sağlığı alanlarında çalışan uygulayıcılara yönelik aşağıdaki öneriler sunulabilir.

1. Yirmi dört karakter gücüne yönelik ayrı 24 karakter gelişimi programı öğrencilerin ihtiyaçlarına, kaynaklarına ve kişisel tercihlerine göre geliştirilebilir ya da karakter güçlerinden oluşan altı erdem boyutuna dayalı erdem eğitimi çalışmaları planlanabilir. Uygulanan programın etkilerinin değerlendirilmesinde Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri kullanılabilir.
2. Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri psikolojik danışma ve rehberlik sürecinde bireysel ya da grup halinde uygulanabilir. Her bir karakter gücüne ilişkin profiller (Ek 15) olarak hazırlanıp bu güçlerini kullanmalarına ve geliştirmelerine yönelik çalışmalar yapılabilir.
3. Karakter güçlerini içeren karakter güçleri eğitimi, erdem eğitimi, değerler eğitimi başlığı altında eğitimler tasarlanabilir. Bu eğitimler öğrenciler dışında aile, öğretmen ve yöneticilere yönelik gençlerin karakter güçlerini merkeze alacak şekilde yaygınlaştırılabilir.
4. Okullarda tasarlanacak erken müdahale programları için bu araştırmanın sonuçları dikkate alınabilir. Pozitif gençlik gelişimi kapsamında, örneğin akademik başarısızlık yaşayabilecek öğrenciler ve diğer ihtiyaç duyan öğrenciler için akademik başarıyla ilişkili bulunan karakter güçlerini arttırmaya yönelik çalışmalar tasarlanabilir.
5. Halen “Karakter Güçleri ve Erdemli Oluş Gençlik Envanteri”nin online uygulanır hale getirilme süreci enstitüyle işbirliği içinde devam etmektedir. Envanterin internet uygulamalarının yapılması yararlı olacaktır. Bu şekilde envanter sonuçlarının genellenebilirliğine daha fazla katkı sağlanabilir.

6.3. ARAŞTIRMACILARA YÖNELİK ÖNERİLER

Karakter güçleri ve pozitif gençlik gelişimi kapsamında gelecekte yapılabilecek araştırmalara ışık tutmak amacıyla aşağıdaki öneriler sunulabilir.

1. Karakter güçlerinin birbiriyle ilişkili oldukları bu çalışmada ortaya konmuştur. Buradan hareketle doğrudan karakter güçlerinin birbiriyle ilişkileri daha ayrıntılı araştırılabilir. Farklı erdem boyutlarındaki güçlerin etkileşimi birlikte ele alınabilir. Bazı güçlerin diğer güçleri geliştirmesi ya da etkisini azaltmasına ilişkin yeni bulgular ortaya konabilir. Yapısal eşitlik modellerinin yeni araştırmalar için kullanılması düşünülebilir.
2. Öznel iyi oluşun farklı boyutları, psikopatoloji ve PDR alanındaki güncel konulara ilişkin değişkenler ile karakter güçleri bir arada yeni araştırmalarda incelenebilir.
3. Karakter güçleri hem değerler hem de kişilik özellikleriyle ilişkili bir sınıflamadır. Bu kapsamda değer tercihleri, değerler gibi konularla ve beş faktör gibi farklı kişilik yapılarıyla karakter güçlerinin ilişkileri çalışılabilir.
4. Karakter güçlerinin gelişimini ve nasıl geliştirilebileceğini, farklı psikolojik yapılarla bağlantıları açısından anlamak için erken yaşlardan itibaren boylamsal araştırmalar tasarlanabilir.
5. Türkiye çapında farklı bölgelerden örneklemeler alınıp gençlerin karakter güçlerine ilişkin geniş çaplı tarama çalışması yapılabilir. Bu taramalar farklı zamanlarda tekrarlanarak karakter güçlerinin gelişimi izlenebilir. Bu yolla envanterin norm çalışması da yapılabilir.
6. Anne-baba, akranlar ve öğretmenlerle ilişkiler ve sosyal destek açısından karakter güçlerinin kazanımı ve gelişimi incelenebilir.
7. KGEGE, ilk ve orta okul ile üniversite öğrencileri için uyarlanabilir. Karakter güçlerini değerlendirmeye yönelik ebeveyn ve öğretmen gözlem formları oluşturulabilir.
8. Öğrencilerin zihinsel ve psikososyal gelişim dönemleri ile ahlaki gelişim aşamaları temelinde gelişimsel görevlerini yerine getirme düzeyleri karakter güçleri açısından karşılaştırılabilir.

9. Bu çalışmada karakter güçlerinin pozitif gençlik gelişimi bağlamında yılmazlık, öznel iyi oluş ve akademik başarıyı yordayıcılığı ortaya konmuştur. Bunun tersi, yılmazlık, öznel iyi oluş ve akademik başarının karakter güçlerine etkisi de bu güçlerin yapısının daha iyi anlaşılması için incelenebilir.

10. Öğrencilerin karakter güçleri KGEGE kullanılarak sosyo-demografik değişkenler açısından incelenebilir.

6.4. YÖNETİCİ VE POLİTİKA YAPICILARA YÖNELİK ÖNERİLER

Araştırma sonuçlarının uygulayıcı ve araştırmacılar yanında gençlere yönelik çalışmalar yapan farklı kurum ve yönetim düzeyleri açısından da doğurguları olabileceği düşünülmektedir. Bu kapsamda aşağıdaki öneriler sunulabilir.

1. MEB'nin her türlü yönetim kademesinde öğrencilerin karakter güçlerinin geliştirilmesi ön plana alınıp bu yönde çalışma ekiplerinin oluşturulması, somut projelerin geliştirilmesi, uygulanması ve değerlendirilmesine yönelik çalışmalar yürütülebilir. MEB şura toplantıları çerçevesinde konunun sürekli gündemde tutulup, yapılacak çalışmaların teşvik edilmesi sağlanabilir.

2. TÜBİTAK ya da üniversiteler gibi araştırma kuruluşlarının, gençlerin pozitif gelişimleri için gerekli olduğu bu araştırma ile ortaya konan karakter güçlerinin gençlere daha sistemli şekilde kazandırılmasına yönelik çalışmalara proje desteği sunmaları yararlı olabilir.

3. Gençlik ve Spor Bakanlığı'na bağlı gençlik merkezlerinde sadece spora yönelik değil, bunun yanında gençlerin psikososyal uyumları bağlamında karakter güçlerinin geliştirilmesine yönelik proje temelli çalışmalar planlanabilir. Bu şekilde sözkonusu merkezlerin gençlerin pozitif gelişimleri için daha fazla işlerlik kazanması sağlanabilir.

4. Ülkede gençlerin geleceği tartışmalarının daha çok okulda başarı, üniversiteye yerleşme gibi konular etrafında şekillendiği gözlenmektedir. Bununla birlikte gençlerde karakter güçleri çerçevesinde ele alınan olumlu özelliklerinin gelişimi de akademik gelişimleri kadar önemlidir. Bu araştırma sonuçlarına dayalı olarak gençlerin güçlü yanlarının gelişimi üzerinde eğitim politikaları kapsamında daha fazla durulabilir.

5. Üniversitelerin PDR lisans programları için PDR hizmetlerinin koruyucu ve önleyici yapısı da dikkate alınarak, karakter güçleri temelinde gençlerin güçlü yanlarına odaklanan içeriğe sahip dersler geliştirilebilir. Okullarda çalışması öngörülen psikolojik danışman adaylarının bu yönde daha yeterli yetişmeleri için planlamalar ve uygulamalar yapılabilir. Ayrıca lisansüstü eğitim düzeyinde karakter güçlerine yönelik araştırmalar teşvik edilebilir.

KAYNAKÇA

- Ahmed, S. (2009). Religiosity and presence of character strengths in american muslim youth. *Journal of Muslim Mental Health*, 4, 104-123.
- Albieri, E., Ruini, C. ve Fava, G. A. (3-6 July 2006). *The measurement of psychological well-being in adolescence*. 3rd European Conference on Positive Psychology, Braga, Portugal.
- Arastaman, G. (2011). *Öğrenci Yılmazlığına Etki Eden Faktörlere İlişkin Ankara İli Genel Lise ve Anadolu Lisesi Yönetici, Öğretmen ve Öğrenci Görüşleri*. Doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Avey, J. B., Luthans, F., Hannah, S. T., Sweetman, D. ve Peterson, C. (2012). Impact of employees' character strengths of wisdom on stress and creative performance. *Human Resource Management Journal*, 22(2), 165-181.
- Aydın, B. (2010). *Üniversite öğrencilerinin duygusal zekâ ve umut düzeyleri ile psikolojik sağlamlıkları arasındaki ilişkinin incelenmesi*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Karadeniz Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Trabzon.
- Dursun, Ö. Ö. ve Aydın, C. H. (2011). İletişimci biçimleri ölçeğinin türkçeye çevirisi, uyarlanması, geçerlik ve güvenilirliğinin sağlanması. *Eskişehir Osmangazi Üniversitesi İİBF Dergisi*, 6(2), 263-286.
- Balkıs, M., Duru, E., Buluş, M. ve Duru, S. (2011). Tükenmişliğin öğretmen adayları arasındaki yaygınlığı, demografik değişkenler ve akademik başarı ile ilişkisi. *Pamukkale Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(1), 151-165.
- Baril, M. E., Crouter, A. C., ve McHale, S. M. (2007). Processes linking adolescent well-being, marital love, and coparenting. *Journal of Family Psychology*, 21(4), 645-654.
- Bell, N. J., Forthun, L. F. ve Sun, S. W.(2000). Attachment, adolescent competencies, and substance use: Developmental considerations in the study of risk behaviors. *Substance Use & Misuse*, 35(9), 1177-206.
- Bencivenga, A., ve Elias, M. J. (2003). Leading schools of excellence in academics, character, and social-emotional development. *NASSP Bulletin*, 87(637), 60–72.

- Benson, P. L., Mannes, M. Pittman, K. ve Ferber, T. (2004). Youth development, developmental assets, and public policy. In R.M. Lerner ve L. Steinberg (Eds.), *Handbook of adolescent psychology*, 2nd edition (pp. 781-814). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons, Inc.
- Berkowitz, M., ve Bier, M. (2004). Research-based character education. *Annals, AAPSS*, 591, 72-85.
- Berg, D. V. ve Van Brockern, S. (1995). Building resilience through humor. *Reclaiming Children and Youth: Journal of Emotional and Behavioral Problems*, 4(3), 26-29.
- Bernat, F. P. (2009). Youth resilience: Can schools enhance youth factors for hope, optimism, and success? *Women & Criminal Justice*, 19, 251–266.
- Bird, J. M. ve Markle, R. S. (2012). Subjective well-being in school environments: Promoting positive youth development through evidence-based assessment and intervention. *American Journal of Orthopsychiatry*, 82(1), 61–66.
- Biswas-Diener, R. (2006). From the equator to the north pole: A study of character strengths. *Journal of Happiness Studies*, 7, 293–310.
- Brdar, I., Anić, P., ve Rijavec, M. (2011). Character strengths and well-being: Are there gender differences? In I. Brdar (Ed.), *The human pursuit of well-being: A cultural approach*, (pp. 145-156). Springer.
- Brdar, I. ve Kashdan, T. B. (2010). Character strengths and well-being in Croatia: An empirical investigation of structure and correlates. *Journal of Research in Personality*, 44, 151-154.
- Bush, J. W. (2009). *School-based models of students' strengths, life satisfaction, and achievement*. Unpublished doctoral dissertation, University of Washington.
- Büyüköztürk, Ş., Akgün, Ö. E., Özkahveci, Ö. ve Demirel, F. (2004). The Validity and Reliability Study of the Turkish Version of the Motivated Strategies for Learning Questionnaire. *Educational Sciences: Theory & Practice*, 4(2), 231-239.
- Byrne, B. M. (1998). *Structural equation modeling with lisrel, prelis, and simplis: Basic concepts applications, and programming*. Mahwah: Lawrence Erlbaum Associates.

- Can, A. (2013). *Spss ile bilimsel araştırma sürecinde nicel veri analizi*. Ankara: Pegem Akademi.
- Carmo, M. ve Marujo, H. (3-6 July 2006). *Analysing character strengths and virtues: The adaptation of VIA Inventory of Strengths to Portugal*. 3rd European Conference on Positive Psychology, University Of Minho, Braga, Portugal.
- Catalano, R. F., Berglund, M. L., Ryan, J. A. M., Lonczak, H. S. ve Hawkins, J. D. (2004). Positive youth development in the united states: Research findings on evaluations of positive youth development programs. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 98-124.
- Catalano, R. F. ve Toumbourou, J. W. (2009). Positive youth development. In S.J. Lopez (Ed.), *The encyclopedia of positive psychology*, vol. 2. (pp. 759-765). Oxford, UK: Wiley-Blackwell.
- Chang, E. C. (1998). Hope, problem solving ability, and coping in a college student population: Some implications for theory and practice. *Journal of Clinical Psychology*, 54(7), 953-962.
- Chasek, A. S. ve Rosen, M. (2011). Instilling a love of learning at home. *Education Digest: Essential Readings Condensed for Quick Review*, 77(1), 57-61.
- Chuang, C. Shiu, S. C. ve Cheng, C. (2010). The relation of college students' process of study and creativity: The mediating effect of creative self-efficacy. *World Academy of Science, Engineering and Technology*, 67, 960-963.
- Ciarrochi, J., Heaven, P. C. L. ve Davies, F. (2007). The impact of hope, self-esteem, and attributional style on adolescents' school grades and emotional well-being: A longitudinal study. *Journal of Research in Personality*, 41, 1161–1178.
- Colombo, F., Baruffi, M., Bielli, D., ve Marchi, S. (3-6 July 2006). *The italian version of the values in action (via) strengths survey*. 3rd European Conference on Positive Psychology, University of Minho, Braga, Portugal.
- Connelly, M. S. (1995). *Exploring the relationships of creative problem-solving skills and wisdom to leadership*. Unpublished doctoral dissertation, George Mason University, Fairfax, Virginia.

- Covington, M. V. (1999). Caring about learning: The nature and nurturing of subject-matter appreciation. *Educational Psychologist*, 34(2), 127-136.
- Çapulcuoğlu, U. (2012). *Öğrenci tükenmişliğini yordamada stresle başa çıkma, sınav kaygısı, akademik yetkinlik ve anne-baba tutumları değişkenlerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Mersin Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Mersin.
- Çevik, N. (2010). *Lise öğrencilerinin öznel iyi oluşlarını yordayan bazı değişkenler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi. Gazi Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Çoban, A. İ., Şahin, F., Uluocak, G. P. ve Büyüköztürk, Ş. (2010). Turkish adaptation of the chinese perceived causes of poverty scale. *European Journal of Social Sciences*, 15(4), 564-572.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G. ve Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: Spss ve lisrel uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Dahlsgaard, K. K. (2005). *Is virtue more than its own reward?: Character strengths and their relation to well-being in a prospective, longitudinal study of middle school-aged adolescents*. Unpublished doctoral dissertation. University of Pennsylvania.
- Demir, B. (2008). *Adalet ve saygı içerikli karakter eğitimi programının 7. sınıf öğrencilerinin ahlaki olgunluk düzeyine etkisi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Desantis, D. (2011). *The relationship between character strengths and the experience of bereavement in adolescence*. Unpublished doctoral dissertation. Massachusetts School Of Professional Psychology.
- Diener, E., Lucas, R. E. ve Oishi, S. (2002). Subjective well-being the science of happiness and life satisfaction. In C.R. Snyder ve S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 63-73). New York: Oxford University Press.
- Dılmaç, B. (1999). *İlköğretim öğrencilerine insani değerler eğitimi verilmesi ve ahlaki olgunluk ölçeği ile eğitimin sınanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Marmara Üniversitesi, İstanbul.

- Dilmaç, B. (2007). *Bir grup fen lisesi öğrencisine verilen insani değerler eğitiminin insani değerler ölçeği ile sınanması*. Yayımlanmamış doktora tezi, Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Konya.
- Doğan, T. ve Totan, T. (2010). Sosyal fobide bilişsel süreçleri değerlendirmeye yönelik yeni bir ölçme aracı: Sosyal düşünceler ve inançlar ölçeği Türkçe formunun geçerlik ve güvenilirliği. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 7(1), 504-520.
- Dossett, T. H. (2011). *The influence of the character strengths of gratitude and kindness on subjective well being*. Unpublished doctoral dissertation, Louisiana Tech University.
- Dotterweich, J. (2006). *Positive youth development resource manual*. Act for Youth Upstate Center Of Excellence.
- Dumain, K. (2010). *Optimism, hope, problem solving, and runaway behavior in adolescents in the dependency system*. Unpublished doctoral dissertation, Pepperdine University.
- Dunn, D. S. (2008). Revisiting character strengths and virtues: A roadmap and resource for research. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 27(4), 419-424.
- Duyan, V. ve Gelbal, S. (2008). Barnett çocuk sevme ölçeği'ni türkçeye uyarlama çalışması. *Eğitim ve Bilim*, 33(148), 40-48.
- Eccles, J. S. & Alfeld, C. (2007). Not you! Not here! Not now!. In R.K. Silbereisen & R.M. Lerner (Eds.), *Approaches to positive youth development* (pp. 133-156). Thousand Oaks, CA: SAGE Publications.
- Elias, M. (2003). *Academic and social-emotional learning*. Switzerland: International Bureau of Education.
- Emmons, R. A. ve McCullough, M. E. (2003). Counting blessings versus burdens: An experimental investigation of gratitude and subjective well-being in daily life. *Journal of Personality and Social Psychology*, 84(2), 377-389.
- Ergene, T. (2011). The Relationships among test anxiety, study habits, achievement, motivation, and academic performance among turkish high school students. *Education and Science*, 36(160), 320-330.

- Erkuş, A. (2012). *Psikolojide ölçme ve ölçek geliştirme-1 temel kavramlar ve işlemler*. Ankara: Pegem Akademi.
- Ewert, A. ve Yoshino, A. (2011). The influence of short-term adventure-based experiences on levels of resilience. *Journal of Adventure Education and Outdoor Learning*, 11(1), 35-50.
- Fineburg, A. C. (2009). Academic achievement. In S. J. Lopez (Ed.), *The encyclopedia of positive psychology, vol. 1*. (pp. 4-6). Oxford, UK: Wiley-Blackwell.
- Froh, J. J., Yurkewicz, C. ve Kashdan, T. B. (2009). Gratitude and subjective well-being in early adolescence: Examining gender differences. *Journal of Adolescence*, 32, 633-650.
- Furnham, A. ve Lester, D. (2012). The Development of a Short Measure of Character Strength. *European Journal of Psychological Assessment*, 28(2), 95-101.
- Galassi, J. P., Griffin, D. ve Akos, P. (2008). Strengths-based school counseling and the ASCA national model. *Professional School Counseling*, 12(2), 176-181.
- Gander, F., Proyer, R. T., Ruch, W. ve Wyss, T. (2012). The good character at work: An initial study on the contribution of character strengths in identifying healthy and unhealthy work-related behavior and experience patterns. *International Archives of Occupational and Environmental Health*, 85(8), 895-904.
- Garcia, D. Moradi, S. (2012). Adolescents' temperament and character: A longitudinal study on happiness. *Journal of Happiness Studies*, 13(5), 931-946.
- Gillham, J. Adams-Deutsch, Z., Werner, J., Reivich, K., Coulter-Heindl, V., Linkins, M. ve diğerleri. (2011). Character strengths predict subjective well-being during adolescence. *The Journal of Positive Psychology*, 6(1), 31-44.
- Gizir, C. A. (2004). *Akademik sağlamlık: Yoksulluk içindeki sekizinci sınıf öğrencilerinin akademik başarılarına katkıda bulunan koruyucu faktörlerin incelenmesi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Goldsmith, R. E. ve Matherly, T. A. (1988). Creativity and self-esteem: A multiple operationalization validity study. *The Journal of Psychology*, 122(1), 47-56.

- Greeff, A. P. ve Ritman, I. N. (2005). Individual characteristics associated with resilience in single-parent families. *Psychological Reports*, 96(1), 36-42.
- Güsewell, A. ve Ruch, W. (2012). Are only emotional strengths emotional? Character strengths and disposition to positive emotions. *Applied Psychology: Health And Well-Being*, 4(2), 218-239.
- Hacıömeroğlu, G. (2011). Matematiksel problem çözmeye ilişkin inanç ölçeği'nin türkçe'ye uyarlama çalışması. *Dicle Üniversitesi Ziya Gökalp Eğitim Fakültesi Dergisi*, 17, 119-132.
- Hall, G., Yohalem, N., Tolman, J. ve Wilson, A. (2003). *How afterschool programs can most effectively promote positive youth development as a support to academic achievement*. Wellesley: National Institute on Out-of-School Time.
- Hanson, T. L., ve Kim, J. O. (2007). *Measuring resilience and youth development: The psychometric properties of the Healthy Kids Survey*. (Issues & Answers Report, REL 2007–No. 034). Washington, DC: U.S. Department of Education, Institute of Education Sciences, National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Regional Educational Laboratory West. Retrieved from <http://ies.ed.gov/ncee/edlabs>
- Hartman, P. S. (2000). *Women developing wisdom: Antecedents and correlates in a longitudinal sample*. Unpublished doctoral dissertation, Michigan Üniversitesi, Ann Arbor.
- Heaven, P. ve Ciarrochi, J. (2008). Parental styles, gender and the development of hope and self-esteem. *European Journal of Personality*, 22, 707–724.
- Henderson, N. ve Milstein, M. (2003). *Resiliency in schools: Making it happen for students and educators*. Thousand Oaks, CA: Corwin Pres.
- Horzum, M. B. (2011). Web pedagojik içerik bilgisi ölçeği'nin türkçeye uyarlaması, *İlköğretim Online*, 10(1), 257-272.
- Houston, L. S. (2010). *Resilience among at-risk children of poverty: Recommendations from educators who were raised in poverty*. Unpublished doctoral dissertation, California State University, Davis.

- Hoyt, L. T., Chase-Lansdale, P. L., McDade, T. W. ve Adam, E. K. (2012). Positive youth, healthy adults: Does positive well-being in adolescence predict better perceived health and fewer risky health behaviors in young adulthood? *Journal of Adolescent Health*, 50(2), 66-73.
- Hutchinson, A. K., Stuart, A. D., ve Pretorius, H. G. (2010). Biological contributions to well-being: The relationships amongst temperament, character strengths and resilience. *Journal of Industrial Psychology*, 36(2), 1-10.
- İlhan, T. ve Özbay, Y. (2010). Yaşam amaçlarının ve psikolojik ihtiyaç doyumunun öznel iyi oluş üzerindeki yordayıcı rolü. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(34), 109-118.
- İstanbul MEM (2011). *Değerler Eğitimi*. B.08.4.MEM.4.34.00.24/10836
- İşcan, C. D. (2007). *İlköğretim düzeyinde değerler eğitimi programının etkililiği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Hacettepe Üniversitesi, Ankara.
- Jamieson, A. (2010). *Resiliency and protective factors*. Portland: Positive Human Development.
- Ji, P., Segawa, E., Burns, J., Campbell, R.T., Allred, C.G. ve Flay, B.R. (2005). A measurement model of student character as described by the positive action program. *Journal of Research in Character Education*, 3(2), 109-120.
- Johnson, B. R. (2008). A tale of two religious effects: Evidence for the protective and prosocial impact of organic religion. In K.K. Kline (Ed.), *Authoritative communities the scientific case for nurturing the whole child* (pp. 187-225). New York: Springer.
- Kafetsios, K. ve Sideridis, G. (2006). Attachment, Social support and well-being in young and older adults. *Journal of Health Psychology*, 11(6), 863-875.
- Kalaycı, Ş. (2010). Faktör analizi. İçinde Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, 5. baskı (sf. 321-331). Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- Karreman, A. ve Vingerhoets, J. J. M. (2012). Attachment and well-being: The mediating role of emotion regulation and resilience. *Personality and Individual Differences*, 53, 821-826.

- Karris, M. E. (2007). *Character strengths and well-being in a college sample*. Unpublished doctoral dissertation, University of Colorado.
- Kaya, N. G. (2007). *The role of self-esteem, hope and external factors in predicting resilience among regional boarding elementary school students*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kayış, A. (2010). Güvenirlilik analizi. İçinde Ş. Kalaycı (Ed.), *SPSS uygulamalı çok değişkenli istatistik teknikleri*, 5. baskı (sf. 402-419). Ankara: Asil Yayın Dağıtım Ltd. Şti.
- KeungMa, H. (2012). Moral competence as a positive youth development construct: A conceptual review. *The ScientificWorld Journal*, 2012, 1-8.
- Kim, J. ve Hatfield, E. (2004). Love types and subjective well-being: A cross-cultural study. *Social Behavior & Personality: An International Journal*, 32(2), 173-182.
- Kim, S. ve Esquivel, G. B. (2011). Adolescent spirituality and resilience: Theory, research, and educational practices. *Psychology in the Schools*, 48(7), 755-765.
- Kline, R. B. (2010). Promise and pitfalls of structural equation modeling in gifted research. In R. E. Subotnik ve B. Thompson (Eds.), *Methodologies for conducting on giftedness* (pp. 147-168). Washington, DC: American Psychological Association.
- Kocayörük, E. (2010). Pathways to emotional well-being and adjustment in adolescence: The role of parent attachment and competence. *International Online Journal of Educational Sciences*, 2(3), 719-737.
- Kumpfer, K. L. (1999). Factors and processes contributing to resilience: The resilience framework. In: M. D. Glantz & J. L. Johnson (Eds), *Resilience and development: Positive life adaptations* (pp. 179-224). New York: Kluwer Academic.
- Kutsal, D. (2009). *Lise öğrencilerinin tükenmişliklerinin incelenmesi*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Kuzucu, Y. (2006). *Duyguları fark etmeye ve ifade etmeye yönelik bir psiko-eğitim programının, üniversite öğrencilerinin duygusal farkındalık düzeylerine, duyguları*

ifade etme eğilimlerine, psikolojik ve öznel iyi oluşlarına etkisi. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü. Ankara.

- LaFollette, A. M. (2010). The values in action inventory of strengths: A test summary and critique. *Graduate Journal of Counseling Psychology*, 2(1), 7-14.
- Lau, P. S. (2006). Spirituality as a positive youth development construct: Conceptual bases and implications for curriculum development. *Journal of Adolescent Medicine and Health*, 18(3), 363-70.
- Leadbeater, B., Dodgen, D., ve Solarz, A. (2005). The resilience revolution: A paradigm shift for research and policy. In R. D. Peters, B. Leadbeater ve R. J. McMahon (Eds.), *Resilience in children, families, and communities: Linking context to practice and policy* (pp. 47-63). New York: Kluwer.
- Lee, T. Y. (2006). Bonding as a positive youth development construct: Conceptual bases and implications for curriculum development. *Journal of Adolescent Medicine and Health*, 18(3), 483-92.
- Lee, T. Y., Cheung, C. K., ve Kwong, W. (2012). Resilience as a positive youth development construct: A conceptual review. *The ScientificWorld Journal*, 2012, 1-9.
- LeFalle, D. (2010). *The role of personal strengths in academic success: Views and voices of resilient community college students.* Unpublished doctoral dissertation, California Institute of Integral Studies, San Francisco, CA.
- Lerner, R. M., Lerner, J. V., Almerigi, J. B., Theokas, C., Phelps, E., Gestsdottir, S. ve diğerleri. (2005). Positive youth development, participation in community youth development programs, and community contributions of fifth-grade adolescents: Findings from the first wave of the 4-h study of positive youth development. *Journal of Early Adolescence*, 25(1), 17-71.
- Lerner, R. M. ve Lerner, J. V. ve Diğ. (2011). *Report of the findings from the first seven years of the 4-H study of positive youth development.* Medford, MA: Institute for Applied Research in Youth Development.
- Li, Y. (2011). School engagement: What it is and why it is important for positive youth development. *Advances in Child Development and Behavior*, 41, 131-60.

- Liao, S. C., Hunt, E. A. ve Chen, W. (2010). Comparison between inter-rater reliability and inter-rater agreement in performance assessment. *Annals Academy of Medicine*, 39(8), 613-618.
- Linley, P. A., Maltby, J., Wood, A. M., Joseph, S., Harrington, S., Peterson, C. ve diğerleri. (2007). Character strengths in the united kingdom: The via inventory of strengths. *Personality and Individual Differences*, 43, 341–351.
- Linley, P. A., Nielsen, K. M. Gillett, R. ve Biswas-Diener, R. (2010). Using signature strengths in pursuit of goals: Effects on goal progress, need satisfaction, and well-being, and implications for coaching psychologists. *International Coaching Psychology Review*, 5(1), 6-15.
- Lloyd, T. J. ve Hastings, R. (2009). Hope as a psychological resilience factor in mothers and fathers of children with intellectual disabilities. *Journal of Intellectual Disability Research*, 53(12), 957-968.
- Lounsbury, J. W. Fisher, L. A., Levy, J. J. ve Welsh, D. P. (2009). An investigation of character strengths in relation to the academic success of college students. *Individual Differences Research*, 7(1), 52-69.
- Love, K. M. ve Murdock, T. (2004). Attachment to parents and psychological well-being: An examination of young adult college students in intact families and stepfamilies. *Journal of Family Psychology*, 18(4), 600-608.
- Lundman, B., Strandberg, G. Eisemann, M., Gustafson, Y. ve Brulin, C. (2007). Psychometric properties of the Swedish version of the Resilience Scale. *Scandinavian Journal of Caring Science*, 21(2), 229-237.
- Luthans, F. ve Youssef, C. M. (2007). Emerging positive organizational behavior. *Journal of Management*, 33, 321-349.
- Macdonald, C., Bore, M. ve Munro, D. (2008). Values in action scale and the Big 5: An empirical indication of structure. *Journal of Research in Personality*, 42, 787-799.
- Marriner, N. R. (2006). *Above average ability, creativity and self-efficacy as predictors of success for honors students*. Unpublished doctoral dissertation, The State University of New York, Buffalo.

- Mason, M. M. (2008). *Defining love of learning: Its relationship to intrinsic motivation for college, sensation-seeking, and global innovativeness*. Unpublished doctoral dissertation, Claremont Graduate University, Claremont, California.
- Masten, A. S. ve Reed, M. J. (2002). Resilience in development. In C. R. Snyder ve S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 63-73). New York: Oxford University Press.
- Matla, T. (3-6 July 2006). *Surviving leukemia: Protective human strengths for healing*. 3rd European Conference on Positive Psychology, University of Minho, Braga, Portugal.
- M.E.B. (2003). Sosyal Bilimler Liseleri Yönetmeliği. Tebliğler Dergisi, 2555.
- M.E.B. (2010). 18. Milli Eğitim Şurası Kararları. Tebliğler Dergisi, 2639(Ek), 1823-1836.
- M.E.B. (1973). Milli Eğitim Temel Kanunu. Kanun Numarası: 1739. Kabul Tarihi: 14/6/1973.
- Miljković, D., ve Rijavec, M. (2008). What makes us happy: Strengths of mind, strengths of Heart, or self-control? In M. Cindrić, V. Domović, ve M. Matijević (Eds.), *Pedagogy and the knowledge society* (pp. 241-250). Zagreb: Učiteljski fakultet.
- Monahan, K. C. Oesterle, S. ve Hawkins, D. (2010). Predictors and consequences of school connectedness the case for prevention. *The prevention researcher*, 17(3), 3-6.
- Morsünbül, Ü. (2011). *Ergenlikte özerkliğin ve kimlik biçimlenmesinin öznel iyi oluş üzerindeki etkisi*. Yayımlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Mumford, M. D. ve Connelly, M. S. (1994). Creativity and problem solving: Cognition, adaptability, and wisdom. *Roepers Review*, 16(4).
- Novick, B., Kress, J. S. ve Elias, M. J. (2002). *Building learning communities with character: How to integrate academic, social and emotional learning*. Alexandria, VA: Association for Supervision & Curriculum Development.

- Ong, A. D., Edwards, L. M. ve Bergemana, C. S. (2006). Hope as a source of resilience in later adulthood. *Personality and Individual Differences*, 4(7), 1263-1273.
- Osmangazi Üniversitesi (2011). Değerler Eğitimi Sempozyumu, 26-28 Ekim, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi.
- Otake, K., Shimai, S., Ikemi, A., Utsuki, N., Peterson, C., Seligman, M. E., ve Shinrigaku, K. (2005). Development of the Japanese version of the Values in action inventory of strengths (VIA-IS). *The Japanese Journal Of Psychology*, 76(5), 461-467.
- Özbay, Y., Palancı, M., Kandemir, M. ve Çakır, O. (2012). Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluşlarının duygusal düzenleme, mizah, sosyal özyeterlik ve başa çıkma davranışları ile yordanması. *Türk Eğitim Bilimleri Dergisi*, 10(2), 325-345.
- Özen, Ö. (2005). *Ergenlerin öznel iyi oluş düzeyleri*. Yayımlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Özgüven, İ. E. (1974). Üniversite öğrencilerinin akademik başarılarını etkileyen zihinsel olmayan faktörler bir araştırma. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Basımevi.
- Park, N. (2004a). Character Strengths and Positive Youth Development. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 591, 40-54.
- Park, N. (2004b). The Role of Subjective Well-Being in Positive Youth Development. *The ANNALS of the American Academy of Political and Social Science*, 591(1), 25-39.
- Park, N., ve Peterson, C. (2005). The values in action inventory of character strengths for youth. In K. A. Moore ve L. H. Lippman (Eds.), *What do children need to flourish: Conceptualizing and measuring indicators of positive development* (pp. 13–23). New York: Springer.
- Park, N. ve Peterson, C. (2006a). Moral competence and character strengths among adolescents: The development and validation of the Values in Action Inventory of Strengths for Youth. *Journal of Adolescence*, 29, 891–909.
- Park, N. ve Peterson, C. (2006b). Character strengths and happiness among young children: Content analysis of parental descriptions. *Journal of Happiness Studies*, 7, 323–341.

- Park, N., ve Peterson, C. (2008a). Positive psychology and character strengths: Application to strengths-based school counseling. *Professional School Counseling*, 12(2), 85-92.
- Park, N., ve Peterson, C. (2008b). The cultivation of character strengths. In M. Ferrari ve G. Poworowski (Eds.), *Teaching for wisdom* (pp. 57-75). Mahwah, NJ: Erlbaum.
- Park, N. ve Peterson, C. (2009). Character Strengths: Research and Practice. *Journal of College & Character*, X(4), 1-10.
- Park, N., Peterson, C. ve Seligman, M. E. P. (2004). Strengths of character and well-being. *Journal of Social and Clinical Psychology*, 23(5), 603-619.
- Park, N., Peterson, C., ve Seligman, M. E. P. (2006). Character strengths in fifty-four nations and the fifty US states. *The Journal of Positive Psychology*, 1(3), 118-129.
- Person, A. E., Moiduddin, E., Hague-Angus, M. ve Malone, L. M. (2009). *Survey of Outcomes Measurement in Research on Character Education Programs (NCEE 2009-006)*. Washington, DC: National Center for Education Evaluation and Regional Assistance, Institute of Education Sciences, U.S. Department of Education.
- Peterson, C. ve Park, N. (2004). Classification and measurement of character strengths: Implications for practice. In P. Alex Linley ve S. Joseph (Eds.), *Positive psychology in practice* (pp. 433-446). Hoboken, New Jersey: John Wiley & Sons Inc.
- Peterson, C., ve Park, N. (2009). Classifying and measuring strengths of character. In S. J. Lopez ve C. R. Snyder (Eds.), *Oxford handbook of positive psychology*, 2nd edition (pp. 25-33). New York: Oxford University Press.
- Peterson, C., Park, N. ve Seligman, M. E. P. (2006). Greater strengths of character and recovery from illness. *The Journal of Positive Psychology*, 1(1), 17-26.
- Peterson, C., Ruch, W., Beerman, U., Park, N., ve Seligman, M. E. P. (2007). Strengths of character, orientations to happiness, and life satisfaction. *Journal of Positive Psychology*, 2, 149-156.

- Peterson, C. ve Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues a handbook and classification*. New York: Oxford University Press.
- Phelps, E., Zimmerman, S., Warren, A. E. A., Jeličić, H., Eye, A. V. ve Lerner, R. M. (2009). The structure and developmental course of Positive Youth Development (PYD) in early adolescence: Implications for theory and practice. *Journal of Applied Developmental Psychology*, 30, 571-584.
- Pinto, M. T. ve diğeri. (3-6 July 2006). *A tree of talents: The fruits of striving for positive emotions in educational settings – theoretical background*. 3rd European Conference on Positive Psychology, University of Minho, Braga, Portugal.
- Pizzolato, J. E. (2011). Purpose plus: Supporting youth purpose, control, and academic achievement. *New Directions for Youth Development*, 132, 75-88.
- Powers, S. E. (2008). *Social-emotional resilience in middle school girls*. Unpublished doctoral dissertation, Indiana State University, Terre Haute, Indiana.
- Proctor, C., Maltby, J. ve Linley, P. A. (2011). Strengths use as a predictor of well-being and health-related quality of life. *Journal of Happiness Studies*, 12(1), 153-169.
- Proyer, R. T., Gander, F., Wyss, T. ve Ruch, W. (2011). The relation of character strengths to past, present, and future life satisfaction among german-speaking women. *Applied Psychology: Health And Well-Being*, 3(3), 370-384.
- Proyer, R. T., Ruch, W., ve Buschor, C. (2012). Testing strengths-based interventions: A preliminary study on the effectiveness of a program targeting curiosity, gratitude, hope, humor, and zest for enhancing life satisfaction. *Journal of Happiness Studies*. DOI 10.1007/s10902-012-9331-9
- Rego, A., Machado, F., Leal, S. ve Cunha, M. P. E. (2009). Are hopeful employees more creative? An empirical study. *Creativity Research Journal*, 21(2-3), 223-231.
- Restuccia, D. ve Bundy, A., (2003). *Positive youth development a literature review*. Providence: Rhode Island KIDS COUNT.
- Rey, D. (2009). *The relationship of gratitude and subjective well-being to self-efficacy and control of learning beliefs among college students*. Unpublished doctoral dissertation, University of Southern California.

- Ruch, W., Proyer, R. T., Harzer, C., Park, N., Peterson, C. ve Seligman, M. E. P. (2010). Values in Action Inventory of Strengths (VIA-IS) adaptation and validation of the german version and the development of a peer-rating form. *Journal of Individual Differences*, 31(3), 138-149.
- Ryan, R. M. ve Frederick, C. (1997). On energy, personality, and health: Subjective vitality as a dynamic reflection of well-being. *Journal of Personality*, 65(3), 529-565.
- Schmid, K. L., Phelps, E. ve Lerner, R. M. (2011). Constructing positive futures: Modeling the relationship between adolescents' hopeful future expectations and intentional self regulation in predicting positive youth development. *Journal of Adolescence*, 34, 1127-1135.
- Seligman, M. E. P. (2002). *Authentic happiness: Using the new positive psychology to realize your potential for lasting fulfillment*. New York: Free Pres.
- Seligman, M. E. P. (2007). *Gerçek mutluluk*. Ankara: HYB Basım Yayın.
- Seligman, M. E. P., ve Peterson, C. (2003). Positive clinical psychology. In L. G. Aspinwall ve U. M. Staudinger (Eds.), *A psychology of human strengths: Fundamental questions and future directions for a positive psychology* (pp. 305-317), Washington, DC: American Psychological Association.
- Shryack, J. (2009). *The structure of virtue: An empirical investigation*. Unpublished doctoral dissertation. University Of Minnesota.
- Shryack, J., Steger, M. F., Krueger, R. F. ve Kallie, C. S. (2010). The structure of virtue: An empirical investigation of the dimensionality of the virtues in action inventory of strengths. *Personality and Individual Differences*, 48, 714-719.
- Singh, K. ve Choubisa, R. (2010). Empirical validation of values in-action inventory of strengths (VIA-IS) in indian context. *Psychological Studies*, 55(2), 151-158.
- Smith, E. J. (2006). The strength-based counseling model. *The Counseling Psychologist*, 34, 13-79.
- Snyder, C.R. ve Lopez, S.J. (2007). *Positive psychology the scientific and practical explorations of human strengths*. Thousand Oaks, California: Sage Publications.

- Stanton, A. L., Parsa, A., ve Austenfeld, J. L. (2002). The adaptive potential of coping through emotional approach. In C. R. Snyder ve S. J. Lopez (Eds.), *Handbook of positive psychology* (pp. 148-158), New York: Oxford University Press.
- Staudinger, U. M., Maciel, A. G., Smith, J. ve Baltes, P. B. (1998). What predicts wisdom-related performance? A first look at personality, intelligence, and facilitative experiential contexts. *European Journal of Personality*, 12, 1-17.
- Staudinger, U. M. ve Pasupathi, M. (2003). Correlates of wisdom-related performance in adolescence and adulthood: Age graded differences in "paths" toward desirable development. *Journal of Research on Adolescence*, 13(3), 239-268.
- Steen, T. A., Kachorek, L. V., ve Peterson, C. (2003). Character strengths among youth. *Journal of Youth and Adolescence*, 32(1), 5–16.
- Steger, M. F., Hicks, B. M., Kashdan, T. B., Krueger, R. F., Bouchard, T. J. (2007). Genetic and environmental influences on the positive traits of the values in action classification, and biometric covariance with normal personality. *Journal of Research in Personality*, 41, 524–539.
- Sun, R. C., ve Lau, P. S. (2006). Beliefs in the future as a positive youth development construct: Conceptual bases and implications for curriculum development. *International Journal of Adolescent Medicine and Health*, 18(3), 409-16.
- Sun, R. C. F. ve Shek, D. T. L. (2010). Life satisfaction, positive youth development, and problem behaviour among chinese adolescents in hong kong. *Social Indicators Research*, 95(3), 455-474.
- Swencionis, C., Wylie-Rosett, J., Lent, M. R., Ginsberg, M., Cimino, C., Wassertheil-Smoller, S., Caban, A., ve Segal-Isaacson, C. J. (2012). Weight change, psychological well-being, and vitality in adults participating in a cognitive behavioral weight loss program. *Health Psychology*. Doi: 10.1037/a0029186
- Şencan, H. (2005). *Sosyal ve davranışsal ölçümlerde güvenilirlik ve geçerlilik*. Ankara: Seçkin Yayıncılık.
- Şimşek, Ö. F. (2007). *Yapısal eşitlik modellemesine giriş*. Ankara: Ekinoks
- Tavşancıl, E. (2002). *Tutumların ölçülmesi ve SPSS ile veri analizi*. Ankara: Nobel Yayıncılık.

- Teti, M., Martin, A., Ranade, R., Massie, J., Malebranche, D., Tschann, J. ve Bowleg, L. (2012). "I'm a keep rising. I'm a keep going forward, regardless": Exploring black men's resilience amid sociostructural challenges and stressors. *Qualitative Health Research*, 22(4), 524-533.
- The National Collaboration for Youth (2011). *The Impact of Youth Development Programs On Student Academic Achievement*. 09.10.2012 tarihinde <http://nationalassembly.org/Knowledge/documents/SchoolSuccessBrief.pdf> adresinden erişilmiştir.
- Thompson, B. (2000). Ten commandments of structural equation modeling. In L. Grimm ve P. Yarnell (Eds.), *Reading and understanding more multivariate statistics* (pp. 261-284). Washington, DC: American Psychological Association.
- Thun, B. ve Kelloway, E. K. (2011). Virtuous leaders: Assessing character strengths in the workplace. *Canadian Journal of Administrative Sciences*, 28(3), 270-283.
- Toner, E., Haslam, N. Robinson, J. ve Williams, P. (2012). Character strengths and wellbeing in adolescence: Structure and correlates of the Values in Action Inventory of Strengths for Children. *Personality and Individual Differences*, 52, 637-642.
- Toussaint, L. ve Friedman, P. (2009). Forgiveness, gratitude, and well-being: The mediating role of affect and beliefs. *Journal of Happiness Studies*, 10, 635-654.
- Tsuzuki, M. (2012). Dynamic changing process of hope in early adolescence: Analysis of individual differences during the transition from elementary school to junior high school. *Japanese Psychological Research*, 54(3), 253-262.
- Tuzgöl Dost, M. (2004). *Üniversite öğrencilerinin öznel iyi oluş düzeyleri*. Yayınlanmamış doktora tezi. Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü. Ankara.
- Üstünyer, F. (2009). *Karakter eğitimi ile ilgili eğitimcilerin görüşleri üzerine nitel bir araştırma*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Yeditepe Üniversitesi, İstanbul.
- Vacek, K. R., Coyle, L. D., ve Vera, E. M. (2010). Stress, self-esteem, hope, optimism, and well-being in urban, ethnic minority adolescents. *Journal of Multicultural Counseling And Development*, 38, 99-111.

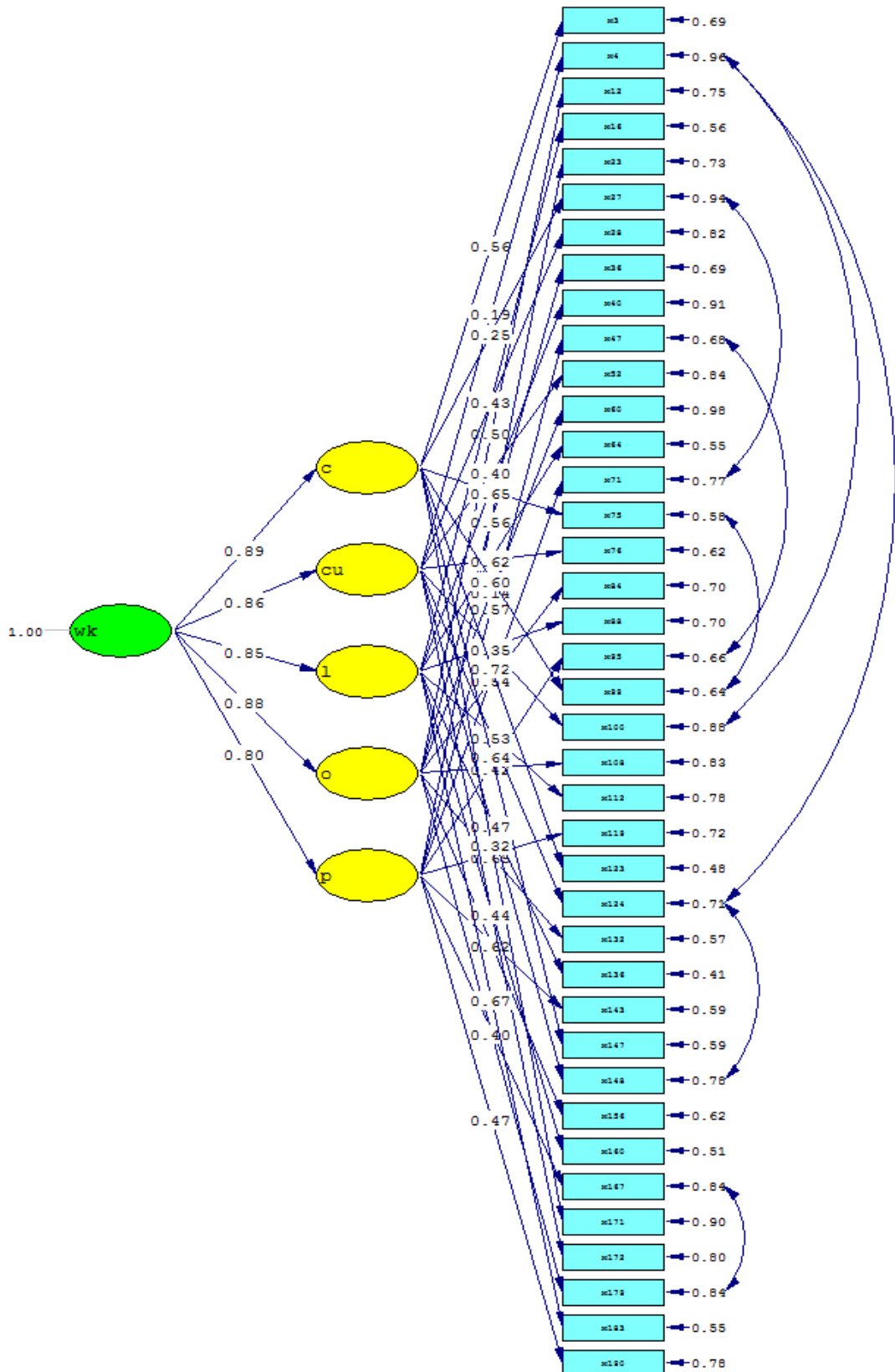
- Van Eeden, C., Wissing, M. P., Dreyer, J. Park, N. ve Peterson, C. (2008). Validation of the values in action inventory of strengths for youth (VIA-Youth) among south african learners. *Journal of Psychology in Africa*, 18(1), 143-154.
- Weber, M. ve Ruch, W. (2012a). The role of a good character in 12-year-old school children: Do character strengths matter in the classroom? *Child Indicators Research*, 5(2), 317-334.
- West, N. M. (2006). *The relationship among personality traits, character strengths, and life satisfaction in college students*. Unpublished doctoral dissertation, The University of Tennessee, Knoxville.
- Wood, J. L. ve Hilton, A. A. (2012). Spirituality and academic success: Perceptions of african american males in the community college. *Religion & Education*, 39(1), 28-47.
- Wu, C., Tsai, L. ve Wang, P. (2011). Correlation between technological creativity, self efficacy and knowledge sharing among athletes. *International Journal Of Management And Marketing Research*, 4(2), 77-84.
- Yanez, A. P. (2006). *Character strengths and psychological well-being as predictors of life satisfaction among multicultural populations*. Unpublished doctoral dissertation, University of Nevada, Las Vegas.
- Yavaşoğlu, M. (2010). *Kendine yansıtma ve içgörü ölçeği'nin türk kültürüne uyarlanması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Ankara.
- Yıldırım, G. (2007). *İlköğretim düzeyinde bir karakter eğitimi programı model önerisi ve uygulanabilirliği*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Yıldırım, İ. (2000). Akademik başarının yordayıcısı olarak yalnızlık, sınav kaygısı ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 18, 167-176.
- Yıldırım, İ. (2006). *Anne-baba desteği ve başarı*. Ankara: Anı Yayıncılık.
- Yıldırım, İ., ve Ergene, T. (2003). Lise son sınıf öğrencilerinin akademik başarılarının yordayıcısı olarak sınav kaygısı, boyun eğici davranışlar ve sosyal destek. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*. 25, 224-234.

- Yıldırım, İ., Ergene, T. ve Munir, K. (2007). High rates of depressive symptoms among senior high school students preparing for national university entrance examination in turkey. *International Journal of School Disaffection*, 4(2), 35-44.
- Yılmaz, V. ve Çelik, H. E. (2009). *Lisrel ile yapısal eşitlik modellemesi -1*. Ankara: Pegem Akademi.
- Yeşilyaprak, B. ve Dursun Balanuye, I. (2012). Okul Zorbalığına İlişkin Öğretmen Tutumları Ölçeği. *Türk Psikolojik Danışma ve Rehberlik Dergisi*, 4(37), 38-48.
- Yukay-Yüksel, M. (2009). A turkish version of the school social behavior scales (SSBS). *Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri*, 9(3), 1633-1650.
- Zolkoski, S. M. ve Bullock, L. M. (2012). Resilience in children and youth: A review. *Children and Youth Services Review*, 34, 2295–2303.

EKLER

EK 1

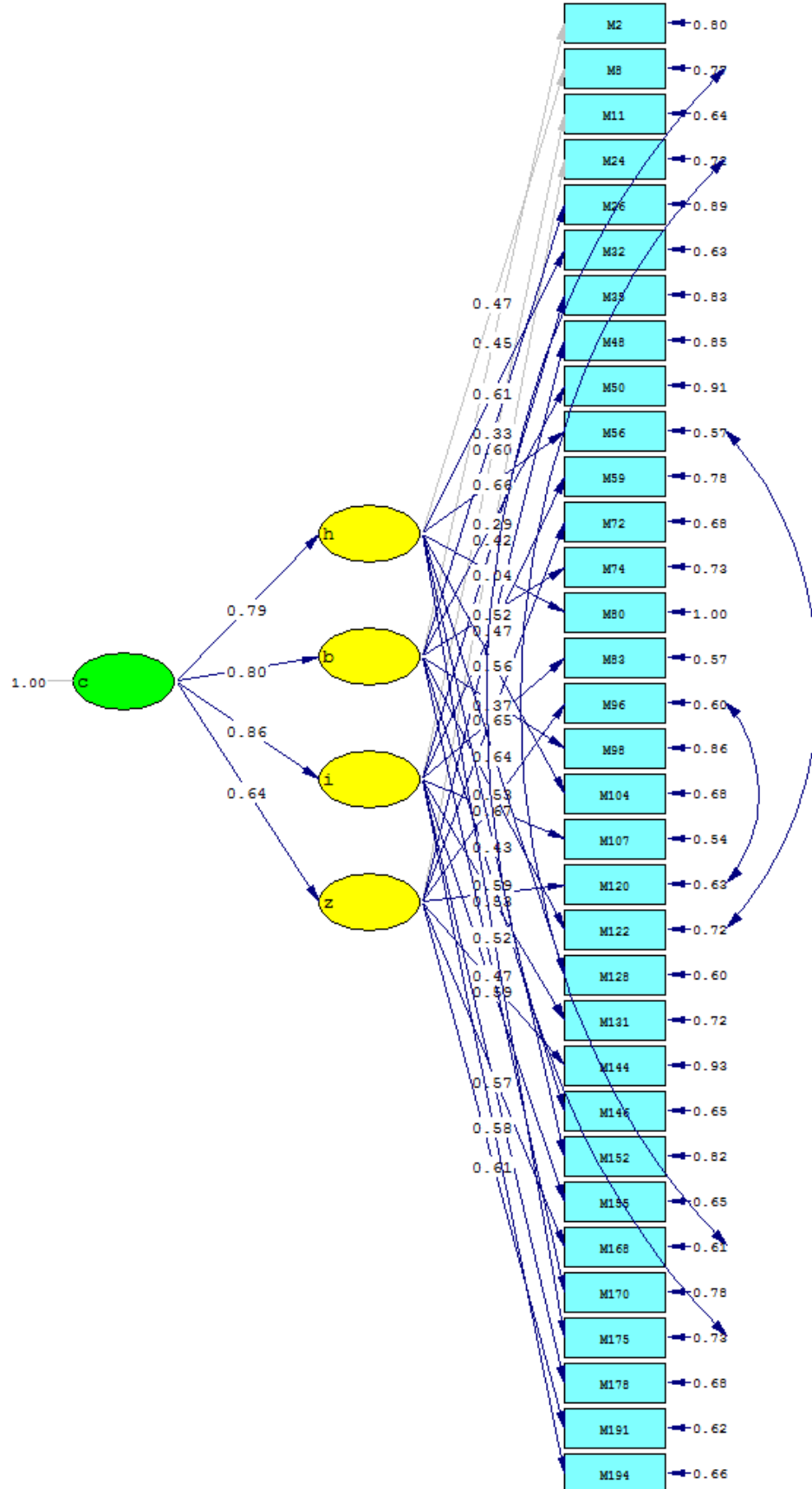
BİLGELİK ERDEM BOYUTU VE ALT ÖLÇEKLERİ YOL DİYAGRAMI

Chi-Square=2712.81, df=690, P-value=0.00000, RMSEA=0.053

EK 2

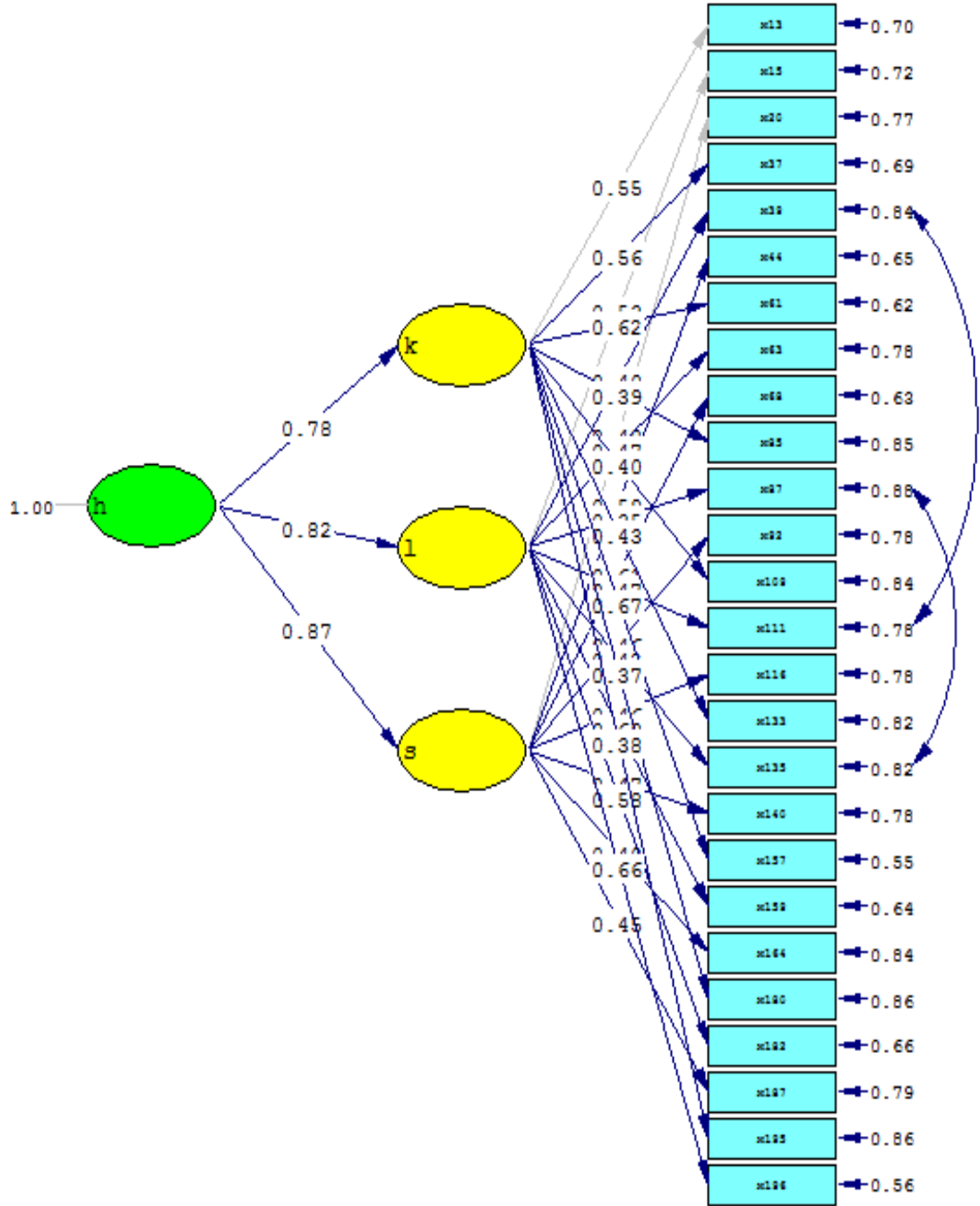
CESARET ERDEM BOYUTU VE ALT ÖLÇEKLERİ YOL DİYAGRAMI

Chi-Square=2245.52, df=487, P-value=0.00000, RMSEA=0.059

EK 3

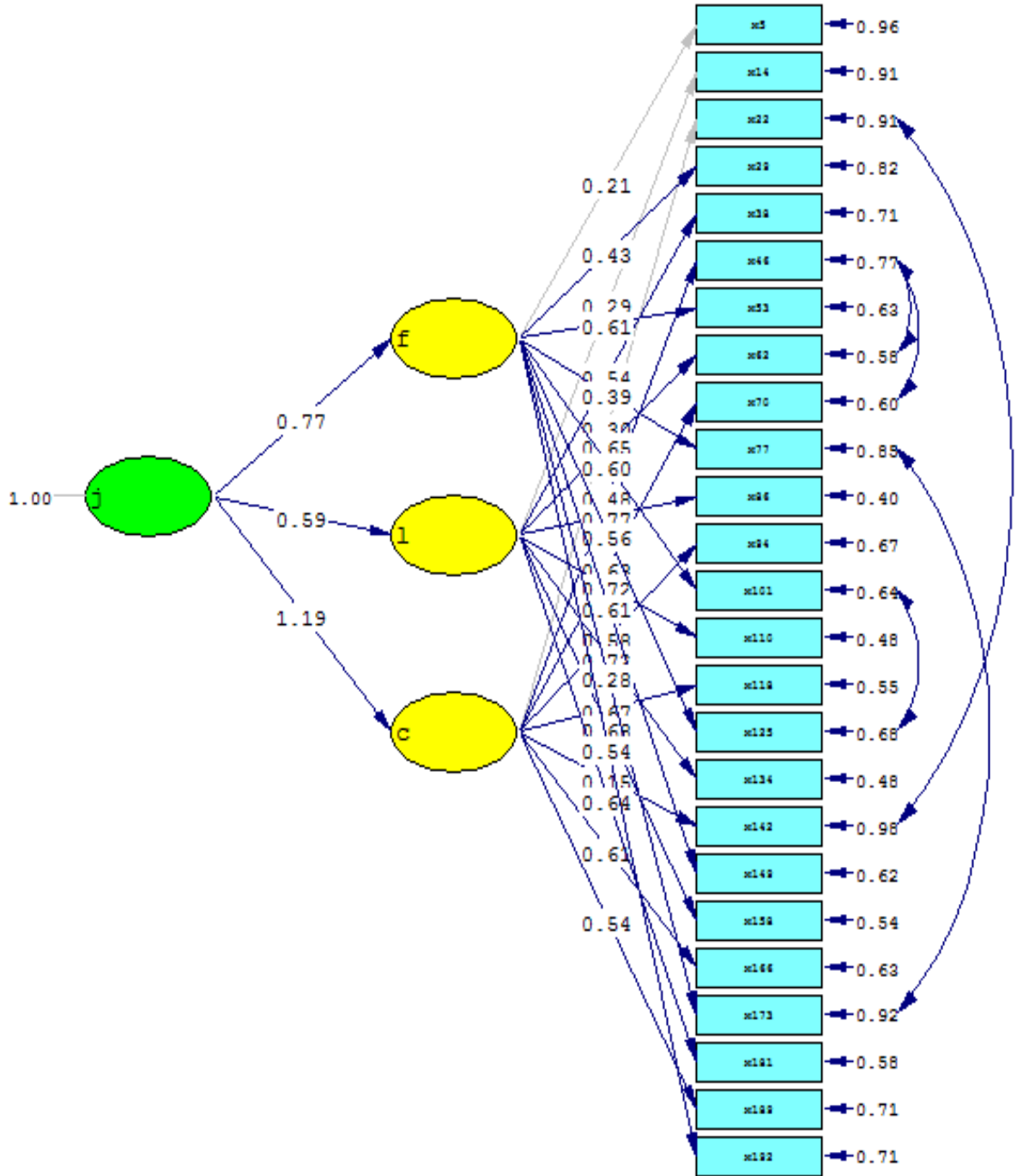
İNSANİYET ERDEM BOYUTU VE ALT ÖLÇEKLERİ YOL DİYAGRAMI

Chi-Square=1394.22, df=294, P-value=0.00000, RMSEA=0.060

EK 4

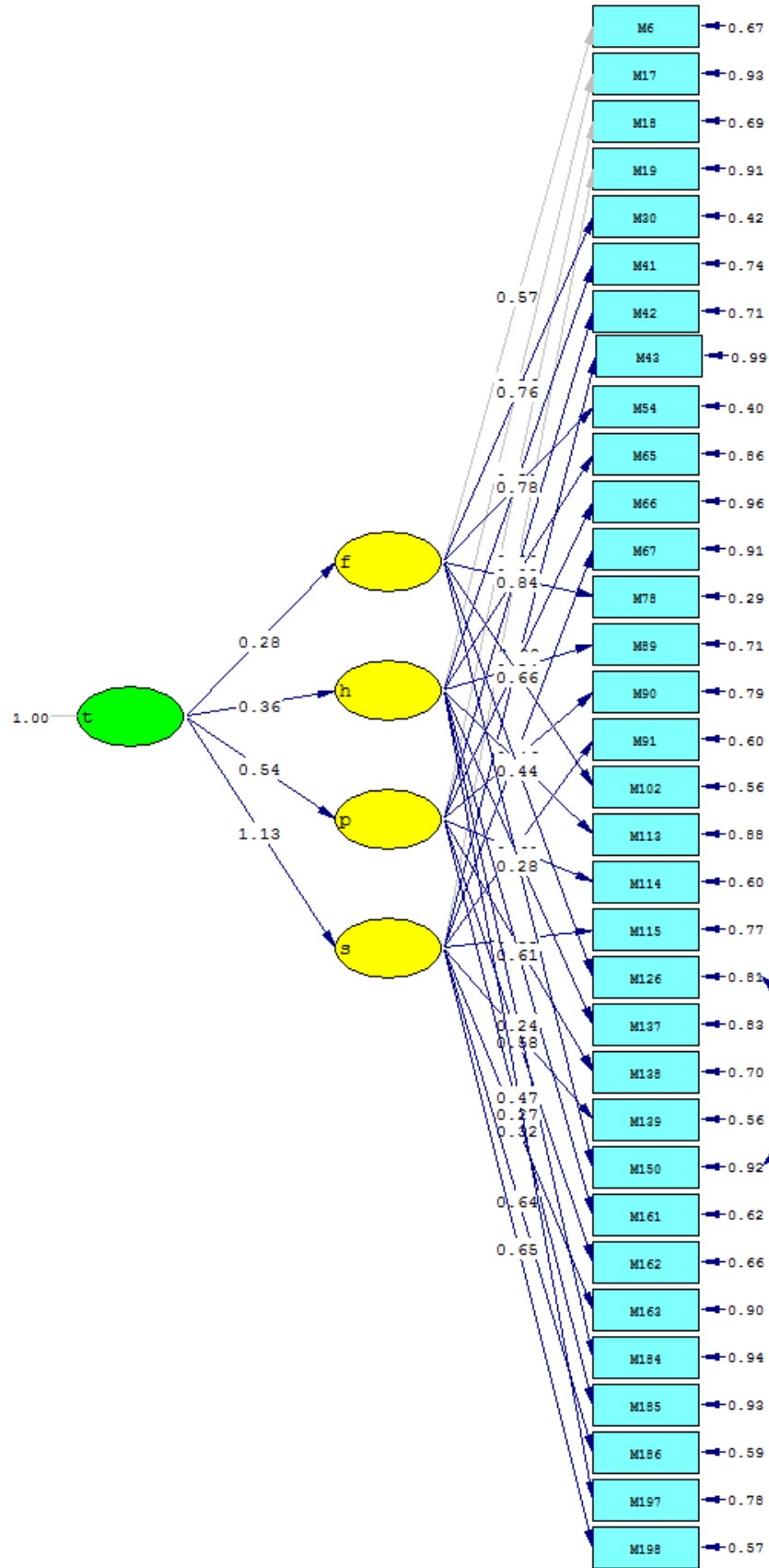
ADİLLİK ERDEM BOYUTU VE ALT ÖLÇEKLERİ YOL DİYAGRAMI

Chi-Square=1304.44, df=267, P-value=0.00000, RMSEA=0.061

EK 5

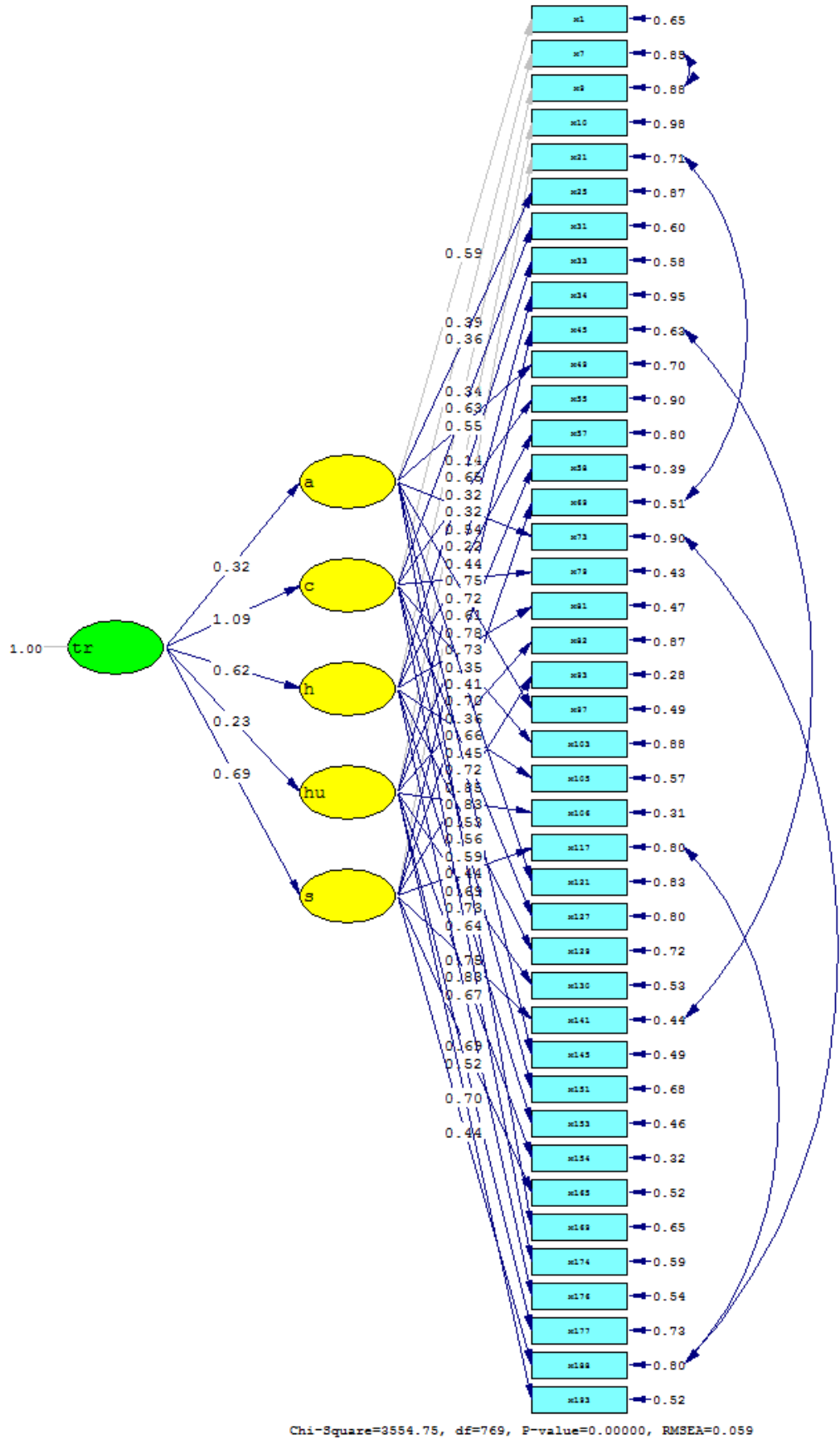
ÖLÇÜLÜLÜK ERDEM BOYUTU VE ALT ÖLÇEKLERİ YOL DİYAGRAMI

Chi-Square=1988.78, df=490, P-value=0.00000, RMSEA=0.054

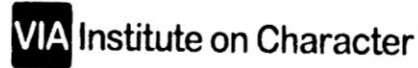
EK 6

AŞKINLIK ERDEM BOYUTU VE ALT ÖLÇEKLERİ YOL DİYAGRAMI

EK 7

ÖLÇME ARACI UYARLAMA ETİK İZİN BELGESİ - 1

April 7, 2010

Dear Omer Faruk Kabakci and Dr. Tuncay Ergene,

I am responding to your interest in translating the VIA Youth Survey into Turkish with the understanding of the conditions outlined below.

The VIA Institute is very interested in high-quality translations so that researchers and others around the world will have the benefit of our work. However, VIA Institute has a number of concerns with translations of the Survey.

First, it is important that the Survey be translated accurately so that the meaning of the questions is translated and not simply the literal words. (For example, the concept of the English word "spiritual" is not the same as "spirit-like" or "ghost-like.") To assure this, the Institute will contract with an independent firm to provide a back-translation of your work. Part of your role in the translation process will be to negotiate changes in the translation with the VIA Institute and this firm.

Second, your team must include an academic psychologist of the target culture. The VIA Institute requests that you provide resumes/vitae in English for each member of the translation team.

Third: VIA Institute would like the psychometric validity of translated versions to be established. To achieve this, we will post the translation on our site "conditionally," and we will ask your help in bringing a minimum of 200 people to the site to take the survey in the translated language. Upon satisfactory validation by our Science Director, Dr. Christopher Peterson, we will officially post the translation. Translations without validity support should be noted as such when presented to the public.

Fourth, VIA Institute must retain ownership of its intellectual property. This includes translations. Proper notification of copyright is required and notice needs to be included with any presentation of a translated Survey. Proper notification is as follows:

©2003 *Values in Action Institute (dba VIA Institute on Character). All Rights Reserved.*

Fifth, the VIA Institute's policy of offering the Survey free of charge must be honored with translations.

Sixth, the VIA Youth Survey is only offered online. We do not endorse paper/pencil versions of any VIA survey. The scoring key is online, only. This is to assure the continued integrity of the instrument and measurement. Thus, the Survey is not for publication in a book, journal, or other form, except as approved by VIA Institute on a case-by-case basis.

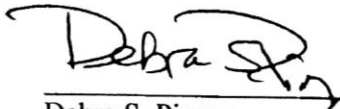
Finally, for reasons of quality control, translations of the Survey need to be housed within VIA Institute's website and, if necessary, can be linked to another website with permission from VIA Institute.

We suggest a deadline of three months from today's date – July 7, 2010 - for completion of the translation. If this is not possible for you to achieve, please let us know, now. If we do not receive a counter-proposal for a new date from you within 7 days, we will consider the date of July 7, 2010, to be set.

Please sign the two copies enclosed herein and return one to me at the address below. An e-mailed PDF also is acceptable; send to lindap@viacharacter.org. Upon receipt, we immediately will provide the VIA Youth Survey (questions, answers, feedback paragraphs and surrounding website text).

We are grateful for your significant contribution to the worldwide knowledge of the VIA Classification of Character Strengths and Virtues, and use of the VIA Youth Survey.

Sincerely,

Debra S. Pinger
Executive Director

Omar Faruk Kabakci

Dr. Tuncay Ergene

EK 8

ÖLÇME ARACI UYARLAMA ETİK İZİN BELGESİ - 2

8 October 2010

Dear Sir/Madam,

The VIA Institute on Character is pleased to provide detailed information on the translation/adaptation work being done by Associate Professor Dr. Tunjçay Ergene and Ömer Faruk Kabakci in adapting/translation the VIA Survey of Character Strengths from English to Turkish. The VIA Survey, also called the VIA Inventory of Strengths, or VIA-IS, was created by Christopher Peterson, Ph.D., of the University of Michigan, with support from the not-for-profit VIA Institute.

Dr. Peterson is co-author, with Martin E.P. Seligman, of the seminal book, *Character Strengths and Virtues: A Handbook and Classification* (American Psychological Association (American Psychological Association and Oxford University Press, 2004, © VIA Institute on Character).

The VIA Survey of Character is a psychological survey tool that measures one's profile of VIA character strengths. VIA Survey has acceptable internal consistency and test-retest reliability. It also has moderate and growing levels of psychometric validity, meaning it correlates reasonably well with constructs that it would be expected to be related to and does not correlate with constructs it should not be related to, such as social desirability. Further, in terms of predictive validity, studies by Drs. Peterson, Seligman and others report the VIA Survey demonstrates moderate and acceptable levels. Further validity studies are ongoing.

I am writing to confirm that the VIA Institute has an agreement with Mr Ergene and Mr. Kabakci for them to translate the VIA Survey into Turkish. We are looking forward to receiving their work soon.

Best regards,

A handwritten signature in black ink, appearing to read "Debra S. Pinger".

Debra S. Pinger
Executive Director

EK 9

ÖLÇME ARACI UYARLAMA ETİK İZİN BELGESİ – 3

Research Approval/Agreement Form

Dear Researcher,

In order to provide you with your request for the VIA Youth scoring key we ask that you confirm your agreement with the following statements:

- I agree to keep the information strictly confidential and will not distribute it unless I'm given written permission from VIA.
- I agree to use the information for research purposes only.
- I will limit the application and interpretation of results to that which is provided by VIA and otherwise is scientifically based.
- I understand that the VIA Inventory of Strengths (Youth) is provided free of charge, thus I will not charge my research subjects for taking the VIA Inventory of Strengths (Youth).
- I agree to share my research findings and outcomes with the VIA Institute, (kellya@viacharacter.org & ryan@viacharacter.org).
- I agree to cite the VIA properly, according to the citations noted here:

Citation in text:

"the 198-item VIA Inventory of Strengths (Youth)"

Use both of these references for the VIA Inventory of Strengths (VIA-IS):

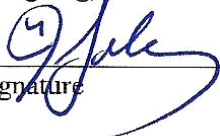
Peterson, C., & Park, N. (2009). Classifying and measuring strengths of character. In S. J. Lopez & C. R. Snyder (Eds.), *Oxford handbook of positive psychology*, 2nd edition (pp. 25-33). New York: Oxford University Press.

Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. New York: Oxford University Press and Washington, DC: American Psychological Association.

Use this reference for the VIA Classification:

Peterson, C., & Seligman, M. E. P. (2004). *Character strengths and virtues: A handbook and classification*. New York: Oxford University Press and Washington, DC: American Psychological Association.

In signing, I understand and will adhere to ALL of the statements above.

Signature

Omer Faruk Kabakci
Name (printed)

08.29.2012
Date

EK 10

ARAŞTIRMA İZİN BELGESİ

T.C.
BURSA VALİLİĞİ
İl Millî Eğitim Müdürlüğü

1 Nisan 2011

Sayı : B.08.4.MEM.4.16.00.07-050 / 16605
Konu : Araştırma İzni

VALİLİK MAKAMINA

İlgi : M.E.B.na Bağlı Okul ve Kurumlarda Yapılacak Araştırma ve Araştırma Desteğine Yönelik İzin ve Uygulama Yönergesi.

Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Ömer Faruk KABAKÇI'nın " Ergenlerde Karakter Niteliklerinin İncelenmesi" konulu anketini ilimiz Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer, İnegöl, Gemlik, Gürsu Mudanya, Orhangazi, İznik ve Yenişehir ilçelerindeki tüm Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere uygulamak istediğini dair 03.02.2011 tarih ve 00.200.625 sayılı yazıları ile bildirilmektedir.

Millî Eğitim Bakanlığına bağlı her tür ve her derecedeki okul ve kurumlarda yapılacak lisans, yüksek lisans, doktora veya doktora üstü araştırma-geliştirme çalışmaları ile Bakanlığın destek verdiği araştırmalar kapsamındaki anket, uygulama, gözlem gibi faaliyetler; bir ili kapsıyorsa izin başvurularının İl Millî Eğitim Müdürlüğüne yapılacağı ilgi yönergede belirtildiğinden; Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimleri Anabilim Dalı Psikolojik Danışma ve Rehberlik Bilim Dalı Doktora Programı öğrencisi Ömer Faruk KABAKÇI'nın " Ergenlerde Karakter Niteliklerinin İncelenmesi" anketi ile ilgili öneri ve veri toplama araçları, ilgi Yönerge gereği ilimizde oluşturulan "Araştırma Değerlendirme Komisyonu" tarafından incelenerek değerlendirilmesi sonucunda, mühürlü ve imzalı anketlerin aslının okul müdürlüğünce görülerek, okuldaki eğitim öğretim faaliyetleri aksatılmadan, gönüllülük esası ile ilimiz Osmangazi, Yıldırım, Nilüfer, İnegöl, Gemlik, Gürsu Mudanya, Orhangazi, İznik ve Yenişehir ilçelerindeki tüm Ortaöğretim kurumlarında öğrenim gören öğrencilere 2010-2011 ile 2011-2012 eğitim-öğretim yıllarında uygulanması Müdürlüğümüzce uygun görülmektedir.

Makamlarınızca da uygun görüldüğü takdirde gereğini olurlarınıza arz ederim.

Atilla GÜLSAR
Millî Eğitim Müdürü

OLUR.
.../.../2011
Selman YENİĞÜN
Vali a.
Vali Yardımcısı

Recai ALBAY
Millî Eğitim Müdür Yardımcısı

Yeni Hükümet Konağı A Blok Osmangazi 16050 BURSA
Tel: (0 224) 256 70 00 / -137 Faks : (0 224) 256 66 80
Ayrıntılı bilgi için iritibat: Kültür Bölümü 137
web:bursameb.gov.tr e-mail:kultur16@meh.gov.tr

EGİTİME
%100
DESTEK

EGİTİMDE REFORM
Daha aydınlık
gelecek!

EK 11**KARAKTER GÜÇLERİ VE ERDEMLİ OLUŞ GENÇLİK ENVANTERİ (KGEGE)
ÖRNEK MADDELER**

1. Karar vermeden önce her zaman farklı fikirleri dinlerim.
2. Her zaman daha fazlasını bilmek isterim.
3. Çevremdekilerle sorun yaşamamak için ne yapacağımı bilirim.
4. Çevremdekiler her zaman doğru söylediğime inanır.
5. Çatışmalara kolay çözüm bulamam.
6. İnsanlar alay etse bile doğru olanı yaparım.
7. Her zaman çok aktifim.
8. Sıklıkla işleri farklı şekilde yapmanın yollarını bulurum.
9. Çevremdekilerin problemleri olduğunda onlar için çok endişelenirim.
10. Halime şükreden biriyim.
11. Bir grup projesi olduğunda, diğerleri benim liderlik etmemi isterler.
12. İhtiyaç duyduğumda bile çevremde hiç kimse yok.
13. Çevremdekiler üstlendiğim işlerin üstesinden geleceğime inanır.
14. Gelecek hakkında çok iyimserim.
15. Başkalarına haksızlık olsa bile tanıdıklarımı kayırırım.
16. Grup içinde diğer insanlarla işbirliği içinde çalışabilirim.
17. Diğerlerinden daha iyiymişim gibi hareket etmem.
18. İnançlı biriyim.
19. Dikkatsiz olduğum için sık hata yaparım.
20. Birisi özür dilese bile ona karşı kızgınlığımı devam eder.
21. Bir sanat eserine bakarken ya da bir tiyatro izlerken sıkılırım.
22. Yeni bir şeyler okurken veya öğrenirken zamanın nasıl geçtiğini anlayamam.
23. İnsanlar esprili olduğumu söylerler.
24. Gerçekten kızgın olduğumda bile kendimi kontrol edebilirim.

EK 12**ÖĞRENCİ YILMAZLIĞI ÖLÇEĞİ (ÖYÖ) ÖRNEK MADDELERİ**

1. Zorlukla karşılaşmamayı ümit ederim.
2. Çevremdeki insanlarla iyi ilişkiler kurarım.
3. Ders çalışmam gerekiyorsa dışarı çıkmam.
4. Bir zorlukla karşılaştınca, ilk adımı atarak o zorlukla yüzleşirim.
5. Gelecekte güzel şeyler yaşayacağıma inanırım.
6. Başarı ve yeteneklerimle gurur duyarım.
7. Zorluklarla karşılaştığımda, bunları nasıl çözeceğimi bilirim.
8. Yaşadığım zorluk ve sıkıntıları, kendimi geliştirecek birer fırsat olarak görürüm.

EK 13**ÖZNEL İYİ OLUŞ ÖLÇEĞİ (ÖİÖÖ) ÖRNEK MADDELERİ**

1. Yaşamımda zevk alarak yaptığım etkinlik sayısı azdır.
2. Kişilik özelliklerimden genel olarak memnunum.
3. Küçük sorunları bile büyütürüm.
4. Ailemle ilişkilerimden memnunum.
5. Çevremdeki insanların yaşamlarına imreniyorum.
6. Sevilen ve güvenilen biri olduğumu hissediyorum.
7. Yaşamım başarısızlıklarla dolu.
8. Sıklıkla ümitsiz ve çökkün hissediyorum.
9. Ailemle olan ilişkilerimde sorunlar yaşıyorum.
10. Yaşama iyimser bir açıyla bakabilme yönümden memnunum.

EK 14 ÖLÇEK KORELASYONLARI

	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	
1	1																								
2	.53*	1																							
3	.56*	.53*	1																						
4	.52*	.39*	.58*	1																					
5	.58*	.37*	.48*	.59*	1																				
6	.26*	.18*	.43*	.51*	.40	1																			
7	.46*	.35*	.46*	.51*	.54*	.50*	1																		
8	.39*	.30*	.61*	.61*	.53*	.54*	.47*	1																	
9	.44*	.39*	.46*	.43*	.45*	.31*	.35*	.50*	1																
10	.36*	.32*	.41*	.49*	.47*	.46*	.55*	.43*	.37*	1															
11	.29*	.22*	.32*	.42*	.48*	.36*	.37*	.45*	.57*	.51*	1														
12	.42*	.26*	.44*	.58*	.64*	.49*	.47*	.52*	.46*	.54*	.54*	1													
13	.32*	.25*	.44*	.54*	.37*	.53*	.47*	.46*	.31*	.50*	.32*	.47*	1												
14	.51*	.34*	.41*	.48*	.73*	.34*	.51*	.47*	.41*	.41*	.43*	.51*	.33*	1											
15	.33*	.27*	.45*	.55*	.53*	.48*	.47*	.54*	.44*	.56*	.48*	.56*	.59*	.55*	1										
16	.007	.08**	.12*	.17*	.07**	.17*	.07**	.11*	.15*	.31*	.21*	.20*	.30	.02	.28*	1									
17	.05	.03	.20*	.27*	.19*	.33*	.28*	.25*	.06	.35*	.20*	.28*	.43*	.09*	.34*	.24*	1								
18	.33*	.23*	.44*	.60*	.50*	.50*	.37*	.61*	.35*	.32*	.35*	.55*	.39*	.36*	.38*	.38*	.22*	1							
19	.19*	.10*	.31*	.46*	.30*	.36*	.17*	.43*	.23*	.23*	.22*	.44*	.41*	.17*	.36*	.31*	.33*	.48*	1						
20	.39*	.38*	.48*	.45*	.38*	.33*	.38*	.37*	.42*	.52*	.39*	.46*	.36*	.32*	.41*	.15*	.21*	.28*	.22*	1					
21	.24*	.22*	.39*	.43*	.35*	.45*	.33*	.47*	.51*	.45*	.58*	.47*	.39*	.29*	.44*	.24*	.31*	.38*	.35*	.37*	1				
22	.46*	.29*	.49*	.52*	.51*	.41*	.38*	.58*	.60*	.30*	.47*	.49*	.34*	.41*	.38*	.10*	.13*	.48*	.38*	.31*	.54*	1			
23	.41*	.34*	.23*	.24*	.42*	.11*	.30*	.16*	.47*	.30*	.37*	.37*	.13*	.41*	.28*	.09*	.04	.09*	.00	.27*	.23*	.28*	1		
24	.14*	.14*	.26*	.29*	.21*	.36*	.26*	.33*	.29*	.35*	.35*	.31*	.29*	.20*	.32	.19*	.20*	.28*	.26*	.22*	.59*	.34*	.10*	1	

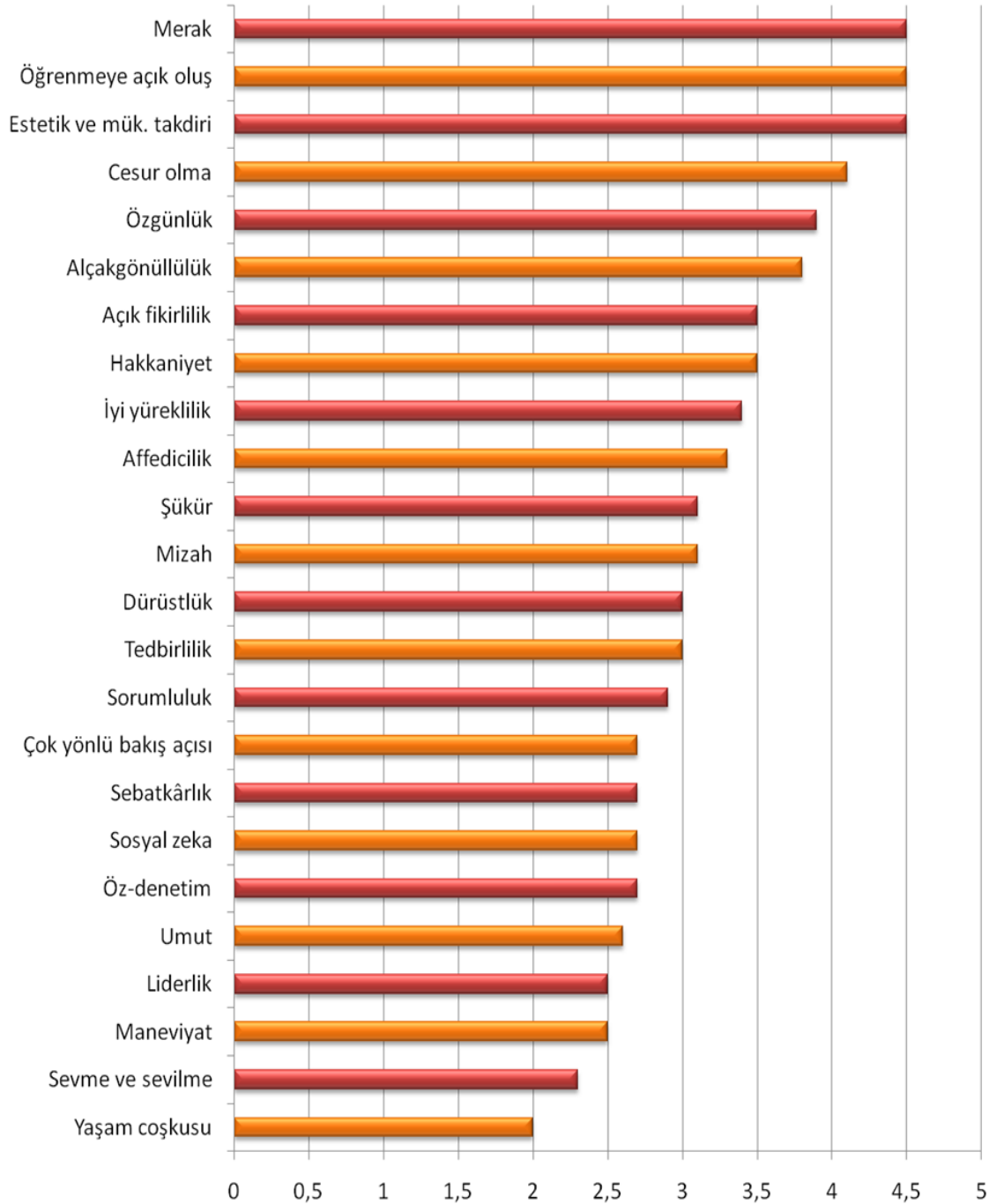
N=1035 **p<.05 *p<.01

1=Özgünlük 2=Merak 3=Öğrenme Aşkı 4=Açıkkırlılık 5=Bakış Açısı 6=Dürüstlük 7=Cesur Olma 8=Sebatkarlık 9=Yaşam Coşkusu 10=İyilik 11=Sevgi 12=Sosyal Zekâ 13=Adil Olma 14=Liderlik

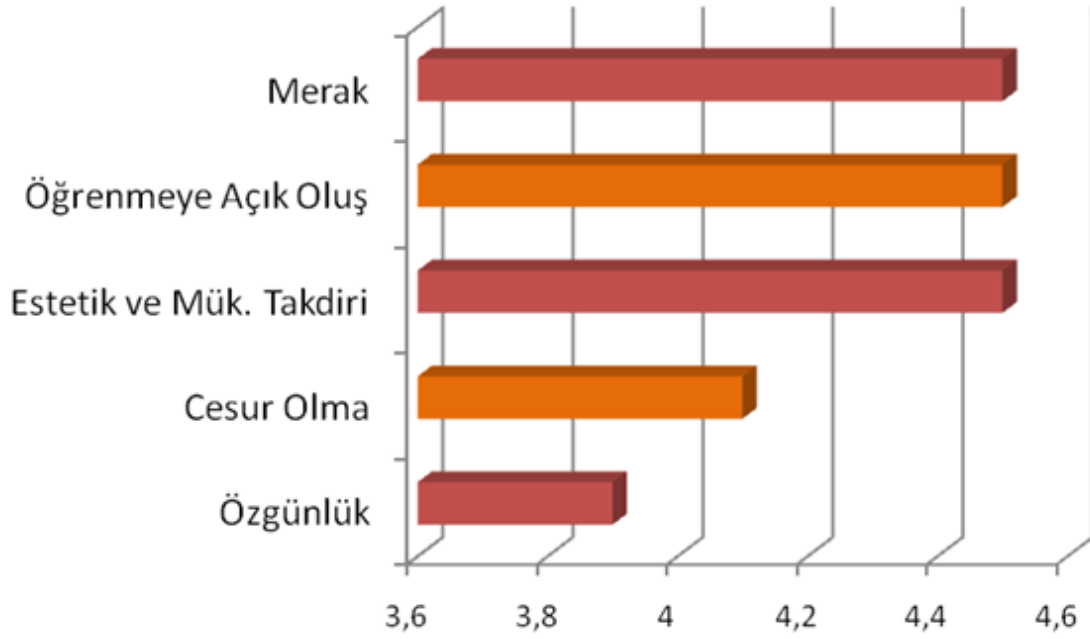
15=Vatandaşlık 16=Affedicilik 17=Alçakgönüllülük 18=Tebeddülsizlik 19=Özkontrol 20=Güzelliğin ve Mükemmelliğin Değerini Anlama. 21=Şükür 22=Umut 23=Mizah 24=Maneviyat

EK 15

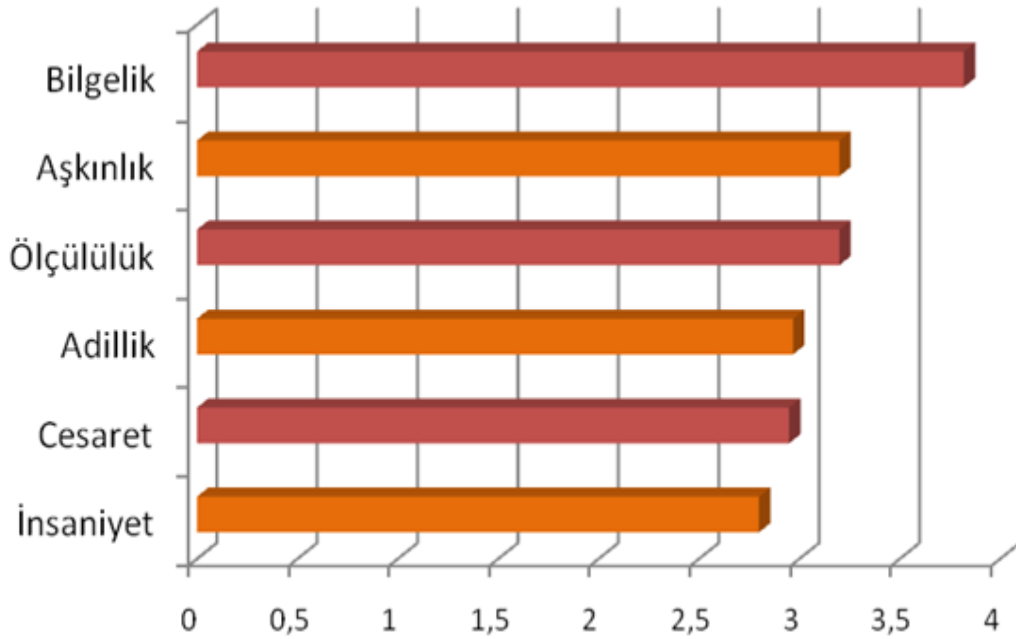
KARAKTER GÜÇLERİ VE ERDEM BOYUTLARINA İLİŞKİN PROFİL* ÖRNEĞİ

*İkinci Araştırma Grubunda Yer Alan 16 Yaşındaki Erkek Lise Öğrencisi Necmeddin'in Ham Puan Ortalamalarına Dayalı Sıralı Karakter Güçleri (Character Strengths) Profili (5=bana tamamen uyuyor, 1=bana hiç uymuyor)

Lise Öğrencisi Necmeddin'in Öne Çıkan Karakter Güçleri (Signature Strengths)

Lise Öğrencisi Necmeddin'e İlişkin Erdem Boyutları (Virtues) Profili